

NMHH

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
elnök

Ügyiratszám: PC/12186-6/2018.

Tárgy: Piacmeghatározás, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása (4/2014. piac)

Ügyintéző: Zágonyi László

Függelék: Fogalmak, rövidítések, szolgáltatás leírások

HATÁROZAT

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke (a továbbiakban: **Elnök**) a „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” megnevezésű nagykereskedelmi piac azonosítására, az érintett piacon fennálló verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítására, illetve a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók számára jogszabályban meghatározott kötelezettségek előírására hivatalból indított eljárás során

megállapította,

hogy a fenti piacon a következő érintett piac azonosítható:

Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén.

Az Elnök ezen érintett piacon a fennálló verseny hatékonyságát elemezte és jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosította az alábbi szolgáltatót:

Magyar Telekom Távközlési Nyilvánosan Működő Részvénytársaság (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina krt. 55.; cégjegyzékszám: 01-10-041928, a továbbiakban: **Magyar Telekom**);

Az Elnök az érintett piacok jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóira (továbbiakban: **Kötelezett Szolgáltató** vagy **Kötelezett**) a jelen határozatban (a továbbiakban **jelen határozat** vagy **Határozat**) az I. pontban meghatározott kötelezettségeket írja elő.

I.

A) Az Elnök a Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozatában kirótt, az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 102-103. §-a szerinti „átláthatóság” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítja:

A Kötelezett Szolgáltató köteles a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt szolgáltatás (a jelen határozat alkalmazásában a továbbiakban: **Alapszolgáltatás**) és a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában előírt szolgáltatások nyújtásának feltételeit – az alkalmazott díjak kivételével – a jelen határozat közlésétől számított 60 napon belül internetes honlapján nyilvánosságra hozni. Az alkalmazott díjakat a Kötelezett Szolgáltató az Elnök jelen határozat rendelkező rész I. C.1. pontjában foglalt eljárásában meghozott határozatának közlését követő 5 napon belül köteles internetes honlapján a szolgáltatásnyújtási feltételek között nyilvánosságra hozni.

A szolgáltatásnyújtási feltételek későbbi változása esetén a Kötelezett Szolgáltató a módosított feltételeket alkalmazását, hatályba lépését megelőzően legalább 30 nappal köteles internetes honlapján nyilvánosságra hozni.

A szolgáltatások nyújtására vonatkozó feltételeknek legalább a következőket tartalmaznia kell:

- a) a használt definíciókat, az alkalmazott rövidítéseket és azok feloldását;
- b) a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontja szerinti Alapszolgáltatás és I. D.3. pontjában előírt kiegészítő szolgáltatások leírását, a szolgáltatások lehetséges műszaki megoldásait, az alkalmazható átviteli utakat;
- c) az igényelhető sávszélességeket, a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában leírtaknak megfelelően;
- d) az interfészek megjelölését, a Kötelezett Szolgáltató által alkalmazott hálózat végződtető berendezéseket;
- e) a közös eszközhasználattal összefüggésben
 - a közös eszközhasználat feltételeit;
 - a felek közötti felelősség-megosztást a műszaki és jogi szempontokra is kiterjedően;
 - a közös eszközhasználat esetén a költségek felek közötti megosztásának elveit, a költségek elszámolásának módját;
- f) a helymegosztással összefüggésben az Eht. 107. § (2) bekezdésben foglaltakat. A helymegosztással kapcsolatos rendelkezéseknek a távoli hozzáférés biztosításával kapcsolatos feltételeket is tartalmazniuk kell;
- g) a csatlakoztatható berendezések listáját és/vagy a Jogosult Szolgáltató berendezéseivel kapcsolatos műszaki követelményeket az Eht. 107. § (5) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével, valamint a Kötelezett Szolgáltató által alkalmazott, az Eht. 107. § (5) bekezdésével összhangban meghatározott vizsgálati szempontokat.
- h) a felek közötti együttműködés szabályait a felek közötti kapcsolattartás, az információnyújtás, a titoktartás, az előfizetővel szembeni felelősség elhatárolása tekintetében;

A Kötelezett Szolgáltató köteles a felek közötti együttműködés szabályai között rendelkezni a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató kötelezettségeiről, az előfizetővel szembeni felelősségviseles módjáról.

- i) a felek közötti együttműködés szabályait az üzemeltetés, hibaelhárítás, karbantartás során;
- j) a felek közötti együttműködés szabályait az előzetes információszolgáltatás, a Jogosult Szolgáltató ajánlattétele, a hálózati szerződés megkötése, a hálózati szerződés módosítása, a hálózati szerződés teljesítése és a hálózati szerződés megszűnése során;

A Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató jelen határozat rendelkező rész I. D.4.3. pontja szerinti ajánlatához szükséges adatlapokat kialakítani és azokat szolgáltatásnyújtási feltételeiben feltüntetni.

A Jogosult Szolgáltató ajánlattételével összefüggésben a Kötelezett Szolgáltató szolgáltatásnyújtási feltételeiben köteles feltüntetni:

- a szerződéskötés elektronikus formán kívüli kezdeményezésére rendszeresített helyiségeket, azok nyitvatartási idejét,
 - a szerződéskötés elektronikus formában történő kezdeményezésének módját;
- k) a jelen határozat rendelkező rész I. D.4.2. pontjában előírt elektronikus kapcsolattartás megvalósítási módját, az ehhez kapcsolódó eljárásokat;
 - l) a teljesítménymutatók vállalt értékeit;

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjának a)-c) pontjaiban foglalt kötelezettség alapján kialakított teljesítménymutatók vállalt értékeire vonatkozóan köteles számszerű követelményt megadni. A Kötelezett Szolgáltató ezen felül minden olyan, a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjában foglalt kötelezettség alapján kialakított teljesítménymutató vállalt értékét köteles közzétenni, amelynek teljesülését az adott szolgáltatás tekintetében általános jelleggel vállalja. A teljesítménymutatók vállalt értékeit a Kötelezett Szolgáltató köteles minden, a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjának megfelelően kialakított minőségi szintre vonatkozóan megadni és közzétenni.

- m) a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjának a) pontja alapján kialakított teljesítménymutató vállalt értékének, valamint a szolgáltatásnyújtással összefüggésben meghatározott további határidők bármelyikének Kötelezett Szolgáltató vagy Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén a másik felet megillető kötbér mértékét („késedelmi kötbér”), valamint a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjának b), c) pontja alapján kialakított teljesítménymutatók be nem tartása esetén a Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér mértékét („minőségi kötbér”);

A késedelmi kötbér, illetve a minőségi kötbér mértékét a polgári jog irányadó szabályaira is figyelemmel akként kell megállapítani, hogy az arányos legyen a kötbérkövetelésre okot adó szerződésszegés súlyával, alkalmas legyen a nem szerződésszerű teljesítés miatt sérelmet szenvedett felet ért kár részbeni vagy teljes megtérítésére, és a szerződésszerű teljesítés hatékony előmozdítására.

- n) a szolgáltatásokkal kapcsolatos elszámolás módját (számlázás, fizetés), az alkalmazott díjazási elveket és a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatás díjait a jelen határozat rendelkező rész I. C. pontjában foglaltakkal összhangban, a garanciaszerződésben, illetve garanciavállaló nyilatkozatban megkövetelt kötelezettségvállalás mértékét;

A hálózati szerződés alapján a Jogosult Szolgáltatót terhelő bármely esedékes és nem vitatott pénzfizetési kötelezettség – ide nem értve a kártérítési igényeket – szerződésszerű teljesítésének biztosítására létrejött garanciaszerződésben, illetve a garantőr által kiállított

garanciavállaló nyilatkozatban olyan mértékű kötelezettségvállalás írható elő, amely arányos az igényelt hálózati szolgáltatások ellenértékével, a szerződésszegés súlyával, jellegével, a Jogosult Szolgáltató esedékes és nem vitatott pénzfizetési kötelezettsége mértékével, továbbá amely alkalmas az esedékes és nem vitatott pénzfizetési kötelezettség teljesítésének kikényszerítésére, ugyanakkor nem lehet olyan fenyegetően magas, amely visszatartja a Jogosult Szolgáltatót a hálózati szerződés megkötésétől, illetve fenntartásától.

Az a)-n) pont szerinti rendelkezéseket a Kötelezett Szolgáltató a jóhiszeműség, tisztesség követelményét és a Jogosult Szolgáltató esélyegyenlőségét biztosítva köteles meghatározni.

A Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatásnyújtási feltételeket a jelen határozat rendelkező rész I. B., I. C., valamint I. D.2.-I. D.5. pontjaiban foglaltaknak megfelelően köteles meghatározni.

A Kötelezett Szolgáltató köteles biztosítani, hogy a nyilvánosságra hozandó adatok a nyitó honlapjáról legfeljebb két egyértelmű menüpont lépésben elérhetőek legyenek. A Kötelezett Szolgáltató az információk közzétételének helyét/helyeit azonosító internetes címet/címeket (URL) legkésőbb a szolgáltatásnyújtási feltételek első közzétételével egy időben köteles a Hatóságnak bejelenteni elektronikus levélben az atlathatosag@nmhh.hu címen. Amennyiben az URL címben változás áll be, a Kötelezett Szolgáltató az erre vonatkozó bejelentését a változást követő 3 napon belül az atlathatosag@nmhh.hu címen köteles megtenni.

A jelen A) pontban kiszabott átláthatóság kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a jelen határozat közzétételét követő naptól terheli.

B) Az Elnök a Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozatában kirótt, az Eht. 104. §-a szerinti „egyenlő elbánás” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítja:

B.1. Egyenlő elbánás a szolgáltatás külső igénybevevői tekintetében

A Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész I. D.2.-I. D.5. pontjaiban foglalt kötelezettségek teljesítése során biztosítania kell, hogy a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók vonatkozásában lényegét tekintve azonos körülmények között lényegét tekintve azonos feltételeket alkalmaz.

Az egyenlő elbánásnak ki kell terjednie a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos összes tevékenységre, így különösen a következő területekre:

- Információkhoz való hozzáférés;
- Információk kezelése (titoktartás);
- Nyújtott szolgáltatások;
- Szolgáltatásnyújtás feltételei, eljárásai (megrendelés, teljesítés, üzemeltetés, karbantartás, hibaelhárítás, elszámolás, felelősségelhatárolás);
- Nyújtott szolgáltatások minősége, szolgáltatási garanciák;
- Szolgáltatók közötti pénzügyi elszámolás;
- Szolgáltatások ellenértéke.

B.2. Egyenlő elbánás a saját részre, illetve a Kötelezett Szolgáltató által irányított szolgáltató számára és más szolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások esetén (külső-belső egyenlő elbánás)

A Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész I. D.2.-I. D.5. pontjaiban foglalt kötelezettségek teljesítése során biztosítania kell, hogy legalább ugyanolyan minőségű szolgáltatásokat és ugyanolyan tartalmú és részletezettségű információt nyújtson mások számára, mint amelyeket saját szolgáltatásaira, illetve bármely általa irányított más szolgáltató szolgáltatásaira alkalmaz.

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások esetében alkalmazhat más rendszereket és eljárásokat, mint amelyeket a saját szolgáltatásaira alkalmaz, a Kötelezett Szolgáltatónak azonban ebben az esetben is biztosítania kell, hogy a Jogosult Szolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások működésükben, minőségben a belső teljesítéssel egyenértékűek legyenek.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató új sáv szélességű, vagy minőségi szintű Alapszolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást kíván bevezetni, akkor az ennek megfelelő sáv szélességű és minőségi szintű Alapszolgáltatás díját és egyéb feltételeit a bevezetés előtt legalább 30 nappal köteles közzétenni jelen határozat rendelkező rész A) pontja szerint, az ennek megfelelő sáv szélességű és minőségi szintű Alapszolgáltatást pedig legkésőbb az új kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi szolgáltatás bevezetésének időpontjától¹ köteles biztosítani a Jogosult Szolgáltatók számára.

B.3. Teljesítménymutatók (KPI-k)

A Kötelezett Szolgáltató köteles legalább a következő fő teljesítménymutatókat (KPI²) kialakítani a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában foglalt kötelezettség alapján kialakított Alapszolgáltatásra vonatkozóan:

- a) a szolgáltatás létesítésének időtartama (a szolgáltatásra vonatkozó jogosulti ajánlattétel kézhezvételétől a szolgáltatásnyújtás megkezdéséig terjedő időszak);
- b) az éves rendelkezésre állás értéke (a rendelkezésre állás értéke az adott szolgáltatásra vonatkozó használhatósági időnek a naptári évre vonatkoztatott aránya. A használhatósági időbe nem tartozik bele a hibák és karbantartások miatti szolgáltatás kiesési idő.);
- c) a hibabejelentés alapján lefolytatott hibaelhárítás ideje (a hiba bejelentésétől a szolgáltatás megfelelő minőségű ismételt rendelkezésre állásig eltelt idő).

Az a)-c) pontokban felsoroltakon túl a Kötelezett Szolgáltató kialakíthat további teljesítménymutatókat is.

A Kötelezett Szolgáltató köteles meghatározni a fentieknek megfelelően kialakított teljesítménymutatók vállalt értékeire vonatkozó számszerű követelményt („vállalt minőségi szint”).

A Kötelezett Szolgáltató a jelen pont szerint kialakított teljesítménymutatók esetében a vállalt minőségi szint(ek)et úgy köteles meghatározni, hogy az lehetővé tegye a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a saját előfizetőinek a Kötelezett Szolgáltató, illetve az irányítása alatt álló bármely vállalkozás által nyújtott, az adott nagykereskedelmi szolgáltatásra tartalmában ráépülő kiskereskedelmi és

¹ A ráépülő kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás előfizetők, illetve társszolgáltatók általi igényelhetőségének kezdő időpontja.

² KPI (Key Performance Indicator): a kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó teljesítmény szintjét mérő mutatószám.

nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások esetében kialakított minőségi szinteknek megfelelő szolgáltatásokat legyen képes kialakítani.

B.4. Szolgáltatási szint megállapodás és szolgáltatási szint garancia (SLA, SLG)

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén a hálózati szerződésben köteles megállapodni a Jogosult Szolgáltatóval a Kötelezett Szolgáltató által a hálózati szerződés alapján nyújtott szolgáltatások vonatkozásában a szolgáltatási színtről („szolgáltatási szint megállapodás”, SLA).

A szolgáltatási szint megállapodás keretében rendelkezni kell legalább a következőkről:

- a) A jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjának megfelelően meghatározott teljesítménymutatók és vállalt minőségi szintek.
- b) A Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltató részére fizetendő, a Jogosult Szolgáltatót a jelen határozat rendelkező rész I. B.3 pontja szerint vállalt minőségi szintek be nem tartása esetén megillető kötbér (SLG) mértéke. A kötbér mértéke arányos kell legyen a Kötelezett Szolgáltatónak a kötbérigényre okot adó szerződésszegése súlyával, továbbá alkalmas kell legyen a nem szerződésszerű teljesítés miatt a Jogosult Szolgáltatót ért kár részbeni vagy teljes megtérítésére, és a szerződésszerű teljesítés hatékony előmozdítására.
- c) A Jogosult Szolgáltató Kötelezett Szolgáltató általi, a vállalt minőségi szintek teljesülésével kapcsolatos tájékoztatásának tartalma és a tájékoztatással kapcsolatos eljárás meghatározása, a következőkkel összhangban:
 - A Kötelezett Szolgáltató naptári negyedévekre vonatkozóan, legkésőbb az adott negyedévet követő hónap végéig köteles írásban tájékoztatni a Jogosult Szolgáltatót a vállalt minőségi szintek teljesülésével kapcsolatban („szolgáltatás minőségi beszámoló”).
 - A szolgáltatás minőségi beszámolónak tartalmaznia kell legalább a következőket:
 - a Jogosult Szolgáltató által az adott negyedévben igénybe vett szolgáltatásokra vonatkozó teljesítménymutatók ténylegesen megvalósult értékeinek kimutatása, a számítás alapjául szolgáló adatokkal együtt;
 - a Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltató részére, a vállalt minőségi szint be nem tartása esetén fizetendő kötbér mértéke, a kötbér számításának bemutatásával;
 - a vállalt minőségi szint be nem tartása esetén az ezt előidéző okok ismertetése.
- d) A szolgáltatások minőségével kapcsolatos viták rendezésére, a szolgáltatás minőségi beszámoló alapját képező adatok független szakértő általi auditálására vonatkozó eljárás szabályai.
- e) A Jogosult Szolgáltatót megillető kötbér kifizetésének módjára, határidejére vonatkozó szabályok.

A jelen B) pontban kiszabott egyenlő elbánás kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a jelen határozat közlését követő naptól terheli.

C) Az Elnök az Eht. 108. §-a szerinti „költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége” kötelezettséget az alábbiak szerint

írja elő:

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező részének I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatást), valamint a jelen határozat rendelkező részének I. D.3. pontjaiban előírt kiegészítő szolgáltatásokat költségalapú díjakon köteles nyújtani.

C.1. Az Alapszolgáltatás díjainak meghatározása a jelen határozat közzétételekor érvényes szolgáltatáskínálatára vonatkozóan

A Kötelezett Szolgáltató az Alapszolgáltatás díjait a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 1.1.-1.2. pontjában foglalt előírásoknak megfelelően köteles kialakítani, és az így kialakított költségalapú díjakat köteles **a jelen határozat közzétételétől számított 60 napon belül** az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani. A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 1.3. pontjában leírtaknak megfelelően köteles alátámasztani, bizonyítani az Elnök számára, hogy az általa kiszámított díjak költségalapúak, és azokat a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 1.1.-1.2. pontjában meghatározott költségszámítási módszertan szerint alakította ki.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott díjak megfelelnek az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök jóváhagyja azokat. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató nem nyújtja be az Elnökhöz költségalapú díjait, vagy a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el, és az Elnök által elrendelt hiánypótlás sem vezetett eredményre, továbbá, ha a Kötelezett Szolgáltató által kialakított díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök a Kötelezett által alkalmazandó díjak tekintetében az Eht. 108. § (5) bekezdésben foglaltak szerint dönt.

A díjak az Elnök díjak jóváhagyása vagy megállapítása tárgyában hozott határozatának kézhezvételét követő második hó első napjától alkalmazandók.

C.2. Új sáv szélességű, vagy minőségi szintű alapszolgáltatás díjainak meghatározása

a) A Kötelezett Szolgáltató az Elnök által jóváhagyott díjú Alapszolgáltatásokkal megegyező minőségi szintű, eltérő sáv szélességű, de a meglévő sáv szélesség tartományba³ tartozó Alapszolgáltatás díját a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 1.4. pontjában rögzített eljárás szerint köteles kiszámítani, meghatározni.

A Kötelezett Szolgáltató az így kiszámított, meghatározott díjakat nem köteles az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani, azonban a díjak jelen határozat rendelkező rész I. számú melléklet 1.4 pontjának való megfelelését a Hatóság kérelemre vagy hivatalból az Eht. 53. §-a szerinti általános hatósági felügyeleti eljárás során bármikor vizsgálhatja és jogsértés esetén a Kötelezett Szolgáltatóval szemben az Eht. 49. §-a szerinti jogkövetkezményeket alkalmazhatja.

b) A Kötelezett Szolgáltató az Elnök által korábban jóváhagyott díjú Alapszolgáltatásoktól eltérő minőségi szintű, vagy nem a meglévő sáv szélesség tartományba tartozó Alapszolgáltatás díját a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 1.1.-1.3. pontjában foglalt előírásoknak megfelelően köteles meghatározni, költségalapúságát bizonyítani és az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató által benyújtott díj megfelel az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök jóváhagyja azt. Amennyiben a benyújtott kérelem hiányos, nem bírálható el, és az Elnök által elrendelt hiánypótlás sem vezetett eredményre, továbbá, ha a Kötelezett által kialakított díj nem felel meg az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályoknak, az Elnök a Kötelezett által alkalmazandó díjak tekintetében az Eht. 108. § (5) bekezdésben foglaltak szerint dönt. A Kötelezett Szolgáltató egy eljárásban egyidejűleg egy vagy több, az Elnök által korábban jóváhagyott díjú

³ Meglévő sáv szélesség tartomány: a kialakítani kívánt szolgáltatásnak megfelelő hálózat típus (vezetékes, vagy mikrohullámú) esetében a legmagasabb és legalacsonyabb sáv szélességű, jóváhagyott díjjal rendelkező alapszolgáltatás sáv szélességei által határolt sáv szélesség intervallum.

Alapszolgáltatásoktól eltérő minőségi szintű, vagy nem a meglévő sáv szélesség tartományba tartozó Alapszolgáltatás díjának jóváhagyását is kérelmezheti.

A díj mind az a), mind a b) pont szerinti esetben a Kötelezett Szolgáltató internetes honlapján való közzétételt követő 30. naptól alkalmazandó.

C.3. Kiegészítő szolgáltatások díjainak meghatározása

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontja alapján kialakított kiegészítő szolgáltatásokat a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 2. számú pontjában foglalt szabályok szerint kialakított költségalapú díjakon köteles nyújtani. A Kötelezett Szolgáltató a számított díjakat nem köteles az Elnökhöz jóváhagyás végett benyújtani, azonban a díjak jelen határozat rendelkező rész I. számú melléklet 2. pontjának való megfelelését a Hatóság kérelemre vagy hivatalból az Eht. 53. §-a szerinti általános hatósági felügyeleti eljárás során vizsgálhatja és jogsértés esetén a Kötelezett Szolgáltatóval szemben az Eht. 49. §-a szerinti jogkövetkezményeket alkalmazhatja.

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató kérésére köteles a költségalapú díjak kialakítására vonatkozó számításokat átadni a Jogosult Szolgáltató számára. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató vitatja, hogy a Kötelezett Szolgáltató számításai megfelelnek a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 2. pontjában foglalt szabályoknak, a Jogosult és/vagy a Kötelezett Szolgáltató az Eht. 57. § alapján kérheti(k) a Hatóságtól jogvitás eljárás lefolytatását.

A jelen C) pontban kiszabott költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli.

D) Az Elnök a Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozatában kirótt, az Eht. 106. §-a szerinti „hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítja:

A Kötelezett Szolgáltató köteles a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.-I. D.3. pontjában foglalt kötelezettségek alapján kialakított hálózati szolgáltatások nyújtására, valamint a szolgáltatások igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására az erre vonatkozó igény esetén a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.-I. D.5. pontjaiban foglalt feltételeknek megfelelően.

D.1. Analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás

D.1.1. A HF/1930-14/2011. számú határozat rendelkező rész I. D/1) pontjában foglalt kötelezettség alapján az analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások tekintetében megkötött, hatályos hálózati szerződésekben foglalt feltételeknek megfelelően továbbra is köteles biztosítani a Jogosult Szolgáltatók számára a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást és az ehhez szükséges kiegészítő szolgáltatásokat

a) határozott idejű hálózati szerződések esetében a határozott idő elteltéig, amennyiben az korábbi időpont, mint a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pont szerint meghatározott időpont;

b) minden egyéb esetben (így különösen, ha a hálózati szerződést a felek határozatlan időre kötötték vagy ha a határozott idejű hálózati szerződésben foglalt határozott idő a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pont szerint meghatározott időpontot követően járna le) a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pont szerint meghatározott időpontig azzal, hogy

a Kötelezett Szolgáltató az analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások tekintetében a jelen határozat közlését követően már nem köteles új hálózati szerződés megkötésére irányuló jogosult szolgáltatói ajánlatokat befogadni.

A fentiek nem érintik a Kötelezett Szolgáltató azon jogát, hogy akár a határozott idejű, akár a határozatlan idejű hálózati szerződéseket a fenti időpontot megelőzően hálózati szerződésben rögzített feltételek bekövetkezése esetén – a rendes felmondás kivételével – megszüntesse, így különösen:

- rendkívüli felmondással, ha annak feltételei fennállnak;
- a felek közös megegyezése alapján;
- a Jogosult Szolgáltató jogutód nélküli megszűnése esetén vagy
- ha ugyanaz a fél lesz a Kötelezett és a Jogosult Szolgáltató.

D.1.2. Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a teljes szolgáltatási területén megszünteti az analóg vagy TDM technológiájú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás saját maga által történő nyújtását, akkor a visszavonás tervezett időpontja előtt legalább 1 évvel köteles a Kötelezett Szolgáltatótól a HF/1930-14/2011. számú határozat rendelkező rész I. D/1) pontjában foglalt kötelezettség alapján megkötött, hatályos szerződés szerint az adott technológiájú hozzáféréseken végződtetési szegmens szolgáltatást igénybe vevő Jogosult Szolgáltató(ka)t külön is értesíteni és ezzel egy időben számukra az általuk igénybe vett végződtetési szegmenshez tartozó előfizetői hozzáférési pont elérését biztosító, a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában foglalt szolgáltatás igénybevételének lehetőségét biztosítani, valamint a visszavonás tervezett időpontját és az érintett végpontok számát Jogosult Szolgáltatónként a Hatóságnak bejelenteni elektronikus levélben az atlathatosag@nmhh.hu címen. A Kötelezett Szolgáltató a megszüntetésre kerülő technológián nyújtott hozzáférést a bejelentésben meghatározott időpontban visszavonhatja. A Kötelezett Szolgáltató az érintett Jogosult Szolgáltatók tájékoztatására és a hozzáférés visszavonására vonatkozóan meghatározott határidőtől abban az esetben térhet el, ha a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató(k) a visszavonás, illetve – erre vonatkozó jogosulti igény esetén – az alternatív szolgáltatás igénybevétele tekintetében rövidebb, kölcsönösen elfogadható időpontban állapodnak meg. Ebben az esetben a Kötelezett Szolgáltató az adott bérelt vonali végződtetési szegmenshez való hozzáférést a Jogosult Szolgáltatóval történő megegyezés után, a Jogosult Szolgáltatóval megállapodott időpontban visszavonhatja. A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató számára a szolgáltatásváltás során köteles olyan szolgáltatásfolytonossági feltételeket biztosítani, mint amilyeneket a saját előfizetői számára nyújtott szolgáltatásokra alkalmaz.

D.2. Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás

A Kötelezett Szolgáltató köteles az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására, valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat biztosítására a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó igénye esetén.

Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást a Kötelezett Szolgáltató mindazokon a hálózat típusokon köteles nyújtani, amelyeken Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmensre ráépülő kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat nyújt.

A Kötelezett Szolgáltató a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást vezetékes hálózatai esetében a lefedett előfizetői hozzáférési pontok tekintetében, mikrohullámú összeköttetéssel kialakítható végződtetési szegmensek esetében a ténylegesen kiépített mikrohullámú elérésű előfizetői hozzáférési pontok tekintetében köteles biztosítani.

Jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában foglalt kötelezettség teljesítése körében lefedett előfizetői hozzáférési pontoknak minősül a tényleges (aktivált szolgáltatással rendelkező) előfizetői hozzáférési pontok és azon potenciális előfizetői hozzáférési pontok összessége, melyekhez a Kötelezett Szolgáltató képes kapcsolódni a szolgáltatási területén belül, de maga az előfizetői hozzáférési pont nem feltétlenül van összekapcsolva a Kötelezett Szolgáltató hálózatával. Ilyen esetben az új szolgáltatás aktiválásához az előfizetőhöz rendelt, függő kábelek létesítése vagy a meglévők végződtetése lehet szükséges a kicsatolási ponttól (pl. optikai talapzat, kábelakna, közmű vezetékoszlop, stb.) az előfizetési hozzáférési pontig, valamint előfizetői végberendezés (pl. ONT, modem) létesítése az előfizetői hozzáférési ponton. Ezen meghatározásba nem értendők bele azon előfizetői hozzáférési pontok, melyek csak további jelentős kábelfektetés (pl. új közös szakasz létrehozása, elosztó kábelek lefektetése, stb.) eredményeként érhetőek el.

A Kötelezett Szolgáltató köteles mindazon sávszélességek és minőségi szintek igénybevételének lehetőségét biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára, amelyeket az adott előfizetői hozzáférési ponton kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásai esetében erre vonatkozó igény esetén biztosítana. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató ezektől eltérő sávszélességű szolgáltatást igényel, akkor a Kötelezett Szolgáltató ezt köteles biztosítani, amennyiben ez nem ütközik objektív műszaki akadályba.

A Kötelezett Szolgáltató az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására csak abban az esetben köteles, ha azt a Jogosult Szolgáltató a végződtetési szegmenshez tartozó előfizetői hozzáférési ponton előfizetői szolgáltatás Jogosult Szolgáltató által történő nyújtása érdekében igényli.

D.3. Kiegészítő szolgáltatások nyújtása

A jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában meghatározott kötelezettséghez kapcsolódóan a Kötelezett Szolgáltató köteles mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat nyújtani, amelyek szükségesek a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában meghatározott Alapszolgáltatás Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez. A Kötelezett Szolgáltató csak olyan kiegészítő szolgáltatások igénybevételét írhatja elő a Jogosult Szolgáltató számára, amelyek az Alapszolgáltatás igénybevételéhez nélkülözhetetlenek. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató is képes valamely kiegészítő szolgáltatás körébe tartozó tevékenység elvégzésére anélkül, hogy az a Kötelezett Szolgáltató hálózatának épségét, egységét, működését veszélyeztetné, akkor a Kötelezett Szolgáltató nem kötelezheti a Jogosult Szolgáltatót a kiegészítő szolgáltatás igénybevételére és a Kötelezett Szolgáltató köteles lehetővé tenni a Jogosult Szolgáltató számára, hogy a fenti tevékenységet saját maga is elvégezhesse, indokolt esetben a Kötelezett Szolgáltató által biztosított felügyelet mellett.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató vitatja valamely kiegészítő szolgáltatás nélkülözhetetlenségét vagy a Jogosult Szolgáltató megítélése szerint a Kötelezett Szolgáltató által kötelezően előírt kiegészítő szolgáltatás körébe tartozó tevékenységet a Kötelezett Szolgáltató hálózata épségének, egységének, működésének veszélyeztetése nélkül a Jogosult Szolgáltató is el tudja végezni, akkor a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erre vonatkozó kérése esetén köteles részletes műszaki indokolással a Jogosult Szolgáltató számára bizonyítani a kiegészítő szolgáltatás nélkülözhetetlenségét, illetve a kiegészítő szolgáltatás Kötelezett Szolgáltató általi nyújtásának szükségességét.

A Kötelezett Szolgáltató :

- a helymegosztással kapcsolatos szolgáltatások, valamint
- a távoli hozzáféréssel⁴ kapcsolatos szolgáltatások

⁴ A távoli hozzáférés definícióját a jelen határozat függeléke tartalmazza.

nélkülözhetetlenségét nem köteles bizonyítani.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató megítélése szerint a Kötelezett Szolgáltató olyan kiegészítő szolgáltatás igénybe vételét írja elő a számára, amely nem nélkülözhetetlen a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás igénybevételéhez vagy a kötelezően előírt kiegészítő szolgáltatás körébe tartozó tevékenységet a Kötelezett Szolgáltató hálózata épségének, egységének, működésének veszélyeztetése nélkül a Jogosult Szolgáltató is el tudja végezni, a Jogosult Szolgáltató és/vagy a Kötelezett Szolgáltató az Eht. 57. § alapján kérheti a Hatóságtól jogvitás eljárás lefolytatását.

D.4. Felek közötti együttműködés szabályai

D.4.1. Alkalmazandó jog

A Kötelezett Szolgáltatót a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontjaiban előírt hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozóan – a szerződés megkötésére irányuló kezdeményezés (ajánlat) esetén – szerződéskötési kötelezettség terheli.

D.4.2. Elektronikus kapcsolattartás

A Kötelezett Szolgáltató köteles biztosítani az elektronikus kapcsolattartás lehetőségét a Jogosult Szolgáltatók számára valamennyi, a jelen határozat rendelkező rész I. D.1., I. D.4.3.-I. D.4.6., illetve I. D.5. pontjában foglalt eljárás során.

Az elektronikus kapcsolattartásra kialakított rendszernek biztosítania kell, hogy a Jogosult Szolgáltató igazolható módon értesüljön bármely általa a Kötelezett Szolgáltatónak megküldött dokumentum Kötelezett Szolgáltató általi átvételéről.

D.4.3. A Jogosult Szolgáltató ajánlatát megelőző együttműködés

Információs szolgáltatás

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató információs szolgáltatásra vonatkozó igénybejelentése esetén köteles a Jogosult Szolgáltató számára megadni a következő információkat az igénybejelentésben egyértelműen meghatározott földrajzi cím(ek)re vonatkozóan:

- az igénybejelentésben meghatározott földrajzi hely (cím) a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontja szerinti lefedett előfizetői hozzáférési pont-e;
- az adott földrajzi címen létesíthető előfizetői hozzáférési ponton elérhető sáv szélességet, amennyiben az ezzel kapcsolatos információk a Kötelezett Szolgáltató nyilvántartásaiban rendelkezésre állnak;
- az adott földrajzi címen létesíthető előfizetői hozzáférési pontot kiszolgáló végződtetési szegmens gerinchálózat felőli végpontjának⁵ címét, valamint az ott elérhető helymegosztás lehetőségével kapcsolatos tájékoztatást.

Az információkat a Kötelezett Szolgáltató legkésőbb a Jogosult Szolgáltató információs szolgáltatásra vonatkozó igénybejelentésének kézhezvételétől számított 10 napon belül köteles megadni a Jogosult Szolgáltató részére.

⁵ A végződtetési szegmens gerinchálózat felőli végpontja: a végződtetési szegmens definíciójában meghatározott első jelenléti pont. A kapcsolódó definíciókat (végződtetési szegmens, jelenléti pont) a jelen határozat I. számú függeléke tartalmazza.

Amennyiben a Jogosult Szolgáltató csak a végződtetési szegmens gerinchálózat felőli végpontjának címével kapcsolatban kér információt, akkor a Kötelezett Szolgáltató az ezzel kapcsolatos tájékoztatást a Jogosult Szolgáltató információszolgáltatásra vonatkozó igénybejelentésének kézhezvételétől számított 5 napon belül köteles megadni.

Amennyiben az információszolgáltatás az igénybejelentés hiányossága miatt a Kötelezett Szolgáltató megítélése szerint nem lehetséges, a Kötelezett Szolgáltató az igénybejelentés kézhezvételétől számított 5 napon belül megfelelő, észszerű határidő tűzésével – amely nem lehet kevesebb, mint 5 nap – felhívhatja a Jogosult Szolgáltatót az igénybejelentés pontosítására. Ebben az esetben a Kötelezett Szolgáltató számára az információszolgáltatásra vonatkozóan meghatározott 10, illetve 5 napos határidő a Jogosult Szolgáltató hiánypótlásra irányuló felhívásra adott válaszában Kötelezett Szolgáltató általi kézhezvételétől kezdődik.

A Kötelezett Szolgáltató az információszolgáltatás során átadandó hálózati információkhoz való hozzáférést előzetes titoktartási nyilatkozat meglététől teheti függővé, amely azonban nem járhat a Jogosult Szolgáltató számára aránytalan teherrel.

A Kötelezett Szolgáltató az információszolgáltatás során átadandó hálózati információkhoz való hozzáférést egyéb, a Jogosult Szolgáltató által teljesítendő, a jelen pontban nem szereplő további feltételhez nem kötheti.

D.4.4. Hálózati szerződés megkötése és módosítása

D.4.4.1. Jogosult Ajánlata

A Kötelezett Szolgáltató köteles érdemben nyilatkozni a Jogosult Szolgáltató hálózati szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatára, ha az – az ajánlat benyújtásakor vagy az esetleges hiánypótlásokat követően – legalább az alábbi információkat tartalmazza:

- a) a Jogosult Szolgáltató azonosítására szolgáló adatai (név, székhely, cégjegyzékszám stb.);
- b) a Jogosult Szolgáltató szerződéskötésre irányuló kifejezett nyilatkozata;
- c) a szolgáltatás(ok) megnevezése, amely(ek)et a Jogosult Szolgáltató igénybe kíván venni;
- d) a szerződésnek a Jogosult Szolgáltató által igényelt időtartama.

Bérelt vonali végződtetési szegmensre vonatkozó igénybejelentés esetén az a)-d) pontokon felül:

- e) a Jogosult Szolgáltató nyilatkozata, hogy a Jogosult Szolgáltató a végződtetési szegmenshez tartozó előfizetői hozzáférési ponton előfizetői szolgáltatás Jogosult Szolgáltató által történő nyújtása érdekében igényli;
- f) előfizetői hozzáférési pont azonosítását lehetővé tevő cím, vagy egyéb azonosító;
- g) az igényelt hozzáférési pont (végződtetési szegmens gerinchálózat felőli végpontja) címe;
- h) az igényelt sáv szélesség és minőségi paraméterek;

Helymegosztásra vonatkozó igénybejelentés esetén az a)-d) pontokon felül:

- i) az igényelt helymegosztási helyszín címe;

Távoli hozzáférésre vonatkozó igénybejelentés esetén az a)-d) pontokon felül:

- j) a Kötelezett Szolgáltató telephelyének címe, amelyhez kapcsolódóan a távoli hozzáférést a Jogosult Szolgáltató igénybe kívánja venni;
- k) a tervezett – a Jogosult Szolgáltató által biztosítandó – távoli hozzáférési helyszín címe, vagy egyéb azonosítója.

A Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató helymegosztásra, illetve távoli hozzáférésre vonatkozó Ajánlatára köteles érdemben nyilatkozni abban az esetben is, ha az Ajánlatban a Jogosult Szolgáltató nem határoz meg bérelt vonali végződtetési szegmensre vonatkozó igényt, feltéve, hogy a Jogosult

Szolgáltató nyilatkozik arról, hogy a helymegosztást, vagy távoli hozzáférést a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjának megfelelő szolgáltatás igénybevétele céljából igényli.

A Kötelezett Szolgáltató a szerződéskötés nem elektronikus formában történő kezdeményezését (ajánlat tételét) nem zárhatja ki.

D.4.4.2. Hálózati szerződés megkötése

A Kötelezett Szolgáltató az előírt összes adatot tartalmazó ajánlat kézhezvételétől számított 10 napon belül köteles a Jogosult Szolgáltató igényét elbírálni és a Jogosult Szolgáltatót az ajánlat elfogadásáról vagy annak objektív műszaki okokon alapuló elutasításáról értesíteni.

Amennyiben az ajánlat hiányossága miatt az egyedi hálózati szerződés megkötéséről a Kötelezett Szolgáltató nem tud nyilatkozni, a Kötelezett Szolgáltató legkésőbb az ajánlat kézhezvételétől számított 5 napon belül megfelelő, észszerű határidő tűzésével – amely nem lehet kevesebb, mint 5 nap – hiánypótlásra hívja fel a Jogosult Szolgáltatót. A Kötelezett Szolgáltató a fenti 5 napos határidőn belül elküldött hiánypótlásban nem jelzett további adatok, iratok, nyilatkozatok benyújtására a Jogosult Szolgáltatót csak akkor hívhatja fel a szerződéskötési eljárás során, ha az újabb hiánypótlás szükségessége az előző hiánypótlás Jogosult Szolgáltató általi teljesítésének hiányosságai miatt merült fel. A hálózati szerződés megkötésére meghatározott határidőbe a hiánypótlásra irányuló felhívás Kötelezett Szolgáltató általi kiküldésétől a hiánypótlásra irányuló felhívásra adott válasz Kötelezett Szolgáltató általi kézhezvételéig tartó időszak nem számít be és az ajánlat elbírálására vonatkozóan meghatározott 10 napos határidő a teljes – tehát az előírt összes adatot tartalmazó – ajánlat kézhezvételétől kezdődik. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató a hiánypótlásnak a határidőn belül nem tesz eleget, a Kötelezett Szolgáltató az ajánlatot a felhívásban megjelölt határidő eredménytelen elteltét követő 10. napot követően erre tekintettel – a hiánypótlás nem teljesítésére történő utalással – írásban elutasíthatja. Az elutasítás nem akadályozza annak, hogy a Jogosult szolgáltató újabb ajánlatot tegyen a Kötelezett Szolgáltató felé.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató az ajánlat kézhezvételétől számított 10 napon belül nem értesíti írásban, indokolással, a szükség szerint elvégzett megvalósíthatósági vizsgálatok eredményével ellátva, és a véleménye szerint műszakilag indokolt ajánlat feltételeinek megjelölésével a Jogosult Szolgáltatót, akkor e határidő elteltét követően az ajánlatot objektív műszaki okból nem utasíthatja el.

Amennyiben az elbíráláshoz megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatra van szükség, akkor az elbírálásra, illetve az egyedi hálózati szerződés megkötésére vonatkozóan meghatározott határidőbe a vizsgálatok elvégzésére vonatkozóan meghatározott időtartam nem számít bele. Az elbíráláshoz esetlegesen szükséges megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatok időtartama nem haladhatja meg a 15 napot. Amennyiben sor kerül megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatokra, akkor a Kötelezett Szolgáltató az elvégzett vizsgálatok eredményét, valamint – amennyiben az adott vizsgálat esetében értelmezhető – a vizsgálatok során mért értékeket és jellemzőket és az elfogadás határértékeit minden esetben (mind az ajánlat elfogadása, mind elutasítása esetén) az ajánlat elfogadásáról vagy elutasításáról szóló tájékoztatással együtt köteles átadni a Jogosult Szolgáltatónak. Ha a Kötelezett Szolgáltató a szerződéskötésre irányuló kezdeményezést elfogadja, a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató erről szóló értesítésével együtt köteles a szerződés tervezetét a Jogosult Szolgáltató részére megküldeni. A szerződést a Jogosult Szolgáltató szerződéstervezetre adott válaszában Kötelezett Szolgáltató általi kézhezvételétől számított 10 napon belül kell megkötni.

Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a teljes – tehát az előírt összes adatot tartalmazó – ajánlat kézhezvételétől számított 10 napos határidőn belül az ajánlatra érdemben nem nyilatkozik, azt elfogadottnak kell tekinteni, kivéve az Eht. 90. § (4) bekezdésében foglalt eseteket.

Az ajánlat műszaki okok miatti elutasítása esetén a Kötelezett Szolgáltató köteles az elutasításról a Jogosult Szolgáltatót írásban, indokolással – amennyiben sor került rá, az elvégzett megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatok eredményével ellátva – értesíteni.

Műszaki okok miatti elutasítás esetén – amennyiben a Jogosult Szolgáltató az elutasítást nem vitatja és megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatokra sor került – az elutasítás alapjául szolgáló megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatok költségét a felek 50-50%-os arányban viselik. Az elutasítás kézhezvételétől számított 10 napon belül a Jogosult Szolgáltató, vagy az általa megbízott független szakértő a műszaki megvalósíthatóság tekintetében műszaki vizsgálatot végezhet, amely vizsgálathoz a Kötelezett Szolgáltató köteles megadni minden szükséges segítséget. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató vizsgálata azt állapítja meg, hogy a hálózati szolgáltatás megvalósítása objektív műszaki okok miatt nem lehetséges, akkor a Jogosult Szolgáltató viseli mind a Kötelezett Szolgáltató, mind az általa elvégzett vizsgálatok költségét. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató vizsgálata alapján a hálózati szolgáltatás megvalósítása műszakilag lehetséges, a Kötelezett Szolgáltató viseli mind az általa, mind a Jogosult Szolgáltató által végzett vizsgálat költségét. A Kötelezett Szolgáltatót ebben az esetben az érintett hálózati szolgáltatás tekintetében szerződéskötési kötelezettség terheli és a Jogosult Szolgáltató által megküldött vizsgálati dokumentáció kézhezvételétől számított 5 napon belül köteles a szerződés tervezetét a Jogosult Szolgáltató részére megküldeni. A szerződést a Jogosult Szolgáltató szerződés tervezetre adott válaszában Kötelezett Szolgáltató általi kézhezvételétől számított 5 napon belül kell megkötni. Ebben az esetben – ha a Kötelezett Szolgáltató megítélése szerint a szerződés megkötése elektronikus hírközlést érintő jogát vagy jogos érdekét sérti – az Eht. 57. §-a alapján kérheti a Hatóságtól jogvitás eljárás lefolytatását. A szerződéskötési kötelezettség fennállásának megállapítása esetén a műszaki vizsgálatok költségét a Kötelezett Szolgáltató, ha a kötelezettség fennállásának megállapítására nem kerül sor, a vizsgálatok költségét a Jogosult Szolgáltató viseli.

D.4.4.3. Hálózati szerződés módosítása

A) Hálózati szerződés módosítása a Jogosult Szolgáltató vagy a Kötelezett Szolgáltató kezdeményezésére

A hálózati szerződés módosítását a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltató által a honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételeket nem érintő módon, valamint a Kötelezett Szolgáltató a honlapján közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben meghatározott esetekben, a szolgáltatásnyújtási feltételeket és jelen határozatban foglalt kötelezettségeit nem érintő módon kezdeményezheti. A hálózati szerződés módosítását kezdeményező fél ajánlatának legalább az alábbi tartalmú információkat tartalmaznia kell:

- a) Azonosításra szolgáló adatok (név, székhely, cégjegyzékszám stb.);
- b) A szerződés módosítására irányuló kifejezett nyilatkozat;
- c) A módosítással érintett szerződés megnevezése (szerződésszám vagy egyéb azonosító);
- d) A szerződés módosítással érintett részeinek megjelölése;
- e) A tervezett módosítás tartalma;
- f) A Kötelezett Szolgáltató által kezdeményezett módosítás esetében hivatkozás a szerződésmódosítás honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételekben foglalt esetére.

A felek az ajánlat kézhezvételétől számított 10 napon belül kötelesek megállapodni a szerződésmódosítási tárgyalások megkezdéséről, azok menetéről.

A hálózati szerződés módosítása az alábbiak szerint jöhet létre:

- a) A szerződésmódosítás létrejön a szerződés módosítását kezdeményező félnek az arra vonatkozó ajánlata másik fél általi kézhezvételétől számított 30 napon belül a feleknek a

szerződésmódosítás tárgyában létrejött közös megegyezésével, mely időtartamba a szerződés módosításához szükséges esetleges műszaki vizsgálatok időtartama nem számít bele.

- b) Amennyiben a megkeresett fél a szerződés módosítására vonatkozó ajánlatára az ajánlat második alkalommal történő megküldését követően sem nyilatkozik érdemben, azt elfogadottnak kell tekinteni, és a szerződés módosítása létrejön a válaszadási határidő utolsó napjával. A szerződésmódosítást kezdeményező félnek a megküldött ajánlatokhoz kapcsolódóan legalább a megkeresett fél általi kézhezvételtől számított 10 napos határidőt kell biztosítania a megkeresett fél számára az ajánlattal kapcsolatos nyilatkozattételre. A szerződésmódosítást kezdeményező fél az ajánlat ismételt megküldését követően eredménytelenül eltelt válaszadási határidő lejártát követő 5 napon belül köteles a szerződésmódosítás létrejöttéről, időpontjáról és tartalmáról a másik felet tájékoztatni.
- c) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató részére ajánlatot küld a hálózati szerződés módosítására, a Jogosult Szolgáltató pedig a válaszadásra nyitva álló határidőn belül a Kötelezett Szolgáltató részére az eredeti ajánlatában foglaltaktól eltérő tartalmú ajánlatot küld vissza, és erre az ellenajánlatra a Kötelezett Szolgáltató a kézhezvételétől számított 10 napon belül érdemben nem nyilatkozik, azt elfogadottnak kell tekinteni, és a szerződés módosítása az ellenajánlat tartalma szerint jön létre a Kötelezett Szolgáltató számára nyitva álló válaszadási határidő utolsó napjával. A Jogosult Szolgáltató a válaszadási határidő leteltét követően 5 napon belül köteles a szerződésmódosítás létrejöttéről, időpontjáról és tartalmáról a Kötelezett Szolgáltatót tájékoztatni.
- d) Amennyiben a Jogosult Szolgáltató a Kötelezett Szolgáltató részére ajánlatot küld a hálózati szerződés módosítására, a Kötelezett Szolgáltató pedig a válaszadásra nyitva álló határidőn belül a Jogosult Szolgáltató részére az eredeti ajánlatában foglaltaktól eltérő tartalmú ajánlatot küld vissza, és erre az ellenajánlatra a Jogosult Szolgáltató az ellenajánlat második alkalommal történő megküldését követően sem nyilatkozik érdemben azt elfogadottnak kell tekinteni, és a szerződés módosítása az ellenajánlat tartalma szerint létrejön a Jogosult Szolgáltató számára nyitva álló válaszadási határidő utolsó napjával. A Kötelezett Szolgáltató a megküldött ellenajánlathoz kapcsolódóan legalább a Jogosult Szolgáltató általi kézhezvételtől számított 10 napos határidőt kell biztosítania a Jogosult Szolgáltató számára az ellenajánlattal kapcsolatos nyilatkozattételre. A Kötelezett Szolgáltató az ellenajánlat ismételt megküldését követően eredménytelenül eltelt válaszadási határidő lejártát követő 5 napon belül köteles a szerződésmódosítás létrejöttéről, időpontjáról és tartalmáról a másik felet tájékoztatni.

Amennyiben a felek az ajánlatnak a megkeresett fél általi kézhezvételét követő 30 napon belül nem tudnak megállapodni a hálózati szerződés módosításáról, az Eht. 57. §-a alapján bármelyik fél kérheti jogvitás eljárás lefolytatását a Hatóságtól.

B) A hálózati szerződés kötelező módosításának esetei

A felek kötelesek:

- a) az Elnök hálózati szerződés feltételeit meghatározó döntésének módosulása esetén az Elnök döntésének közlésétől,
- b) a hálózati szerződésre vonatkozó, az Eht. 188. § 16. pontja szerinti elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak minősülő jogszabálynak a hálózati szerződés feltételeit érintő módon történő módosítása esetén e jogszabály hatályba lépésétől

számított 60 napon belül a hálózati szerződést az a)-b) pontban foglalt döntés vagy jogszabály tartalmának megfelelően módosítani, kivéve, ha az Elnök döntése vagy a jogszabály eltérően rendelkezik. A hálózati szerződés módosításának fenti eseteit és a módosításra vonatkozó eljárást a Kötelezett Szolgáltató a honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételeiben köteles feltüntetni.

Jelen B) A hálózati szerződés kötelező módosításának esetei címben foglalt hálózati szerződés módosítás esetében az A) Hálózati szerződés módosítása a Jogosult vagy a Kötelezett Szolgáltató kezdeményezésére címben foglalt rendelkezések megfelelően irányadóak és alkalmazandóak azzal a kivétellel, hogy amennyiben a felek a hálózati szerződés kötelező módosítása esetén a fenti a)-b) pontokban megállapított kezdő időponttól számított 60 napon belül nem tudnak megállapodni a hálózati szerződés módosításáról, az Eht. 57. §-a alapján bármely fél kérheti jogvitás eljárás lefolytatását a Hatóságtól.

D.4.5. Hálózati szerződés teljesítése

A Kötelezett Szolgáltató az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás igénybevételét a lehetséges legkorábbi időpontban, de legkésőbb a szerződéskötést követő 15 napon belül köteles lehetővé tenni.

Amennyiben a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában foglalt szolgáltatás igénybevételéhez helymegosztás kialakítására, illetve egyéb, jelentős építésre, átalakításra van szükség, akkor a felek jogosultak a helymegosztás feltételeinek biztosítása, illetve az építés, átalakítás megvalósítása érdekében a szerződéskötés időpontjától számított legfeljebb 30 napos időtartamban megállapodni a szerződés megvalósítása tekintetében. Ha a helymegosztás kialakításához, illetve az építéshez, átalakításhoz építési, vagy egyéb hatósági engedély szükséges, a 30 napos határidőt az engedély jogerőre emelkedésétől kell számítani. Az engedély iránti kérelmet a Kötelezett Szolgáltató a szerződéskötést követő 10 napon belül köteles benyújtani.

A szerződés teljesítése során a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltatóval együttműködni, így különösen a következő területeken:

- a) zavarelhárítás,
- b) hibaelhárítás,
- c) karbantartás,
- d) fejlesztés, így különösen az átengedési pont áthelyezése,
- e) adatközlés és adatvédelem,
- f) számhordozás,
- g) előfizetői díjszámlázás,
- h) egymás közötti költségelszámolás

A Kötelezett Szolgáltató nem korlátozhatja a Jogosult Szolgáltató szabályszerű szolgáltatásnyújtását, kivéve, ha a Jogosult Szolgáltató hálózatában keletkezett hiba veszélyezteti a Kötelezett Szolgáltató elektronikus hírközlési eszközének biztonságát, szolgáltatásnyújtását.

Amennyiben a felek erre vonatkozóan nem kötnek külön megállapodást, az előfizető felé történő hibás teljesítés esetén a Kötelezett Szolgáltató a Jogosult Szolgáltató előfizetőjével szemben nem felel.

D.4.6. Hálózati szerződés megszűnése

A hálózati szerződés megszűnik:

- a) Ha a Jogosult Szolgáltató a hálózati szerződésben meghatározott tartamú, de legalább 60 napos felmondási idővel a szerződést felmondja (rendes felmondás). Amennyiben a Jogosult Szolgáltató a hálózati szerződést a Jogosult és az előfizető közötti jogviszony megszűnése miatt mondja fel, az egyedi hálózati szerződés felmondási ideje legfeljebb 30 nap. A Jogosult Szolgáltató köteles a felmondást írásbeli nyilatkozatba foglalni, és a Kötelezett Szolgáltatóval a felek közötti kapcsolattartásra irányadó szabályok szerint közölni.

- b) Ha bármely fél – kizárólag a lent felsorolt esetekben megengedett – rendkívüli felmondással él, amely esetben köteles a felmondást indokolással ellátott, írásbeli nyilatkozatba foglalni, és a másik féllel a felek közötti kapcsolattartásra irányadó szabályok szerint közölni. A felek kizárólag az alábbiak szerint jogosultak rendkívüli felmondásra:
- azonnali hatállyal a díjfizetési kötelezettség megszegése esetén, ha az egyik fél előzőleg – legalább 30 napos határidő tűzésével, a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel – felszólította a szerződésszegő másik felet a szerződésszegés megszüntetésére, és a határidő eredménytelenül telt el;
 - azonnali hatállyal a hálózat egységének veszélyeztetése esetén, ha az egyik fél előzőleg – legalább 15 napos határidő tűzésével, a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel – felszólította a szerződésszegő másik felet a szerződésszegés megszüntetésére, és a határidő eredménytelenül telt el;
 - azonnali hatállyal a másik fél egyéb, a honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételekben nevesített súlyos szerződésszegése esetén;
 - azonnali hatállyal, ha a másik fél felszámolását elrendelő jogerős végzés közzétételre kerül, illetve a kényszerítési eljárás megindításáról rendelkező végzést a cégbíróság közzéteszi;
 - ha valamelyik fél a végelszámolását határozza el, a másik fél a végelszámolás megindításáról szóló döntés tudomására jutásától, a másik féllel egyeztetett időpontra, ennek hiányában a tudomásszerzéstől számított 60. napra élhet rendkívüli felmondással;
 - ha a Jogosult Szolgáltató már nem minősül elektronikus hírközlési szolgáltatónak, a Kötelezett Szolgáltató az e körülményről történő tudomásszerzéstől számított 30. napra élhet rendkívüli felmondással.

A hálózat egységének veszélyeztetése miatti rendkívüli felmondás nem akadályozza a szerződés teljesítésének korlátozására vonatkozó szerződésben meghatározott jog gyakorlásának, így a szolgáltatás szüneteltetésének vagy a hálózat egységét veszélyeztető másik fél ideiglenes lekapcsolásának.

- c) A hálózati szerződés eltérő rendelkezése hiányában, ha a határozott idő eltelt;
- d) A felek közös megegyezésével;
- e) Ha az egyik fél jogutód nélkül megszűnik;
- f) Ha ugyanaz a fél lesz a Jogosult és a Kötelezett Szolgáltató;
- g) Ha a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. pontjában foglalt szolgáltatásnyújtási kötelezettsége a Hatóság döntése alapján már nem áll fenn és a Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatásnyújtási kötelezettsége megszűnésétől számított 60 napos felmondási idővel a hálózati szerződést felmondja.

D.5. Hozzáférési pontok áthelyezése

A Kötelezett Szolgáltató a korábbi határozatokban, illetve jelen határozatban kirótt kötelezettség alapján kialakított, a hálózati szolgáltatás igénybevételét lehetővé tevő hozzáférési pontokat csak abban az esetben helyezheti át, ha az áthelyezéssel kapcsolatos szándékáról az áthelyezéssel érintett Jogosult Szolgáltatókat az áthelyezés tervezett időpontja előtt 12 hónappal értesíti. A Kötelezett Szolgáltató a tájékoztatásra vonatkozóan meghatározott 12 hónapos időtartamtól az alábbi esetekben térhet el:

- Amennyiben az áthelyezéssel érintett hozzáférési pont tekintetében van igénybevétel, de a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató(k) az áthelyezés tekintetében 12 hónappal

rövidebb, kölcsönösen elfogadható időpontban⁶ állapotodnak meg, akkor a Kötelezett Szolgáltató az áthelyezést a Jogosult Szolgáltatókkal egyeztetett időpontban elvégezheti.

- Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató vállalja valamennyi, a Jogosult Szolgáltató(k)nál az áthelyezéssel összefüggésben felmerült költség megtérítését, akkor a Kötelezett Szolgáltató az áthelyezést a Jogosult Szolgáltató(k)nak legalább az áthelyezést megelőzően 60 nappal bejelentett időpontban elvégezheti.

A Kötelezett Szolgáltató az áthelyezés során köteles a Jogosult Szolgáltató számára olyan szolgáltatásfolytonossági feltételeket biztosítani, mint amilyeneket a saját előfizetői számára nyújtott szolgáltatásokra alkalmaz.

Tájékoztatással kapcsolatos követelmények

A Kötelezett Szolgáltató Jogosult Szolgáltatók számára megküldött tájékoztatásnak legalább a következő információkat kell tartalmaznia:

- Az áthelyezéssel érintett hozzáférési pont megnevezése;
- A hozzáférési pont címe az áthelyezést követően;
- Az áthelyezés pontos dátuma, illetve ütemezése.

A jelen D) pontban kiszabott hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a határozat közlését követő naptól terheli, azzal, hogy a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I D.3. pontjában foglalt szolgáltatások tekintetében csak az Elnöknek a jelen határozat rendelkező rész I. C.1. pontja szerinti, a díjak jóváhagyása vagy megállapítása tárgyában hozott határozatának kézhezvételét követő második hó első napjától köteles a Jogosult Szolgáltató jelen határozat rendelkező rész I. D.4.4.1. pont szerinti hálózati szerződés megkötésére irányuló Ajánlatát befogadni és ez alapján a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I D.3. pontjában foglalt szolgáltatások tekintetében a hálózati szerződést megkötni.

E) Az Elnök a Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozatában kirótt, az Eht. 102. §-a szerinti „számviteli szétválasztás” kötelezettséget az alábbiak szerint

módosítja:

A Kötelezett Szolgáltató a PC/17915-66/2017. számú határozat rendelkező részének III. mellékletében meghatározott szabályok szerint köteles új számviteli szétválasztási kimutatást készíteni és az Elnökhöz az Eht. 68. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül jóváhagyás céljából – az igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének egyidejű igazolása mellett – benyújtani. Ezen kötelezettséget a rá más piacokon kirótt számviteli kötelezettségekre tekintettel, azokkal összehangoltan, egy egységes szerkezetben elkészített beadványban köteles teljesíteni. A helyhez kötött és mobil elektronikus hírközlési üzleti területek szétválasztására és a mobilpiaci üzleti területre vonatkozóan a 2014/710/EU Ajánlás mellékletében szereplő 2/2014. piacon, vagy a Bizottság által az előzetes szabályozás alá vonható érintett elektronikus hírközlési ágazatbeli termék- és szolgáltatáspiacokról a későbbiekben esetlegesen kiadott ajánlásban e piac helyébe lépő szolgáltatáspiacon a Hatóság által elvégzett piacelemzést követően kiadott határozatban a Kötelezett Szolgáltatóra kirótt számviteli szétválasztási kötelezettség keretében meghatározott szabályokat köteles alkalmazni.

A Kötelezett Szolgáltató által benyújtott számviteli szétválasztási kimutatást az Elnök az Eht. 68. §-a szerinti eljárásában hagyja jóvá. A HF/1930-14/2011. számú határozat alapján a Kötelezett Szolgáltatót

⁶ A kölcsönösen elfogadható kitétel minden egyes, a visszavonás által érintett Jogosult Szolgáltatóra vonatkozik.

terhelő számviteli szétválasztás kötelezettség a jelen határozat közlésének napját követő napon hatályát veszti.

A jelen pontban kiszabott számviteli szétválasztás kötelezettség a Kötelezett Szolgáltatót a jelen határozat közlését követő naptól terheli.

Amennyiben jelen határozat rendelkező rész I. pontjában hivatkozott Eht. §-ok és/vagy bekezdések számozása az Eht. esetleges módosítása miatt jelen határozat hatálya alatt változik, akkor a határozatban hivatkozott § és/vagy bekezdés helyett az azonos tartalmú § és/vagy bekezdés értelemszerűen alkalmazandó.

II.

Amennyiben jelen határozat véglegessé válását követően bármely szolgáltató tekintetében jogutódlás következik be, akkor a kieső ügyfél helyébe a polgári jog szerinti jogutódja(i) lép(nek), és a jogelődre a jelen határozatban kirótt kötelezettségek e jogutódo(ka)t terhelik.

Egyetemes (általános) jogutódlás esetén a jogelődot jelen határozat alapján terhelő valamennyi kötelezettség annak a jelen határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva terheli a jogutódo(ka)t.

Amennyiben jelen határozatban valamely szolgáltató a tevékenysége végzésének feltételeit a felek akaratelhatározása alapján harmadik személy szolgáltató(k)ra átruházza (ügyleti vagy egyedi jogutódlás), úgy e harmadik szolgáltató(k) a korábbi szolgáltató jogutódjának minősül(nek), és terheli az(oka)t a jogelőd szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, a jelen határozatban meghatározott tartalommal.

Az Elnök határozata ellen fellebbezésnek helye nincs. Az Elnök határozatával szemben közigazgatási per kezdeményezhető, a Fővárosi Törvényszékhez címzett keresetlevelet a határozat közlésétől számított harminc napon belül kell az Elnökhöz benyújtani. A tárgyalás tartását a felperes a keresetlevélben kérheti. A keresetlevelet az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi. CCXXII. törvény (a továbbiakban: „**E-ügyintézési tv.**”) 9. § (1) bekezdése szerinti felperes és jogi képviselő kizárólag elektronikus úton, a jogszabályban meghatározott módon terjesztheti elő.

A keresetlevél benyújtásának a határozat hatályosulására halasztó hatálya nincs. Akinek jogát, jogos érdekét a közigazgatási tevékenység vagy az azzal előidézett helyzet fenntartása sérti, a közvetlenül fenyegető hátrány elhárítása, a vitássá tett jogviszony ideiglenes rendezése, illetve a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása érdekében a bíróságtól az eljárás során bármikor azonnali jogvédelmet kérhet.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság PC/12186-../2018. számú határozat rendelkező részének I. számú melléklete

A jelen határozat rendelkező rész I. D.2., I. D.3. pontjaiban előírt szolgáltatások díjszámításával kapcsolatos előírások

A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontjaiban foglalt kötelezettség alapján kialakított alap- és kiegészítő szolgáltatások díjait a jelen mellékletben foglalt előírásoknak megfelelően köteles meghatározni.

1. Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások díjszámításához kapcsolódó rendelkezések

(1) A Kötelezett Szolgáltató az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásra hálózat típusonként⁷, sávszélességenként, ezen belül minőségi szintenként elkülönült havi díjakat köteles meghatározni. A havi díjakat a Kötelezett Szolgáltató egy végpontra vetítve (Ft/végpont/hó) köteles megadni.

1.1. Figyelembe vehető költségek

(2) A Kötelezett Szolgáltató az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások díjainak meghatározása során az Ethernet bérelt vonalak végződtetési szegmenseihez kapcsolódó közvetlen költségeket veheti figyelembe.

(3) Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások költségeinek (valamint a fajlagos költségek számításához használt végpontoszám) meghatározásánál mindazokat a kiskereskedelmi és nagykereskedelmi szolgáltatásokat figyelembe kell venni, amelyek részeként a Kötelezett Szolgáltató Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmenst biztosít.⁸ Közvetlen költségként kizárólag az érintett szolgáltatások végződtetési szegmens részével kapcsolatos költségek vehetők figyelembe.

(4) A közvetlen költségeket a Kötelezett Szolgáltató a legutóbbi, beszámolóval lezárt üzleti évének adatai alapján köteles meghatározni (illetve a tőkeköltség esetén azokból kiindulva meghatározni).

(5) Közvetlen költségnek tekinthetők a következő költségek:

a) a végződtetési szegmensek biztosításához felhasznált eszközök vállalati számviteli politika szerinti értékcsökkenése;

b) a végződtetési szegmensek biztosításához felhasznált eszközök tőkeköltsége;

A tőkeköltséget az eszköz teljes élettartamára számított átlagos nettó eszközértékből kiindulva, a Hatóság honlapján legutoljára közzétett tőkeköltség-szorító (WACC-szorító) felhasználásával kell kiszámítani.

⁷ A díjszámítás szempontjából két hálózat típus: a vezetékes, illetve a mikrohullámú összeköttetéssel megvalósított bérelt vonali végződtetési szegmens különböztetendő meg.

⁸ Lásd a határozat I. számú függelékében a „bérelt vonal” és „végződtetési szegmens” fogalmak meghatározását. (A bérelt vonali végződtetési szegmens fogalma a jelen határozat Indokolás része alapján magában foglalja a VPN szolgáltatások bérelt vonali végződtetési szegmens kritériumainak megfelelő, Ethernet alapú előfizetői hozzáféréseit.)

- c) végződtetési szegmensek biztosításához közvetlenül kapcsolódó működési költségek (pl. üzemeltetési-fenntartási tevékenység költsége).
- (6) A bérelt vonalak végződtetési szegmenseihez kapcsolódó eszközök közé tartoznak a végződtetési szegmensben a szolgáltatás nyújtásához közvetlenül használt elektronikus hírközlő eszközök és az eszközök elhelyezésére szolgáló passzív infrastruktúra elemek. Amennyiben egy adott eszközt (pl. alépítmény) a Kötelezett Szolgáltató a bérelt vonali szolgáltatás mellett más szolgáltatás (ideértve a belső szolgáltatásokat is) nyújtására is használ, akkor az eszközzel kapcsolatos költségeket a felhasználás arányában meg kell osztania a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás és a többi szolgáltatás között. A költségek szolgáltatások közötti megosztásának elsősorban az adott eszköz használatához kapcsolódó, természetes mértékegységgel kifejezhető volumen vagy kapacitás arányokat kell tükröznie.
- (7) Kiskereskedelmi költségek a költségalapban nem vehetők figyelembe.

1.2. Díjszámítás lépései

- (8) A számítás első lépése a megajánlott szolgáltatásokhoz kapcsolódó havi díj struktúra meghatározása. Külön havi díjat kell számítani minden olyan hálózat típusra, sáv szélességre és minőségi szintre, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató a kiskereskedelmi Ethernet bérelt vonali szolgáltatásai, valamint végződtetési szegmenst tartalmazó nagykereskedelmi Ethernet bérelt vonali szolgáltatásai esetében biztosít⁹.
- (9) A számítás második lépése az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások végződtetési szegmenseivel kapcsolatban felmerült közvetlen költségek meghatározása a „Figyelembe vehető költségek” részben foglaltaknak megfelelően. A közvetlen költségeket a nem Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokhoz kapcsolódó költségek, valamint az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokon belül a nem a végződtetési szegmensekhez kapcsolódóan felmerülő költségek leválasztásával kell meghatározni, a költségfelmerülés ok-okozati kapcsolatai alapján. Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmensekhez kapcsolódó eszközök kihasználatlan kapacitására jutó költség nem vehető figyelembe a közvetlen költségek között. A számítás további lépéseiben az így számított közvetlen költségeket kell alapul venni.
- (10) A számítás harmadik lépése az eszköz-költségek (értékcsökkenés, tőkeköltség) megosztása sáv szélességfüggő és nem sáv szélességfüggő részre.
- (11) A számítás negyedik lépése az egyes szolgáltatások egy végpontra jutó eszköz-költségeinek (fajlagos eszköz-költség) meghatározása a következőképpen:

A sáv szélességfüggő eszköz-költségeket a felhasznált kapacitás arányában meg kell osztani a különböző sáv szélességű szolgáltatások között, majd ki kell számítani az egy végpontra jutó költséget. Amennyiben valamely, a szolgáltatás kínálatban szereplő sáv szélességű szolgáltatást a Kötelezett Szolgáltató a vizsgált időszakban nem nyújtott, akkor az arra vonatkozó fajlagos eszköz-költséget – a sáv szélességek és a fajlagos eszköz-költségek közötti összefüggés figyelembevételével – külön kell kalkulálnia.

A nem sáv szélességfüggő eszköz-költségek esetén a fajlagos eszköz-költséget a nem sáv szélességfüggő eszköz-költség teljes összegének és a teljes végpontszámnak a hányadosaként kell kiszámítani.

⁹ Beleértve azokat a megajánlott sáv szélességeket/minőségi szinteket, amelyek esetében tényleges igénybevétele nincs.

Az egyes szolgáltatások fajlagos eszközköltsége az adott sávszélességhez tartozó sávszélességfüggő fajlagos eszközköltség és a nem sávszélességfüggő fajlagos eszközköltség összege.

- (12)A számítás ötödik lépése az egyes szolgáltatások egy végpontra jutó működési költségeinek (fajlagos működési költség) meghatározása.

A fajlagos működési költségek meghatározása során figyelembe kell venni a különböző minőségi szintű szolgáltatásokkal kapcsolatos működési költségek közötti különbségeket. Ennek érdekében a fajlagos működési költségek számítása során a működési költségeket az igénybevétel arányában meg kell osztani a különböző minőségi szintű szolgáltatások között és ezt követően minden egyes minőségi szint esetében elkülönült fajlagos működési költséget kell számítani. Amennyiben valamely, a szolgáltatáskínálatban szereplő sávszélességű szolgáltatást a Kötelezett Szolgáltató a vizsgált időszakban nem nyújtott, akkor az arra vonatkozó fajlagos működési költséget – a minőségi szint és a fajlagos működési költségek közötti összefüggés figyelembevételével – külön kell kalkulálnia.

- (13)A számítás hatodik lépése az egy végpontra jutó közvetlen költség (fajlagos közvetlen költség) meghatározása az egyes szolgáltatások esetében:

A fajlagos közvetlen költséget az egyes szolgáltatások esetében a negyedik és ötödik lépésben meghatározott megfelelő – az adott szolgáltatás sávszélességének és minőségi szintjének megfelelő – fajlagos költségek összegeként kell meghatározni.

Az így kiszámolt érték egy hónapra jutó része a szolgáltatás havi díja.

1.3. Díjak számításával kapcsolatos dokumentációra vonatkozó követelmények

- (14)A díjak képzésére vonatkozó beadvány a díj-számítást teljes körűen bemutató számítási (MS Excel) táblá(k)ból, a díjképzést leíró dokumentációból, valamint a számításokat alátámasztó alapadatokról és alapidokumentumokról kell, hogy álljon. A Kötelezett Szolgáltató a számítási táblákban a számítás képleteit és adatforrásait (a képletekben felhasznált input adatok, paraméterek cellahelyeit) is köteles megjeleníteni. A dokumentációban a számításokat átlátható és ellenőrizhető módon, a (9)-(15) pontokban foglalt számítások teljes részletességgel való leírásával, az adatforrások megnevezésével köteles bemutatni.

1.4. Meglévő sávszélesség tartományba tartozó új sávszélességű szolgáltatás díjkalkulációja

- (15)A Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész I. C.2. a) pontja szerinti esetben az új sávszélességű Alapszolgáltatás havi díját az alábbi képlet alapján köteles meghatározni:

$$Díj_{szolgáltatás} = Díj_{minimum} + ((Díj_{maximum} - Díj_{minimum}) * (SSZ_{szolgáltatás} - SSZ_{minimum})) / (SSZ_{maximum} - SSZ_{minimum})$$

Ahol:

$Díj_{szolgáltatás}$ – a kialakítani kívánt sávszélességű Alapszolgáltatás havi díja;

$SSZ_{szolgáltatás}$ – a kialakítani kívánt Alapszolgáltatás sávszélessége;

$Díj_{minimum}$ – a kialakítani kívánt Alapszolgáltatás sávszélességéhez legközelebb eső, azt meg nem haladó sávszélességű, az adott hálózat típusnak és adott minőségi szintnek megfelelő, jóváhagyott díjú Alapszolgáltatás havi díja;

$Díj_{maximum}$ – a kialakítani kívánt Alapszolgáltatás sávszélességéhez legközelebb eső, azt meghaladó sávszélességű, az adott hálózat típusnak és adott minőségi szintnek megfelelő, jóváhagyott díjú Alapszolgáltatás havi díja;

SSZ_{minimum} – a $Díj_{\text{minimum}}$ értékhez tartozó sáv szélesség;

SSZ_{maximum} – a $Díj_{\text{maximum}}$ értékhez tartozó sáv szélesség.

2. A kiegészítő szolgáltatások díjszámításához kapcsolódó általános rendelkezések

- (1) A Kötelezett Szolgáltató a kiegészítő szolgáltatások díját az „elkerülhető költségek” módszertana szerint köteles képezni. Valamely szolgáltatás elkerülhető költségei a vállalkozás azon költségei, illetve költség elemei, amelyek nem merülnének fel, ha az adott szolgáltatást a vállalkozás nem nyújtaná. Az elkerülhető költségek alapján árazott szolgáltatások költségalapjában általános költségek nem vehetők figyelembe.
- (2) A költségalap megállapítása során a Kötelezett Szolgáltató köteles a hatékonyság követelményét szem előtt tartani, ennek megfelelően nem hatékony működés költségei nem szerepeltethetők a költségalapban.
- (3) A díjak költségalapját a tárgyévre vonatkozó költségek alapján kell meghatározni, ahol tárgyév a díjalkalmazás első éve.
- (4) A költségalapba a szolgáltatások nyújtásához közvetlenül szükséges tevékenységek költségei, illetve a kizárólag az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében létesített/beszerzett eszközök vállalati számviteli politika szerinti amortizációja és tőkeköltsége számítható be. A tőkeköltséget az eszköz teljes élettartamára számított átlagos nettó eszközértékből kiindulva, a Hatóság honlapján legutoljára közzétett tőkeköltség-szorzó (WACC-szorzó) felhasználásával kell kiszámítani.
- (5) A következő költségek nem számíthatóak be a költségalapba:
 - vezetés és irányítás költségei,
 - termékfejlesztési költségek,
 - marketingköltségek,
 - kis- és nagykereskedelmi értékesítési költségek,
 - nagykereskedelmi ügyfélkezelés költsége,
 - támogató jellegű tevékenységek költségei, különösen az emberierőforrás-menedzsment költségei, a pénzügy, számvitel és kontrolling költségei, az informatikai szakmai támogatás költségei, valamint a számlázási költségek,
 - informatikai, nyilvántartási rendszerekből történő lekérdezés költsége (rendszer értékcsökkenése és emberi erőforrás) kivéve, ha a Kötelezett Szolgáltató igazolja, hogy az adott informatikai, nyilvántartási rendszer csak és kizárólag az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében került kialakításra, az más folyamatok (pl. kiskereskedelmi folyamatok) kiszolgálásában nem vesz részt
- (6) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató valamely kiegészítő szolgáltatás nyújtásához részben, vagy a teljes tevékenységre kiterjedően alvállalkozót vesz igénybe, akkor a Kötelezett Szolgáltató a kiegészítő szolgáltatás díjának meghatározása során az alvállalkozóval történő szerződéskötéssel, kapcsolattartással, illetve az alvállalkozó igénybevételéhez kapcsolódó egyéb adminisztratív jellegű tevékenységgel kapcsolatos költségeket nem veheti figyelembe. Az alvállalkozói költségek tekintetében is érvényesíteni kell a jelen mellékletben foglalt költségszámítási szabályokat.

- (7) Amennyiben egy kiegészítő szolgáltatás nyújtása beruházást igényel a Kötelezett Szolgáltató részéről, akkor a beruházás értékét a Kötelezett Szolgáltató objektív, átlátható módon köteles megbecsülni.
- (8) Amennyiben a Kötelezett Szolgáltató – a Jogosult Szolgáltató erre irányuló kifejezett kérése ellenére – valamely szolgáltatást olyan szolgáltatási tartalommal nyújtja, amely meghaladja a Jogosult Szolgáltató ajánlatában foglalt követelményeket, akkor a Kötelezett Szolgáltató csak az ajánlatban rögzített szolgáltatási tartalomnak megfelelő szolgáltatás nyújtásának költségét építheti be a díj költségalapjába, kivéve azt az esetet, amikor a rögzített szolgáltatási tartalomtól való eltérés objektív műszaki okok következménye.

2.1. Egyes kiegészítő szolgáltatásokhoz, résztevékenységekhez kapcsolódó speciális rendelkezések

- (9) A gépjárműköltségeknél csak az adott szolgáltatás nyújtása során ténylegesen használt gépkocsik futott kilométer és a 60/1992. Kormányrendelet¹⁰ 4. §-ában (vagy a jelen határozat időbeli hatálya alatt esetlegesen e rendelet 4. §-a helyébe lépő új §-ában illetve a jelen határozat időbeli hatálya alatt esetlegesen e rendelet helyébe lépő új jogszabály tartalmilag megfelelő §-ában) rögzített fogyasztási alapszabvány, valamint a jelen határozat kézhezvételének hónapját követő hónapra vonatkozóan a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által közzétett üzemanyagár alapján számított üzemanyagköltsége vehető figyelembe, a gépkocsi értékcsökkenése vagy egyéb kapcsolódó költségek, különösen a gépjármű üzemeltetéséhez kapcsolódó adó, biztosítási díj, javítási-karbantartási díj nem, kivéve, ha a Kötelezett Szolgáltató igazolja, hogy az adott gépjárművet kifejezetten az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében szerezte be.
- (10) Szakfelügyelet biztosítása esetén kizárólag az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtásában közvetlenül résztvevő műszaki szakember óradíja és a kiszállás költsége számítható be a költségalapba.
- (11) Műszaki vizsgálatok esetében a vizsgálat elvégzéséhez használt eszközök, műszerek költsége nem vehető figyelembe, kivéve, ha a Kötelezett Szolgáltató igazolja, hogy az adott eszközt, műszert közvetlenül az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében szerezte be.
- (12) Helymegosztás esetén az alábbi díjak alakíthatók ki:

- a) Helymegosztás-létesítési díj. Amennyiben a helymegosztás kialakítása beruházást igényel a Kötelezett Szolgáltató részéről, az ezzel kapcsolatos költségek csak a tervezett kapacitásból a Jogosult Szolgáltató által foglalt kapacitás arányában építhetők be a díjba.
- Fizikai helymegosztás esetén a szolgáltatásra csak havi díj képezhető, ami a beruházás eredményeként üzembe helyezett eszközök értékcsökkenését és tőkeköltségét tartalmazhatja.
 - Távoli helymegosztás esetén a szolgáltatásra csak egyszeri díj képezhető, ami a tűzvédelmi, biztonságvédelmi és egyéb hatóságilag előírt kötelezettségek teljesítéséhez kapcsolódó tevékenységek elvégzésének vagy elvégeztetésének költségét, továbbá az építési engedély, illetve szükség esetén egyéb hatósági engedély beszerzésének költségét tartalmazhatja.

¹⁰ 60/1992. (IV. 1.) Korm. rendelet a közúti gépjárművek, az egyes mezőgazdasági, erdészeti és halászati erőgépek üzemanyag- és kenőanyag-fogyasztásának igazolás nélkül elszámolható mértékéről.

- b) Ingtalanbérleti díj. A helymegosztás helyszínének független szakértői értékbecslésen alapuló, négyzetméter alapú piaci bérleti díja. A közlekedőfolyosók után bérleti díj nem számítható fel. A független szakértői értékbecslésnek a helymegosztás kialakításához esetlegesen szükséges beruházások nélküli értéken kell alapulnia.
- c) Helymegosztás üzemeltetés-fenntartási díja.
- d) Kábelbevezetés helymegosztáshoz. A szolgáltatásra csak egyszeri díj képezhető.

2.2. Kiegészítő szolgáltatások díjának számításával kapcsolatos dokumentációra vonatkozó követelmények

(13)A Kötelezett Szolgáltató köteles a kiegészítő szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó költségek kalkulációját a Jogosult Szolgáltató részére átlátható, ellenőrizhető módon átadni, olyan formában, hogy az egyes számítások lépéseit (beleértve a költségelemek és költségmennyiségek meghatározását) a Jogosult Szolgáltató is vissza tudja követni.

(14)A Kötelezett Szolgáltató által a Jogosult Szolgáltató részére átadott, a díjszámítások alapjául szolgáló költségalapban figyelembe vett költségek mértékét alátámasztó dokumentációnak legalább az alábbiakat kell tartalmaznia:

- i. a díjszámítások alapjául szolgáló költségalapban figyelembe vett költségeket és azok mértékét összesítő tételes kimutatást, az egymásra épülő számítási lépések ok-okozati összefüggéseinek megjelenítésével;
- ii. beruházás szükségessége esetén a beruházásokhoz kapcsolódó munkákat és azok értékét tartalmazó összesítést (elvégzett munkafolyamatok mennyisége és értéke beruházóval kötött szerződés alapján);
- iii. saját munkavállaló által elvégzett munkák esetében az egyes elvégzett tevékenységeket és azok időszükségletét, valamint az esetleges anyagfelhasználást és annak értékét tartalmazó összesítést;
- iv. alvállalkozó igénybevétele esetén az elvégzett munkák tételes felsorolását, a kapcsolódó teljesítésigazolást és alvállalkozói számlát.

Indokolás

Az Elnök az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvénynek (a továbbiakban: **Eht.**) a 10. § (2) bekezdés szerinti 10. § (1) bekezdésének 5. pontjában foglalt hatáskörében – az Eht. 62-65. § szerinti piacelemzési eljárás keretében – *„megállapítja az érintett piacokat, elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, illetve annak hatékonyságát, azonosítja az egyes érintett piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat, valamint meghatározza a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókat terhelő kötelezettségét.”*

A 2007/879/EK számú, előzetes szabályozás alá vonható érintett elektronikus hírközlési ágazatbeli termék- és szolgáltatáspiacokról szóló 2007. december 17-i bizottsági ajánlás (továbbiakban: **2007/879/EK Ajánlás**) a mellékletében 6. számmal jelölt, *„Bérelt vonalak nagykereskedelmi végződtetési szegmense, a bérelt vagy dedikált kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül”* elnevezésű nagykereskedelmi piacot az ex-ante szabályozás szempontjából érintett piacként azonosította. Ennek figyelembe vételével lefolytattam a HF/1930/2011. számú piacelemzési eljárást és meghoztam a HF/1930-15/2011. számú határozatot, amelyben megállapítottam, hogy a fent nevezett piacon egy érintett piac azonosítható és e piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam a Magyar Telekomot. A 2007/879/EK Ajánlás felülvizsgálatát követően kiadott, 2014/710/EU számú, az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján előzetes szabályozás alá vonható érintett elektronikus hírközlési ágazatbeli termék- és szolgáltatáspiacokról szóló 2014. október 9-i bizottsági ajánlás (a továbbiakban: **2014/710/EU Ajánlás**) szerint előzetes szabályozás alá vonandó, annak mellékletében 4. számmal jelölt *„Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása”* piac – a 2014/710/EU Ajánláshoz kapcsolódó Explanatory Note¹¹ 5. pontjában foglaltak alapján – lényegét tekintve megfelel a 2007/879/EK Ajánlás mellékletében szereplő 6. számú piacnak.

Az Eht. 10. § (2) bekezdése alapján, az Eht. 10. § (1) bekezdésének 5. pontjában foglalt hatáskörben eljárva ismételten lefolytattam az Eht. 62-65. §-a szerinti, a piacmeghatározásra, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató azonosítására és kötelezettségek előírására, hatályban tartására, valamint módosítására irányuló eljárást (a továbbiakban: **piacelemzési eljárás**).

A piacelemzési eljárás során az Eht. 62. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel az Eht. 24. § (2) bekezdésével figyelembe venni előírt, az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002. március 7-i 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: **Keretirányelv**) 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiadott bizottsági ajánlások, így különösen a 2014/710/EU Ajánlás, valamint az Európai Unió Bizottsága által kiadott bizottsági iránymutatások (így különösen a 2002/C 165/03. számú iránymutatások, a továbbiakban: **Iránymutatások**) által a piacmeghatározás és a piacelemzés körében meghatározott jogalkalmazói elvek és szempontok, valamint az ott rögzített módszertan, eljárásjogi intézmények, eszközök, fogalmak, meghatározások alapján, a versenyjog vonatkozó szabályai szerint, a korábbi piacelemzési eljárások során kialakult jogalkalmazói gyakorlat (így főként a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.284/2006/11., 2.Kf.27.418/2008/11., és 2.Kf.27.139/2010/6. számú, valamint a Legfelsőbb Bíróság

¹¹ A 2014/710/EU Ajánláshoz kapcsolódó Explanatory Note: Commission Staff Working Document, Explanatory Note, Accompanying document of the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, Brussels, 9.10.2014 SWD(2014) 298

Kfv.IV.37.230/2007/7. és Kfv.IV.38.118/2010. számú ítéletei) és a magyar elektronikus hírközlési piac sajátosságainak figyelembevételével jártam el.

A tárgyban piac meghatározása, elemzése, azokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása és kötelezettségek előírása iránti eljárás lefolytatása érdekében, valamint az érintett piac azonosítása, az érintett piacon fennálló verseny és a verseny hatékonyságának elemzése tárgyában, a piacelemzési eljárás indokoltságának megítélése és a piacelemzési eljárás megalapozása érdekében az Eht. 2016. július 1-jét megelőzően hatályban volt 47. § (1) bekezdése alapján a lenti táblázatban felsorolt felhívásaimmal, 30 napos határidő tűzésével – az Eht. 47. § (5) bekezdése szerinti figyelmeztetés mellett – hívtam fel adatszolgáltatásra a Hatóság által nyilvántartott, a jelen határozatban vizsgált piacon, vagy a jelen határozatban vizsgált piachoz tartozó kiskereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szolgáltatókat (a továbbiakban jelen részben: Szolgáltatók). Az Eht. 2016. július 1-jét megelőzően hatályban volt 47. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti, illetve az Eht.-nak – a 2016. július 1-jével hatályba lépett, a 2016. évi XLIII. törvénnyel történt módosítása folytán – a 47. § (1) bekezdés a) pontja szerinti hatáskörömben eljárva meghozott, a lenti táblázatban felsorolt határozatokkal köteleztem adatszolgáltatásra a felhívást, illetve az adatszolgáltatásra kötelező határozatot követően adatszolgáltatást nem vagy nem megfelelően teljesítő Szolgáltatókat, továbbá – a 2016. július 1-jét követően indult adatszolgáltatási eljárásokban – szintén az Eht. 47. § (1) bekezdés a) pontja szerinti hatáskörömben eljárva köteleztem adatszolgáltatásra a Szolgáltatókat a lenti táblázatban megjelölt határozatokkal (a lenti táblázatban felsorolt adatszolgáltatási felhívások és határozatok alapján benyújtott adatok a továbbiakban: **NMHH piacelemzési adatbekérés**).

2012-2014. évi adatok	2015. évi adatok	2016. évi adatok
BI/1225/2015.	PC/5136/2016.	PC/15141/2017.
PC/14393/2015.	PC/17717/2016.	PC/25971/2017.
PC/28867/2015.	PC/17901/2016.	PC/26154/2017.
PC/37570/2015.	PC/28948/2016.	PC/26155/2017.
PC/38376/2015.	PC/36632/2016.	PC/26190/2017.
PC/38761/2015.	PC/5126/2017.	PC/26192/2017.
PC/38900/2015	PC/6468/2017.	PC/28180/2017.
PC/38915/2015.	PC/7033/2017	PC/31719/2017.
PC/2967/2016.	PC/7035/2017.	PC/1360/2018.
PC/5681/2016.	PC/11449/2017.	PC/7658/2018.
PC/7768/2016.	PC/14931/2017.	
PC/7781/2016.	PC/16474/2017.	
PC/8149/2016.	PC/26052/2017.	
PC/14957/2016.	PC/33331/2017.	
PC/19165/2016.		
PC/36664/2016.		
PC/5125/2017.		
PC/5273/2017.		
PC/7435/2017.		
PC/7464/2017.		
PC/7472/2017.		
PC/11448/2017.		
PC/14930/2017.		
PC/16471/2017.		
PC/26595/2017.		

Az Eht. 47. § (5) bekezdése alapján a piacelemzési eljárásban felhasználható, hivatkozott adatszolgáltatási eljárások keretében benyújtott adatok mennyisége és minősége tekintetében megállapítottam, hogy a vonatkozó piacon a Hatóság hivatalos tudomása alapján az összes, a releváns piac szempontjából figyelembe vehető szolgáltató teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségét. Az NMHH piacelemzési adatbekérés eredményeként a Szolgáltatóktól beérkezett adatokat a piacelemzési eljárásban felhasználtam az eljárás eredményeként meghozott döntések és az ott foglalt megállapítások kellő megalapozásához.

Az adatszolgáltatás körében megismert adatokon túlmenően megvizsgáltam a tárgyban nagykereskedelmi piac elemzése szempontjából releváns, nyilvánosan (pl. a Szolgáltató honlapján, statisztikákban, Általános Szerződési Feltételekben) hozzáférhető adatokat, valamint a Hatóság saját nyilvántartásainak adatait is.

Az adatszolgáltatás eredményeként összesített adatokon túl a piacelemzési eljárásában az felhasználtam az Ariosz Szolgáltató, Informatikai és Tanácsadó Kft. által az NMHH részére készített kvalitatív kutatási eredményeket összefoglaló „Bérelt vonali adatátviteli szolgáltatás kutatás üzleti előfizetők körében” elnevezésű piackutatási tárgyú tanulmányát (továbbiakban: **piackutatás**).

Az NMHH piacelemzési adatbekérés során teljesítendő és teljesített adatszolgáltatás, és a beérkezett adatok feldolgozása egy olyan, a piacelemzési hatáskörrel kapcsolatos hatósági feladatok ellátásához szükséges adatok összegyűjtésére és megismerésére irányuló hatósági eljárás, illetve folyamat, amelynek célja a tárgyban nagykereskedelmi piac tekintetében az adott piaccal összefüggő eljárási jogviszony tárgyának és a konkrét ügyfelek körének, azaz a hatósági eljárás alanyainak meghatározása volt.

A beérkezett adatok feldolgozásának eredményeként tisztáztam a jelen eljárásban ügyfélnek minősülők körét. Az ügyfelek meghatározása során figyelemmel voltam a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.284/2006/11. számú jogerős ítéletében foglaltakra és megállapítottam, hogy a jelen eljárásban azok a szolgáltatók minősülnek ügyfélnek, akiket az NMHH piacelemzési adatbekérés során adatszolgáltatásra köteleztem, és a jelen határozatban vizsgált piacon nyújtanak szolgáltatást, vagy a jelen határozatban vizsgált piachoz kapcsolódó bérelt vonali előfizetői szolgáltatást, adatátviteli előfizetői szolgáltatásokat vagy bérelt vonali végződtetési szegmens vagy trónk szegmens szolgáltatást nyújtanak, továbbá – a fentiekén kívül – mindazon szolgáltatók, akik az előzőekben felsorolt szolgáltatásokat – a Hatóságnak az elektronikus hírközlési szolgáltatókról és az elektronikus hírközlési szolgáltatásokról vezetett nyilvántartása alapján – nyújtották a piacelemzési eljárás megindításakor. Az eljárás megindításáról a 2018. május 14. napján kelt, PC/12186-1/2018. számú végzéssel értesítettem az ügyfélnek minősülő Szolgáltatókat.

A piacelemzési eljárás egy több, egymásra épülő szakaszból álló közigazgatási eljárás. Az Eht. 62. § (1) bekezdése alapján az Elnök azonosítja az érintett piacokat; elemzi az érintett piacokon fennálló versenyt, valamint annak hatékonyságát, és amennyiben azokon a verseny nem hatékony, azonosítja az érintett piacokon a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, szolgáltatókat, valamint a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, szolgáltatókra az Eht. XI-XIV. fejezetében foglalt kötelezettségek közül a piacelemzés alapján feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra korábban, a piacelemzés első elvégzését megelőzően jogszabályban, vagy azt követően a határozatában megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt.

Az eljárás első lépéseként a 2014/710/EU Ajánlás mellékletében meghatározott 4. számú, a „*Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása*” megnevezésű nagykereskedelmi piac vizsgálatából kiindulva meghatároztam az érintett piacokat, és megállapítottam, hogy a fenti szolgáltatási piacon belül meghatározható, „*Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén*” piac érintett piacnak minősül. Az érintett piac

meghatározását követő szakaszokban került sor – az indokolásban foglaltak szerint – az érintett piacon fennálló verseny, illetve a verseny hatékonyságának elemzésére, az érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató kijelölésére, e szolgáltatóra az Eht.-ban meghatározott körben kötelezettségek előírására, illetve a HF/1930-15/2011. számú határozatban előírt kötelezettségek módosítására.

A piacelemzési eljárást lezáró jelen határozat jogi, közgazdasági és műszaki összetettsége speciális határozati struktúrát igényel. Ennek megfelelően jelen határozat rendelkező részéhez a rövidítések meghatározását és a szolgáltatások leírását tartalmazó függelék kapcsolódik.

A jelen határozat indokolása is magán hordozza a piacelemzési döntés tárgyának sajátosságából fakadó jellemzőket, melyek szerint a jelen határozat indokolásában meghatározásra, valamint részletesen bemutatásra kerül a piacmeghatározás, a piacelemzés, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának, a jelen határozat rendelkező részében meghatározott kötelezettségek értékelésének mikéntje, folyamata, a jelen határozat rendelkező részében előírt egyes kötelezettségek részletes indokolása.

A jelen határozatba foglalt hatósági döntés indokolása azon túl, hogy magában foglalja a hatósági eljárás egészének folyamatát, együttesen, összefüggéseiben tartalmazza a ténybeli, azaz a feltárt releváns közgazdasági és műszaki tényállási elemeket, a tényállás tisztázásának rendszerét, a tények, bizonyítékok hatósági jogalkalmazáshoz szükséges értékelését, és a tényekből az egyedi ügyre levonható következtetéseket, valamint a jogi indokolást is, amelynek keretében az érdemi döntéshez, jogérvényesítéshez vezető valamennyi eljárási és anyagi jogi normát tételesen és részletezően megjelöltem és azok egyedi ügyre vonatkozó alkalmazása, értelmezése, tartalma és jelentősége is egyértelműen szerepel a határozatban. Ezen túlmenően a határozat indokolásában részletesen és külön kitértem a jelen határozat meghozatala során alkalmazott összetett mérlegelési szempontrendszerre, a mérlegelést megalapozó tényállási elemekre, a mérlegelési jogkört biztosító jogszabályi keretekre, valamint az egyedi ügy tényállásán és a vonatkozó jogi normákon alapuló jogalkalmazói érdemi mérlegelés, értékelés bemutatására is.

A tárgybani eljárásban a döntés meghozatala érdekében elvégzett részletes elemzést az Indokolás „A” fejezete tartalmazza, az alábbiak szerint:

- I. Piacmeghatározás
- II. Piacelemzés, jelentős piaci erejű szolgáltatók azonosítása
- III. Kötelezettségek megállapítása
- IV. Jogutódlás esetén alkalmazandó szabályok

Az indokolás „A” fejezetének II. részében foglaltak szerint lefolytatott vizsgálatok alapján a jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltatókra az Eht. „Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók kötelezettségei” című XII. fejezetében meghatározott, és a HF/1930-15/2011. számú határozatban kirótt kötelezettségek közül jelen határozattal az átláthatóság, az egyenlő elbánás, a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos, valamint a számviteli szétválasztásra vonatkozó kötelezettséget az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató vonatkozásában a rendelkező részben foglaltak szerint módosítottam, illetve a költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettséget a jelen határozattal számára előírtam.

Az átláthatóság kötelezettség pontos tartalmát és az annak alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének I. A) pontja, az egyenlő elbánás kötelezettség pontos tartalmát és az alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének I. B) pontja, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség pontos tartalmát és az annak alkalmazására vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének I. C) pontja, a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség pontos tartalmát és az alkalmazására

vonatkozó részletes szabályokat jelen határozat rendelkező részének I. D) pontja, míg a számviteli szétválasztási kötelezettséget jelen határozat rendelkező részének I. E) pontja tartalmazza.

Az Eht. 20. § (1) bekezdés a)-c) pontjai alapján a Hatóság és a versenyhatóság az elektronikus hírközlési piaci versenyt érintő kérdésekben a verseny védelmének következetes érvényre juttatása, illetve az egységes jogalkalmazás előmozdítása érdekében szorosan együttműködik, így különösen az elektronikus hírközlési piac érintett piacainak meghatározásával, az érintett piacon fennálló verseny elemzésével, a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításával és a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírásával kapcsolatos eljárásokban. A Hatóság e kötelezettségének megfelelően a tárgybani eljárás során megvalósult a Gazdasági Versenyhivatallal (a továbbiakban: **GVH**) történő együttműködés, egyeztetés, ennek során a GVH szakmai álláspontját megismertem. Az együttműködés keretében a Hatóság a PC/12186-9/2018. számú levelében 2018. június 27. napján megküldte a jelen határozat tervezetét a GVH részére annak érdekében, hogy a GVH azzal kapcsolatos álláspontját megismerje. A GVH a PC/12186-*/2018. számon, 2018. * napján érkezett levelében megküldte a határozattervezetre vonatkozó álláspontját és észrevételeit. Az észrevételek és az azokhoz kapcsolódó válaszaim a jelen határozat indokolásának „B” fejezetében kerülnek kifejtésre.

Jelen határozat tervezetét PC/12186-6/2018. számon 2018. június 29. napján, az Eht. 40. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően, az érdekeltekkel folytatott egyeztetés érdekében közzétettem. Az érdekeltek számára a határozattervezetnek a Hatóság internetes oldalán történő közzétételétől számítva 20 nap állt rendelkezésre az észrevételeik megtételére. Az érdekeltekkel folytatott egyeztetés során, az Eht. 40. § (2) és (4) bekezdései keretében beérkezett észrevételek feldolgozását, a figyelembe vett, illetve a figyelembe nem vett észrevételeket, valamint azok figyelmen kívül hagyásának indokait a Határozat indokolásának „C” fejezete tartalmazza.

Az érdekeltekkel történő egyeztetés lefolytatását valamint a fentiekben részletezett eljárási intézkedések megtételét követően, az Eht. 71. § (1) bekezdése alapján jelen határozat tervezete részletes indokolással együtt PC/12186-*/2018. számon * napján megküldésre került az Európai Bizottságnak, az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (a továbbiakban: **BEREC**) és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságoknak, mivel a határozattervezetben foglaltak hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre. A Keretirányelv (38) szakasza alapján a tagállamok közötti kereskedelmet érintő intézkedések olyan intézkedések, amelyek közvetlen, vagy közvetett, tényleges vagy potenciális befolyást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelem áramlására oly módon, amely az egységes piac akadályát képezheti. Ezek közé olyan intézkedések tartoznak, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a más tagállamokban található üzemeltetőkre, vagy felhasználókra, így például amelyek a más tagállamok felhasználóira érvényes árakat érintik.

Jelen határozatot az Európai Bizottság, a BEREC és a tagállami elektronikus hírközlési szabályozó hatóságok által a tervezetre tett észrevételek, kifogások figyelembevételével hoztam meg. Az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján a részletes indokolásra, illetve a megküldésre az Európai Bizottságnak az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikke szerinti bejelentésekről, határidőkről és konzultációkról szóló, 2008. október 15-én kiadott ajánlása [C(2008) 5925 végleges] megfelelően irányadó. Ezen eljárás részletei az Indokolás „D” fejezetében kerülnek kifejtésre.

A piacelemzési eljárás során eljárási költség nem merült fel, így annak megállapítását, illetve a költségek viseléséről történő rendelkezést mellőztem.

A Hatóság az Eht. 43. § (2) bekezdésének a) pontja alapján e határozatot internetes honlapján közzéteszi.

Az Eht. 23. §-a alapján az Elnök a jelen eljárásban az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: **Ákr.**) rendelkezéseit az Eht.-ban foglalt eltérésekkel és kiegészítésekkel alkalmazza.

A jogorvoslattal kapcsolatos tájékoztatás az Ákr. 114. §-án, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (továbbiakban: „**Kp.**”) 13. § (11) bekezdésén, a 39. § (1) és (6) bekezdésén, a 48. § (1) bekezdésének 1) pontján, 50. §-án, a 77. § (2) bekezdésén, továbbá a Kp. 29. § (1) bekezdésére figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 608. §-án, valamint az E-ügyintézési tv. 9. § (1) bekezdésén alapul.

A. fejezet

I. PIACMEGHATÁROZÁS

I.1. A piacmeghatározás menete

- [1] A piacmeghatározás során a „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” elnevezésű piac (a továbbiakban: 4. piac) vizsgálatából indultam ki, a 2014/710/EU Ajánlás (a továbbiakban: Ajánlás) mellékletében szereplő „Market 4: Wholesale high-quality access provided at a fixed location” elnevezésnek megfelelően.¹²
- [2] A piacmeghatározás első lépéseként, a szolgáltatási piac azonosítása során a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve, meghatároztam a piacmeghatározás kiindulópontjaul szolgáló szolgáltatások pontos tartalmát.
- [3] Ezt követően azonosítottam a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot, majd a kiskereskedelmi és a nagykereskedelmi piacon egyaránt elvégzett keresleti és kínálati helyettesítési elemzéssel megvizsgáltam, hogy a piacmeghatározás első lépésében azonosított, a piacmeghatározás kiindulópontját jelentő szolgáltatásoknak vannak-e helyettesítő szolgáltatásai, amelyek a vizsgált szolgáltatási piac határaitra hatást gyakorolhatnak.
- [4] A vizsgált szolgáltatási piac határainak meghatározása után került sor a piac földrajzi határainak megállapítására.
- [5] A piac meghatározását követően megvizsgáltam, hogy a piac az ex-ante szabályozás szempontjából érintett piacnak tekinthető-e.

I.2. Fogalom meghatározások

- [6] A jelen határozatban használt fogalmak meghatározását a jelen határozat indokolásához kapcsolódó I. függelék 1. pontja tartalmazza.

I.3. A kiinduló szolgáltatás meghatározása

- [7] A kiinduló szolgáltatás azonosításánál az I.1 pontban meghatározott „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” („Wholesale high-quality access provided at a fixed location”) elnevezésű nagykereskedelmi piacból indultam ki.
- [8] A 4. piac az Explanatory Note 5.pontjában foglaltak alapján a 2007/879/EK Ajánlás mellékletében szereplő 6/2007. piac („Nagykereskedői bérelt vonalak végződött szakaszainak piaca, a bérelt vagy külön vonalas kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül.”, illetve az angol

¹² Az Ajánlás magyar változatában szereplő megnevezés a „Helyhez kötött jó minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása”, amely azonban nem pontosan fejezi ki az eredeti „Wholesale high-quality access provided at a fixed location” szolgáltatás tartalmát, mivel a „high quality” nem „jó” minőséget (ami „megfelelő” minőségként, a rossz minőség ellentétéként értelmezhető), hanem kiemelkedő, magas minőséget jelent. Ezért a jelen határozatban a piacra a következő megnevezést alkalmazom: „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása”.

megnevezés szerint: „Wholesale terminating segments of leased lines, irrespective of the technology used to provide leased or dedicated capacity.”) utódának tekinthető.

- [9] A 4. piac megnevezését vizsgálva megállapítható, hogy a kiinduló szolgáltatás az Eht. 188. § 56. pontjának megfelelő hozzáférési szolgáltatás. A megnevezésből kiderül, hogy a nagykereskedelmi hozzáférés biztosítása helyhez kötött szolgáltatás nyújtását célozza. A kiinduló szolgáltatás az Eht. 188. § 36. pontja szerinti hálózati szolgáltatás, a piac tehát – ahogyan az a megnevezéséből is egyértelműen kiderül – nagykereskedelmi piac.
- [10] A kiinduló szolgáltatás pontosabb meghatározásához a 4. piac tartalmának részletesebb vizsgálata szükséges. A 4. piac tartalma a piac megnevezése szerint tágabb az előző 6/2007. piac tartalmánál, az Explanatory Note 4.2.2.3. pontja alapján ugyanakkor egyértelmű, hogy a piacba elsősorban a hagyományos interfészű bérelt vonalak (analóg bérelt vonalak, valamint a TDM alapú, például SDH/PDH technológiákon alapuló bérelt vonalak) tartoznak, tehát ezek képezhetik a piacmeghatározás kiindulópontját. A hagyományos interfészű bérelt vonalak lehetséges helyettesítő szolgáltatásaként az Explanatory Note elsősorban az Ethernet alapú bérelt vonalakat említi, másodsorban pedig – a lehetséges helyettesítési lánc másik végpontján elhelyezve – az egyéb, a bérelt vonal kritériumainak nem megfelelő magas minőségű hozzáférési szolgáltatásokat.
- [11] Az Explanatory Note hangsúlyozza, hogy a bérelt vonali végződtetési és trónk szegmenseket el kell különíteni és amennyiben a trónk szegmensek piacán a szabályozás visszavonásra került – ahogy Magyarországon is – a szabályozás visszavonásának felülvizsgálata nem indokolt.
- [12] Az Explanatory Note alapján tehát a piacmeghatározás kiindulópontját az analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások képezik.
- [13] Ezzel összhangban áll az elődpiacra vonatkozó hatályos piacelemzési határozatban (6/2007. piacra vonatkozó HF/1930-14/2011. számú határozat, a továbbiakban: **6/2007. piaci határozat**) meghatározott szolgáltatási piac tartalma.
- [14] A 6/2007. piaci határozat a szolgáltatási piacot az alábbi két alpiac együtteseként határozta meg:
1. Analóg bérelt vonali és kis sáv szélességű (2 Mbit/s és ez alatti) digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense,
 2. 2 Mbit/s-nál nagyobb sáv szélességű digitális bérelt vonali szolgáltatások nagykereskedelmi végződtetési szegmense.¹³
- [15] A 6/2007. piaci határozat alapján tehát a szolgáltatási piacot az analóg, valamint TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások alkotják, ami – összhangban az Explanatory Note 4.2.2.3. pontjából levonható következtetéssel – a jelen piacmeghatározás kiindulópontját képezheti.
- [16] A kiinduló szolgáltatások meghatározásánál nem vettem figyelembe a TDM bérelt vonali végződtetési szegmensekre vonatkozóan a 6/2007. piaci határozatban meghatározott sáv szélességek alapján történő bontást (2 Mbit/s-ig, illetve ezt meghaladó sebességű bérelt vonalak), a következő megfontolások alapján:

¹³ A 6/2007. piaci határozatban a szolgáltatási piac részeként meghatározott digitális bérelt vonali szolgáltatások megfelelnek a TDM bérelt vonali szolgáltatásoknak. A 6/2007. piaci határozat a szolgáltatási piac tartalmát elviekben technológiaszemlegesen határozta meg, azonban a helyettesítési vizsgálatok során kizárta az Ethernet hálózaton keresztül nyújtott adatátviteli szolgáltatásokat és minden nem bérelt vonali szolgáltatást. A 6/2007. piaci határozat szerint a szolgáltatási piacba tehát csak az analóg és a TDM bérelt vonali szolgáltatások tartoznak.

- [17] A piaci folyamatok előzetes értékelése alapján megállapítható, hogy a 6/2007. piaci határozat kiadása óta eltelt időszakban a kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások piacán az Ethernet alapú szolgáltatások részesedése jelentősen nőtt és a technológia az időszak végére dominánssá vált. Ezzel együtt a magasabb sávszélességű szolgáltatások igénybevétele is nagymértékben bővült. A piaci tendenciáknak megfelelően a kiskereskedelmi helyettesítési vizsgálatok elvégzése a bérelt vonali szolgáltatások teljes sávszélesség-spektrumának figyelembe vételével indokolt, hiszen a piacon jellemző szolgáltatásváltási tendenciák is sávszélesség tartományokon átívelő jellegűek. További fontos körülmény, hogy a legjelentősebb potenciális helyettesítő szolgáltatást jelentő Ethernet alapú szolgáltatások műszaki megvalósítása esetében – a TDM szolgáltatásokkal ellentétben – a 2 Mbit/s sávszélességnek nincs kitüntetett szerepe, ami indokolná a helyettesítési vizsgálatok ennek megfelelő tagolását. Ez a megközelítés összhangban van az Iránymutatások¹⁴ 44. szakaszában leírtakkal.¹⁵
- [18] A fentiek figyelembe vételével a helyettesítési vizsgálatokat a vizsgált szolgáltatások teljes sávszélesség tartományát figyelembe véve végzem el. Ennek megfelelően a helyettesítési vizsgálatok alapját képező kiinduló szolgáltatások esetében sem indokolt a sávszélességek szerinti tagolás alkalmazása. A szolgáltatási piac sávszélességek szerinti szegmentációjának vizsgálatát a helyettesítési vizsgálatokat követően, a piac egészére kiterjedően végzem el.
- [19] Az előzőekben ismertetett szempontok figyelembe vételével megállapítottam, hogy a piacmeghatározás kiinduló szolgáltatásai a következők:
- analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás;
 - TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás.
- [20] A kiinduló szolgáltatások azonosítása után megállapítottam, hogy a kiinduló szolgáltatások tartalmának megfelelő tartalmú szolgáltatások a piacon elérhetőek. A szabályozás hatálya alá tartozó, Magyar Telekom által nyújtott szolgáltatásokon túlmenően más szolgáltatók kereskedelmi alapon is nyújtanak analóg, valamint TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást. A végződtetési szegmenseket ugyanakkor többségében nem önmagában, hanem trónk szegmenst is tartalmazó bérelt vonali szolgáltatás részeként veszik igénybe a piacon.

I.4. A nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac vizsgálata

I.4.1. Kapcsolódó kiskereskedelmi piac tartalma

- [21] A piacmeghatározás során a vizsgált nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacot is megvizsgáltam, mivel a kiskereskedelmi piacon lehetséges helyettesítés befolyásolhatja a nagykereskedelmi piac határait. Az elektronikus hírközlési nagykereskedelmi szolgáltatások többsége ugyanis származtatott jellegű, azaz a kiskereskedelmi igény felmerüléséhez kapcsolódóan keletkezik a nagykereskedelmi szolgáltatás iránti igény, amikor a kiskereskedelmi szolgáltató egy társszolgáltató nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatását veszi igénybe és adja tovább közvetlenül saját kiskereskedelmi ügyfél számára nyújtott szolgáltatásának részeként a végfelhasználók számára.

¹⁴ Iránymutatások az elektronikus hírközlési hálózatok és szolgáltatások uniós keretszabályozása szerinti piacelemzésről és a jelentős piaci erő e keretszabályozás szerinti meghatározásáról (C(2018) 2374 final) (a továbbiakban: Iránymutatások). Az Iránymutatáshoz SWD(2018) 124 final számon csatolt, értelmezést elősegítő dokumentum a továbbiakban: Munkaanyag.

¹⁵ „As such price-constraints will normally be observable for different generations of technology, they are generally considered to be in the same market.”

- [22] A kapcsolódó kiskereskedelmi piac meghatározása során az I.3. pontban meghatározott kiinduló szolgáltatásokból indultam ki. Ennek alapján a kiinduló kiskereskedelmi piac magában foglalja az összes olyan kiskereskedelmi piacot (illetve azok részeit), amelyek közvetlenül a kiinduló szolgáltatásokként azonosított bérelt vonali szolgáltatásokra épülnek, ez utóbbiba beleértve a vertikálisan integrált szolgáltató által a saját kiskereskedelmi üzletága számára nyújtott hasonló belső teljesítéseket¹⁶ is. A kiinduló szolgáltatások magas minőségű adatátviteli szolgáltatások nyújtását teszik lehetővé.
- [23] A bérelt vonal végződtetési szegmens szolgáltatásokat, illetve általánosabban véve a magas minőségű nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásokat meg kell különböztetni abból a szempontból, hogy azok közvetlenül és változatlanul, vagy csak közvetve kapcsolódnak kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához. Az utóbbi esetben valamely elektronikus hírközlési szolgáltató úgy veszi igénybe inputként saját működéséhez, hogy a végfelhasználó számára nyújtott szolgáltatás nem a magas minőségű kiskereskedelmi adatátviteli szolgáltatás, hanem műsorterjesztés, lakossági internet vagy éppen mobilszolgáltatás. Az általánosan vett magas minőségű nagykereskedelmi hozzáférési piachoz tehát több kiskereskedelmi piac kapcsolódik, de az Explanatory Note alapján csak a végfelhasználóknak közvetlenül nyújtott helyhez kötött magas minőségű szolgáltatás tekinthető a kapcsolódó kiskereskedelmi piacnak. Az Explanatory Note egyértelmű abban a tekintetben, hogy a 4. piac kiskereskedelmi piaci megfelelője az üzleti előfizetőknek nyújtott magas minőségű helyhez kötött szolgáltatás piaca¹⁷. A nagykereskedelmi piac érintettségét és szabályozási igényét e kiskereskedelmi piac működésének vizsgálatával kell megalapozni vagy elvetni.
- [24] A leírtak alapján – figyelembe véve, hogy a kiinduló szolgáltatások igénybevétele a kiskereskedelmi magas minőségű üzleti adatátviteli szolgáltatás nyújtására irányul, illetve a kiskereskedelmi piaci versenyt elsődlegesen a magas minőségű szolgáltatások nyújtásának képessége, illetve ezen szolgáltatás kínálata befolyásolja, összhangban az Európai Bizottság ajánlásban megfogalmazott megközelítésével – a kiskereskedelmi helyettesítési vizsgálatok során elsődleges kapcsolódó kiskereskedelmi piacként az analóg és a TDM bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi piacát tekintem.

¹⁶ A Munkaanyag „Belső teljesítmények piacba sorolása” c. fejezetében (16-17. oldal) felsorolt követelmények teljesülnek a vizsgált szolgáltatásokra vonatkozóan, ami a konkrét helyettesítési szempontok tárgyalásánál kerül kifejtésre.

„As stated above, NRAs should commence the exercise of defining the relevant product or service market by grouping together products or services that are used by consumers for the same purposes (end use). Where self-supply and external supply are undistinguishable from a consumer perspective and services are functionally similar and interchangeable, such self-supply should be considered to be part of the same product market as the services supplied externally.”

¹⁷ A 2014/710/EU Ajánlás egyértelműen megkülönbözteti a „tömegpiacot” és a magas minőségű elvárásokkal rendelkező üzleti előfizetők számára nyújtott, magas minőségű adatátviteli szolgáltatások piacát. Ez utóbbi piachoz tartozó nagykereskedelmi piacként a Bizottság a 2014/710/EU Ajánlás mellékletében szereplő 4. számú piacot azonosítja. Az Explanatory Note 4.2.2.2. pontjában a Bizottság a 3(a) és a 3(b) piacokra a „tömegpiachoz” kapcsolódó nagykereskedelmi piacként hivatkozik, ami a kiskereskedelmi internet szolgáltatás, mint a piaci versenyt elsődlegesen és döntően befolyásoló tömegpiaci szolgáltatás vizsgálatának szükségességét támasztja alá. Ezzel analóg módon a 4.2.2.3. pontban tárgyalt 4. számú piac esetében kapcsán, a nem tömegpiaci jellegű, magas minőségű helyhez kötött adatátviteli szolgáltatások iránt keresletet támaztató végfelhasználók piaca a megfelelő kiskereskedelmi piac.

Keresleti és kínálati helyettesítés vizsgálata

- [25] Egy adott szolgáltatási piac határainak megállapítása az adott szolgáltatást nyújtó vállalkozásnak az ármeghatározással kapcsolatos magatartását korlátozó tényezők vizsgálatát igényli. A két legfőbb korlátozó tényező a keresleti, illetve a kínálati helyettesítés lehetősége. A keresleti és kínálati helyettesítés mérésének egy lehetséges vizsgálati módszere¹⁸ a hipotetikus monopolista teszt, amely arra keresi a választ, hogy valamely termék vagy szolgáltatás árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén az előfizetők és a versenytársak hogyan reagálnának. Amennyiben a hipotetikus monopolista áremelése a keresett mennyiség csökkenése miatt nem valósítható meg profitábilisan, az a helyettesítési lehetőségek további vizsgálatát és a piac határainak esetleges módosítását teheti szükségessé. A következőkben a keresleti és kínálati oldali helyettesítési vizsgálatok során a hipotetikus monopolista teszt itt részletezett gondolati keretét¹⁹ is felhasználom.

I.4.2. Keresleti helyettesítés a kiskereskedelmi piacon

- [26] A keresleti helyettesítés kiindulópontjaként az I.3. pontban azonosított kiinduló szolgáltatásokhoz kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatások közül a TDM bérelt vonali szolgáltatásokat tekintetem. Ezzel kapcsolatban figyelembe vettem, hogy bár az analóg és a TDM bérelt vonali szolgáltatások a 6/2007. piaci határozat alapján azonos szolgáltatási piacba tartoznak, a helyettesítés során vizsgálandó jellemzőiket tekintve mégis részben eltérőek. A helyettesítési vizsgálatok során ezért célszerű a potenciális helyettesítő szolgáltatásokat egy konkrét, a kiinduló szolgáltatások részét képező szolgáltatás típusához képest vizsgálni. Amennyiben ebben a viszonylatban megállapítható a helyettesítés, az megalapozza a szolgáltatási piac bővítését a potenciális helyettesítő szolgáltatás tekintetében anélkül, hogy a helyettesítési vizsgálatokat a kiinduló szolgáltatások részét képező minden egyes szolgáltatás viszonylatában le kellene folytatni. Tekintettel arra, hogy a kiinduló szolgáltatásokra épülő kiskereskedelmi szolgáltatások közül a TDM bérelt vonali szolgáltatások piaci súlya a jelentősebb (bár csökkenő), továbbá, hogy a szolgáltatás egyes jellemzőit, különösen az elérhető adatátviteli sebességet tekintve a TDM bérelt vonali szolgáltatások állnak közelebb a potenciális helyettesítő szolgáltatásokhoz, ezért a kiskereskedelmi helyettesítési vizsgálatok kiindulópontjaként a TDM bérelt vonali szolgáltatásokat tekintetem beleértve a vertikálisan integrált szolgáltató által a saját kiskereskedelmi üzletág számára nyújtott hasonló belső teljesítéseket is.
- [27] A keresleti helyettesítési lehetőségek kapcsán első lépésben azt vizsgálom, hogy az adott – potenciálisan helyettesítő – szolgáltatást az alapvető jellemzői alkalmassá teszik-e arra, hogy TDM bérelt vonali szolgáltatásokat helyettesítse, majd megvizsgálom, hogy a TDM bérelt vonali szolgáltatások árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén az előfizetők hogyan reagálnának. Ez utóbbi vizsgálat során a magas minőségű helyhez kötött kiskereskedelmi szolgáltatások piacával kapcsolatos múltbeli tapasztalatokat és az előfizetők várható viselkedésével kapcsolatos következtetések levonására alkalmas piackutatási²⁰ adatokat is felhasználom.

¹⁸ Az Iránymutatások 29. szakasza utal arra, hogy a keresleti és kínálati helyettesítés vizsgálatának egyik lehetséges módja a hipotetikus monopolista teszt. A 37. szakasz értelmében a termékek és szolgáltatások elegendő mértékű helyettesítésének vizsgálatakor azok objektív jellemzői, ára és felhasználási szokása mellett, akkor kell alkalmazni a hipotetikus monopolista tesztet, ha azt a szabályozó hatóság a keresleti feltételek miatt szükségesnek tartja, illetve a kínálati helyettesítés kapcsán alkalmas elemzési keretnek tekinti.

¹⁹ Az Iránymutatások 32. szakasza részletesen tárgyalja azt az esetet, amikor a teszt empirikusan nem hajtható végre, ugyanakkor a szabályozó hatóság segítségül hívhat elméleti feltételezéseket a teszt szimulálására.

²⁰ Az Ariosz Szolgáltató, Informatikai és Tanácsadó Kft. által az NMHH részére készített kvalitatív kutatási eredményeket magába foglaló „Bérelt vonali adatátviteli szolgáltatás kutatás üzleti előfizetők körében” elnevezésű

[28] A keresleti helyettesítés vizsgálata során az alábbi – a piacon érdemi jelenléttel rendelkező – helyettesítési lehetőségeket vizsgáltam²¹:

- Ethernet bérelt vonali szolgáltatás (beleértve az Ethernet VPN szolgáltatást is)
- IP VPN szolgáltatás
- WDM bérelt vonali szolgáltatás
- Nem bérelt vonali szélessávú szolgáltatások

I.4.2.1. Ethernet bérelt vonali szolgáltatással (Ethernet VPN szolgáltatással) való helyettesítés vizsgálata

[29] Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások két, vagy több végpont között biztosítanak magas minőségű Ethernet alapú adatátviteli összeköttetést. A szolgáltatás meghatározó jellemzője, hogy az előfizető Ethernet interfészen csatlakozik a szolgáltatáshoz, az adatátviteli sebesség szimmetrikus (végpontonként tekintve le- és feltöltési irányban azonos), továbbá a szolgáltatás logikailag dedikált és versengésmentes összeköttetést biztosít.²²

Kettő, illetve több végpont közötti összeköttetést biztosító Ethernet szolgáltatások

[30] A két végpont (pont-pont), illetve a kettőnél több végpont (pont-multipont, vagy multipont-multipont) közötti összeköttetés biztosítására képes Ethernet szolgáltatások kezelése az egyes magyarországi szolgáltatók kínálatában eltérő – még a két legnagyobb szolgáltató (Magyar Telekom, Invitech²³) tekintetében is. Míg az Invitech kínálatában külön szolgáltatásként jelennek meg a két, illetve a kettőnél több végpont közötti összeköttetés biztosítására képes Ethernet szolgáltatások, addig a Magyar Telekom egy szolgáltatás keretében nyújtja a különböző végpontszámú Ethernet szolgáltatásait. A legnagyobb szolgáltatók ajánlataiban a pont-pont összeköttetésre képes Ethernet szolgáltatások – amennyiben külön szolgáltatásként jelennek meg – Ethernet bérelt vonal megjelöléssel, a kettőnél több

piackutatása (2018). A Hatóság 2018 elején felhasználói felmérést készített, hogy feltérképezze, milyen felhasználói attitűdök, motivációk és preferenciák jellemzik a bérelt vonali adatátvitelt használó üzleti előfizetőket. A felmérést, amely 37 szervezetnél egy-egy órás mélyinterjú foglalt magába, a témában kompetens döntéshozó/döntés-előkészítő szakemberekkel készítette az Ariosz Kft. A minta kiválasztásakor a kutatók cégméret szempontjából törekedtek az egyenletes eloszlásra kis-, közép- és nagyvállalatok körében, a mintában szereplő szervezetek kétharmad arányban a Közép-Magyarországi régióban és egyharmad arányban más régiókban helyezkednek el.

²¹ A kiinduló szolgáltatások és a helyettesítő szolgáltatásként szóba jöhető bérelt vonali szolgáltatástípusok műszaki leírását az I. függelék 2. pontja tartalmazza.

²² Figyelemmel az Explanatory Note 4.2.2.3. pontjára: „The distinguishing product characteristics of leased lines are their ability to provide dedicated, and uncontended connections, and symmetrical upload and download speeds.”

²³ **Üzleti titok**. Ez a cégjogi változás az adatszolgáltatásokból is kitűnik. A továbbiakban a cég Invitech néven szerepel és 2016.06.30. előtti adatai az Invitel adatszolgáltatásai alapján, a 2016.07.01.-et követő adatai pedig az Invitech adatszolgáltatása alapján kerültek meghatározásra. Továbbá az Invitech néven megjelenített adatokban az Invitel Technocom adatai integráltnak jelennek meg.

A Gazdasági Versenyhivatal 2018. május 9-én jóváhagyta a Digi Invitel feletti irányításszerzésével megvalósuló összefonódást. **Üzleti titok**. Ugyanakkor ennek a cégjogi változásnak nincs érdemi hatása jelen piacra, hiszen – az üzleti kiválást követően – sem az Invitel, sem a Digi nem rendelkezik érdemi piaci jelenléttel.

végpont közötti összeköttetésre képes Ethernet szolgáltatások pedig Ethernet VPN megjelöléssel szerepelnek.

- [31] Mind a szolgáltatók által Ethernet bérelt vonalként, mind az Ethernet VPN-ként szerepeltetett szolgáltatás megfelel azonban az Explanatory Note 4.2.2.3. pontjának, amely szerint az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások fogalma nem csak a pont-pont bérelt vonalakra, hanem a kettőnél több végpont között összeköttetést biztosító – a szolgáltatók által Ethernet VPN-ként szerepeltetett - Ethernet szolgáltatásokra is kiterjed.²⁴
- [32] A fentiek figyelembe vételével az Explanatory Note bérelt vonal meghatározásának megfelelő Ethernet adatátviteli szolgáltatásokat – végpontszámtól függetlenül – együtt, Ethernet bérelt vonali szolgáltatás megnevezéssel vizsgálom. Amennyiben a vizsgálat valamely megállapítása kifejezetten a pont-pont, vagy a kettőnél több végpont közötti összeköttetés biztosításra képes szolgáltatásra vonatkozik, akkor ezt külön jelzem, az utóbbi szolgáltatás esetében a piaci ajánlatoknak megfelelő „Ethernet VPN” megnevezést alkalmazva.
- [33] Az Explanatory Note hivatkozott megállapításain túlmenően, az alábbi megfontolások is indokolják a pont-pont Ethernet bérelt vonalak, valamint az Ethernet VPN szolgáltatások együttes vizsgálatát:
- Bár a kettőnél több végpont között összeköttetést biztosító Ethernet szolgáltatásokra a kiskereskedelmi ajánlatok az Ethernet VPN megnevezést használják, ennek a szolgáltatás típusnak lényeges jellemzője, hogy – az IP VPN szolgáltatással ellentétben – nem választható külön egy bérelt vonali szolgáltatás és az arra magasabb hálózati rétegben ráépülő VPN funkcionalitás, hanem a szolgáltatás ugyanabban a hálózati rétegben (L2) valósul meg, mint a pont-pont bérelt vonali szolgáltatás, tehát azonos hálózati szinten megvalósított szolgáltatásokról van szó. Az Ethernet VPN szolgáltatás tehát vizsgálható a pont-pont Ethernet bérelt vonali szolgáltatással egy szinten lévő szolgáltatásként, az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások egyik változataként.
 - A pont-pont Ethernet bérelt vonal és az Ethernet VPN szolgáltatás műszaki megvalósítása között – szolgáltatótól és a konkrét kiépítéstől függően – lehetnek különbségek, azonban a helyettesítési lehetőség szempontjából nem a hálózat belső működésének, hanem a felhasználó számára érzékelhető különbségeknek van jelentőségük. Mivel a felhasználók számára érzékelhető szolgáltatásjellemzők többsége esetében nincs, vagy nem jelentős a különbség a két szolgáltatás típus között, indokolt a két szolgáltatás típus közös vizsgálata.
 - A legnagyobb bérelt vonali szolgáltató, a Magyar Telekom kiskereskedelmi ajánlatában nem különül el a pont-pont Ethernet bérelt vonal és az Ethernet VPN szolgáltatás. A szolgáltató a „MultiFlex” megnevezésű szolgáltatást Ethernet VPN megjelöléssel nyújtja, amely rendelhető kettő, vagy több végponttal. Ebből adódóan a legtöbb jellemzőt illetően nem is lehetséges a két szolgáltatás típus elkülönült vizsgálata. Ugyan az Invitech kiskereskedelmi ajánlatában külön szerepel a pont-pont Ethernet bérelt vonal és az Ethernet VPN szolgáltatás, az Invitech Ethernet VPN szolgáltatásával is biztosítható azonban pont-pont összeköttetés és a szolgáltató nyilatkozata szerint ebben az esetben nincs különbség a két szolgáltatás között. A szolgáltatások funkcionális különbségei tehát – a felhasználó szempontjából nézve – alapvetően az eltérő végpontszámra korlátozódnak.

Carrier Ethernet szolgáltatások

- [34] Az Explanatory Note 4.2.2.3. pontja az TDM és az Ethernet bérelt vonalak helyettesítése kapcsán kiemeli a „carrier-grade Ethernet” szolgáltatástípust (a továbbiakban: Carrier Ethernet), amelyet több tagállam a hagyományos bérelt vonalak helyettesítőjeként azonosított. A magyarországi piacon a

²⁴ Explanatory Note 4.2.2.3.: „Increasingly, leased lines are offered over Ethernet-based technologies, allowing more flexibility, normally at a lower cost, and can be both PtP and PtMP.”

Carrier Ethernet szolgáltatások (a Metro Ethernet Forum erre vonatkozó tanúsításával rendelkező Ethernet szolgáltatások) piaci súlya jelentéktelen. 2016-ban mindössze 73 db Carrier Ethernet végpont volt²⁵, ami az összes Ethernet bérelt vonali végpont 0,4%-át tette ki. Erre való tekintettel a helyettesítési vizsgálatok során nem vizsgáltam külön a Carrier Ethernet minősítéssel rendelkező szolgáltatásokat. A helyettesítési vizsgálat megállapításai ugyanakkor nem specifikusan a Carrier Ethernet minősítéssel nem rendelkező szolgáltatásokra, hanem az Ethernet alapú szolgáltatásokra általában vonatkoznak, ennek megfelelően a helyettesítési vizsgálatok végkövetkeztetése az Ethernet szolgáltatások teljességére, így a Carrier Ethernet szolgáltatásokra is kiterjed.

A helyettesítési vizsgálatok menete

- [35] Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatással kapcsolatos helyettesítési vizsgálatok során első lépésben a szolgáltatás alapvető jellemzőit, illetve azoknak a TDM bérelt vonali szolgáltatással való összevethetőségét tekintem át. Az alapvető jellemzők vizsgálata a funkcionalitásra és minőségre, az elérhetőségre, az árra és a váltási költségekre terjed ki. Ezt követően a bérelt vonali szolgáltatások piacával kapcsolatos múltbeli folyamatok és a rendelkezésre álló információk alapján megvizsgálom, hogy a TDM szolgáltatás árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén milyen előfizetői reakciók várhatóak.

I.4.2.1.1. Funkcionalitás, minőség

Interfész

- [36] A TDM és Ethernet bérelt vonalak eltérő előfizetői interfésszel rendelkeznek. A TDM interfészek körébe tartoznak a G.703, X.21., V.35, V.36 illetve az STM interfészek. Az Ethernet bérelt vonal esetén a szolgáltatás végpontja az Ethernet switch interfésze (Ethernet, Fast Ethernet, Gigabit Ethernet). A TDM alapú előfizetői berendezések közvetlenül nem csatlakoztathatóak az Ethernet interfészhez. Amennyiben tehát az előfizető TDM alapú berendezéseit meg kívánja tartani, akkor az eltérő interfész akadályozhatja a TDM bérelt vonalak Ethernet bérelt vonalakkal való helyettesítését.

Dedikált összeköttetés, versengésmentesség

- [37] A bérelt vonali szolgáltatások meghatározó jellemzője a dedikált és versengésmentes összeköttetés. A TDM bérelt vonalak ennek a kritériumnak teljes mértékben megfelelnek. Jellemzőjük a dedikált, fizikailag elkülönülő adatátvitel: az egyes összeköttetések adatforgalma egymástól függetlenül, elkülönült időrésekben zajlik. A versengésmentes adatátviteli kapacitás ezért biztosított.
- [38] Az Ethernet bérelt vonalak ezzel szemben csomagkapcsolt adatátviteli technológiát használnak. A több összeköttetés által közösen használt gerinchálózati szakaszokon a bérelt vonal adatforgalma más adatforgalmakkal közös adatátviteli kapacitáson osztozik. Az összeköttetés tehát fizikailag nem dedikált, azonban logikai szinten dedikált az összeköttetés az Ethernet bérelt vonal esetében is (például külön VLAN-ok használatával). A fizikailag elkülönült adatátvitel hiányában a forgalom és a rendelkezésére álló kapacitás viszonyától függően elméletileg nem zárható ki a versengés, azonban megfelelő kapacitás méretezéssel az Ethernet bérelt vonali összeköttetések a gyakorlatban versengésmentessé tehetőek. Az Ethernet bérelt vonalak esetében a definícióból következő feltétel, hogy a névleges és a garantált adatátviteli sebességek megegyeznek, vagyis a névleges adatátviteli kapacitás mindig az előfizető rendelkezésére áll. Az Ethernet bérelt vonalak tehát a gyakorlatban, a felhasználó szempontjából versengésmentes összeköttetést biztosítanak. Megjegyzendő, hogy a kettőnél több végpontot összekötő Ethernet VPN szolgáltatások esetében a végpontok számából adódóan az egyes

²⁵ **Üzleti titok**

végpontok adatforgalmi között előfordulhat forgalmi torlódás, ez azonban a végpontok adatátviteli kapacitásának megfelelő méretezésével megelőzhető.

- [39] A fentiek alapján megállapítottam, hogy bár az eltérő technológiából adódóan a dedikált összeköttetés és a versengésmentesség tekintetében vannak eltérések a TDM és az Ethernet bérelt vonalak között, azonban ez a gyakorlatban nem akadályozza a helyettesítést.

Elérhető adatátviteli sebesség

- [40] A magas minőségű adatátviteli szolgáltatások esetében fontos a megfelelően nagy le- és feltöltési sebesség. A bérelt vonali adatszolgáltatások, a szolgáltatói ÁSZF-ek, valamint a szolgáltatói nyilatkozatok alapján megállapítottam, hogy a TDM bérelt vonalak esetében réz érpáras hozzáférési hálózaton az elérhető adatátviteli sebesség 2 Mbit/s, (amely több réz érpár összefogásával többszörözhető), optikai hálózaton pedig 155 Mbit/s a legmagasabb nyújtott sáv szélesség. Az Ethernet bérelt vonalak esetében ezzel szemben réz érpáras hozzáférési hálózaton 30 Mbit/s sebesség érhető el, optikai hálózaton pedig 1000 Mbit/s (Gigabit Ethernet interfész), vagy ennek többszöröse. Az Ethernet bérelt vonalakkal elérhető adatátviteli sebesség tehát jelentősen meghaladja a TDM bérelt vonalak legmagasabb adatátviteli sebességét.
- [41] A TDM bérelt vonalak esetében jellemzőbbek az alacsony sáv szélességű összeköttetések (2016-ban 55%), ugyanakkor az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás esetében is nyújtanak a szolgáltatók alacsony, 2 Mbit/s-ot meg nem haladó sebességű hozzáféréseket és ezeket az előfizetők jelentős számban vették igénybe: 2016-ban az Ethernet alapú szolgáltatások 27%-a volt 2 Mbit/s alatti sáv szélességű. Tehát a helyettesítés lehetősége az alacsony sáv szélességű szolgáltatások esetében is biztosított.

- [42] Az elérhető adatátviteli sebesség a helyettesítést tehát nem korlátozza.

Szimmetrikus adatátviteli sebesség

- [43] A bérelt vonali szolgáltatások meghatározó jellemzője a szimmetrikus, vagyis le- és feltöltési irányban azonos adatátviteli sebesség. Ez a jellemző mind a TDM, mint az Ethernet bérelt vonalak esetében teljesül. A szimmetrikus adatátviteli sebesség tehát nem akadályozza a helyettesítést.

Végpontok távolsága

- [44] A helyettesítést korlátozhatja, ha valamely technológia esetében a végpontok lehetséges távolsága technológiai okokból korlátozott. Ilyen korlát sem a TDM, sem az Ethernet bérelt vonalak esetében nem érvényesül a gerinchálózati szakaszon. Távolsági korlát a hozzáférési hálózati szakaszon érvényesülhet, elsősorban a réz érpáras hozzáférési szakaszok esetében, ez azonban nem a bérelt vonal típusától, hanem az átviteli közegetől függő technológiai korlát, amely mind a TDM, mind az Ethernet bérelt vonalak esetében érvényesül. A végpontok távolsága a helyettesítést tehát nem korlátozza. (A TDM, illetve Ethernet alapú szolgáltatások hálózati lefedettségével kapcsolatos esetleges korlátait az elérhetőség kapcsán vizsgálom.)

Transzparens adatátvitel

- [45] A TDM bérelt vonalak jellemzője, hogy teljesen transzparens adatátvitelt biztosítanak (bit szintű transzparencia), vagyis a végpontok között az adatforgalom teljesen változatlan formában halad át. Az Ethernet alapú szolgáltatások esetében azonban a transzparencia a csomagkapcsolt átvitelből adódóan sérülhet. A transzparencia sérülését okozhatja a forgalom menedzseléséhez kapcsolódóan az Ethernet keretek fejlécének módosítása, vagy ha a szolgáltató tiltja bizonyos Layer2 control protokollok átvitelét (pl. CDP, VTP, STP). Mindezek a változások azonban az Ethernet keretek felhasználói adattartalmát nem érintik, tehát a felhasználás szempontjából nem jelentenek érzékelhető módosulást. Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások a TDM bérelt vonallal ellentétben tehát nem feltétlenül biztosítanak

transzparens adatátvitelt, azonban az előfizető szempontjából transzparensnek tekinthetőek. A jelentős szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) nyilatkozatai szerint a korlátozottan transzparens adatátvitel elméletileg korlátozhatja a helyettesítést, de a gyakorlatban ez nem jelent problémát.

- [46] A fentiek alapján megállapítottam, hogy bár az eltérő technológiából adódóan a transzparens adatátvitel tekintetében vannak eltérések a TDM és az Ethernet bérelt vonalak között, azonban a gyakorlatban ez nem akadályozza a helyettesítést.

Szinkronizált adatátvitel

- [47] A TDM bérelt vonalak jellemzője az időosztásos működésből adódó szinkronizált adatátvitel. Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás a csomagkapcsolt adatátvitelből adódóan ezt a jellemzőt alapesetben nem biztosítja. A szinkronizált adatátvitel elsősorban régebbi előfizetői berendezések (például IDSN alközpontok, TDM interfésszel rendelkező mérőberendezések) esetében bír jelentőséggel. A szinkronizált adatátvitel hiánya tehát bizonyos esetekben akadályozhatja a helyettesítést, ugyanakkor a felhasználók döntő többsége számára a helyettesítés nem akadályozott.

Késleltetés, késleltetés ingadozás, adatvesztés

- [48] A TDM bérelt vonalak esetében a determinisztikus jellegű, időosztásos adatátvitelből következően biztosított az alacsony késleltetés, késleltetés ingadozás és adatvesztés. Az Ethernet bérelt vonalak esetében a csomagkapcsolt adatátvitelből adódóan magasabb lehet a késleltetés, késleltetés ingadozás és adatvesztés mértéke. Megfelelő hálózatmenedzselés, hálózatméretezés mellett azonban a TDM bérelt vonalakét megközelítő adatátviteli jellemzők biztosíthatók.
- [49] A bérelt vonali szolgáltatók ÁSZF-jeikben nem határoznak meg minőségi vállalásokat ezekre a forgalmi jellemzőkre, a bérelt vonali adatszolgáltatás keretében azonban megadták a TDM és Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokra az adatátviteli jellemzők becsült értékeit. A Magyar Telekom becslése szerint a TDM és Ethernet bérelt vonali szolgáltatások **Üzleti titok** adatátviteli jellemzőkkel rendelkeznek. Az Invitech szerint a késleltetés és késleltetés ingadozás az Ethernet bérelt vonal esetében **Üzleti titok**, az adatvesztés pedig **Üzleti titok** a TDM bérelt vonal megfelelő **Üzleti titok**.
- [50] A késleltetésre, késleltetés ingadozásra elsősorban a TDM alapú hangszolgáltatások berendezései (alközpontok), illetve a szinkronizált működést igénylő egyéb berendezések érzékenyek.
- [51] Az Ethernet bérelt vonal esetében a magasabb késleltetés, késleltetés ingadozás tehát egyes speciális felhasználási területeken a szolgáltatás beállításaitól függően akadályozhatja a helyettesítést, azonban ez a hatás a szolgáltatás megfelelő paraméterezésével (kapacitás méretezés, forgalom priorizálás) elhanyagolható mértékűre csökkenthető.

Rendelkezésre állás, hibaelhárítási idő

- [52] A magas minőségű adatátviteli szolgáltatások esetében a magas rendelkezésre állási idők és a rövid hibaelhárítási idők kritikus jelentőségűek. A legnagyobb szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) ÁSZF-jei szerint a szolgáltatók több minőségi osztályt ajánlanak meg mind a TDM, mind az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás esetében. Az Invitech mind a rendelkezésre állást (minőségi osztálytól függően 99,5-99,9%), mind a hibaelhárítást (4-24 óra) illetően azonos szintet biztosít a TDM és az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokra. A Magyar Telekom esetében a konkrét szolgáltatástól és a minőségi osztálytól függően átfedést mutatnak a TDM és Ethernet szolgáltatások minőségi értékei. A magas sebességű TDM bérelt vonal (HSSL) rendelkezésre állása ugyanakkor a legmagasabb minőségi osztály esetében kis mértékben meghaladja az Ethernet szolgáltatás rendelkezésre állását (99,95, illetve 99,9%), továbbá a hibaelhárítási időt tekintve a Magyar Telekom egyes TDM bérelt vonalakra (HSSL, Flex-Com) alacsonyabb (4-6 órás) határidőt biztosít a legmagasabb minőségi osztályban, mint az Ethernet szolgáltatás esetében (8 óra).

- [53] A Magyar Telekom bérelt vonali adatszolgáltatása szerint ugyanakkor a 2012-2016 időszakban az előfizetők **Üzleti titok** a legmagasabb – az Ethernet szolgáltatás vállalt minőségi szintjét meghaladó – minőségi osztályba tartozó szolgáltatást. A fenti – egyébként sem jelentős mértékű – eltérések tehát a gyakorlatban a helyettesítés lehetőségét nem korlátozzák.

Végpontok száma

- [54] A TDM bérelt vonalak pont-pont összeköttetést biztosítanak, vagyis két végponttal rendelkeznek. Pont-pont összeköttetés az Ethernet bérelt vonalakkal is biztosítható, ugyanakkor az Ethernet VPN szolgáltatások képesek kettőnél több végpont közötti összeköttetés biztosítására is, ami többlet funkcionalitást jelent a TDM bérelt vonalhoz képest. Ez az eltérés azonban nem akadályozza a helyettesítést, hiszen az Ethernet alapú szolgáltatások végpontszáma az előfizető igényeihez igazítható. Amennyiben az előfizető kettőnél több végpont között rendelkezik a TDM bérelt vonallal biztosított összeköttetéssel, akkor ezek együttesen kiválthatóak a megfelelő végpontszámú Ethernet szolgáltatással. A piaci folyamatok, az Ethernet szolgáltatásra való váltás motivációi (kedvezőbb ár, nagyobb sebesség, előfizetői eszközpark cseréje), valamint a technológiaváltás lebonyolításának gyakorlati szempontjai alapján feltételezhető, ha az előfizető kettőnél több végpont között rendelkezik a TDM bérelt vonal által biztosított összeköttetéssel, akkor ezeket nem részlegesen, végpontpáronként külön, hanem egyszerre váltja ki Ethernet alapú szolgáltatással. Ebben az esetben pedig az Ethernet szolgáltatás képessége a kettőnél több végpont közötti összeköttetés biztosítására a helyettesítés lehetőségének irányába hat.

A helyettesítési vizsgálat eredménye

- [55] A funkcionális és minőségi jellemzők vizsgálatának eredményeként megállapítottam, hogy a következő jellemzők nem korlátozzák a helyettesítés lehetőségét:
- dedikált összeköttetés, versengésmentesség,
 - szimmetrikus adatátviteli sebesség,
 - elérhető legmagasabb adatátviteli sebesség,
 - végpontok távolsága,
 - transzparens adatátvitel,
 - rendelkezésre állás, hibaelhárítási idő,
 - végpontok száma.
- [56] A következő jellemzők a helyettesítést akadályozhatják:
- interfész,
 - szinkronizált adatátvitel,
 - késleltetés, késleltetés ingadozás.
- [57] A helyettesítést esetlegesen akadályozó jellemzőkkel kapcsolatban lényeges körülmény, hogy ezek a bérelt vonali szolgáltatást igénybe vevő vállalati előfizetők igényeit, szokásait feltérképező piackutatás által meghatározott legjellemzőbb felhasználási területeken (telephelyek közötti kommunikáció, internet elérés, céges szerverek és központi alkalmazások elérése) nem, vagy kevésbé bírnak jelentőséggel. A késleltetés, késleltetés ingadozás mértéke megfelelő kapacitásméretezés, forgalomrendezés esetén az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás esetében nem éri el azt a szintet, amely ezen felhasználási módok esetén problémát jelentene.
- [58] Az egyes bérelt vonali szolgáltatás jellemzők fontosságának megítélésére vonatkozó piackutatási eredmények is megerősítik azt, hogy a helyettesítést esetlegesen akadályozó jellemzők a felhasználók számára a kevésbé fontos szempontok közé tartoznak.

- [59] A helyettesítés lehetséges akadályaként azonosított szolgáltatásjellemzőket elsősorban a régebbi, TDM interfésszel rendelkező berendezések (például ISDN alközpontok, mérőberendezések) igénylik. Ezek a technológiák azonban jellemzően életciklusuk végén járnak, fokozatosan kiváltásra kerülnek korszerűbb, Ethernet, vagy IP alapú berendezésekkel. Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásra való váltást sok esetben éppen az előfizetői berendezések korszerűbbre cserélése kényszeríti ki. A felhasználói alkalmazások egyre nagyobb mértékben IP alapúak, csomagkapcsolt adatátvitelre épülnek, kevésbé érzékenyek a TDM adatátvitel jellemzőire (bit szintű transzparencia, szinkronizált, determinisztikus adatátvitel). Ezért a felsorolt jellemzők helyettesítést korlátozó hatása egyre marginálisabb. Ezt egyértelműen alátámasztja a TDM bérelt vonalak nagymértékű visszaszorulása, az Ethernet bérelt vonalak és egyéb Ethernet alapú szolgáltatások növekvő dominanciája.
- [60] Ugyanakkor a magas sáv szélesség-igényű alkalmazásokkal egyre növekszik az adatátviteli kapacitás iránti igény, amelynek az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások jobban meg tudnak felelni.
- [61] A helyettesítés lehetőségét növeli továbbá, hogy a TDM bérelt vonali szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) a TDM berendezéseikhez ragaszkodó előfizetők számára képesek nyújtani TDM emulációt biztosító Ethernet alapú megoldásokat (TDM over IP, illetve TDM over Ethernet megoldások). Ezek a szolgáltatások az előfizető felé TDM interfészt, valamint – a szolgáltatás megfelelő paraméterezésével – a TDM bérelt vonalakéra jellemző adatátviteli jellemzőket biztosítanak, így az előfizető a TDM berendezéseinek megtartásával válthat Ethernet alapú adatátviteli összeköttetésre. Bár ebben az esetben az előfizetői interfész TDM típusú marad, de a mögöttes hálózat egészen az előfizetői hozzáférési pontig már Ethernet alapú, így ez a megoldás elősegíti az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásra való átállást.
- [62] A fentiek alapján megállapítottam, hogy a funkcionális és minőségi jellemzők tekintetében nem azonosítható olyan tényező, amely az előfizetők döntő többsége számára korlátozná a TDM bérelt vonalak Ethernet bérelt vonalakkal való helyettesítését.

I.4.2.1.2. Elérhetőség

- [63] Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokat minden, a magyar piacon aktív kiskereskedelmi szolgáltató kínálja. A bérelt vonali szolgáltatás az ország teljes területén elérhető. (Természetesen a létesítési költség a végpont(ok) elhelyezkedésétől függően jelentősen eltérhet, de ez az árak és nem az elérhetőség oldaláról korlátozhatja a helyettesítés lehetőségét.) A bérelt vonali szolgáltatás alapvetően az üzleti szegmens által igényelt és használt szolgáltatás, ennek megfelelően az Ethernet bérelt vonali szolgáltatói ajánlatok is a nem lakossági szegmens számára szólnak. A szolgáltatás használatát lehetővé tevő eszközök és szakértelem könnyen beszerezhető a piacon, a választék jelentős. A szolgáltatás földrajzi elérhetősége tehát alapvetően nem korlátozott, a szolgáltatás igénybevételi lehetőségének szempontjából akadályok nem azonosíthatók.
- [64] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a szolgáltatások földrajzi elérhetősége tekintetében az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás a hagyományos analóg és digitális bérelt vonali szolgáltatás helyettesítőjének tekinthető.

I.4.2.1.3. Árak

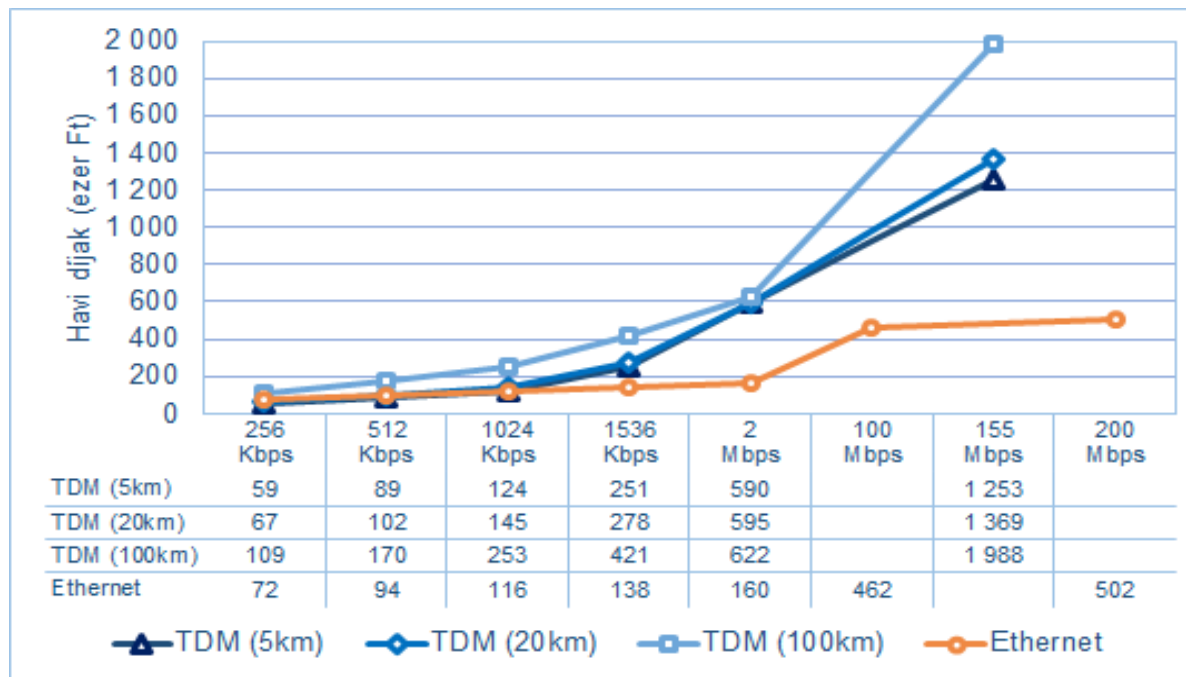
- [65] A szolgáltatások árainak összehasonlítását nagymértékben nehezíti, hogy a piaci árak nem transzparenssek, mivel a bérelt vonali piacon a szolgáltatók jellemzően egyedi ajánlatokat adnak a megrendelőknek. Ezek az ajánlatok számos tényező függvényében alakulnak, mint a bérelt vonal típus, sebesség, egyéb vállalt szolgáltatási jellemzők, mint például rendelkezésre állás, megrendelt végpontok száma és helye, szerződés időtartama, az ügyfél által igényelt egyéb szolgáltatások, illetve az ügyféltől

származó teljes árbevétel. Ezért nehézségekbe ütközik két egyébként azonos jellemzőkkel rendelkező, pusztán a bérelt vonal típusában eltérő szolgáltatás tényleges árának a megállapítása.

- [66] Az árak elemzését a jelentős szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) ÁSZF-jei, valamint a bérelt vonali adatszolgáltatás adatai alapján végeztem el.

ÁSZF szerinti árak vizsgálata

- [67] A Magyar Telekom 2016-ban TDM bérelt vonali szolgáltatást jelentősebb volumenben már csak a Flex-Com és a HSLL szolgáltatás keretében nyújtott. Előbbi a 2 Mbit/s sávszélesség alatti, utóbbi a 2 és 155 Mbit/s sávszélességű bérelt vonalakat takarja. A Magyar Telekom Ethernet típusú szolgáltatása a „MultiFlex”, egy Ethernet VPN szolgáltatás, amellyel biztosítható két, vagy több végpont közötti összeköttetés.
- [68] Az Ethernet és a TDM szolgáltatások ÁSZF szerinti árainak összehasonlítását mindazokra a sávszélességekre elvégeztem, melyekre vonatkozóan mindkét bérelt vonal típus esetén – a TDM esetében a Flex-Com és a HSLL szolgáltatásra vonatkozóan – található az ÁSZF-ekben ajánlat. Ezek a 256, 512, 1024, 1536 Kbit/s és a 2 Mbit/s sávszélességek. A magasabb sávszélességek esetében a 155 Mbit/s sávszélességű TDM szolgáltatás árát a 100 és 200 Mbit/s Ethernet ajánlatok áraival hasonlítottam össze.
- [69] Az Ethernet szolgáltatás havi díja végpontokra vonatkozik és csak a sávszélességtől függ, míg a TDM szolgáltatás díjstruktúrája jóval összetettebb, a havi díj tartalmaz hozzáférési díjat, amely az előfizetői interfészről függ, továbbá a végpontok közötti összeköttetés távolságától és sávszélességétől függő díjelemet.
- [70] A havi díjak összehasonlításának eredményét az alábbi ábra mutatja. A TDM szolgáltatás esetében a végpontok távolságától függő díjelem miatt különböző végpont távolságokra számítottam a díjakat. A TDM összeköttetési díjakat kettővel osztva határoztam meg az egy végpontra jutó díjakat, az Ethernet szolgáltatás díjaival való összehasonlíthatóság érdekében.

1. ábra: a Magyar Telekom TDM és Ethernet hozzáférések havi díjai

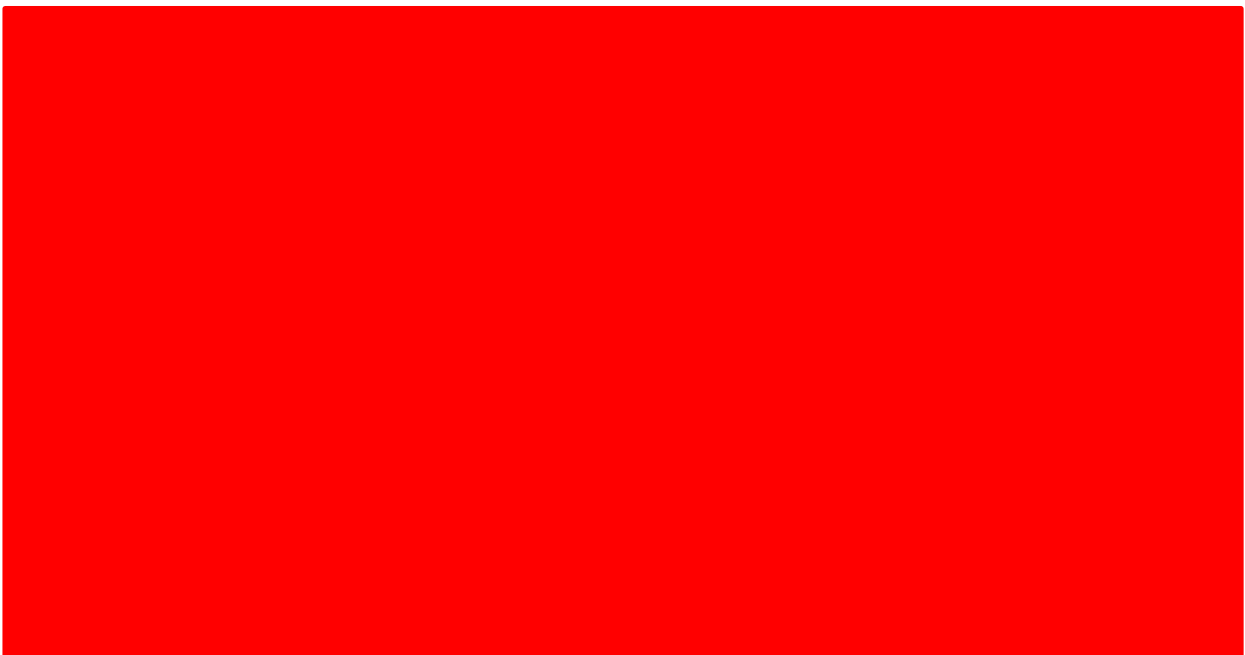
Forrás: Szolgáltatói ÁSZF-ek

- [71] Az ÁSZF szerinti havi díjak összevetéséből megállapítható, hogy a Magyar Telekom Ethernet szolgáltatásainak díjai az alacsony, 1 Mbit/s alatti sebességtartományban és a rövidebb végpont távolságok esetén hasonló mértékűek, mint a TDM alapú bérelt vonali hozzáférések díjai. Nagyobb távolságok, illetve sávzélességek esetében a TDM szolgáltatások havi díja jelentősen magasabb. A HSLL szolgáltatások esetében már 3-4-szer magasabbak a havi díjak, mint az azonos, vagy hasonló sávzélességet biztosító Ethernet hozzáférések esetén. Az egyszeri díjakról elmondható, hogy ezek a TDM esetében jelentősen magasabbak (részben azért is, mert nem csak az interfész, hanem az összeköttetés után is jelentkeznek). Az egyszeri díjakban a 2 Mbit/s ajánlat esetén 11-szeres, a 155 Mbit/s esetén 30-szoros a TDM szolgáltatás ÁSZF szerinti egyszeri díja az Ethernet szolgáltatáséhoz képest.
- [72] Az Invitech ÁSZF-je a pont-pont Ethernet bérelt vonali szolgáltatására (szolgáltatásnév: Ethernet alapú bérelt vonali szolgáltatás) vonatkozóan nem tartalmaz díjakat. Így az összehasonlítást a TDM bérelt vonali szolgáltatás (szolgáltatásnév: Felügyelt digitális bérelt vonali szolgáltatás) és az Ethernet VPN szolgáltatás (szolgáltatásnév: Layer2-es Ethernet alapú virtuális magánhálózati szolgáltatás) díjai között végeztem el. Az Ethernet VPN szolgáltatás havi díja az Invitech esetében is csak a sávzélességtől függ, míg a TDM szolgáltatás díja egy sávzélességtől függő fix díjból, valamint a sávzélességtől és a végpontok távolságától függő díjból áll. A mindkét szolgáltatás típus esetében az ÁSZF-ben megajánlott sávzélességek a 256 kbit/s, 512 kbit/s, 1024 kbit/s és az 1984 kbit/s. A TDM bérelt vonali szolgáltatás távolságfüggő díja az ÁSZF szerint sávzélességtől függően 70-400 ezer Ft/km körüli összegű, ami a Magyar Telekom hasonló díjainak nagyságrendileg a 100-szorosa. A rendkívül magas távolságfüggő listaárak következtében a TDM bérelt vonali szolgáltatás havi díja még a minimális végponttávolságra (5 km) számítva is 3-6-szorosan meghaladja az Ethernet VPN szolgáltatás havi díját. A bérelt vonali adatszolgáltatásból számított átlagárak alapján (lásd a következő pontban) is megállapítható, hogy az Invitech esetében az ÁSZF szerinti listaárak olyan mértékben eltérnek a ténylegesen alkalmazott díjaktól, hogy a TDM, illetve Ethernet bérelt vonali szolgáltatások árainak viszonyával kapcsolatos következtetés levonására nem alkalmasak. Az egyszeri díjak sávzélességtől függenek. Az ÁSZF-ben mindkét szolgáltatás típus esetében megajánlott sávzélességeket tekintve, a minimális sávzélesség (256 kbit/s) esetében közel azonos a két szolgáltatás típus egyszeri díja, az 1984 kbit/s sávzélesség esetén azonban a TDM szolgáltatás egyszeri díja több mint kétszeresen meghaladja az Ethernet szolgáltatás egyszeri díját.

A díjak vizsgálata a bérelt vonali adatszolgáltatás alapján

- [73] A rendelkezésre álló szolgáltatói adatok a fentiekben ismertetett tényezők miatt nem alkalmasak a pontos összehasonlítás elvégzésére. Megállapítható azonban, hogy a sebesség növekedésével általában nő a szolgáltatások átlagára. A TDM és az Ethernet ára sebesség kategóriánként nem tér el jelentősen, az ugyanolyan sebességű Ethernet szolgáltatás ára egyes sebességkategóriákban alacsonyabb, másokban magasabb. A sebesség kategóriák összehasonlítása azonban még így is problémákba ütközik az összetétel-hatás miatt, ami abból adódik, hogy a sebesség intervallumokon belül eltérő lehet a kisebb, illetve a nagyobb sebességű bérelt vonalak aránya.
- [74] Néhány olyan konkrét sebesség esetén, amely mindkét technológia esetében nagyobb számban előfordul, megvizsgáltam a TDM és az Ethernet bérelt vonalak átlagárát. Az összehasonlítás konzisztenciája érdekében azonban ezt is az egyes szolgáltatókra külön-külön végeztem el. Tipikusan ilyen összehasonlításra alkalmas kategória a 2 Mbit/s sebességű bérelt vonal. Ebben a kategóriában az Invitech és a Magyar Telekom is kínál TDM és Ethernet bérelt vonali szolgáltatást is. A 2 Mbit/s Ethernet vonal átlagára a Magyar Telekom esetében **Üzleti titok**, az Invitech esetében **Üzleti titok**, mint a TDM bérelt vonalé. (Magyar Telekom esetében a TDM átlagára **Üzleti titok** Ft, az Etherneté **Üzleti titok** Ft; az Invitech esetében a TDM átlagára **Üzleti titok** Ft, Etherneté **Üzleti titok** Ft.)

- [75] Az Invitech esetében a 4 és 10 Mbit/s sebességű vonalak átlagárának összevetésére is van lehetőség. Mindkét sebesség esetén megállapítható, hogy az Ethernet vonal átlagára **Üzleti titok**, mint a TDM bérelt vonalé (4 Mbit/s esetében a TDM átlagára **Üzleti titok** Ft, az Etherneté **Üzleti titok** Ft, a 10 Mbit/s esetében a TDM átlagára **Üzleti titok** Ft, az Etherneté **Üzleti titok** Ft).
- [76] A Magyar Telekommal ellentétben az Invitech külön szolgáltatásként kínálja a pont-pont Ethernet bérelt vonali szolgáltatást és a kettőnél több végpont közötti összeköttetésre is alkalmas Ethernet VPN szolgáltatást, ezért megvizsgáltam, hogy ennek a két Ethernet szolgáltatásnak a havi díjai milyen mértékben térnek el egymástól. Az alábbi ábra a pont-pont Ethernet bérelt vonali szolgáltatás (az ábrán Ethernet néven szereplő) és az Ethernet VPN (az ábrán L2 VPN néven szereplő) szolgáltatás egy végpontra számított átlagárának alakulását mutatja a 2, 5, 10, 20, 30, 40, 50 és 100 Mbit/s sebesség esetében 2012-2016 között.

2. ábra: Az Invitech Ethernet bérelt vonali szolgáltatások átlagárainak alakulása, végponthoz rendelve, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [77] Az átlagárak fenti összevetéséből megállapítható, hogy nincs egyértelmű tendenciaszerű eltérés az Invitech pont-pont Ethernet bérelt vonali szolgáltatásának és Ethernet VPN szolgáltatásának egy végpontra vetített átlagárai között.

Az árak vizsgálatának eredménye

- [78] Mind a szolgáltatói ÁSZF-ek, mind a bérelt vonali adatszolgáltatásból származó információk azt mutatják tehát, hogy azonos sebesség esetén az Ethernet és a TDM bérelt vonali szolgáltatások ára között nincs jelentős eltérés, ami a helyettesítés valószínűségét támasztja alá.
- [79] Az Ethernet bérelt vonalak piaci súlyából következik, hogy az árak alakulására itt megfogalmazottak jól jellemzik a teljes kiskereskedelmi piac tendenciáit, különös tekintettel arra, hogy ez a szegmens folyamatosan bővül, szemben a kiinduló szolgáltatás kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatásával. Ez a tendencia a piacelemzés előrettekintő időtávján várhatóan fennmarad. Tehát a folyamatos migrációból adódóan, amit a szolgáltatók is ösztönöznek, arra lehet következtetni, hogy az árak nem képezik a helyettesítés akadályát.

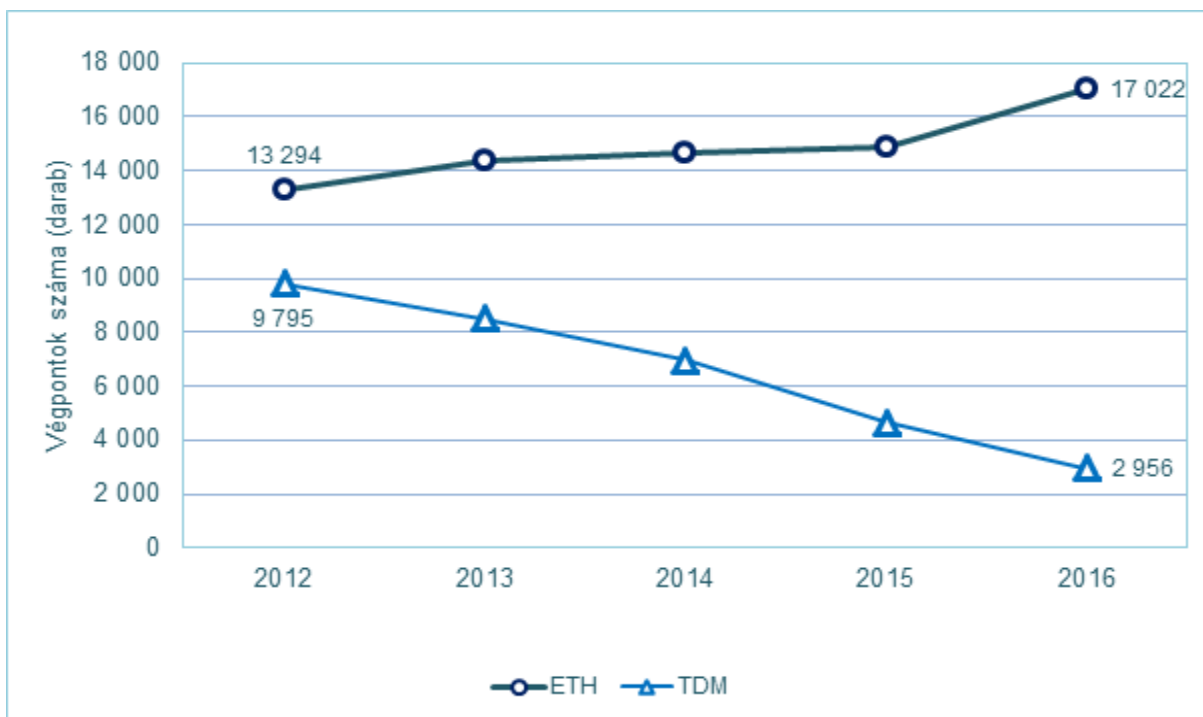
I.4.2.1.4. Váltási költségek

- [80] A TDM bérelt vonali szolgáltatásokról Ethernet bérelt vonalra váltás az ügyfél oldali interfész cseréjét igényli. Az Ethernetre váltást azonban sokszor éppen a végfelhasználó belső informatikai rendszerének korszerűsítése motiválja, az eszközök cseréje már eleve ebből adódik, így nem jelenik meg átállási költségként. A saját eszközpark cseréje csak azok számára része a váltási költségnek, akik belső rendszerük korszerűsítését jelenleg nem tervezik. A váltási költségek azonban még ezen vevők számára is relatíve csökkennek, a hagyományos alternatíva fenntartási költségeinek növekedése miatt.
- [81] A hagyományos technológiájú TDM eszközök gyártása lényegében megszűnt, ahogy a hozzájuk kapcsolódó szállítói támogatás is, jelentősen drágítva e technológiák jelenlegi és jövőbeli használatát. Az eszközök azoknál az ügyfeleknél is, akik még kitartanak a TDM mellett már alapvetően nullára leírtak, cseréjük csak az ügyfél döntésén, illetve az eszközök működőképességén múlik. Ebben az esetben nem szolgáltatás váltása, hanem a régi leírt, újonnan már nem beszerezhető, s nem is támogatott eszközök cseréje okozza a váltási költséget.
- [82] A hagyományos bérelt vonali szolgáltatásokról Ethernet alapúra történő váltást a szolgáltatók is ösztönzik, az új technológiák ajánlásával, a hagyományos megoldáshoz képest kedvezőbb árakkal. A szolgáltatók a váltást halogató ügyfeleknek képesek kínálni olyan alternatívát, amivel a hagyományos szolgáltatás interfészén egy Ethernet fölött nyújtott hasonló minőségi jellemzőkkel bíró szolgáltatást biztosítanak²⁶. Ebben az esetben az Ethernetre való átállás úgy történik meg, hogy a végfelhasználó a saját oldalán úgy látja, és úgy tudja használni, mintha változatlanul a régi interfészen, a régi szolgáltatást kapná.
- [83] A váltási költségek vizsgálata során megvizsgáltam a különböző technológiájú bérelt vonali szolgáltatási szerződések tipikus hosszát. A határozott idejű szerződések a gyakorlatban abban az esetben akadályozhatják a szolgáltatásváltást, ha ez egyúttal szolgáltatóváltással is jár. Ha az előfizető a meglévő szolgáltatójától vesz igénybe TDM helyett Ethernet alapú bérelt vonali szolgáltatást, akkor a határozott idejű szerződés nagy valószínűséggel nem jelent akadályt, mivel az Ethernet alapú szolgáltatásokra való átállás a TDM bérelt vonali szolgáltatók által ösztönzött folyamat. A szerződések időtartama a határozatlan idejűtől 4 évig terjed, a medián időtartam 2 év. Mivel TDM bérelt vonali szolgáltatásokat csak a piac nagyobb szereplői nyújtanak, az Ethernet oldali helyettesítés szempontjából, tekintettel az összehasonlíthatóságra, csak ezen szolgáltatók ajánlatait vizsgáltam. Megállapítható, hogy TDM bérelt vonali szerződések átlagos hossza 2016-ban 1 év volt.
- [84] A vizsgálat alapján megállapítottam, hogy a TDM bérelt vonalak szerződések hossza, azok rövid átlagos időtartama miatt nem jelent váltási akadályt az Ethernet szolgáltatásra váltás szempontjából.
- [85] A váltási költségek vizsgálata alapján megállapítottam, hogy azok szintje nem képezi akadályát a TDM bérelt vonali szolgáltatás Ethernet bérelt vonallal történő helyettesítésének.

²⁶ TDMoEthernet

I.4.2.1.5. Várható felhasználói reakciók²⁷

- [86] Az előzőekben elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás a TDM bérelt vonali szolgáltatás helyettesítője a funkcionalitás, a minőség, az elérhetőség, az árak és a váltási költségek szempontjából vizsgálva is.
- [87] Ezt követően megvizsgáltam az elmúlt évek piaci folyamatait és tendenciáit, amit a 3. ábra mutat. 2012 óta a felhasználói döntések nyomán jelentős átalakulás zajlik a bérelt vonali szolgáltatások keresletében. Habár a teljes bérelt vonali piacon kismértékű csökkenés következett be, nyilvánvalóan érvényesülő tendencia a felhasználók keresletének áttevődése az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások felé. Már 2012-ben is 35%-kal meghaladta az Ethernet bérelt vonalak száma a TDM bérelt vonalakét, de 2016-ra a két szolgáltatás típus megoszlása már az Ethernet vonalak 6:1 arányú előnyét mutatta a TDM folyamatos térvesztése és az Ethernet stabil emelkedése mellett. A szolgáltatók várakozásai szerint az elkövetkező három évben a TDM megoldás még nem tűnik el a piacról, de tovább csökken, és előbb-utóbb teljesen kivezetésre, kiváltásra kerül. A legnagyobb szolgáltató, a Magyar Telekom úgy nyilatkozott, hogy **Üzleti titok**. A szolgáltatók nyilatkozatai szerint **Üzleti titok**. Az adatok és a szolgáltatói vélemények szerint az analóg szolgáltatás hasonló utat jár be, csak hosszabb kifutással.

3. ábra: A TDM és Ethernet bérelt vonalak számának alakulása végpontszám alapján, 2012-2016²⁸

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

²⁷ A Munkaanyag részletesen kifejti a Termékpiac meghatározása (9.-11. oldal) fejezetben, hogy a helyettesítési vizsgálatok során milyen szempontokat érdemes a szabályozó hatóságnak szem előtt tartania. Ennek keretében a várható felhasználói reakciók elemzése fontos tényező a piac határainak megállapítása során, ha nem állnak rendelkezésre idősoros árrugalmassági adatok.

„In order to determine whether products are substitutable from a demand-side perspective, NRAs should analyse available evidence of customers' behaviour. Relevant data include historic price fluctuations in potentially competitive products and customers' reaction to such. If such data is not available, NRAs should assess the likely reactions of customers in case of a hypothetical price increase.”

²⁸ Az ábrán használt rövidítések:

- [88] A felhasználói magatartásban megfigyelhető tendenciákat a kínálati oldal által ösztönzött technológiaváltás és a hagyományos technológiához kapcsolódó eszközök és támogatás lemorzsolódása tovább erősíti. A teljes váltást lassítja a hagyományos technológiába – a kiszolgált rendszerek vagy felhasználók rugalmatlansága miatt – beleragadt felhasználók szűk köre, akik számára a szolgáltatók emulált TDM szolgáltatása egy közbülső váltási lehetőséget biztosíthat, mielőtt véglegesen áttérnének az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokra.
- [89] A piacon tapasztalt felhasználói viselkedés és a szolgáltatói interjúk alapján a kiinduló szolgáltatások árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén kétféle előfizetői reakció várható. A felhasználók egy marginális része, akik berendezéseik miatt ragaszkodnak a kiinduló szolgáltatás igénybevételéhez, várhatóan egy kismértékű, tartós áremelkedés hatására sem fognak váltani. Ugyanakkor mivel ezek a berendezések (technológiák) jellemzően életciklusuk végén járnak, illetve a szolgáltatók által kezdeményezett migráció is jelen van a piacon (Üzleti titok), ezért az elkövetkező 3-5 évben ezen felhasználók esetében is az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásra történő váltás lesz az alternatíva. A felhasználók másik része esetében, ahogyan a piaci tendenciák is mutatják, az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokra történő váltás folyamatosan és gyors ütemben zajlik.
- [90] Ennek megfelelően a kiinduló szolgáltatások árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén az Ethernet bérelt vonali szolgáltatással való helyettesítés reális alternatíva a helyettesítés szempontjából kritikus tömegű előfizető számára.
- [91] A piaci tendenciák és a felhasználói viselkedés alapján egyértelmű az Ethernet szolgáltatás helyettesítő szerepe és az, hogy belátható időtávon belül teljesen ki fogja szorítani a hagyományos analóg és TDM bérelt vonalakat.

I.4.2.1.6. VPN szolgáltatások NG hozzáférési opciói

- [92] A Magyar Telekom az Ethernet VPN (MultiFlex), valamint IP VPN (IP Complex Plusz) szolgáltatása esetében 2016-ban bevezette az úgynevezett NG (Next Generation) hozzáférési opciót, amelynek keretében tömegpiaci szolgáltatások nyújtásához használt hálózatokon (a MultiFlex esetében MSAN, GPON hálózatokon) biztosít VPN hozzáférést. Ezeknek a hozzáféréseknek a száma Üzleti titok. A következőkben megvizsgálom a helyettesítés lehetősége szempontjából a VPN szolgáltatások NG hozzáférési opcióit.
- [93] Az L2 VPN szolgáltatás ÁSZF-je szerint a Magyar Telekom eltérő feltételekkel nyújtja az NG hozzáféréseket és az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáféréseket²⁹. A vállalt minőségi szint tekintetében a szolgáltató csak az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések esetében vállalja, hogy a szolgáltatás nem tervezett üzemszünete esetén a szolgáltatás-kiesési idő egyszeri alkalommal a 14 órát nem haladhatja meg. Ezzel szemben az NG hozzáférések esetében a vállalt hibaelhárítási idő elérheti a 24 órát is. Az egész évre vonatkozó rendelkezésre állás tekintetében is jelentősen kedvezőbb az Ethernet hozzáférések esetében vállalt 99,5%-os érték, mint az NG hozzáférésekre vonatkozó 99,0%-os vállalás. Az átlagos késleltetés maximumára vonatkozóan az NG hozzáférések esetén vállalt 300 ms-os értékkel szemben az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések esetében a késleltetés maximum 200ms lehet.

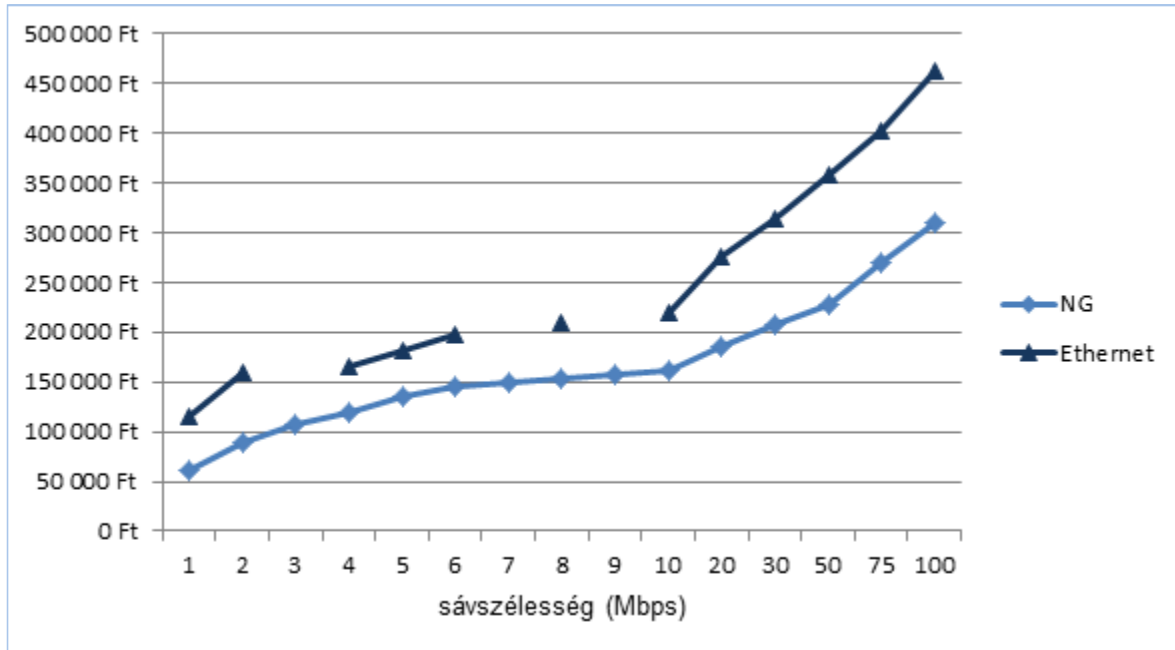
ETH: Ethernet. Az Ethernet az egyik legszélesebb körben használt helyi hálózati protokoll (LAN).

TDM (Time Division Multiplexing) interfésszel rendelkező digitális bérelt vonalak.

²⁹ Az „Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférés” a jelen pontban az L2 VPN (MultiFlex) szolgáltatás alapértelmezett hozzáférés típusát jelenti (Az L3 VPN – IP Complex Plusz – szolgáltatás esetében ez az Ethernet bérelt vonali elérés opciónak felel meg). Az Ethernet VPN és Ethernet bérelt vonali szolgáltatások kapcsolatáról lásd a jelen határozat Indokolás részének [30]-[33] szakaszát.

Az NG hozzáférések esetében a vállalt minőségi célértékek tehát lényegesen alacsonyabb minőségű szolgáltatást tesznek lehetővé.

- [94] Az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések és az NG hozzáférési opciók minőségi célértékei kapcsán tapasztalható különbség a szolgáltatói ÁSZF-ben található listaárakban is tükröződik. Az egyszeri díj az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések esetében 2Mbit/s-ig 55.000 Ft, 2 Mbit/s felett 88.000 Ft, az NG hozzáférések esetében sáv szélességtől függetlenül egységesen 30.000 Ft. A havi díjak összehasonlítását a 4. ábra mutatja.

4. ábra: Ethernet bérelt vonali és NG elérési opciók havi díjainak alakulása

Forrás: Magyar Telekom MultiFlex ÁSZF

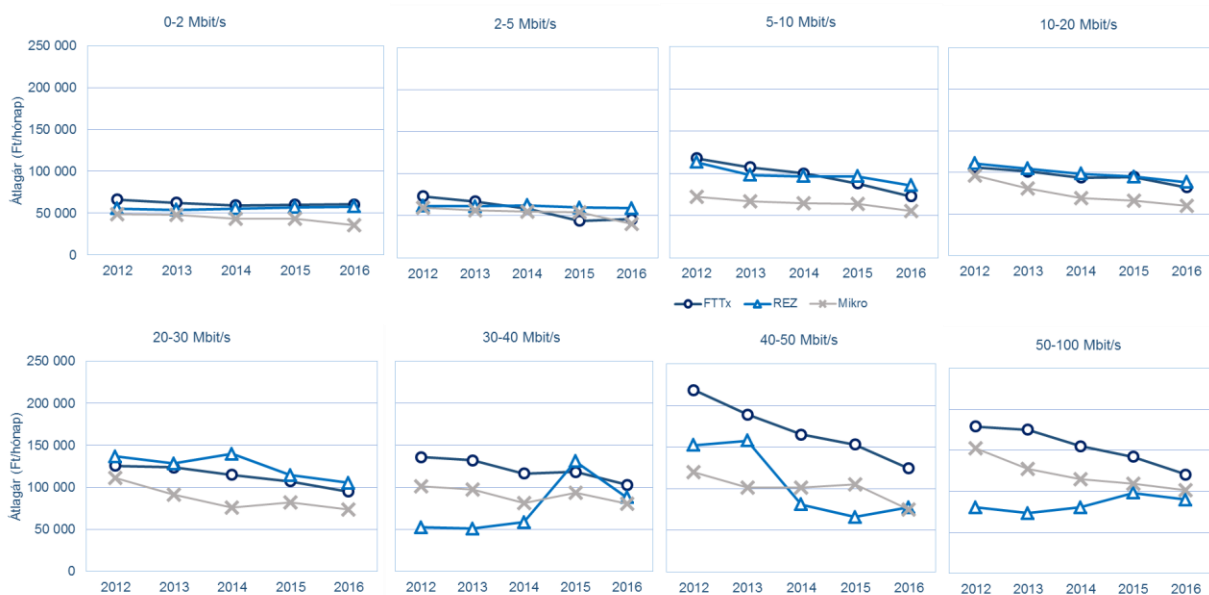
- [95] A listaárak vizsgálata alapján megállapítható, hogy az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések árai jelentősen meghaladják az NG hozzáférések árait. A két hozzáférés típus ára közti különbség olyan mértékű, ami valószínűtlenné teszi, hogy a NG hozzáférések árának 5-10 százalékos tartós áremelkedése esetén a felhasználók áttérnének az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférések igénybevételére. Hasonlóképpen valószínűsíthető, hogy az Ethernet bérelt vonali VPN hozzáférés előfizetői a magasabb minőség (magasabb rendelkezésre állás, proaktív hibaelhárítás, alacsonyabb késletetés) miatt veszik igénybe az egyébként jelentősen drágább Ethernet bérelt vonali VPN hozzáféréseket, és ennek 5-10 %-os áremelkedése esetén sem váltanának jelentős számban NG hozzáférésekre.
- [96] Megállapítható tehát, hogy az eltérő minőségi paramétereket, a lényegesen különböző árszintet, illetve a várható felhasználói reakciókat is figyelembe véve az NG hozzáférések a helyettesítés vizsgálata szempontjából nem sorolhatóak az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások közé és nem érvényesek rájuk a TDM és Ethernet bérelt vonali szolgáltatások helyettesíthetőségével kapcsolatos megállapítások. Ennek alapján megállapítottam, hogy a VPN szolgáltatások NG hozzáférései nem tekinthetők a TDM bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjének.

I.4.2.1.7. Mikrohullámú elérésű bérelt vonalak

- [97] Az eddigi vizsgálatok során az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokat nem különböztettem meg az alapján, hogy vezetékes (réz érpáras, vagy optikai), vagy vezeték nélküli, mikrohullámú elérésű előfizetői végponttal rendelkeznek. A bérelt vonali szolgáltatás – mint helyhez kötött szolgáltatás –

esetében a vezetékes technológia az alapértelmezett, ennek megfelelően a hazai piacon is a vezetékes elérésű végponttal rendelkező bérelt vonalak súlya a meghatározó (87%). A következőkben azt vizsgálom meg, hogy a mikrohullámú elérésű végponttal rendelkező bérelt vonalat indokolt-e megkülönböztetni a helyettesítés lehetősége szempontjából.

- [98] A jelentős szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) ÁSZF-jeikben nem különböztetik meg a vezetékes hálózaton, illetve a mikrohullámú hozzáféréssel nyújtott Ethernet szolgáltatásaik műszaki jellemzőit, továbbá a jelen piacelemzéshez kapcsolódó konzultáció keretében is úgy nyilatkoztak, hogy az **Üzleti titok**.
- [99] A legjelentősebb szolgáltatóktól (Magyar Telekom, Invitech)³⁰ kapott információk szerint a szolgáltatók jellemzően azokban az esetekben alakítanak ki mikrohullámú összeköttetéseket, amikor valamilyen okból nem építhető ki vezetékes hálózat, vagy nem lenne gazdaságos a kiépítése. Ezekben az esetekben tehát a vezetékes és a mikrohullámú összeköttetés közül az utóbbi valósítható meg alacsonyabb költségszint – és ebből következően alacsonyabb előfizetői díj – mellett.

5. ábra: Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás átlagárak alakulása hálózati technológiánként sebességekategóriák szerint, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

- [100] A különböző hálózati technológiákkal nyújtott Ethernet bérelt vonali szolgáltatás átlagárának sebességkategóriánkénti összehasonlításából (5. ábra) az látszik, hogy a mikrohullámú összeköttetés az ára alapján is releváns alternatívát jelent a vezetékes összeköttetéshez képest, mivel vagy olcsóbb, vagy nem különbözik szignifikánsan a vezetékes réz illetve optikai megoldások árától.
- [101] A mikrohullámú elérés tehát egy olyan kiegészítő lehetőség, amely a vezetékes hálózat hiányából adódó esetleges lefedettség korlát feloldásával elősegítheti a TDM bérelt vonalról Ethernet bérelt vonali szolgáltatásra való váltást. (A gyakorlatban a vezetékesről vezeték nélküli hozzáférésre való váltás abban az esetben merül fel, ha a szolgáltatásváltás szolgáltatóváltással együtt történik és az új szolgáltató nem rendelkezik vezetékes hálózattal az adott végpont tekintetében.)

³⁰ **Üzleti titok**

- [102] A fentieknek megfelelően megállapítottam, hogy a helyettesítésre vonatkozó következtetés levonásánál nem indokolt különbséget tenni a vezetékes és a mikrohullámú hozzáférésen biztosított Ethernet bérelt vonali szolgáltatások között.

I.4.2.1.8. Ethernet bérelt vonali szolgáltatással való helyettesítés vizsgálatának eredménye

- [103] Az Ethernet bérelt vonali szolgáltatással kapcsolatos keresleti oldali helyettesítési vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás a TDM bérelt vonali szolgáltatás helyettesítője, ennek megfelelően a kiskereskedelmi piac részét képezi.

I.4.2.2. IP VPN szolgáltatással való helyettesítés vizsgálata

- [104] Az IP VPN az L3 hálózati rétegben megvalósított, IP alapú adatátviteli szolgáltatás. Az IP VPN szolgáltatás esetében – az L2 VPN szolgáltatástól eltérően – elkülöníthető az előfizetői végpontok csatlakozását biztosító adatátviteli szolgáltatás (bérelt vonali hozzáférés, illetve nem bérelt vonali szélessávú hozzáférés) és az arra magasabb hálózati rétegben ráépülő VPN szolgáltatás.

- [105] Az előfizetői hozzáférést biztosító adatátviteli szolgáltatás típusa szerint a következő VPN szolgáltatás típusok különböztethetők meg:

- Bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések.
- Nem bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések:
 - interneten keresztüli hozzáféréssel,
 - az IP VPN szolgáltatás keretében biztosított szélessávú hozzáféréssel.

- [106] A fenti hozzáférés típusok egy VPN szolgáltatáson belül párhuzamosan is megjelenhetnek, például bérelt vonali elérésű lehet a központi telephely, nem bérelt vonali szélessávú elérésűek a fiók telephelyek, interneten keresztüli elérésűek az otthoni munkavállalói hozzáférések.

- [107] Az IP VPN szolgáltatások sokfélesége, adott VPN-en belül a többféle hozzáférés típus miatt a következőkben nem a komplex IP VPN szolgáltatásokra, hanem az IP VPN szolgáltatás egyes hozzáférés típusaira vizsgálom a helyettesítés lehetőségét. Azt vizsgálom tehát, hogy az adott hozzáférés típus esetén az IP VPN szolgáltatás helyettesítheti-e a TDM bérelt vonali szolgáltatást.

Bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések

- [108] A bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések esetében az IP VPN szolgáltatás bérelt vonali összeköttetés (TDM, vagy Ethernet bérelt vonal) felhasználásával jön létre. Ebben az esetben megkülönböztethető az IP VPN szolgáltatáshoz felhasznált bérelt vonali szolgáltatás, valamint az erre épülő IP (Layer 3-as) adatátviteli szolgáltatás, amelynek keretében a VPN szolgáltató biztosítja az L3 szintű előfizetői végberendezést (router), valamint az adatforgalom IP szintű menedzselését. Az IP VPN a bérelt vonali szolgáltatáshoz képest tehát egy értéknövelt, Layer 3-as szolgáltatás elemeket tartalmazó komplex szolgáltatás.

- [109] Az IP szintű forgalom menedzselésének megoldása nem kapcsolódik szorosan a különböző bérelt vonali szolgáltatások közötti helyettesítési lehetőségekhez, mert az IP szintű adatátvitel bármely bérelt vonali, vagy egyéb adatátviteli technológiára építve kialakítható. Az, hogy az előfizető az IP szintű forgalmat saját maga menedzseli, vagy ezt a VPN szolgáltatóra bízta, esetleg egy harmadik féltől (IT szolgáltató) rendeli meg, elsősorban az előfizetői kompetencia kérdése (az előfizetőnek van-e megfelelő informatikai erőforrása), illetve általánosabb, nem szorosan a bérelt vonali technológia kiválasztáshoz kapcsolódó döntés tárgya.

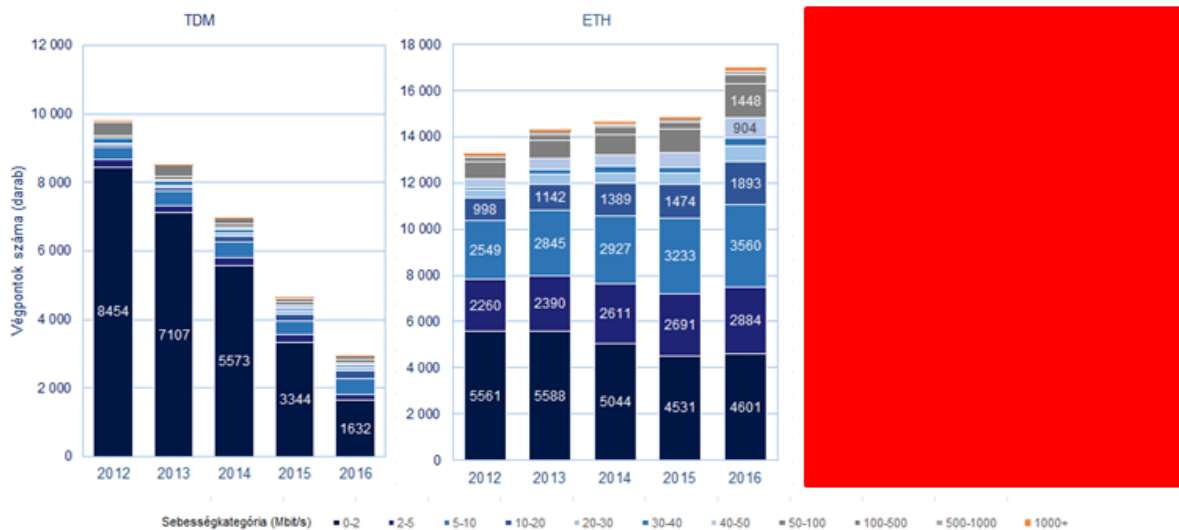
[110] A fenti okok miatt, figyelembe véve, hogy az IP VPN szolgáltatás a bérelt vonali szolgáltatásra ráépülő értéknövelt szolgáltatás, ezt a szolgáltatást nem tekintetem a bérelt vonali szolgáltatások helyettesítőjének. Az IP VPN szolgáltatás alapját képező TDM, illetve Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokkal kapcsolatban azonban már a kiinduló szolgáltatás meghatározásánál, illetve az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás helyettesítési vizsgálatánál megállapítottam, hogy azok a szolgáltatási piac részét képezik. Ennek megfelelően az IP VPN szolgáltatásokhoz felhasznált TDM és Ethernet bérelt vonalakat is a szolgáltatási piac részének tekintem.

Nem bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések

[111] A nem bérelt vonali eléréssel biztosított IP VPN hozzáférések lehetnek a nyilvános interneten keresztül biztosított hozzáférések, illetve az IP VPN szolgáltatás keretében nyújtott szélessávú, nem bérelt vonali hozzáférések. Az előbbi esetben a hozzáférést biztosító internet szolgáltatás nem a VPN szolgáltatás része. Előfordulhat, hogy nem a VPN szolgáltató biztosítja az internet hozzáférést, illetve az is, hogy a VPN szolgáltatást nem elektronikus hírközlési szolgáltató biztosítja, hanem egyéb informatikai szolgáltató, vagy szoftveres megoldással maga az előfizető alakítja ki a VPN-t. Bár ezek az altípusok jelentősen eltérnek egymástól, a helyettesítés szempontjából közös jellemzőjük, hogy a VPN szolgáltatáshoz való hozzáférés szélessávú, nem bérelt vonali hozzáféréseken keresztül biztosított. A nem bérelt vonali jellegű szélessávú hozzáférésekkel kapcsolatban a jelen határozat I.4.2.4. pontjában megállapítottam, hogy ezek nem tekinthetők a kiinduló szolgáltatások helyettesítőjének. Ennek megfelelően az ezekre épülő IP VPN hozzáférések sem helyettesítik a kiinduló szolgáltatásokat.

I.4.2.3. WDM bérelt vonali szolgáltatással való helyettesítés vizsgálata

[112] A WDM bérelt vonali szolgáltatás az ITU-T nemzetközi ajánlásokban definiált WDM (Wavelength Division Multiplexing) technológián alapul. Nagyvárosi környezetben vagy országos viszonylatokban tömeges nagykapacitású (hullámhosszonként max. 10 Gbit/s) pont-pont bérelt vonali szolgáltatás nyújtását teszi lehetővé.

6. ábra: Bérelt vonal típusok sebességkategóriák szerinti megoszlása végpontszám alapján, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

[113] A szolgáltatás azon felhasználók és szolgáltatók igényeit képes kielégíteni, akik nagy adatforgalommal rendelkeznek, nagy adatbázisokat és magas minőségű multimédiás tartalmat kezelnek, tükröznek, illetve ahol szükség van távoli szerverek nagysebességű hozzáférésehez – amit az igénybevett WDM

bérelt vonalak sebességkategóriánkénti megoszlása is jól mutat (lásd 6. ábra). Ezt a kiskereskedelmi magas minőségű adatátviteli szolgáltatásoktól nagyban eltérő felhasználási célt a piaci szereplők adatszolgáltatása és a konzultációk is alátámasztották. Az átvitel jellemzői:

- nagy távolságot hidal át,
- nagy kapacitású,
- fix sáv szélességű,
- kis késleltetésű,
- bittranszparens.

- [114] Ennek megfelelően a WDM típusú bérelt vonali szolgáltatások jellemző felhasználási területei a társszolgáltatói, adatközponti és előfizetői csomóponti összeköttetések, amik az igénybevételek többségében résziaci igények kielégítését szolgálják. Az igénybevétel eltérő jellegét támasztja alá az is, hogy a WDM típusú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásra – az Ethernet bérelt vonali szolgáltatástól eltérően – jellemzően nem épül rá VPN és internet szolgáltatás, mivel a felhasználók ezt nem igénylik.
- [115] A WDM típusú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás résziaci jellegét támasztja alá továbbá, hogy elérhetősége jelentősen korlátozott, mivel 2016-ban csak a Magyar Telekom nyújtott ilyen szolgáltatást, és az egyedüli szolgáltató is csak az ÁSZF-ben meghatározott területeken³¹ vállalja a WDM bérelt vonali szolgáltatás kiépítését, ami jelentősen leszűkíti a szolgáltatás országos szintű igénybevételi lehetőségét, számos vidéki telephely számára korlátozva a helyettesítés lehetőségét.
- [116] A Magyar Telekom 2016-ban **Üzleti titok** WDM típusú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást nyújtott, ami a teljes piac **Üzleti titok** %-a. A WDM marginális súlya a piacelemzési időtávon valószínűleg megmarad, **Üzleti titok**. Az adatszolgáltatásokból jól látható továbbá, hogy a WDM típusú nagykereskedelmi bérelt vonalak száma meghaladja a kiskereskedelmi vonalak számát. A WDM típusú nagykereskedelmi bérelt vonalak tipikus igénybevevői alapvetően társszolgáltatók, akik nem kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás nyújtásához veszik igénybe a nagykereskedelmi szolgáltatást.³²
- [117] A Magyar Telekom ÁSZF szerinti díjait vizsgálva megalapozottnak tűnik az a szolgáltatók által is hangsúlyozott tapasztalat, hogy a WDM üzemeltetése drága, az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokhoz képest más költségstruktúra jellemzi. A havi díjak³³ összevetéséből megállapítható, hogy a Magyar Telekom WDM szolgáltatásának díjai minimum kétszer olyan magasak, mint az Ethernet szolgáltatásainak havi díjai. Az egyszeri díjak vonatkozásában pedig ennél még jelentősebb eltérés mutatkozik. A WDM szolgáltatás ÁSZF szerinti egyszeri díja 55-szörös az Ethernet szolgáltatáséhoz képest.

³¹ A szolgáltatást Budapesten, illetve optikai hálózattal ellátott városi környezetben nyújtja a szolgáltató a City-Net, a Metro hálózatok és az elérést biztosító optikai hálózatok igénybe vételével, valamint országos viszonylatokban a WDM gerinchálózattal lefedett területeken. A szolgáltató az „Alapszolgáltatás”-t (védelem nélkül) és az „Emelt szintű szolgáltatás”-t (védelemmel) azokon a területeken nyújtja, amelyeken az alkalmazott átviteli eljárással biztosíthatók a szolgáltatás-hozzáférési pontokra megkövetelt paraméterek a már kiépített optikai hálózaton keresztül.

³² Sok esetben kábeltvé szolgáltatók vesznek igénybe bérelt vonalakat internet elérésre.

³³ Az Ethernet szolgáltatás havi díja végpontokra vonatkozik és csak a sáv szélességtől függ, míg a WDM szolgáltatás havi díj mértéke az előfizetői hozzáférések számától, illetve az összeköttetés csatorna darabszámától függ.

- [118] Mindezek alátámasztják a szolgáltatói konzultációkon elhangzottakat, **Üzleti titok**.
- [119] A WDM szolgáltatás Ethernet szolgáltatáshoz viszonyított egyszeri díjának ilyen mértékű eltérése azt mutatja, hogy az Ethernet szolgáltatások árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós emelkedése esetén a WDM bérelt vonali szolgáltatással való helyettesítés csupán jelentős addicionális költségek mellett lenne megvalósítható, így a helyettesítés szempontjából kritikus tömegű előfizető számára nem jelent reális alternatívát.
- [120] Az eltérő felhasználási cél, a szolgáltatás korlátozott elérhetősége, réspiaci jellege, valamint a marginális piaci jelenléte és a szolgáltatás megvalósításának eltérő költségstruktúrája miatt a WDM típusú szolgáltatásokat nem tekintem a kiinduló szolgáltatáshoz kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatás helyettesítőjének.

I.4.2.4. Nem bérelt vonali szélessávú szolgáltatásokkal való helyettesítés vizsgálata

- [121] A 3(a) és 3(b) piac kapcsolódó kiskereskedelmi piacának meghatározása során megállapítást nyert, hogy ezeken a piacokon a kiinduló szolgáltatások igénybevétele elsődlegesen a kiskereskedelmi internet szolgáltatás nyújtására irányul, illetve a kiskereskedelmi piaci versenyt elsődlegesen az internet szolgáltatás nyújtásának képessége, illetve ezen szolgáltatás kínálata befolyásolja, összhangban az Európai Bizottság hasonló megközelítésével.
- [122] A 2014/710/EU Ajánlás a kiskereskedelmi piaci vizsgálatok során megkülönbözteti a „tömegpiacot” és a magas minőségű elvárásokkal rendelkező üzleti előfizetők számára nyújtott, magas minőségű adatátviteli szolgáltatások piacát. Ez utóbbi piachoz tartozó nagykereskedelmi piacként a Bizottság a 2014/710/EU Ajánlás mellékletében szereplő 4. számú piacot azonosítja. A tömegpiaci jelleg meghatározásához az Explanatory Note 4.2.1. pontjának bevezető része nyújt segítséget. Itt kerül kifejtésre, hogy mely szolgáltatási jellemzők eltérése esetén beszélhetünk tömegpiaci és magas minőségű tulajdonságokkal rendelkező, elkülönült kiskereskedelmi piacokról.
- [123] A keresleti oldali jellemzőket az Explanatory Note vonatkozó pontjában leírtak alapján vizsgálva a 3(b) határozat megállapította, hogy a tömegpiaci ajánlatok és a magas minőségű elvárásokkal rendelkező üzleti előfizetők számára nyújtott, magas minőségű adatátviteli szolgáltatások a hazai piacon is elkülönülnek. Ugyanakkor az is megállapításra került, hogy a helyhez kötött előfizetői hozzáféréseken nyújtott internet szolgáltatások kiskereskedelmi piacán a piaci kínálat döntő részét a „tömegpiaci” ajánlatok képviselik, így a kínálat fennmaradó része a 4. számú piac szempontjából marginális hatásúnak tekinthető. Ezen ajánlatok visszaszorulása folyamatosan megfigyelhető a piacon, így a helyettesítést befolyásoló szempontok az előretekintő időtávon sem valószínű, hogy felmerülnének. A 3(a) és 3(b) piacok meghatározása esetében a kiinduló kiskereskedelmi szolgáltatás bérelt vonali internettel való helyettesítés vizsgálata a 3(a) határozat I.4.2.4., valamint a 3(b) határozat I.4.2.3. fejezetében találhatóak meg.

I.4.2.5. Sáv szélesség szerinti alpiacok indokoltságának vizsgálata

- [124] Az Explanatory Note 4.2.2.3. pontja szerint³⁴ szükséges a szolgáltatási piac sáv szélesség szerinti szegmentálásának lehetőségét vizsgálni, különös tekintettel a korábban már versenyzőnek minősített sáv szélesség szegmensekre.

³⁴ „Following the 2007 Recommendation, a large number of NRAs has segmented the regulated leased lines market according to bandwidth. This division was warranted in order to take into account the fact that lower-bandwidth leased lines are no longer attractive to new entrants who prefer to focus their infrastructure investments on the more profitable, high-speed leased lines. Consequently, the market for high-speed leased lines was found competitive in

- [125] A 6/2007. piaci határozat a sávszélesség szerinti szegmentálás lehetőségét a nagykereskedelmi szolgáltatások piacára vonatkozóan vizsgálta és ennek eredményeképpen két alpiacot különböztetett meg: az analóg és 2 Mbit/s-nál nem nagyobb sávszélességű digitális (TDM) bérelt vonali szolgáltatásokat, valamint a 2 Mbit/s feletti sávszélességű digitális (TDM) bérelt vonali szolgáltatásokat.
- [126] A következőkben megvizsgálom, hogy indokolt-e a kiskereskedelmi szolgáltatási piacon belül sávszélesség alapján alpiacok meghatározása, különös tekintettel a 6/2007. piaci határozatban alkalmazott 2 Mbit/s sávszélesség szerinti szegmentálásra.
- [127] A szegmentáció indokoltságának részletes vizsgálata előtt hangsúlyozom, hogy a kiskereskedelmi piacmeghatározás keresleti helyettesítési vizsgálatai során nem merült fel olyan szempont, ami indokoltá tette volna sávszélesség szerinti alpiacok meghatározását.
- [128] A szegmentáció indokoltságával kapcsolatban megvizsgáltam a piacot alkotó szolgáltatások releváns jellemzőit. Az előző, 6/2007. piaci határozat szerinti szolgáltatási piac esetében a 2 Mbit/s választóvonal nagy részben a TDM bérelt vonali szolgáltatások műszaki sajátosságaiból adódott. A TDM bérelt vonalak esetében az egy réz érpáron elérhető sávszélesség 2 Mbit/s, amiből következik, hogy a piac jelentős részét kitevő technológia esetében ez a sávszélesség egy felső korlátot jelentett.
- [129] A szolgáltatási piac a jelen piacmeghatározás eredményeképpen a 6/2007. határozathoz képest kibővült az Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokkal, amelyek piaci súlya folyamatosan növekvő és már meghatározóvá vált: 2016-ban az összes kiskereskedelmi bérelt vonali végpont 80%-át tették ki. Az Ethernet szolgáltatások esetében – a TDM bérelt vonalakkal szemben – a 2 Mbit/s sávszélességnek nincs kitüntetett szerepe. Az előfizető választásától függően azonos infrastruktúrán, azonos előfizetői interfészen nyújtható akár 2 Mbit/s alatti, akár ezt meghaladó sebességű Ethernet bérelt vonali szolgáltatás. A piacon domináns technológia esetében tehát a 2 Mbit/s sávszélesség határ alkalmazása nem indokolt.
- [130] A piaci tendenciák alapján a sávszélességek növekedése és a TDM bérelt vonali szolgáltatásokról Ethernet bérelt vonali szolgáltatásokra való váltás egyidejűleg jelen lévő folyamat, vagyis nem jellemző, hogy az előfizetők a TDM szolgáltatáson belül váltanának magasabb a sávszélességre, ezt inkább TDM-ről Ethernet szolgáltatásokra váltva, vagy az Ethernet szolgáltatásokon belül valósítják meg. Ennek ellenére fontos megjegyezni, hogy a 2 Mbit/s-nál magasabb sávszélességű szolgáltatásra történő váltásra a TDM bérelt vonali szolgáltatás esetében is van lehetőség, réz érpáras hálózaton több réz érpár felhasználásával, illetve fényvezető szálal hálózaton.
- [131] A fentiek alapján – különös tekintettel az Ethernet technológia domináns szerepére – megállapítottam, hogy a 2 Mbit/s sávszélesség határ fenntartását a szolgáltatások műszaki jellemzői nem indokolják.
- [132] A sávszélesség szerinti szegmentáció indokoltságával kapcsolatban megvizsgáltam továbbá az elmúlt évek piaci tendenciáit. Megállapítottam, hogy a legfeljebb 2 Mbit/s sávszélességű szolgáltatások (beleértve az analóg bérelt vonalakat is) darabszáma és piaci részesedése jelentősen csökkent, ugyanakkor a 2 Mbit/s feletti sávszélességű bérelt vonalak száma számottevően emelkedett. Ezt mutatja a következő táblázat:

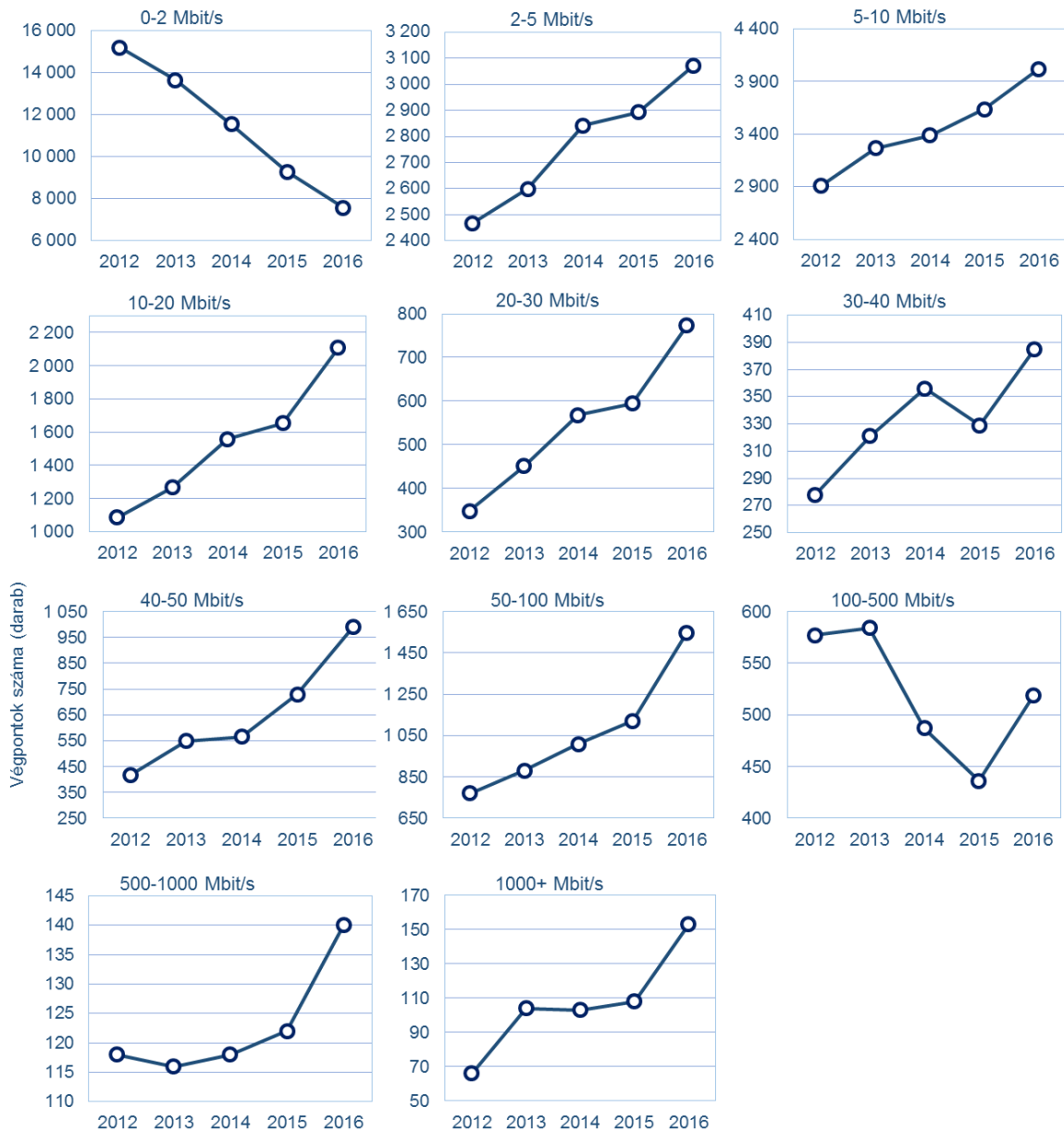
a number of Member States. It is expected that such distinctions in the competitive conditions should remain a point of consideration for NRAs.”

Sávszélesség kategóriák	2012	2013	2014	2015	2016
2 Mbit/s-ig	15 199	13 640	11 537	9 276	7 565
2 Mbit/s felett	9 074	10 165	10 999	11 683	13 745
Összesen	24 273	23 805	22 536	20 959	21 310
2 Mbit/s-ig aránya	62,6%	57,3%	51,2%	44,3%	35,5%

1. táblázat: Bérelt vonali végpontok száma (db)

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

- [133] A vizsgált sávszélesség kategóriákba tartozó bérelt vonalak végpontszámának ellentétes irányú és hasonló mértékű változása arra utal, hogy a legfeljebb 2 Mbit/s sávszélességű bérelt vonali szolgáltatások előfizetőinek jelentős része az időszak során 2 Mbit/s-nál nagyobb sávszélességű szolgáltatásokra váltott, és a múltbeli tendencia alapján ez a folyamat várhatóan a következő években is folytatódik. A sávszélesség kategóriákon átívelő szolgáltatásváltás azt támasztja alá, hogy ezek a szolgáltatások nem alkotnak elkülönült alpiacokat.
- [134] A 2 Mbit/s feletti sávszélesség tartományba tartozó szolgáltatások volumenének alakulását részletesebben, sávszélesség intervallumokra bontva is megvizsgáltam. Ennek eredményét mutatja a következő ábra.

7. ábra: Bérelt vonali végpontok számának alakulása sebességkategóriák szerinti bontásban, 2012-2016
 Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

- [135] Az ábrából látható, hogy a 2 Mbit/s feletti sávzélesség tartományban szinte minden sávzélesség intervallumban folyamatosan növekedett a szolgáltatások volumene. Mivel a piac összességében nem bővült, ezért a sávzélesség növekedés alapvetően a magasabb sávzélességekre történő migrációból adódik. A szinte minden sávzélesség kategóriában egyenletesen bővülő szolgáltatások alapján nem azonosítható olyan sávzélesség érték, amely esetében felmerül, hogy a magasabb sávzélességű szolgáltatásra való váltás tekintetében töréspontot jelent.
- [136] A sávzélesség szegmentáció indoklottsága kapcsán megvizsgáltam továbbá a szolgáltatási piacon legnagyobb arányt képviselő Ethernet bérelt vonalak, valamint a TDM bérelt vonalak egy végpontra jutó

átlagos havi díjának mértékét a különböző sáv szélességek esetében. A vizsgálat eredményeit a következő ábrák³⁵ mutatják.

8. ábra: Különböző sebességkategóriába tartozó TDM bérelt vonalak havi díjainak alakulása végpontra számítva, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

9. ábra: Különböző sebességkategóriába tartozó Ethernet bérelt vonalak havi díjának alakulása végpontra számítva, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

[137] A fenti ábrákból mind a TDM, mind az Ethernet bérelt vonalak árait vizsgálva jól látható a szomszédos sebességkategóriák díjai közötti átfedés, amely 2012 és 2016 között minden évben érvényesül.³⁶ Ez

³⁵ Az alábbi box-plot típusú ábrákon a téglalap az adatok középső 50 %-át tartalmazza, a téglalap felső sarkai az adatok 75 %-át, míg az alsó sarkai a 25 %-át jelzik. A téglalapban található vízszintes vonal a mediánt jelzi.

³⁶ Az Ethernet szolgáltatások esetében 2012-2015 időszakban a 500-1000 Mbit/s sáv szélesség, a TDM bérelt vonalak esetében a 30-40 Mbit/s sáv szélesség átlagos havi díja mutat kiugró értéket, azonban a szomszédos sáv szélességekkel való átfedés ezekben az esetekben is fennáll, illetve az eggyel magasabb sáv szélesség kategória átlagos havi díja már illeszkedik a mérsékeltlen növekvő ársémába. A TDM bérelt vonalak esetében

azt a feltételezést támasztja alá, hogy az alacsonyabb sávszélességű szolgáltatás árának hipotetikus emelése esetén az előfizetők képesek lennének a szomszédos magasabb sebességű szolgáltatásra váltani, vagyis nem indokolt sávszélesség szerint külön alpiacba sorolni a szolgáltatásokat.³⁷

[138] Megvizsgáltam továbbá a piaci részesedések alakulását a korábbi szabályozásból adódó 2 Mbit/s sávszélesség határ mentén. A piaci részesedéseket a bérelt vonali végpontok száma alapján, a két legnagyobb szolgáltató (Magyar Telekom és Invitech) esetében vizsgáltam. A piaci részesedéseket a következő táblázat mutatja:

Szolgáltató	Szegmens	2012	2013	2014	2015	2016
Magyar Telekom	2 Mbit/s-ig					
	2 Mbit/s felett					
	Teljes piac					
Invitech	2 Mbit/s-ig					
	2 Mbit/s felett					
	Teljes piac					

2. táblázat: A két legnagyobb szolgáltató piaci részesedéseinek alakulása a 2 Mbit/s sávszélesség mentén végpont szám alapján, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

[139] Az adatokból látható, hogy a **Üzleti titok** részesedése a legfeljebb 2 Mbit/s sávszélesség tartományban **Üzleti titok**. Ezt a körülményt azonban nem tekintetem meghatározó jelentőségűnek a sávszélesség szerinti szegmentáció vonatkozásában, figyelembe véve a következő tényezőket:

- Az előzőekben leírt vizsgálatok során nem azonosítottam olyan akadályt, ami gátolná az előfizetőket a magasabb sávszélességű szolgáltatásokra történő váltásban. A sávszélességek mentén történő helyettesítés lehetősége miatt nem indokolt a piac elemzésének korlátozása egy szűkebb sávszélesség tartományra, mert ez téves eredményre vezethet a piaci erő értékelésénél.
- A 6/2007. piaci határozatban érintettként azonosított alpiacnak megfelelő szolgáltatások (analóg és 2 Mbit/s-nál nem nagyobb sávszélességű TDM bérelt vonalak) piaci súlya az elmúlt években gyorsan csökkent és az időszak végére a teljes piacon belül marginálissá vált. Ezt mutatja a következő táblázat:

2012	2013	2014	2015	2016
40%	34%	29%	21%	14%

3. táblázat: A 6/2007. érintett piacba tartozó végpontok aránya az összes bérelt vonali végpontból, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

továbbá megfigyelhető, hogy az 50 Mbit/s feletti sávszélességek esetében az átlagos havi díjak között a korábbi években nem minden esetben volt átfedés, ugyanakkor 2016-ban már ezen sávszélesség kategóriák átlagos havi díja is illeszkedik a mérsékelten növekvő ársémába.

³⁷ Ez a következtetés összhangban van a Munkaanyag 18. oldal utolsó bekezdésének megállapításával: „Furthermore, the more smoothly the total bandwidth increases are followed by incremental price increases, the more likely it is that circuits of different bandwidths fall in the same market, whereas significant price increases at certain speeds may suggest a break in the chain of substitution.”

- [140] A következő években a fenti csökkenő tendencia folytatása, illetve erősödése várható. A Magyar Telekom a legfeljebb 2 Mbit/s sávszélességű kiskereskedelmi TDM bérelt vonali szolgáltatását (Flex-Com) 2016. október 1-től nem értékesíti, **Üzleti titok**. Az analóg bérelt vonali szolgáltatás teljes megszüntetését a következő években **Üzleti titok**³⁸, azonban a szolgáltatás piaci súlya már az elmúlt években is igen csekély volt, mindössze 6% körüli, folyamatosan csökkenő darabszám mellett. Megállapítható tehát, hogy a korábban szabályozási szempontból érintettként azonosított szegmens piaci súlya a piacelemzés előrettekintő időtávján marginális és egyre csökkenő, az ide tartozó szolgáltatások részben meg is szűnnek. Szabályozási célok sem indokolják tehát ennek a szolgáltatási körnek az elkülönült kezelését.
- [141] A fenti vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a szolgáltatási piac sávszélességek szerinti alpiacokra bontását a sem szolgáltatások jellemzői, sem a helyettesítés lehetősége (piaci tendenciák, szolgáltatások árai), sem szabályozási szempontok nem indokolják.

I.4.2.6. Keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok eredménye

- [142] A keresleti oldali helyettesítési vizsgálatok alapján a következő szolgáltatásokat azonosítottam a kiskereskedelmi piachoz tartozóként:
- Analóg bérelt vonali szolgáltatás
 - TDM bérelt vonali szolgáltatás
 - Ethernet bérelt vonali szolgáltatás (beleértve az Ethernet VPN szolgáltatást is)

A kiskereskedelmi piac magában foglalja a fenti bérelt vonal típusokba tartozó, IP VPN szolgáltatáshoz kapcsolódóan nyújtott bérelt vonalakat is.

I.4.3. Kínálati helyettesítés a kiskereskedelmi piacon

- [143] A kínálati helyettesítés elemzése annak a vizsgálatát jelenti, hogy egy kismértékű, de észrevehető és tartós áremelkedés hatására az adott piacon nem aktív vállalkozások belátható időn belül jelentős addicionális költségek nélkül képesek-e belépni a vizsgált szolgáltatási piacra és a helyettesítés eredményeként az áremelés nem válik profitábilissá. Amennyiben ilyen vállalkozások léteznek, az a keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok során meghatározott piac határainak módosítását indokolhatja. A kínálati helyettesítésnek a leírtaknak megfelelően feltétele, hogy a szolgáltatás nyújtásának megkezdése rövid időn belül lehetséges legyen és a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban ne merüljön fel jelentős költség és kockázat a szolgáltató részéről. A kínálati helyettesítés vizsgálata tehát szükségessé teszi mind a belépési korlátok, mind a potenciális belépők várható magatartásának vizsgálatát.
- [144] A magas minőségű adatátviteli szolgáltatás nyújtására alkalmas infrastruktúra zöldmezős kiépítésének jelentős kockázata, költség- és időigénye miatt nem valószínűsíthető, hogy a nagykereskedelmi hozzáférés árának egy kismértékű (5-10%-os), de észrevehető és tartós emelkedése hatására³⁹ rövid

³⁸ **Üzleti titok**.

³⁹ Az Iránymutatás 37. szakasz értelmében a termékek és szolgáltatások elegendő mértékű helyettesítésének vizsgálatakor a hipotetikus monopolista tesztet akkor kell alkalmazni, ha azt a szabályozó hatóság a kínálati helyettesítés kapcsán alkalmas elemzési keretnek tekinti. A tényleges belépési szándék hiányában a keresleti helyettesítésnél használt gondolati keret alkalmazandó.

távon olyan vállalkozások lépnének a nagykereskedelmi piacra, melyek még nem rendelkeznek a kiinduló szolgáltatást potenciálisan helyettesítő szolgáltatás nyújtására alkalmas meglévő hálózattal.

- [145] Megvizsgáltam a szóba jöhető vállalkozásokat/szolgáltatásokat, melyeknek meglévő hálózata alkalmas lehet a kiinduló szolgáltatást potenciálisan helyettesítő szolgáltatás nyújtására. Megállapítottam, hogy a szélessávú helyhez kötött hozzáférést nyújtó szolgáltatók alkalmasak lehetnek a magas minőségű helyhez kötött hozzáférést kínálati oldalról helyettesítő szolgáltatások nyújtására.
- [146] A keresleti helyettesítési vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a helyhez kötött szélessávú szolgáltatás nyújtása során felmerülő szolgáltatói költségek struktúrája és nagyságrendje jelentősen eltér. A magas minőségű adatátviteli előfizetésekre jellemző minőség és funkcionalitás biztosítása esetén – tekintve, hogy hozzáférési és felhordó hálózatuk a tömegpiaci igényeket kiszolgálni képes adatátvitelre és forgalom menedzsmentre van optimalizálva – a szélessávú szolgáltatás nyújtásának díja a döntően internet és műsorjel továbbítás szolgáltatást igénybe vevő jelenlegi előfizetői kör számára jelentősen megemelkedne, ami az eddig beruházásaik megtérülését és a piaci jelenlétüket veszélyeztetné. Ez azt jelenti, hogy szélessávú szolgáltatók jelentős strukturális belépési korlátokkal szembesülnek, amennyiben a magas minőségű adatátviteli szolgáltatók által kínált termékekhez hasonló szolgáltatásokkal próbálnának piacra lépni. Ennek fényében nem valószínűsíthető, hogy a magas minőségű adatátviteli szolgáltatás árának egy kismértékű, de észrevehető és tartós áremelkedésének hatására a helyhez kötött szélessávú szolgáltatást ténylegesen – a hipotetikus áremelés profitabilitássá válását megakadályozó – helyettesítő szolgáltatással léphetnek a piacra. Tekintettel arra, hogy az eltérő felhasználói kör jelentősen különböző igényeit tükröző kínálati oldali szegmenáció és a mögöttes kiszolgáló infrastruktúra részleges elkülönülése továbbra is a piac meghatározó jellemzője lesz a strukturális belépési korlát várhatóan az elemzés előrettekintő időtávján is fennmarad. A leírtak alapján a helyhez kötött szélessávú hálózatokon nyújtott adatátviteli szolgáltatást nem azonosítottam kínálati oldali helyettesítő szolgáltatásként.
- [147] Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a hazai piacon nincsenek olyan vállalkozások, amelyek a kiskereskedelmi piachoz tartozóként azonosított szolgáltatások (I.4.2.6. pont) árának kismértékű, de észrevehető és tartós áremelkedésének hatására rövidtávon, jelentős addicionális költségek nélkül és a keresleti helyettesítés során leírt technológiáktól eltérő technológiával képesek lennének piacra lépni a kiskereskedelmi piachoz tartozóként azonosított szolgáltatásokat helyettesítő szolgáltatással. Ennek megfelelően kínálati oldalról nem indokolt a keresleti helyettesítési vizsgálatok során meghatározott piac bővítése.

I.5. A nagykereskedelmi piac vizsgálata

- [148] A nagykereskedelmi piac határainak megállapítása a kapcsolódó kiskereskedelmi piachoz hasonlóan az adott szolgáltatást nyújtó vállalkozásnak az ármeghatározással kapcsolatos magatartását korlátozó tényezők vizsgálatát igényli. A két legfőbb ilyen korlátozó tényező ebben az esetben is a keresleti és a kínálati helyettesítés lehetősége. Az I.5.2 és I.5.3. fejezetben ennek megfelelően megvizsgálom, hogy a kiinduló szolgáltatások mellett indokolt-e további nagykereskedelmi szolgáltatásokkal bővíteni a piacot.

I.5.1. A nagykereskedelmi piacmeghatározásból kizárt szolgáltatások

- [149] A jelen nagykereskedelmi piacmeghatározás célja az I.4.2.6. pontban meghatározott kiskereskedelmi piachoz kapcsolódó nagykereskedelmi piac meghatározása. Ennek megfelelően, a helyettesítési vizsgálatokat megelőzően szükséges annak vizsgálata, hogy vannak-e olyan nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások, amelyek nem állnak kapcsolatban a I.4.2.6. pontban meghatározott kiskereskedelmi piaccal, ezért nem képezhetik a kiskereskedelmi piachoz kapcsolódó

nagykereskedelmi piac részét. Megállapítottam, hogy a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat nem csak kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások, hanem egyéb kiskereskedelmi szolgáltatások (például műsorterjesztési szolgáltatások, helyhez kötött internet szolgáltatás, mobilszolgáltatások) nyújtásához is felhasználják. A fentieknek megfelelően – az Explanatory Note-ban foglaltakkal összhangban⁴⁰ – kizártam a piacmeghatározásból azokat a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat, amelyeket nem kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások előállításához kapcsolódóan vettek igénybe⁴¹.

[150] A nagykereskedelmi piac vizsgálatakor nem vettem továbbá figyelembe azokat a bérelt vonali szolgáltatásokat, amelyeket nem piaci megállapodások alapján nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódóan használtak fel az igénybe vevők. Ezek a kiskereskedelmi szolgáltatások a következők:

- a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban: NISZ) által kormányzati szolgáltatóként nyújtott szolgáltatások,
- az MVM NET Távközlési Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban: MVM NET) által a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. (a továbbiakban: MAVIR). részére nyújtott szolgáltatások.

A fenti szolgáltatások alapvető jellemzői a következők:

- A NISZ kormányzati szolgáltatóként nyújtott szolgáltatásait jogszabályi előírás⁴² alapján biztosítja. A NISZ köteles a jogszabályban meghatározott igénybe vevői kör (állami szervezetek) számára a bérelt vonali szolgáltatások nyújtására, az igénybe vevő felek pedig kötelesek a szolgáltatás NISZ-től történő igénybevételére.
- Az MVM NET és a MAVIR közös irányítás alatt állnak, az MVM Csoport tagjai. Az MVM NET alaptevékenységként biztosítja a MAVIR villamosenergia-ipari átviteli és rendszerirányító tevékenységét kiszolgáló belső, elektronikus hírközlési hálózatot és ennek részeként bérelt vonali adatátviteli szolgáltatásokat. Az elektronikus hírközlési hálózat biztosítása hálózathasználati

⁴⁰ Explanatory Note 2.1: „...Having defined retail markets, it is then appropriate to identify the corresponding wholesale markets, taking into account demand-side and supply-side substitutability of products from the perspective of an operator that wishes to compete in supplying end-users....”

⁴¹ Ebben a szolgáltatási körben jelentős volument képviselnek az MVM NET Távközlési Szolgáltató Zrt. által jogszabályban előírt szerződéskötési kötelezettség alapján nyújtott szolgáltatások, amelyeket az MVM NET a 346/2010. (XII. 28.) Korm. rendelet alapján kormányzati szereplőknek nyújt **Üzleti titok**. Az MVM NET – szintén a fenti jogszabályi kötelezettség alapján – a NISZ számára is nyújt szolgáltatásokat, amelyeket a NISZ **Üzleti titok**. A NISZ számára nyújtott szolgáltatások a következő, [150] szakasz alapján kerülnek kizárásra a nagykereskedelmi piacból. A piacból való kizárást ugyanakkor mindkét esetben a jogszabályon alapuló szolgáltatásnyújtási, illetve igénybevételi kötelezettség is indokolja, amelynek következtében az ebbe a körbe tartozó szolgáltatások a piacon, kereskedelmi alapú tranzakciók tárgyaként nem jelenhetnek meg.

⁴² A NISZ Zrt. a 346/2010. (XII. 28.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdésében kijelölt szervezeteknek nyújthat szolgáltatást. Ezen szolgáltatás árának megállapítása a Korm. rendelet 8. § (5)-(7) bekezdései alapján történik. Emellett a Korm. rendelet 7. § (2) bekezdése alapján a „nem használt vagy le nem kötött adathálózati vagy infrastrukturális kapacitásai erejéig jogosult más elektronikus hírközlési szolgáltató számára is hálózati szolgáltatást nyújtani, vagy elektronikus hírközlési szolgáltatóval hálózati szolgáltatásnak nem minősülő közös eszközhasználatban megállapodni”. **Üzleti titok**.

szerződés alapján történik, amelynek megkötésére mindkét felet jogszabály kötelezi.⁴³ A szerződés módosítása, illetve megszüntetése a felügyeleti szerv jóváhagyásához kötött.⁴⁴

A fenti esetekben a szolgáltatók kötelesek a meghatározott igénybe vevői kör számára nyújtani a bérelt vonali szolgáltatást, az igénybe vevői kör pedig kizárólag az adott szolgáltatótól veheti igénybe a szolgáltatást. A szolgáltatás alapját nem piaci megállapodás, hanem jogszabályi kötelezettség képezi, a szolgáltatások nyújtása tehát nem tekinthető piaci tranzakciónak. A jogszabályi kötöttségek miatt a szolgáltatások, illetve a kapcsolódó hálózati kapacitások nem jelenhetnek meg kínálatként a piacon, valamint a szolgáltatás igénybe vevői sem jelenhetnek meg a piac keresleti oldalán. Az érintett szolgáltatási kör tehát – mivel a piacon nem jelenhet meg – nem képezi a kapcsolódó kiskereskedelmi piac részét. A nagykereskedelmi piac kiskereskedelmi piacból való származtatása miatt az ezekhez a kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódóan igénybe vett bérelt vonali szolgáltatások sem lehetnek a vizsgált nagykereskedelmi piac részei.

I.5.2. Keresleti helyettesítés vizsgálata

[151] A nagykereskedelmi piacmeghatározás alapját képező, az I.3. pontban meghatározott kiinduló szolgáltatások a következők:

- analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás,
- TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás.

I.5.2.1. A lehetséges helyettesítő szolgáltatások körének meghatározása

[152] A kiinduló szolgáltatások lehetséges helyettesítő szolgáltatásainak meghatározásakor a következő szempontokat vettem figyelembe:

- A jelen piacmeghatározás célja az I.4.2.6. pontban meghatározott tartalmú kiskereskedelmi piachoz kapcsolódó nagykereskedelmi piac meghatározása. Ennek megfelelően a lehetséges helyettesítő szolgáltatások az I.4.2.6. pontban azonosított kiskereskedelmi piac részét képező szolgáltatásokhoz kapcsolódó, azok nyújtásához nagykereskedelmi inputként felhasználható szolgáltatások lehetnek.
- A kiinduló szolgáltatások körét az I.3. pontban leírt indokoknak megfelelően a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokra korlátoztam. Ennek megfelelően a lehetséges helyettesítő szolgáltatásokat is a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokra, illetve az ezeknek megfeleltethető hálózati szakaszokon nyújtható nagykereskedelmi szolgáltatásokra kiterjedően vizsgálom. Nem képezik tehát a vizsgálat tárgyát a bérelt vonali trónk szegmens szolgáltatások, amelyek a korábban már versenyzőnek minősített⁴⁵ bérelt vonali trónk szegmens piacba tartoznak, valamint a bérelt vonali trónk szegmenseknek megfeleltethető hálózati szakaszokon kialakítható nagykereskedelmi szolgáltatások.

[153] A fentiek alapján a következőkben megvizsgálom, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások (I.5.2.1.1.), illetve az egyéb nagykereskedelmi szolgáltatások (I.5.2.1.2.) esetében azonosíthatóak-e a kiinduló szolgáltatásokat helyettesíteni képes szolgáltatások.

⁴³ 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról, 102/B. § (4) bekezdés.

⁴⁴ 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, 100/A. § (1) bekezdés.

⁴⁵ DH-4010-3/2008 számú határozatban

I.5.2.1.1. Bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások

- [154] A fenti szempontok alapján a kiinduló szolgáltatások lehetséges helyettesítői elsősorban a kiskereskedelmi piac részét képező szolgáltatások nyújtásához felhasználható bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások. Az I.4.2.6. pontban meghatározott kiskereskedelmi piac a kiinduló szolgáltatásokhoz kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatásokon (analóg és TDM bérelt vonalak) kívül az Ethernet bérelt vonali szolgáltatást (beleértve az Ethernet VPN szolgáltatást is) tartalmazza. A kiinduló szolgáltatások helyettesítő szolgáltatásaként ennek megfelelően az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás jöhet szóba.

I.5.2.1.2. Sötétszál átengedés, réz érpáras helyi hurok átengedése

- [155] A bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatások végződtetési szegmens szakaszai egyéb, a szolgáltatási értéklánc alacsonyabb szintjén álló, passzív infrastruktúra hozzáférést megvalósító nagykereskedelmi inputok felhasználásával is kialakíthatóak. Ilyen szolgáltatások a sötétszál átengedés, valamint a réz érpáras helyi hurok átengedés szolgáltatások. Ezek a szolgáltatások azonban önmagukban nem alkalmasak a funkcionális helyettesítésre, hiszen a fizikai közeg csak jelentős beruházással – aktív végberendezések beszerzésével, telepítésével és működtetésével – tehető adatátvitelre alkalmassá.
- [156] A piaci szereplőkkel folytatott konzultáció alapján a szolgáltatók a passzív infrastruktúra hozzáférési szolgáltatások közül a sötétszál átengedés igénybevételét tekintik a bérelt vonali szolgáltatások kiváltására alkalmas szolgáltatásnak, azonban a magasabb költségszint miatt ez csak a nagyon magas sáv szélességű (500 Mbit/s, de inkább 1 Gbit/s) bérelt vonali szolgáltatások esetében jelenthet alternatívát. Az ilyen magas sáv szélességű szolgáltatások azonban a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon marginális jelentőségűek⁴⁶. A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások közül elsősorban a kapcsolódó kiskereskedelmi piacba nem tartozó WDM bérelt vonali szolgáltatások igényelnek hasonlóan magas sáv szélességet. A nagyon magas sáv szélességű bérelt vonali összeköttetések jellemzőbb felhasználási területe a mobil bázisállomások bekötése, gerinchálózati összeköttetések létrehozása, azonban ezek a felhasználási módok sem tartoznak a kapcsolódó kiskereskedelmi piacba. A szolgáltatói konzultáció során nyert információk alapján megállapítható tehát, hogy a kapcsolódó kiskereskedelmi piac szempontjából releváns sáv szélességek esetében a sötétszál átengedés az ár szempontjából nem helyettesíti a nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat.
- [157] A passzív infrastruktúra hozzáférési szolgáltatások a fent leírtak alapján sem a funkcionalitást, sem az árakat tekintve nem tekinthetők a bérelt vonali szolgáltatás helyettesítőjének. Jelen piacmeghatározás során ezért ezeket – a 3(a) szolgáltatási piacba tartozó⁴⁷ – szolgáltatásokat nem vettem figyelembe

I.5.2.1.3. A lehetséges helyettesítő szolgáltatás azonosítása

- [158] Az előzőekben leírtak alapján a kiinduló szolgáltatások lehetséges helyettesítő szolgáltatásaként a következő szolgáltatást azonosítottam:

⁴⁶ A nem WDM típusú bérelt vonalak esetében 2016-ban mindössze 2,2% volt a 500 Mbit/s, vagy ennél magasabb sáv szélességű bérelt vonali végpontok száma.

⁴⁷ A 3(a) piac részeként azonosított „FTTH pont-pont hálózatok újgenerációs hozzáférési hurokainak átengedése” és a „Pont-multipont újgenerációs hozzáférési hálózatok előfizetői szakaszainak átengedése” szolgáltatások – utóbbi az FTTH pont-multipont hálózatok esetében – az átengedés fizikai megvalósítását tekintve sötétszál átengedést jelentenek. További lehetőséget biztosít a sötétszál átengedés igénybevételére a 3(a) határozatban felhordó hálózati szolgáltatásként előírt sötétszál átengedés.

- Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás.

I.5.2.1.4. A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás megjelenése a nagykereskedelmi piacon

- [159] A fentiek alapján tehát a keresleti helyettesítési vizsgálatok tárgyát bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások képezik. A részletes helyettesítési vizsgálatokat megelőzően megvizsgáltam, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások milyen módon jelennek meg a nagykereskedelmi piacon. A magyarországi nagykereskedelmi bérelt vonali piac sajátossága, hogy meglehetősen alacsony és egyre csökkenő az önállóan igénybe vett bérelt vonali végződtetési szegmensek aránya. A piacon túlnyomó részt képviselnek a trónk szegmensekkel együtt, nagyobb kiterjedésű bérelt vonal részeként igénybevett végződtetési szegmensek; 2016-ban a végződtetési szegmensek mindössze 10%-át nyújtották önálló szolgáltatásként. **Üzleti titok.**
- [160] A végződtetési szegmens ugyanakkor a trónk szegmenst is tartalmazó bérelt vonalak esetében is értelmezhető és végpontjai alapján (előfizetői hozzáférési pont és az ahhoz legközelebbi jelenléti pont) azonosítható szolgáltatás elem. A nagykereskedelmi piac meghatározásánál vizsgált szempontok többsége esetén (például: funkcionalitás, minőség, elérhetőség) a nagykereskedelmi bérelt vonalra érvényes megállapítások értelemszerűen vonatkoznak a végződtetési szegmensekre is, mint a bérelt vonali szolgáltatások részére. Mivel a jelen piacmeghatározás tárgyát a bérelt vonali végződtetési szegmensek képezik, ezért a vizsgált szolgáltatásra a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás megnevezést használom, függetlenül attól, hogy ez a szolgáltatás önállóan, vagy trónk szegmenst is tartalmazó bérelt vonali szolgáltatás részeként jelenik meg a piacon. Azokban az esetekben, ahol az adott elemzési szempont nem értelmezhető kizárólag a végződtetési szegmensre (például a szolgáltatás árának vizsgálata), a vizsgálat során erre külön kitérek.

I.5.2.2. Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatással való helyettesítés vizsgálata

- [161] A keresleti helyettesítési vizsgálatok kiindulópontjaként az I.3. pontban azonosított kiinduló szolgáltatások közül az I.4.2. pontban leírt indokok alapján a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat tekintettem.
- [162] Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás esetében a szolgáltatás nyújtója a bérelt vonali végződtetési szegmensre kiterjedően, vagyis az előfizetői hozzáférési pont és az ahhoz legközelebbi jelenléti pontja közötti szakaszon nyújt Ethernet alapú bérelt vonali összeköttetést az igénybe vevő szolgáltató számára. Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás felhasználásával kialakíthatóak kiskereskedelmi Ethernet bérelt vonali szolgáltatások, beleértve a pont-pont bérelt vonali szolgáltatásokat, valamint az Ethernet VPN szolgáltatásokat is. A jelentős bérelt vonali szolgáltatók (Magyar Telekom, Invitech) nyilatkozatai szerint **Üzleti titok.**
- [163] Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtása történhet önálló végződtetési szegmens szolgáltatásként, vagy trónk szegmenst is magában foglaló nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás részeként. Ettől függően a nagykereskedelmi hozzáférés megvalósulhat a végződtetési szegmens végpontját képező jelenléti pontban, vagy egyéb, a felek megállapodása szerinti helyszínen.
- [164] A TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás általi keresleti oldali helyettesíthetőséget a funkcionalitás, minőség, elérhetőség, ár, valamint a piaci tendenciák alapján vizsgáltam.

I.5.2.2.1. Funkcionalitás, minőség

- [165] A kiskereskedelmi piaci helyettesítési vizsgálatok során megállapítottam, hogy az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás (beleértve az Ethernet VPN szolgáltatást is) a funkcionalitás és minőség szempontjából a TDM bérelt vonali szolgáltatás helyettesítőjének tekinthető. Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás a hozzáférést igénybe vevő szolgáltató számára lehetővé teszi a kiskereskedelmi piacon helyettesítő szolgáltatásként azonosított Ethernet bérelt vonali szolgáltatás előállítását, ebből következően a kiskereskedelmi szolgáltatások között megállapított funkcionális és minőségbeli helyettesítés a szolgáltatásokhoz felhasznált végződtetési szegmensek viszonylatában is értelemszerűen teljesül.
- [166] Funkcionalitás és minőség szempontjából tehát az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás helyettesítőjének tekinthető.

I.5.2.2.2. Elérhetőség

- [167] A kiskereskedelmi piaci helyettesítési vizsgálatok során megállapítottam, hogy az elérhetőség nem akadályozza a TDM bérelt vonali szolgáltatás Ethernet bérelt vonali szolgáltatással való helyettesítését. Ez a megállapítás a kiskereskedelmi szolgáltatások nyújtásához felhasználható bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások tekintetében is értelemszerűen fennáll, ennek megfelelően az elérhetőség tekintetében nagykereskedelmi szinten is megállapítható a helyettesítés.
- [168] Az elérhetőség tekintetében tehát az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás helyettesítőjének tekinthető.

I.5.2.2.3. Árak

- [169] A TDM és Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások árai a tényleges nagykereskedelmi piaci tranzakciók (nagykereskedelmi végződtetési szegmensek, illetve nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások értékesítése) esetében érvényesülő fajlagos havi díj árbevétel alapján hasonlíthatók össze. Az árbevétel adatokat a két legnagyobb szolgáltató, a Magyar Telekom és az Invitech által nyújtott nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások alapján vizsgáltam. (2016-ban ehhez a két szolgáltatóhoz tartozott a nagykereskedelmi belső teljesítmények nélküli Ethernet bérelt vonali végpontok **Üzleti titok** %-a és a TDM bérelt vonali végpontok **Üzleti titok** %-a.)
- [170] A fenti két szolgáltató közül a Magyar Telekom úgy nyilatkozott, hogy **Üzleti titok**. Ebből következően megállapítható, hogy a felhasználás módjának eltérései nem befolyásolják az árbevétel adatok felhasználhatóságát az árak vizsgálatához.
- [171] A nagykereskedelmi piac sajátossága, hogy a végződtetési szegmens szolgáltatást a legtöbb esetben – **Üzleti titok** – trónk szegmenst is tartalmazó bérelt vonali szolgáltatás keretében veszik igénybe a társszolgáltatók. Ezekben az esetekben a nagykereskedelmi szolgáltatás díja is a teljes bérelt vonali összeköttetésre vonatkozik, a végződtetési szegmens szolgáltatás önálló díjjal és árbevétellel nem rendelkezik, a végződtetési szegmensre jutó árbevétel csak önkényesen meghatározott felosztási arányok alapján különíthető el. Ezt a körülményt figyelembe véve a fajlagos árbevételek összehasonlításához a teljes bérelt vonali árbevétel egy végződtetési szegmensre jutó összegét vettem alapul (vagyis, az összehasonlításhoz felhasznált árbevétel értékek a trónk szegmenshez kapcsolódóan felmerült árbevétel részt is tartalmaznak). Ez természetesen csökkenti a felhasznált adatok

pontosságát, azonban az elérhető legjobb közelítést adja a két szolgáltatás típus árviszonyainak átfogó vizsgálatához.⁴⁸

- [172] Az alábbi táblázat mutatja a TDM és az Ethernet végződtetési szegmensre számított átlagos fajlagos havi díj árbevétel százalékos eltéréseit⁴⁹, sáv szélesség kategóriánként, **Üzleti titok** szolgáltatásaira összevontan:

Sáv szélesség (Mbit/s)	2012	2013	2014	2015	2016
0-2					
2-5					
5-10					
10-20					
20-30					
30-40					
40-50					
50-100					
100-500					
500-1000					

4. táblázat: Végződtetési szegmensre jutó árbevétel eltérései (Ethernet - TDM), 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [173] A fenti adatokból megállapítható, hogy szinte minden sáv szélesség kategória esetében jelentősen alacsonyabb az egy végződtetési szegmensre jutó átlagos havi díj árbevétel az Ethernet nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás esetében, mint a TDM nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás esetében.⁵⁰
- [174] A fentiek alapján megállapítottam, hogy az ár nem akadályozza a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatással való helyettesítését.

⁴⁸ Az Iránymutatás 32. szakasza kitér a helyettesítés vizsgálata kapcsán a felhasználható árak elérhetőségének és megbízhatóságának kérdésére, ahol javasolja a belső teljesítmények figyelembe vételét.

32. „It is likely to be difficult to apply the SSNIP test empirically where there is not a readily available product and price. If no such product, commercial or regulated, exists on a network but could (potentially) technically and commercially be offered, NRAs should consider self-supply on that network for the delineation of markets and construct a notional market encompassing the self-supply, where there is consumer harm at the retail market and potential demand for such product exists.”

⁴⁹ A táblázatban szereplő értékek számítása a következő képlet alapján történt: Százalékos eltérés = (Ethernet átlagos fajlagos árbevétel – TDM átlagos fajlagos árbevétel)/TDM átlagos fajlagos árbevétel

⁵⁰ **Üzleti titok.**

I.5.2.2.4. Piaci tendenciák

- [175] A 2012-2016 időszak tényleges – vagyis belső teljesítmények nélküli – nagykereskedelmi piaci tranzakcióit vizsgálva megállapítható, hogy az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás volumene és részesedése jelentősen növekedett, a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás darabszáma ezzel párhuzamosan ezt meghaladó mértékben csökkent. Az analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások száma szintén csökken, de az alacsonyabb induló darabszámnak megfelelően kisebb mértékben. A jelzett tendenciákat a következő táblázat mutatja:

Bérelt vonal típus	2012	2013	2014	2015	2016
Analóg	46	19	14	17	13
Ethernet	1 712	1 822	1 792	1 794	2 153
TDM	1 185	1 007	701	467	214
Összesen	2 943	2 848	2 507	2 278	2 380

5. táblázat: A nagykereskedelmi piaci végpontszámok (db) alakulása, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

- [176] A TDM (és analóg), valamint az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások igénybevételének fenti, ellentétes irányú tendenciái azt jelzik, hogy a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások igénybe vevői a TDM és analóg bérelt vonali végződtetési szegmenseket egyre növekvő mértékben Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmensekre cserélik, az időszak végére a TDM és analóg bérelt vonali végződtetési szegmensek piaci jelenléte marginálissá vált.
- [177] A fentiek alapján megállapítottam, hogy a piaci tendenciák arra utalnak, hogy az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás helyettesítője.

I.5.2.2.5. Mikrohullámú elérésű Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmensek

- [178] Az eddigi vizsgálatok során az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat nem különböztettem meg az alapján, hogy vezetékes (réz érpáras, vagy optikai), vagy vezeték nélküli, mikrohullámú összeköttetéssel valósulnak-e meg. A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás – mint helyhez kötött szolgáltatás – esetében a vezetékes technológia az alapértelmezett, ennek megfelelően a hazai piacon is a vezetékes végződtetési szegmensek súlya a meghatározó, 2016-ban 87,3% volt. A következőkben azt vizsgálom meg, hogy a vezetékes és a mikrohullámú Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmenseket indokolt-e megkülönböztetni a helyettesítés lehetősége szempontjából.
- [179] A kiskereskedelmi helyettesítési vizsgálatok során megállapítottam, hogy az előfizetők számára biztosított szolgáltatásjellemzők tekintetében nincs eltérés a vezetékes és a mikrohullámú hozzáféréssel megvalósított bérelt vonalak között. Ebből következően a kiskereskedelmi szolgáltatás alapját képező vezetékes, illetve mikrohullámú végződtetési szegmensek tekintetében sincs a helyettesítést akadályozó funkcionális különbség.
- [180] A legjelentősebb szolgáltatóktól (Magyar Telekom, Invitech) kapott információk szerint a szolgáltatók jellemzően azokban az esetekben alakítanak ki mikrohullámú összeköttetéseket, amikor valamilyen okból nem építhető ki vezetékes hálózat, vagy nem lenne gazdaságos a kiépítése. Az elérhetőség tehát a mikrohullámú végződtetési szegmensek tekintetében nem képezi a helyettesítés akadályát, ellenkezőleg, a mikrohullámú hozzáférés egy kiegészítő lehetőséget jelent, amely a vezetékes hálózat

esetleges hiányából adódó lefedettségi korlát feloldásával elősegítheti a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás kialakítását.

- [181] Megvizsgáltam továbbá a két legnagyobb szolgáltató esetében a vezetékes és a mikrohullámú végződtetési szegmens felhasználásával nyújtott nagykereskedelmi Ethernet bérelt vonali szolgáltatások díjait.⁵¹ A két legnagyobb szolgáltató 2016-os árbevétel adatai alapján a mikrohullámú, illetve a vezetékes végződtetési szegmessel megvalósított Ethernet bérelt vonalak egy végződtetési szegmensre jutó átlagos havi díj árbevétele **Üzleti titok**. A díjak mértéke sem indokolja tehát a mikrohullámú végződtetési szegmensek eltérő kezelését.
- [182] A fentieknek megfelelően megállapítottam, hogy a helyettesítésre vonatkozó következtetés levonásánál nem indokolt különbséget tenni a vezetékes és a mikrohullámú összeköttetéssel megvalósított Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások között.

I.5.2.2.6. Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás keresleti oldali helyettesítés vizsgálatának eredménye

- [183] Az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásra vonatkozó keresleti oldali helyettesítési oldali vizsgálatok alapján a szolgáltatást a kiinduló szolgáltatások keresleti oldali helyettesítőjeként azonosítottam.

I.5.2.3. Keresleti helyettesítés vizsgálatának eredménye

- [184] A keresleti oldali helyettesítési vizsgálatok alapján a következő szolgáltatásokat azonosítottam a nagykereskedelmi piachoz tartozóként:
- Analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás;
 - TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás;
 - Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás.

I.5.3. Kínálati helyettesítés vizsgálata

- [185] A kínálati helyettesítés elemzése a nagykereskedelmi piacon is annak a vizsgálatát jelenti, hogy egy kismértékű, de észrevehető és tartós áremelkedés hatására az adott piacon nem aktív vállalkozások jelentős addicionális költségek nélkül belátható időn belül helyettesítő szolgáltatással belépnének-e a piacra, amelynek eredményeként az áremelés nem válna profitábilissá (direkt árkorlátozó hatás). Amennyiben ilyen vállalkozások léteznek, az a nagykereskedelmi keresleti helyettesítésre vonatkozó vizsgálatok során meghatározott piac határainak módosítását indokolhatja. A kínálati helyettesítésnek ebben az esetben is feltétele, hogy a szolgáltatás nyújtásának megkezdése rövid időn belül lehetséges legyen és a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban ne merüljön fel jelentős költség és kockázat a szolgáltató részéről. A kínálati helyettesítés vizsgálata tehát szükségessé teszi mind a belépési korlátok, mind a potenciális belépők várható magatartásának vizsgálatát.
- [186] A belépési korlátoknak alapvetően két fajtája van, strukturális és jogi-adminisztratív korlátok. Strukturális korlátok abban az esetben léteznek, ha a fennálló keresleti szint és az alkalmazott technológia jellemzői, valamint a kapcsolódó költségviszonyok alapján a piacra lépés szempontjából egyenlőtlen feltételekkel szembesül a korábban piacra lépő (és ott jelentős pozíciókat szerző vállalat) és egy később piacra lépő cég. Jogi és adminisztratív korlátok akkor érvényesülnek, amikor a belépőre vagy belépni szándékozóra

⁵¹ A díjakat az egy végződtetési szegmensre jutó fajlagos havi díj árbevétel alapján hasonlítottam össze, az I.5.2.2.3. pontban leírt számítási mód alkalmazásával.

nézve hátrányos feltétel forrása nem gazdasági jellegű, hanem a piacon érvényesülő jogszabályi, adminisztratív vagy egyéb állami szabályozás következménye.

- [187] A vizsgált piacon nem azonosíthatók jelentős jogi-adminisztratív piacra lépési korlátok. A szolgáltatás bejelentése után a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása azonnal megkezdhető. A strukturális korlátok azonban jelentősek. A keresleti helyettesítés eredményeként azonosított szolgáltatásokat helyettesítő szolgáltatás nyújtásának alapvető feltétele, hogy az új belépő saját hozzáférési hálózati infrastruktúrával rendelkezzen. A hozzáférési hálózati infrastruktúra zöldmezős kiépítése jelentős költség- és időigényű, valamint jelentős kockázattal jár (és így a finanszírozási költsége is magasabb). A hozzáférési hálózati infrastruktúra kiépítés megtérülésének esélyét tovább csökkenti, amennyiben az adott területen már korábban kiépült a szolgáltatás nyújtására alkalmas infrastruktúra. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti rendelkezés tehát jelen piacon jelentős versenyelőny forrása, amelyet az azonosított szolgáltatás árának kismértékű, de tartós emelkedése sem képes ellensúlyozni. Így kizárható, hogy a keresleti helyettesítés eredményeként azonosított szolgáltatások árának egy kismértékű (5-10%-os), de észrevehető és tartós emelkedése hatására kiépített hozzáférési hálózattal nem rendelkező vállalkozások rövid távon (1 éven belül) belépjenek a piacra.
- [188] A kínálati helyettesítés vizsgálata során ennek megfelelően azok a szolgáltatók vehetők figyelembe, amelyek már kiépített hozzáférési hálózattal rendelkeznek.
- [189] A hazai piacon a szélessávú helyhez kötött hozzáférést nyújtó szolgáltatók tekinthetők olyan szolgáltatóknak, amelyek rendelkeznek a kínálati helyettesítés szempontjából figyelembe vehető meglévő hozzáférési hálózatokkal.
- [190] A szolgáltatói interjúkon elhangzottak értelmében, **Üzleti titok**, így a kiskereskedelmi piacon kifejtettek alapján a szélessávú hozzáférést nyújtó szolgáltatók a nagykereskedelmi piacon is jelentős strukturális belépési korlátokkal szembesülnek.
- [191] A leírtak alapján megállapítottam, hogy nem azonosíthatók olyan vállalkozások, amelyek a keresleti helyettesítés eredményeként azonosított szolgáltatások árának egy kismértékű (5-10%-os), de észrevehető és tartós emelkedése hatására belátható időn belül helyettesítő termékkel lépnének a piacra, ennek megfelelően a direkt árkorlátozó hatás vizsgálata alapján nem bővítettem további szolgáltatásokkal a keresleti helyettesítési vizsgálatok során azonosított nagykereskedelmi piacot.
- [192] A helyettesítő termékkel belépő szolgáltatók által kifejtett direkt árkorlátozó hatás mellett az indirekt – a kiskereskedelmi piacon keresztül megjelenő – árkorlátozó hatás vizsgálata nem indokolt, hiszen a jelen határozatban vizsgált piac esetében a keresleti helyettesítési vizsgálatok eredményeként az I.5.2.3. pontban azonosított szolgáltatások és az I.4.2.6. pontban a kapcsolódó kiskereskedelmi piac részeként azonosított szolgáltatások teljes egészében átfedik egymást.
- [193] A leírtak alapján a kínálati helyettesítési vizsgálatok eredményeként nem módosítottam a keresleti helyettesítés alapján meghatározott nagykereskedelmi piac határait.

I.6. Szolgáltatási piac azonosításának eredménye

A részletes kiskereskedelmi és nagykereskedelmi helyettesítési vizsgálatok alapján a következő szolgáltatásokat azonosítottam a 2014/710/EU Ajánlás mellékletében szereplő „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” („Wholesale high-quality access provided at a fixed location”) elnevezésű nagykereskedelmi piachoz tartozóként

- Analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás;
- TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás;
- Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás.

I.7. A piac földrajzi kiterjedésének meghatározása

- [194] Az Iránymutatások 56. pontjának megfelelően a földrajzi piac egy olyan területet foglal magában, ahol a versenyfeltételek hasonlóan vagy kellően homogénnek tekinthetők és amely területen tapasztalható versenyfeltételek eltérnek a szomszédos területektől. A Bizottság 2014/710/EU Ajánláshoz kapcsolódó Explanatory Note 2.5. pontja alapján a piac földrajzi kiterjedésével kapcsolatos vizsgálatoknak a kiskereskedelmi piacon tapasztalható versenyviszonyok vizsgálatából kell kiindulnia abban az esetben is, ha a piacelemzés nagykereskedelmi piacokra irányul⁵². Ennek megfelelően a földrajzi piac meghatározása során a jelen határozatban azonosított nagykereskedelmi piachoz tartozó kiskereskedelmi piacon tapasztalható versenyviszonyokat elemeztem. Az Iránymutatások 57. pontja alapján a földrajzi piac határainak meghatározása során a keresleti és kínálati helyettesítés szempontjainak figyelembe vétele szükséges. A keresleti helyettesítés tekintetében az Iránymutatások elsősorban a felhasználói preferenciáknak és a fogyasztás földrajzi jellegzetességeinek, míg a kínálati helyettesítés esetén más, az adott földrajzi területen nem aktív szolgáltatók belépése lehetőségének vizsgálatát tartja szükségesnek.
- [195] Az Iránymutatások a versenyfeltételek eltérései kapcsán hasonlóságról, illetve „kellő” homogenitásról⁵³ beszél, ami azt jelenti, hogy az elkülönült földrajzi piacok meghatározásánál a homogenitás követelménye nem a versenyviszonyok tökéletes azonosságát, hanem csak az adott területen belül hasonló, más területektől jelentősen eltérő versenyviszonyok meglétét jelenti.
- [196] Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy – bár a földrajzi piacok vizsgálata során a jelentős piaci erejű szolgáltatók azonosítása során alkalmazottakhoz hasonló kritériumok (pl. piaci részesedés) vizsgálatára kerül sor – a földrajzi piacok meghatározásával kapcsolatos vizsgálatok elsődleges célja nem a verseny hatékonyságának vizsgálata, hanem a különböző földrajzi területeken tapasztalható versenyviszonyok eltéréseinek beazonosítása és ez alapján homogén területek kialakítása. A verseny hatékonyságának vizsgálatára a földrajzi piacok vizsgálatát követően beazonosított piacokon a jelentős piaci erejű szolgáltatók azonosítása során kerül sor.
- [197] Az ERG földrajzi piacok meghatározásával kapcsolatos közös álláspontja⁵⁴ és ezzel összhangban a BEREC közös álláspontja⁵⁵ (amely álláspont az ERG közös álláspontjában foglaltakat továbbra is általánosan érvényesnek tekinti) kibontja az Iránymutatások rendelkezéseit és a földrajzi piacok meghatározásával kapcsolatban a következő további szempontokban esetlegesen meglévő földrajzi eltérések vizsgálatát tartja szükségesnek:
- Szolgáltatók száma;
 - Piaci részesedések;
 - Árazási gyakorlat és az árak különbségei;
 - Esetleges egyéb szempontok: marketing/értékesítési stratégiában meglévő eltérések, szolgáltatástulajdonságokban meglévő eltérések, kereslet földrajzi eltérései;
 - Belépési korlátok.

⁵² „... although the final SMP analysis will be carried out at wholesale level, the starting point of any geographic analysis should be the competitive conditions at the retail level.”

⁵³ „...the conditions of competition are similar or sufficiently homogeneous...”

⁵⁴ ERG Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies) – 2008. október

⁵⁵ BEREC Common Position on geographical aspect of market analysis (definition and remedies) – 2014. június 5.

- [198] Az első két feltétel strukturális jellegűnek tekinthető, hiszen a piaci struktúrával van összefüggésben, míg a harmadik és a negyedik feltétel magatartási jellegű, a piaci szereplők magatartási jellemzőit írja le. A belépési korlátok a piaci belépés keresleti és kínálati oldali szűk keresztmetszeteit takarják. A piaci struktúrával kapcsolatos jellemzők (szolgáltatók száma, piaci részesedések) aktuális értékeiből és a magatartási tényezők vizsgálatából a piaci verseny aktuális állapotára, illetve az egyes területeken tapasztalható verseny eltéréseire lehet következtetni, a piaci struktúrával kapcsolatos jellemzők idősoros vizsgálata ezen felül – a belépési korlátokkal kapcsolatos vizsgálatokkal együtt – a piaci verseny várható alakulásával kapcsolatos következtetések levonására is lehetőséget ad.
- [199] A strukturális tényezők között a piaci struktúrával kapcsolatos olyan jellemzőket vizsgáltam, mint a szolgáltatók száma (piacon aktív szolgáltatók száma), illetve a piaci részesedések alakulása (piaci részesedések nagysága, kiemelt részesedések vizsgálata). A magatartási tényezők értékelése a szolgáltatáskínálat és az árazás területi jellemzőinek vizsgálatát jelentette.
- [200] Megvizsgáltam a belépési korlátok, mint vizsgálati szempont alkalmazhatóságát és megállapítottam, hogy a belépési korlátok területi eltéréseinek vizsgálata kevésbé tekinthető megfelelő kiindulási alapnak a földrajzi piacok elkülönítése során. A belépési korlátok területi eltérései ugyanis nem a verseny földrajzi eltéréseit tükrözik, hanem a piaci belépés, illetve terjeszkedés lehetőségeinek földrajzi különbségeit mutatják meg. Annak, hogy a lehetőséggel élve a szolgáltatók belépése nyomán a versenyhelyzet pozitív irányba változzon, számos, a belépési korlátok szintjétől független feltétele van. A földrajzi piacok elhatárolása során ennek megfelelően a szabályozónak elsődlegesen a piacon tapasztalható verseny aktuális (és az előretekintő időtávon várható) szintjét kell vizsgálnia, ami a strukturális szempontokon (szolgáltatók száma, piaci részesedések és azok időbeni alakulása) alakulásán keresztül elemezhető, a belépési korlátok vizsgálata kevésbé alkalmas a piacon tapasztalható verseny aktuális állapotának megragadására.
- [201] A vizsgált kiskereskedelmi hozzáférési szolgáltatás esetében a szolgáltatásnyújtás képességét, a tényleges szolgáltatáskínálatot a helyhez kötött hálózati lefedettség, a helyhez kötött hozzáférési hálózat kiterjedtsége, illetve elhelyezkedése alapvetően befolyásolja.

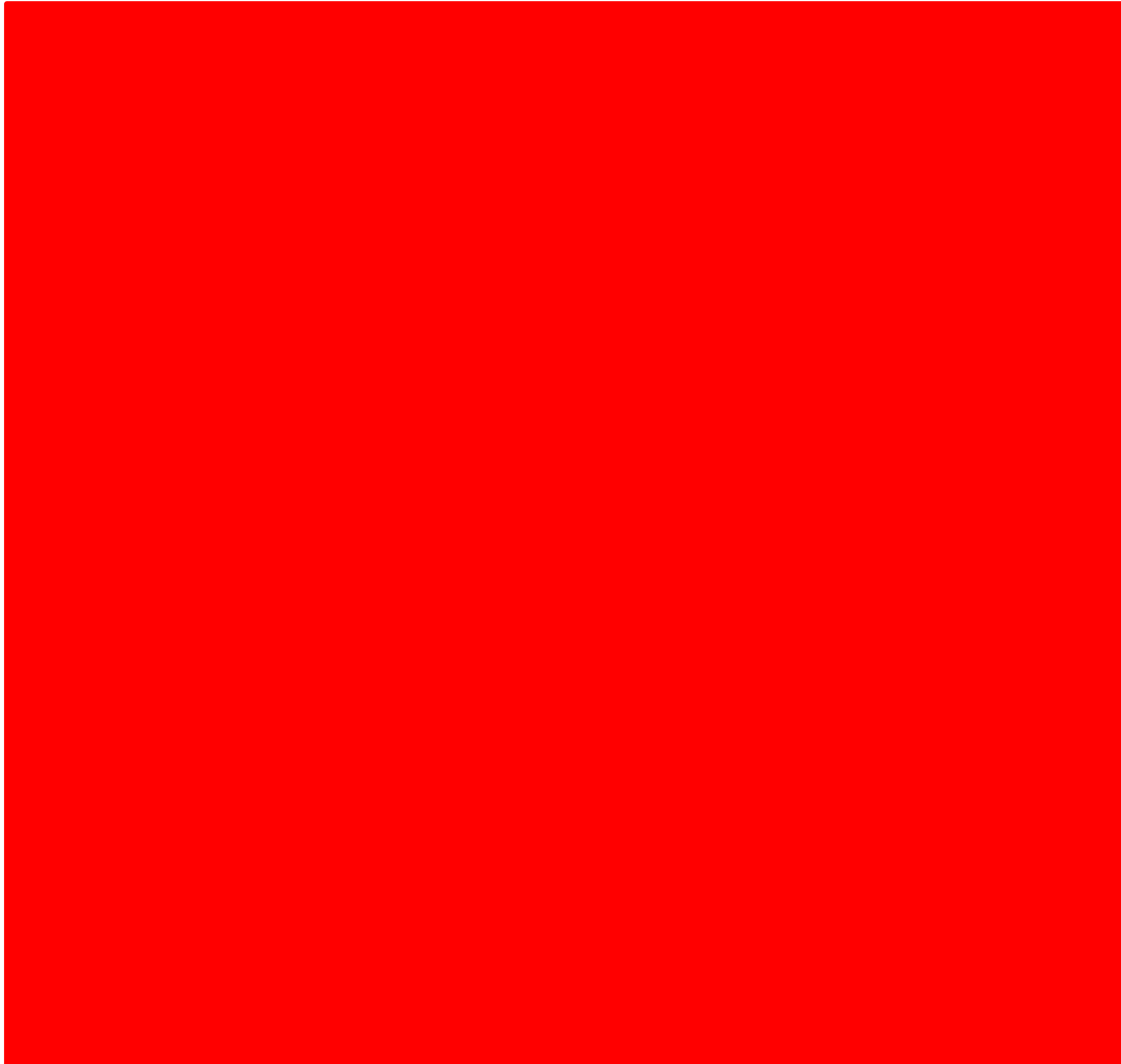
I.7.1. Megfelelő földrajzi alapegység kiválasztása

- [202] A megfelelő földrajzi alapegység kiválasztásával kapcsolatban figyelembe veendő szempontokat illetően a 2014/710/EU Ajánláshoz fűzött Explanatory Note 2.5. pontja, az ERG közös álláspontjának 3. fejezete, valamint a BEREC közös álláspontjának VI. fejezete fogalmaz meg elvárásokat. Az említett dokumentumokban foglaltak alapján a kiválasztott földrajzi alapegységeknek alapvetően a következő szempontoknak kell megfelelniük:
- a földrajzi egységek átfedésmentesek;
 - a földrajzi egységek országos szintnél kisebb méretűek;
 - a piaci kínálat teljes egésze (szolgáltatók hálózatai és a nyújtott szolgáltatások) hozzárendelhető a kialakított földrajzi egységekhez;
 - a földrajzi egységek egyértelmű és stabil határokkal rendelkeznek;
 - a földrajzi egységek elég kicsik ahhoz, hogy a versenykörülmények jelentősen ne térjenek el a területükön belül, de a vizsgálathoz szükséges adatok észszerű mennyisége és elemzése szempontjából elég nagyok.

I.7.1.1. Országos szintnél kisebb méretű földrajzi egységek azonosításának szükségessége

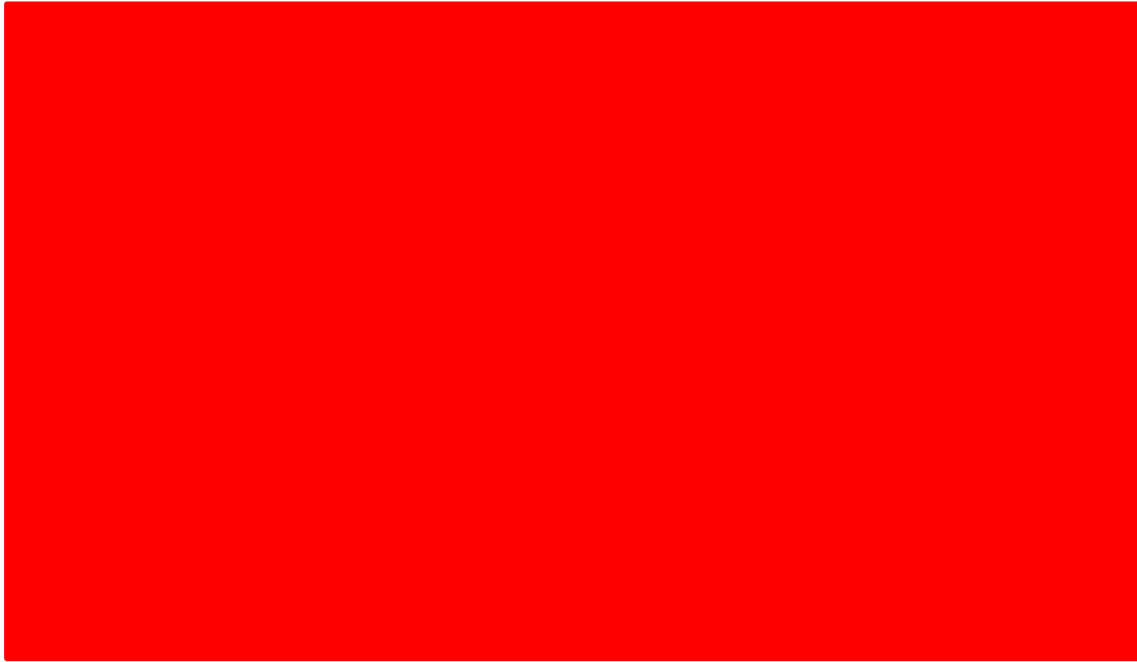
- [203] A megfelelő földrajzi alapegység kiválasztása során – az ERG közös álláspontjának 2. fejezetében leírt előzetes elemzés keretében – első lépésben megvizsgáltam, hogy a versenyfeltételek területi eltérései

indokolják-e országos szintnél kisebb földrajzi alapegységek azonosítását. Ennek során az egyes hálózatok lefedettségét, illetve a piaci részesedések földrajzi eltéréseit vizsgáltam. A 10. ábra a jelentősebb szolgáltatók esetében mutatja be azon földrajzi pontok eloszlását, ahol az adott szolgáltató bérelt vonali végponttal rendelkezik, illetve a 11. ábra tartalmazza a csomópont településeket.

10. ábra: Jelentősebb szolgáltatók település szintű jelenléti pontjai, 2016
Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

11. ábra: Jelentősebb szolgáltatók település szintű aggregációs csomópontjai, 2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [204] Az I.4.2. pontban leírtaknak megfelelően az azonosított kiskereskedelmi piac szereplőire jellemző, hogy a kínálat döntő része a vertikálisan integrált szolgáltató által a saját kiskereskedelmi üzletág számára nyújtott belső teljesítés. Ezt megerősítik a szolgáltatókkal folytatott konzultációkon elhangzottak, ahol a szolgáltatók kifejtették, hogy a saját hálózaton történő szolgáltatásnyújtást részesítik előnyben. Amennyiben ehhez szükséges, az igénybevétel helyéig kiépítik a hálózatukat (természetesen a megtérülési szempontok figyelembevételével). A bemutatott csomópontokból és végpontokból tehát a saját hálózat kiterjedtségére lehet következtetni. Ez alapján megállapítható, hogy a legnagyobb szolgáltatók országos lefedést lehetővé tevő hálózattal rendelkeznek. A legkedvezőbb helyzetben a Magyar Telekom és az Invitech⁵⁶ van, a csomópontok száma és elhelyezkedése alapján a bérelt vonali elérést ezek a szolgáltatók képesek a leggazdaságosabban előállítani. Jelentős országos lefedettséggel rendelkezik az Antenna Hungaria is, amely mikrohullámú összeköttetést biztosító gerinchálózatán alapul. Habár az Antenna Hungaria az általa nyújtott mikrohullámú összeköttetések **Üzleti titok** (ld. I.4.2.1.7. fejezet Mikrohullámú elérésű bérelt vonalak).
- [205] A gerinchálózati lefedettség mellett a hozzáférési hálózati lefedettség alapvetően befolyásolja a bérelt vonali szolgáltatások nyújtásának képességét. E tekintetben a volt koncessziós szolgáltatók kedvező helyzetben vannak, hiszen kiterjedt települési lefedettségű hozzáférési hálózattal rendelkeznek. Ennek térképes megjelenítését a 3(a)/2014. piaci határozat 17. ábrája tartalmazza. A Magyar Telekom és a UPC hozzáférési hálózatainak lefedettsége mind a saját volt koncessziós területükön, mind azon kívül jelentős. **Üzleti titok**.
- [206] Megállapítható tehát, hogy a Magyar Telekom az országos gerinchálózata mellett a volt koncessziós területén kívül is jelentős kiterjedésű hozzáférési hálózattal rendelkezik. A UPC, mint a hazai piac legnagyobb kábeles szolgáltatója a gerinchálózata mellett számos (a saját volt koncessziós területén

⁵⁶ **Üzleti titok.**

kívül főleg közepes és nagyobb méretű) településen rendelkezik hozzáférési hálózattal. Az Invitech esetén a kiterjedt szolgáltatásnyújtási képesség a gerinchálózati lefedettségen alapul.

- [207] Bár a Magyar Telekom, Invitech és a UPC esetében megállapítható, hogy a saját volt koncessziós területén kívül **Üzleti titok**.
- [208] A hálózatok lefedettségének vizsgálatát követően megállapítottam, hogy önmagában a hálózatok kiterjedtsége alapján nem különíthetők el a homogenitás követelményének megfelelő, országos kiterjedésűnél kisebb piacok⁵⁷.
- [209] A piaci részesedések vizsgálata során a település szintű vizsgálatok helyett⁵⁸ magasabb szinten (primer körzet, volt koncessziós terület) vizsgáltam az eltéréseket.
- [210] A versenyhelyzetet (piaci szereplők száma, piacvezető, piaci részesedések) az egyes primer körzetekben megvizsgálva nem találhatunk jelentős eltéréseket az egyes volt koncessziós területeken belül a primer körzetek között, amelyek a primer körzetenkénti elhatárolás szükségességét támasztanák alá.
- [211] A piaci részesedések értékeit a volt koncessziós területeken a következő táblázat mutatja be.

MT terület	2012	2013	2014	2015	2016
AH					
AT&T					
GTS ⁵⁹					
Invitech					
IT-Services					
MT					
MVM NET					
UPC					
Egyéb szolgáltatók					
Invitel terület	2012	2013	2014	2015	2016
AH					
AT&T					
GTS					
Invitech					
IT-Services					
MT					
Egyéb szolgáltatók					

⁵⁷ Ez összhangban van a Munkaanyag 20. oldal 3. bekezdésében leírtakkal.

„The fact that competitors have a supply area which is sub-national does not suffice to conclude that there are distinct geographic markets in the same Member State. Further evidence relating to demand-side and supply-side substitutability on the relevant market will have to be considered. Regional competitors can indeed exercise a competitive pressure reaching beyond the area in which they are present when the potential SMP operator applies uniform tariffs and the regional competitor is too large to ignore.”

⁵⁸ A piac sajátosságai (kisszámú, nagyméretű, gyakran több telephelyes előfizetők, kisebb települések esetén gyakran egy vagy két előfizető) miatt a településenkénti részesedés vizsgálat nem célszerű, illetve abból érdemi következtetések nem lettek volna levonhatók.

⁵⁹ A GTS 2016-ban beolvadt a Magyar Telekomba, így adatai (köztük piaci részesedése is) 2016-tól kezdődően a Magyar Telekom adataiban, integráltan jelennek meg.

UPC terület	2012	2013	2014	2015	2016
AH					
AT&T					
GTS					
Invitech					
MT					
UPC					
Verizon					
Egyéb szolgáltatók					

6. táblázat: A legjelentősebb szolgáltatók kiskereskedelmi piaci részesedésének alakulása volt koncessziós területenként (végpontszám), 2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbékérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

[212] A piaci részesedések⁶⁰ vizsgálata alapján megállapítható, hogy a piaci részesedésekben elsősorban az egyes volt koncessziós területek mentén található eltérések. A piaci részesedések megoszlása eltér a három volt koncessziós területen és mindhárom volt koncessziós szolgáltató esetében megállapítható, hogy a saját volt koncessziós területén a piaci részesedése magasabb, mint ami az országos piacon tapasztalható (Üzleti titok). A piaci részesedések vizsgálata alapján tehát indokoltnak tűnik a volt koncessziós területek, mint lehetséges elkülönült földrajzi piacok vizsgálata.

[213] Az előzetes elemzés eredményeként megállapítottam, hogy bár önmagában a hálózatok kiterjedtsége nem utal az országos szintnél kisebb kiterjedésű földrajzi piacok azonosításának szükségességére, a piaci részesedések földrajzi eltérései további, részletes vizsgálatokat tesznek szükségessé.

1.7.1.2. Országos szintnél kisebb méretű elemzési egységek vizsgálata

[214] Az Explanatory Note 4.2.2.1. pontja, valamint az ERG közös álláspontjának 3. fejezete alapján az elemzési egységek kiválasztása alapvetően két jellemző alapján történhet:

- adminisztratív-közigazgatási egységek mentén (pl. település, illetve nagyobb közigazgatási egységek, számozási körzet);
- inkumbens, illetve jelentős kihívók hálózatainak lefedettsége alapján.

[215] A hazai piacon külön elemzési egységként a különböző szintű közigazgatási egységek közül a település, a járás, a megye és régió merülhet fel, ugyanakkor sem a versenyfeltételek, sem a területre vonatkozó jogi-szabályozási előírások, sem egyéb tekintetben nem azonosíthatóak olyan eltérések, amelyek ezen egységek elemzési egységként való kiválasztását indokolnák. Adminisztratív elemzési egységként a hazai piac történeti fejlődésének megfelelően a primer körzetek, mint a volt koncessziós szolgáltatók hálózatának tradicionális egységei (és mint a privatizáció során elkülönülten pályáztatott területek), illetve a volt koncessziós szolgáltatók hálózatának helyi szintű központjai jöhetnek szóba és ezzel összefüggésben az egyes volt koncessziós szolgáltatók volt koncessziós területeinek, mint lehetséges elkülönült földrajzi piacoknak a vizsgálata is indokolt.

⁶⁰ A piaci részesedések számítása során – a jelen határozatban azonosított piacon szabályozás nélküli helyzetet feltételezve (módosított zöldmezős megközelítés) – a jelen határozatban azonosított piacon korábban kirótt kötelezettség alapján kialakított szabályozott hozzáféréseken alapuló kiskereskedelmi szolgáltatások a szabályozott hozzáférést nyújtó szolgáltató piaci részesedésében veendő figyelembe. A szabályozott hozzáférések alacsony aránya (2016-ban kevesebb mint 0,4%) miatt ez azonban érdemben nem okoz eltérést a kiskereskedelmi piaci részesedésekhez képest.

- [216] A primer körzetek a hazai PSTN hálózatok tradicionális egységei, melyek átfedések nélkül teljes egészében lefedik Magyarország területét. A primer körzet a volt koncessziós szolgáltatók hagyományos réz érpáras hálózatai esetében egyértelmű műszaki-hálózati egység, de nem befektetési célpont, tekintettel arra is, hogy az alternatív szolgáltatók döntően nem a hagyományos réz érpáras hálózatokhoz való hozzáférésre, hanem önálló hálózatok kiépítésére alapozzák piaci jelenlétüket. A rendelkezésre álló információk (adatszolgáltatások, egyéb piaci információk) alapján megállapítottam, hogy a szolgáltatók (akár volt koncessziós, akár alternatív szolgáltatók) beruházásaikat nem fókuszálják teljes primer körzetekre és nem tekintik azokat önálló marketing célpontnak sem. A szolgáltatók szolgáltatásait nem szabják primer körzetekre és a díjait sem primer körzetenként állapítják meg. (Ez alól kivételt jelent a 29-es körzet, ez azonban pusztán abból fakad, hogy a volt koncessziós szolgáltató volt koncessziós területe csak egy primer körzetre terjed ki.) A korábbi vizsgálatok alapján azt is megállapítottam, hogy a versenyhelyzetben piaci szereplők száma, piacvezető, piaci részesedések) meglévő eltérések sem támasztják alá a primer körzetenkénti elhatárolás indokoltságát. A leírtak alapján megállapítottam, hogy a primer körzet nem tekinthető megfelelő vizsgálati egységnek az elkülönült földrajzi piacok azonosítása során.
- [217] Hasonlóan a primer körzetek vizsgálata kapcsán leírtakhoz, a helyi központok is a hazai PSTN hálózatok tradicionális egységeinek tekinthetők, ennek megfelelően az egyes központokhoz tartozó területek átfedések nélkül teljes egészében lefedik Magyarország területét. A hurokátengedést, illetve xDSL⁶¹ alapú közeli bitfolyam hozzáférést igénybe vevő szolgáltatók a helymegosztást a helyi központokban, MDF-helyszíneken vehetik igénybe, így a betelepülés helyének ellátási körzetében már nincs számukra új egyszeri betelepülési költség, azaz képesek bármely, az ellátási területbe tartozó előfizető számára szolgáltatást nyújtani, így versenytársként megjelenni. Ugyanakkor Magyarországon a hurokbérlet és a közeli bitfolyam igénybevétele csekély⁶², ezért verseny-nyomás kifejtésére e szolgáltatások nem képesek. Ennek tükrében kijelenthető, hogy a helyi központokba betelepült szolgáltatókra alapozott tömeges piacra lépés a jövőben sem várható. A leírtak alapján ezen földrajzi egység részletes vizsgálatát sem tartottam indokoltnak.
- [218] A leírtaknak megfelelően a lehetséges elemzési egységek közül a volt koncessziós szolgáltatók volt koncessziós területeit vizsgáltam részletesen.

I.7.2. Kiválasztott földrajzi alapegység (volt koncessziós területek) vizsgálata

- [219] A három volt koncessziós szolgáltató volt koncessziós területei átfedések nélkül teljes egészében lefedik Magyarország területét ugyanakkor piaci kínálatuk nem rendelhető hozzá a földrajzi egységekhez. A piaci részesedések megoszlását vizsgálva ugyanakkor indokoltnak tartottam részletes homogenitás vizsgálatot elvégezni.

I.7.2.1. Strukturális tényezők vizsgálata

- [220] A strukturális tényezők vizsgálata során a szolgáltatók számának és a piaci részesedéseknek az alakulását vizsgáltam az egyes volt koncessziós területeken.

⁶¹ xDSL: (x Digital Subscriber Line = x típusú Digitális Előfizetői Vonal): Helyi hurokokon alkalmazott technológia, amely a hagyományos helyhez kötött telefonhálózat részeként kiépített fémes sodrott réz érpárasokat alkalmassá teszi nagysebességű digitális adatátvitelre. Megjegyzés: A megnevezésben szereplő 'x' lehet például: A, S, SH, V. A megnevezés kiegészülhet egyéb jelekkel, mint pl. VDSL2, stb.

⁶² 2015-ben a hurokátengedések száma 10 ezer db körül alakult, míg Közeli bitfolyam hozzáférésből az igénybevétel 9 db alatt maradt.

[221] A szolgáltatók számával, mint vizsgálati szemponttal összefüggésben fontos megjegyezni, hogy a jelen határozatban vizsgált piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacon a piaci kínálatot kis számú szolgáltató jelenti, így a szolgáltatók számának területi eltérései, illetve azok változásai kevés információval szolgálnak a verseny földrajzi eltérései tekintetében. Mindazonáltal megvizsgáltam a szolgáltatás számok volt koncessziós területenkénti eltéréseit. A 7. táblázat a saját infrastruktúrán szolgáltatást nyújtó szolgáltatók számát mutatja be az egyes volt koncessziós területeken.

	2012	2013	2014	2015	2016
országos	11	12	13	12	12
MT terület	11	12	13	12	12
Invitel Terület	4	5	4	6	5
UPC terület	4	4	4	4	4

7. táblázat: Legalább 10 végpontot nyújtó, saját hálózatot használó szolgáltatók számának alakulása a kiskereskedelmi piacon volt koncessziós területenként, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbázis

[222] A szolgáltatók számok tekintetében – az egyes piacok méretének eltéréséből is fakadóan – eltérések figyelhetők meg az egyes volt koncessziós területek tekintetében, a jelentős szolgáltatók (Üzleti titok) ugyanakkor egy kivétellel⁶³ mindhárom volt koncessziós területen jelen vannak. A szolgáltatók száma a vizsgált időszak egészét tekintve stagnált. A szolgáltatók számának stagnálása mindhárom volt koncessziós területen a csekély potenciális belépést és annak hatását ellensúlyozó felvásárlások hatását jelzi.

[223] A piaci részesedések idősoros vizsgálata alapján (6. táblázat) megállapítottam, hogy az egyes volt koncessziós területeken belül a piaci részesedések megoszlása – ezen belül a volt koncessziós szolgáltatók piaci részesedése, súlya – jelentősen eltér egymástól. Megállapítottam továbbá, hogy mindhárom volt koncessziós szolgáltató piaci részesedése a saját volt koncessziós területén magasabb, mint ami az országos piacon tapasztalható (Üzleti titok), ami szintén a verseny földrajzi eltéréseire utal.

[224] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a piacon jelentősebb súlyú szolgáltatók (Üzleti titok) mindhárom volt koncessziós területen jelen vannak, a piaci részesedések megoszlása ugyanakkor jelentősen eltér a három volt koncessziós területen, ami a verseny földrajzi eltéréseire utal. Önmagában ugyanakkor a piaci részesedések földrajzi eltérései nem elegendők az országos földrajzi egységénél kisebb méretű, a volt koncessziós területeken alapuló földrajzi piacok azonosításához, ahhoz a magatartási tényezők vizsgálata is szükséges.

1.7.2.2. Magatartási tényezők vizsgálata

[225] A strukturális vizsgálat csak a magatartási vizsgálat eredményével történt összevetést követően vezethet el a földrajzi piacok megalapozott meghatározásáig. A földrajzi elkülönítéshez a területenként eltérő, de adott területen belül tartósan egységes szolgáltatáskínálat és ár alkalmazásának vizsgálata is szükséges.

[226] A vizsgálatok során a szolgáltatáskínálat esetleges földrajzi eltéréseit vizsgáltam. A bérelt vonali szolgáltatások esetében a piaci kínálat kevésbé transzparens, a szolgáltatások jellemzői és árai az esetek jelentős részében egyedi szerződésekben kerülnek rögzítésre. A szolgáltatások teljes körére egyébként sem kiterjedő ÁSZF-ekhez képest a valós piaci tranzakciók jelentős eltéréseket mutathatnak.

⁶³ Üzleti titok

Mindazonáltal, e korlátok figyelembevételével, érdemes megvizsgálni, hogy a rendelkezésre álló információkból milyen következtetések szűrhetők le a szolgáltatáskínálat földrajzi eltérései tekintetében.

- [227] A két legnagyobb szolgáltató (MT, Invitech) és a UPC ÁSZF-jeiből arra lehet következtetni, hogy a szolgáltatók ajánlataiban meglévő eltérések nem a saját volt koncessziós terület határaihoz igazodnak. Az adatszolgáltatásokból rendelkezésre álló információk is arra utalnak, hogy a szolgáltatók ajánlatai között nincs jelentős eltérés a saját volt koncessziós területükön és azon kívül. Ezt támasztja alá az is, hogy a nyújtott szolgáltatások sávszélesség kategóriánkénti, illetve átviteli közeg szerinti megoszlása sem mutat lényeges eltérést az egyes területek között.

12. ábra: Az Invitech kínálatának sávszélesség szerinti megoszlása volt koncessziós területenként, 2016
Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

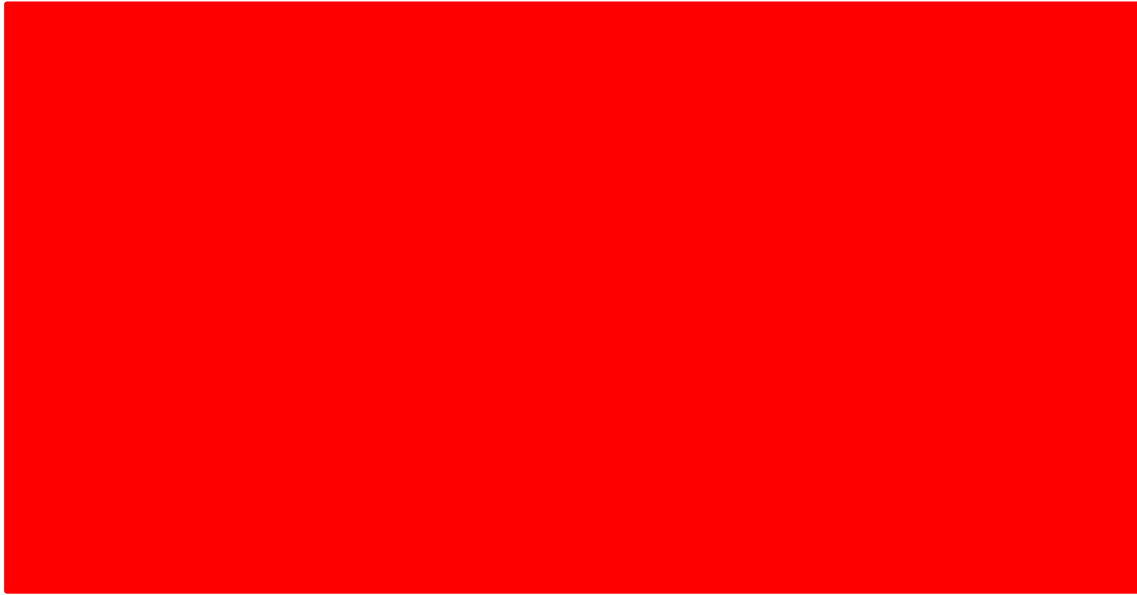
Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

13. ábra: A Magyar Telekom kínálatának sávszélesség szerinti megoszlása volt koncessziós területenként, 2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

14. ábra: A UPC kínálatának sávszélesség szerinti megoszlása volt koncessziós területenként, 2016
 Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

[228] Az egyes szolgáltatók 2016-os kínálatának sávszélesség szerinti megoszlása volt koncessziós területenként nem mutat releváns eltérést. A **Üzleti titok**, a nyújtott végpontok számának sávszélességek közötti megoszlását tekintve is csupán elenyésző eltérés mutatkozik az egyes területek között. **Üzleti titok**.

Invitech	2012	2013	2014	2015	2016
terület/ átviteli közeg					
Invitel					
MT					
UPC					
MT	2012	2013	2014	2015	2016
terület/ átviteli közeg					
Invitel					
MT					
UPC					
UPC	2012	2013	2014	2015	2016
terület/ átviteli közeg					

Invitel

MT

UPC

8. táblázat: A jelentős szolgáltatók kínálatának átviteli közeg szerinti megoszlása volt koncessziós területenként, 2012-2016⁶⁴

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [229] **Üzleti titok.** A szolgáltatók átviteli közeg szerinti kínálatát tekintve tehát jellemző, hogy a szolgáltatók mindhárom volt koncessziós területen az összes, hálózatukban alkalmazott hálózat típuson kínálják szolgáltatásukat. Továbbá megállapítható, hogy optikai közegen nyújtott bérelt vonali szolgáltatással mindhárom szolgáltató mindhárom volt koncessziós területen képviselteti magát.
- [230] A rendelkezésre álló adatok alapján nem mutathatók ki a szolgáltatáskínálatban olyan földrajzi eltérések a volt koncessziós területek között, ami az elkülönült földrajzi piacok azonosításának szükségességét támasztaná alá.
- [231] A szolgáltatáskínálat földrajzi eltéréseinek vizsgálatát követően megvizsgáltam az árak földrajzi eltéréseit. Ennek során vizsgáltam az ÁSZF-ekben található információkat, illetve az adatszolgáltatás során a szolgáltatók által benyújtott adatokat.
- [232] Az ÁSZF-ekben található információk alapján – mivel a jelen határozatban vizsgált piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacon az árakat az egyedi telepítési körülmények alapvetően befolyásolják, illetve az egyedi ajánlatok szerepe nagy – az árazás tekintetében korlátozott következtetések vonhatók le.

⁶⁴ A táblázatban használt rövidítések:

REZ: Réz érpáras hálózat. A teljes hozzáférési hálózati szakaszon (MDF és előfizetői hozzáférési pont között) szimmetrikus réz érpáras kábelezésű hozzáférési hálózat.

KOAX: Koaxiális hálózat. Kábeltelevíziós hálózatokban alkalmazott, a fejállomástól koaxiális kábellel induló, és az előfizetői hozzáférési pontban is koaxiális kábelben végződő hozzáférési hálózat.

HFC: HFC hálózat. A fejállomástól optikai kábellel induló, az előfizetői hozzáférési pontban koaxiális kábelben végződő hozzáférési hálózat.

FTTHPP: FTTH pont-pont hálózat. Olyan optikai hozzáférési hálózat, melyben az előfizetői hozzáférési pont optikai szállal van csatlakoztatva, és a csatlakozási pont a lakáson belül vagy kívül, annak külső falától 2 méternél nem távolabb helyezkedik el. (Az előfizető nincs megkülönböztetve magán vagy üzleti, vagy más szempontból, így a „H” (lakás) lehet lakás, iroda, telephely vagy bármilyen más helyiség, ahol az előfizető a csatlakozást igényli.) A Szolgáltató hálózati csomópontjából az előfizető felé kiinduló egy optikai szál egy előfizetői hozzáférési ponthoz biztosít összeköttetést.

SAT: Az előfizetői hozzáférést műholdas kapcsolattal biztosító vezeték nélküli hálózat.

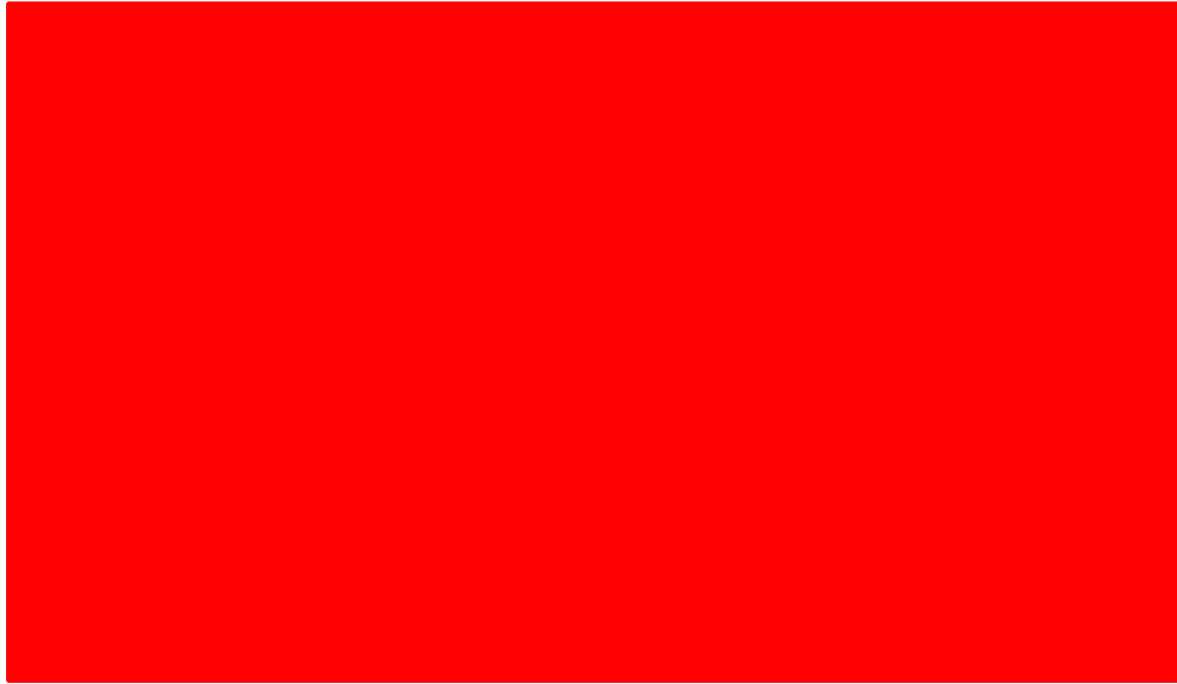
MIKRO: Mikrohullámú összeköttetéssel megvalósított előfizetői hozzáférés.

Mindazonáltal amennyiben az ÁSZF-ekben az árazás földrajzi eltéréseire vonatkozó információk találhatóak, az a versenyfeltételek földrajzi eltéréseire (is⁶⁵) utalhat. A legnagyobb piaci részesedésű szolgáltatók ÁSZF-jeit vizsgálva a következők állapíthatók meg. A MT és UPC ÁSZF-ben nincs utalás arra, hogy milyen kondíciókkal lehetséges a szolgáltatás igénybevétele olyan esetekben, amikor belföldi társszolgáltatók közreműködése szükséges. Továbbá az ÁSZF-ben található információk alapján nem jelenthető ki, hogy a saját volt koncessziós területén a cég másként árazna, mint azon kívül. Az Invitech ÁSZF-je szerint a bérelt vonali szolgáltatásokat a cég mindenhol nyújtja, ahol az ő vagy a vele szerződésben lévő társszolgáltatónak hálózati lefedettsége van. A díjszabás első pontja alapján: „Amennyiben a bérelt vonal valamelyik végpontja nem a szolgáltató területén van, akkor a teljes összeköttetés bérleti díja a jelen díjszabás szerinti díjak, valamint a társszolgáltatóktól a szolgáltató által az adott célra bérelt vonalak díjának összege”. A szolgáltató területe ugyanakkor nem az Invitel volt koncessziós területét jelenti, hiszen az Invitech, az MT és a UPC területeken is **Üzleti titok**. A UPC havi díjként 0-2 Mbps közötti sáv szélességekre digitális bérelt vonal esetén⁶⁶ folyamatosan növekvő értéket ad meg. A 2 Mbps feletti sáv szélesség értékek esetén az Ethernet interfész alapú összeköttetés egyszeri belépési és havi díja egyedi megállapodás alapján kerül meghatározásra. Az ÁSZF-ekben szereplő információk tehát arra utalnak, hogy a szolgáltatók árazása túlnyúlik a volt koncessziós területükön és nem alkalmaznak más területektől eltérő árazást a saját volt koncessziós területükön.

- [233] Az ÁSZF-k vizsgálatát követően megvizsgáltam az adatszolgáltatásból származó adatokat, ezek alapján azt a következtetést vontam le, hogy a Magyar Telekom, az Invitech és a UPC esetében is túlnyúlik az árazás a volt koncessziós területen, azaz az egységes árazás a teljes hálózatában – ami saját volt koncessziós területükön is átnyúlik – megvalósul.
- [234] A 15. ábra az Invitech, a Magyar Telekom és a UPC sáv szélesség kategóriánkénti árazási gyakorlatát mutatja a volt koncessziós területeken – zöld színnel az Invitech területen, rózsaszínnel a Magyar Telekom területen, kézzel pedig a UPC területen alkalmazott árazás látható. Ez az ábra is azt támasztja alá, hogy a kisebb különbségek ellenére nem áraz szignifikánsan eltérő módon – az egymás melletti, különböző színű téglalapok nagymértékben átfedik egymást minden sáv szélesség kategóriában – egyik szolgáltató sem attól függően, hogy saját területén vagy más volt koncessziós területen nyújtja a szolgáltatást.

⁶⁵ A földrajzilag eltérő árak mögött nemcsak a versenyhelyzetben fellelhető különbségek, hanem más tényezők (pl. telepítési költségek különbségei) is állhatnak.

⁶⁶ Az analóg bérelt vonali szolgáltatást kivezette az értékesítésből.

15. ábra: A volt koncessziós szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások sáv szélességenkénti havi díja volt koncessziós területenként, 2016
Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [235] A leírtak alapján megállapítható, hogy az árazási gyakorlat nem a volt koncessziós területek határaihoz igazodik, az árazásban lévő eltérések tehát nem támasztják alá a volt koncessziós területekhez igazodó földrajzi piacok elkülönítésének szükségességét.

I.7.2.3. Vizsgálatok eredménye

- [236] Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy egyes strukturális tényezők vizsgálata alapján ugyan felmerülhet a volt koncessziós területekkel megegyező földrajzi piacok azonosításának lehetősége, azonban a jelentős szolgáltatók hálózati lefedettségének kiterjedtsége, valamint a magartatási szempontok vizsgálata nem támasztják alá az elhatárolás szükségességét.

I.7.3. Földrajzi vizsgálat összegzése, azonosított földrajzi piac

- [237] A versenyviszonyok földrajzi eltérései vizsgálatának eredményeként megállapítottam, hogy a „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” elnevezésű piac esetében nem azonosíthatók olyan, az országos szintnél kisebb, homogén versenyfeltételekkel jellemezhető és átfedésmentes területek, amelyek elkülönült földrajzi piacok meghatározásának alapjául szolgálhatnának. Ennek megfelelően megállapítottam, hogy a „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” elnevezésű piac esetében a piac kiterjedése országos.

I.8. Piacmeghatározás eredményeként azonosított piac

- [238] „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén”.

I.9. A piacok érintettségének vizsgálata

- [239] Az Európai Bizottság a 2014/710/EU Ajánlásának Mellékletében felsorolt piacok ex ante szabályozási szempontból való érintettségét három feltétel vizsgálatával állapította meg:
- Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
 - A hatékony versenyhez való közeledés
 - A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége
- [240] Az Eht. 24. § (2) bekezdése alapján a Hatóság eljárása során – a jogszabályok keretei között – köteles figyelembe venni a Keretirányelv 19. cikkének (1) bekezdése alapján kiadott bizottsági ajánlásokat. A Bizottság a korábbi 2007/879/EK számú Ajánlás felülvizsgálata alapján kiadott 2014/710/EU Ajánlás mellékletében 4 számú „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása” elnevezésű piacot ex-ante piacsabályozási szempontból érintett piacként nevezi meg. A 4 piac a 2014/710/EU Ajánláshoz kapcsolódó Explanatory Note 5. pontjában foglaltak alapján a 2007/879/EK Ajánlás mellékletében szereplő 6/2007. piac („Nagykereskedői bérelt vonalak végződtető szakaszainak piaca, a bérelt vagy külön vonalas kapacitás biztosításához használt technológiától függetlenül” „utódának” tekinthető.
- [241] A 2014/710/EU Ajánlás (19) cikke kimondja, hogy a mellékletben szereplő piacok meghatározása a fenti három kritérium alapján történt. Az előzetes szabályozás alá vonandó piacok tárgyában megalkotott ajánlásokhoz kapcsolódó Explanatory Note 2.3. pontja pedig tartalmazza, hogy a mellékletben szereplő piacok tekintetében a Bizottság azzal a feltételezéssel él a nemzeti szabályozó hatóságok felé, hogy a hármas kritérium teszt ezen piacok tekintetében teljesül, ezért a nemzeti hatóságoknak nem szükséges újból megvizsgálnia a három kritérium fennállását.
- [242] Tekintettel a 2014/710/EU Ajánlás fentebb említett (19) cikkére és a kapcsolódó Explanatory Note említett 2.3. pontjában foglaltakra, a hármas kritérium teszt jelen eljárásban történő elvégzése nélkül is megállapíthatom, hogy a „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén” piac szabályozási szempontból érintett piacnak tekintendő.

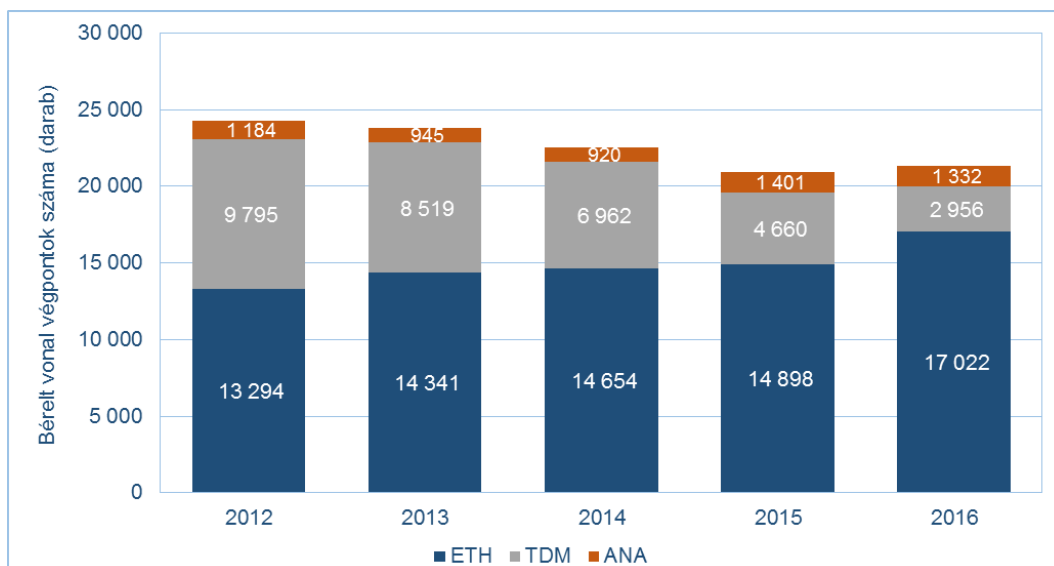
II. PIACELEMZÉS, JELENTŐS PIACI ERŐVEL RENDELKEZŐ SZOLGÁLTATÓK AZONOSÍTÁSA

II.1. Kapcsolódó kiskereskedelmi piac áttekintése

[243] A piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítását megelőzően megvizsgáltam a piacmeghatározás során azonosított⁶⁷ kiskereskedelmi piaci verseny jellemzőit.

II.1.1. Piacméret

[244] A kiskereskedelmi bérelt vonali piac végpontszám alapján számított mérete 2012 és 2016 között csökkent. A teljes végpontszám csökkenés azonban alapvetően nem a kereslet általános csökkenésének tudható be, hanem annak, hogy a kormányzati célú hírközlési szolgáltatások kikerültek a piacról (lásd jelen határozat indokolás A. fejezet I.5.1. pont). A közintézmények számára korábban a különböző piaci szereplők által nyújtott szolgáltatásokat 2012-től fokozatosan a NISZ vette át.

16. ábra: Kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások volumenének alakulása típus és végpontszám alapján, 2012-2016

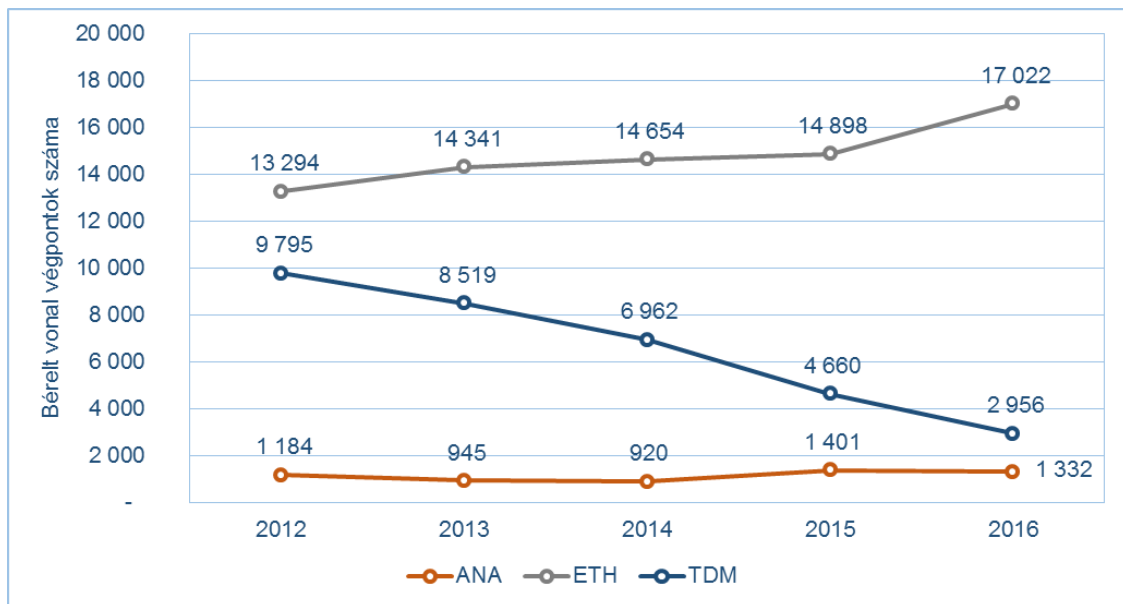
Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

[245] A bérelt vonali végpontok számának csökkenése mellett a másik jelentős változás a bérelt vonalak típus szerinti összetételének átalakulása. Az Ethernet bérelt vonalak már 2012-ben is a piac nagyobb részét (a végpontok 54,8%-át) adták és 2016-ra már a bérelt vonalak túlnyomó többsége ilyen technológiai megvalósítású volt (végpontok 79,9%-a). Az analóg bérelt vonalak piaci súlya marginális, aránya lényegében stagnál⁶⁸. A hagyományos digitális TDM bérelt vonalak száma és aránya drasztikusan

⁶⁷ Az I.4.1. fejezetben leírtakkal összhangban, az Explanatory Note alapján csak a végfelhasználóknak közvetlenül nyújtott helyhez kötött magas minőségű szolgáltatás tekinthető a kapcsolódó kiskereskedelmi piacnak, így a továbbiakban is ezen kiskereskedelmi piac került elemzésre.

⁶⁸ Az analóg bérelt vonalak számának 2015-2016 időszaki emelkedése egy, a 2015-2016. időszakra vonatkozó, röviddel a jelen határozat közzététele előtt benyújtott szolgáltatói önértékelés eredménye. **Üzleti titok**. A szolgáltató által javított adatok a lényegét tekintve nem módosítottak az analóg bérelt vonalak piaci helyzetével kapcsolatos megállapításon, ahogyan a 2012-2014 időszaki adatok visszamenőleges javíttatása várhatóan szintén nem

esett. Míg 2012-ben arányuk még 40,4% volt, ez 2016-ra 13,9%-re csökkent. Jól mutatja ezt a következő ábra, amely az egyes bérelt vonal típusok végpontszám alapján mért volumenének alakulását mutatja be.

17. ábra: Bérelt vonal típusok kiskereskedelmi volumenének alakulása végpontszám alapján, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbázis

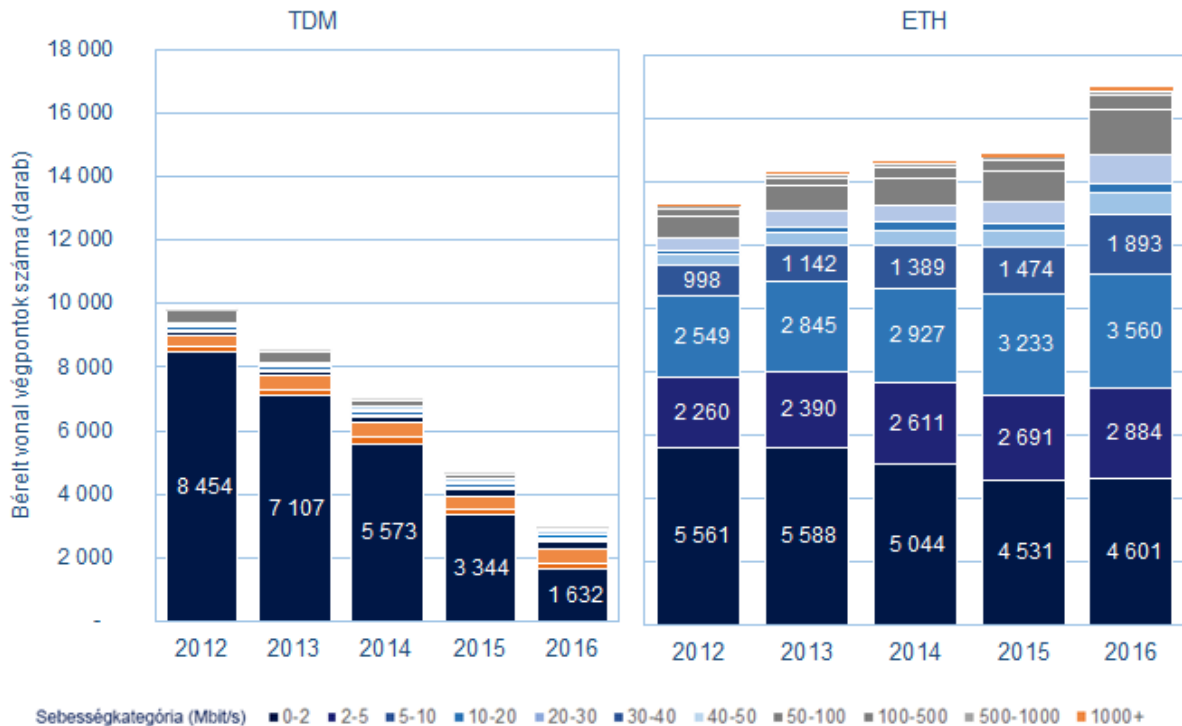
- [246] A kiskereskedelmi bérelt vonali piac teljes árbevétele a szolgáltatói adatszolgáltatás alapján 2016-ban 15,5 milliárd Ft volt. Az árbevétel alakulását 2012-től vizsgálva szintén a piac csökkenő tendenciája figyelhető meg, amelyben a naturáliában megfigyelt csökkenés mellett az árak később bemutatásra kerülő csökkenése is szerepet játszott. Az összes árbevételben már 2012-ben is 66,6% volt az Ethernet bérelt vonalak aránya, ami 2016-ra 89,9%-ra emelkedett. Az analóg bérelt vonalak részesedése a bevételből ez idő alatt az eleve alacsony 1,5%-ról 1,2%-ra csökkent. A TDM bérelt vonalak nyújtásából származó bevétel a korábbi 31,8%-ról 9%-alá esett.
- [247] A volumen és árbevétel adatok az Ethernet technológia egyértelmű térnyerését és ennek következtében a TDM bérelt vonalak számának és bevételének fokozatos és jelentős csökkenését mutatják. Ezt a szolgáltatói nyilatkozatok is alátámasztják, **Üzleti titok**. Az analóg bérelt vonalak esetében stagnálás jellemző. Annak ellenére, hogy a technológia már elavult, amíg viszonylag kedvező áron elérhető a szolgáltatás, a felhasználók ki is tartanak mellette. A szolgáltatók visszajelzése alapján arra lehet számítani, hogy az analóg bérelt vonalak kivételére a TDM-nél várhatóan később kerül sor.

II.1.2. Bérelt vonal típusok és sebesség

- [248] Alapvető tendencia a bérelt vonali szolgáltatások sebességének eltolódása a nagyobb sebességek felé. Míg 2012-ben a kiskereskedelmi bérelt vonali végpontok többsége (62,6%) az alacsony sebességű 0-2 Mbit/s kategóriába tartozott, 2016-ban már csak a végpontok harmada (35,5%) esett ebbe a kategóriába.
- [249] A változás döntően a TDM bérelt vonalak számának csökkenéséből adódott. A volumenek változásából valószínűsíthető az is, hogy a 0-2 Mbit/s kategóriába tartozó TDM bérelt vonalak jelentős részét

módosította volna a megállapításokat, ugyanakkor a piacelemzés lezárásának indokolatlan késedelmét eredményezte volna.

nagyobb sebességű Ethernet bérelt vonalak váltották fel. 2012-ben az Ethernet bérelt vonalaknak még a 41,8% tartozott a 0-2-es sebességkategóriába, ez az arány 2016-ra 27,0%-ra csökkent. Az analóg bérelt vonalak mindegyike 2 Mbit/s alatti, ebben értelemszerűen nem történt változás.

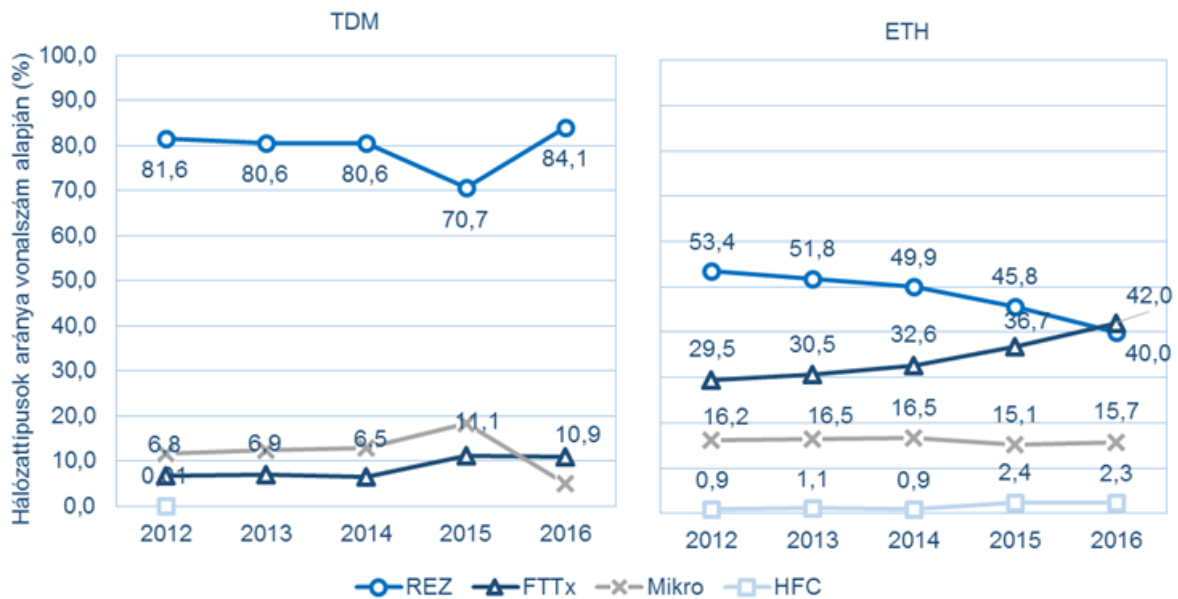

18. ábra: Kiskereskedelmi bérelt vonalak volumenének megoszlása sebességkategóriák és bérelt vonal típus szerint, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

II.1.3. Hálózattípusok és sebesség

- [250] A különböző bérelt vonali típusok többféle hálózaton is nyújthatók. A réz érpáras hálózatok bár folyamatosan csökkenő arányban, de még 2016-ban is a kiskereskedelmi bérelt vonalak közel felét (48,0%) adták. Az optikai hálózatok esetén ezzel szemben jelentős növekedés következett be (arányuk 2016-ban elérte a 33,4%-ot). A mikrohullámú hálózaton nyújtott bérelt vonalak aránya 2012-höz képest kismértékben csökkent (12,7%-ra). A HFC hálózatokhoz 2016-ban is csekély (1,7%) részesedés köthető.
- [251] A hálózattípus szerinti összetétel azonban jelentősen különbözik a különböző bérelt vonali típusok esetében (lenti ábra).

19. ábra: Az egyes hálózat típusok aránya a kiskereskedelmi bérelt vonali piaci kínálatban, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

[252] Míg az analóg vonalakat teljes egészében és a TDM vonalak túlnyomó részét réz érpárban végződő hálózatokon nyújtják, az Ethernet esetében 2016-ra már az optikai megoldások részaránya lett a legjelentősebb (42,0%). A réz érpáras hálózaton nyújtott szolgáltatást egyre inkább felváltja az optikai hálózaton nyújtott Ethernet bérelt vonal.

[253] A sebesség megoszlása ugyanakkor minden hálózattípus esetén a nagyobb sebesség irányába módosult. A 0-2 Mbit/s sebességekategóriánál magasabb sávzélességű végpontok aránya a réz érpáras hálózatok esetén 24,7%-ról 46,7%-ra, az optikai hálózatok esetén 71,3%-ról 81,0%-ra, a vezeték nélküli hálózatoknál pedig 50%-ról 87,1%-ra emelkedett. A kisszámú HFC végpont között 2016-ra már nem volt 2 Mbit/s alatti sebességet biztosító.

II.1.4. Piaci szereplők és részesedések

II.1.4.1. Szolgáltatók számának alakulása

[254] A szolgáltatók számát tekintve a kiskereskedelmi bérelt vonali piac sokszereplősnek tekinthető. A szolgáltatók száma a 2012-2016-os időszak során folyamatos növekedést mutatva 2016-ra elérte a 26 db-ot. A teljes mértékben saját hálózatot szolgáltatók száma jelentős, ugyanakkor az évek során érdemben nem növekedett.

	2012	2013	2014	2015	2016
Összes szolgáltató	21	22	25	24	26
Legalább 10 végpontot nyújtó	15	17	19	18	22
Saját hálózatot szolgáltató	16	17	18	16	17
Saját hálózatot legalább 10 végpontot nyújtó szolgáltató	11	12	13	12	12

9. táblázat: Szolgáltatók számának alakulása a kiskereskedelmi bérelt vonali piacon, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

- [255] Az ötéves periódus során mindössze két szereplő hagyta el a piacot: az egyik a kisebb szereplők közt viszonylag jelentős súlyú Enternet, amely 2015-ben szüntette be a tevékenységét, a másik pedig a piac harmadik szereplője, a GTS, amelynek a Magyar Telekomba való beolvadása⁶⁹ 2016-ra valósult meg.
- [256] Érdemi belépésekre 2014-ben (Sprint) és 2016-ban (Vodafone⁷⁰) került sor. **Üzleti titok**.
- [257] A nagyszámú szereplő ellenére a piac igen koncentrált. A szereplők 15-25%-a nagyon kicsi, kevesebb, mint 10 végpontot nyújtott. A saját tulajdonú végződtetési szegmenst tekintve **Üzleti titok** mellett nincs olyan szereplő, amelynek részesedése elérné az 1%-ot.

II.1.4.2. Jelentősebb piaci szereplők

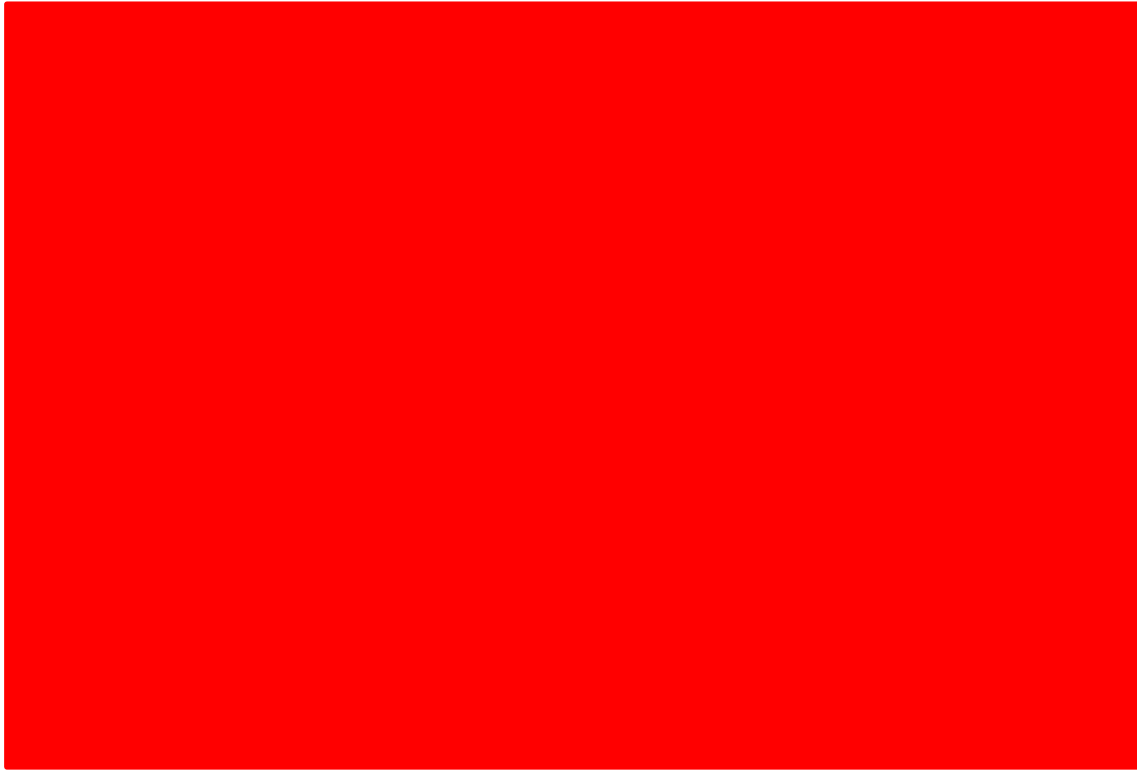
- [258] A kiskereskedelmi bérelt vonali piac jelentősebb szereplői közé a következő szolgáltatók tartoznak:
- Magyar Telekom (2016-ban a GTS-sel együtt)
 - Invitech
 - Antenna Hungária,
 - UPC
 - MVM NET
 - GTS⁷¹

A többi piaci szereplőre összevontan az „Egyéb szolgáltatók” kategóriával hivatkozom.

⁶⁹ 2014-ben a Deutsche Telekom megvásárolta a GTS-t, majd átadta a Magyar Telekomnak. A Magyar Telekom 2016-ban integrálta a céget.

⁷⁰ A 2016-os adatbekérés alapján **Üzleti titok**.

⁷¹ Bár a GTS 2016-ban beolvadt a Magyar Telekomba, jelentős súlya miatt a beolvadást megelőző időszakban (2015-ig) indokolt önálló szerepeltetése.

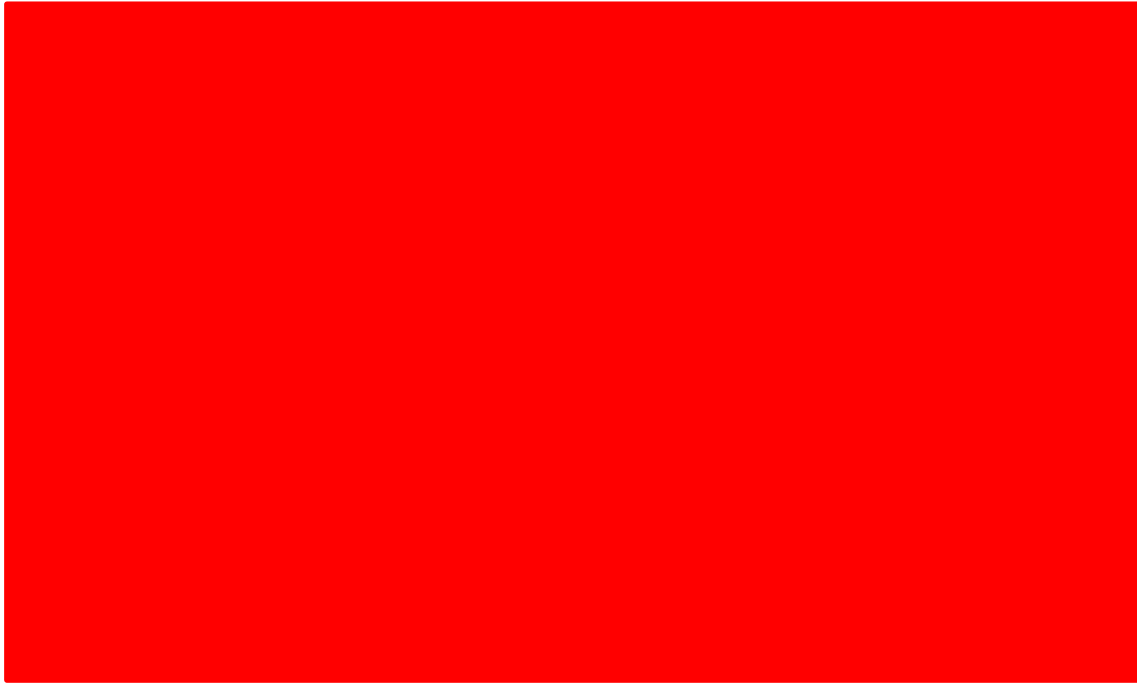

20. ábra: Kiskereskedelmi piaci részesedések alakulása végpontoszám alapján, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [259] A végpontoszám alapján a kiskereskedelmi bérelt vonali piacon a legjelentősebb piaci szereplő a Magyar Telekom, 2016-ban **Üzleti titok** %-os piaci részesedéssel. Második szereplő a piac **Üzleti titok** kiszolgáló Invitech, **Üzleti titok** %-kal. **Üzleti titok**. Az Antenna Hungária részesedése 2016-ban **Üzleti titok** % körüli, a UPC részesedése **Üzleti titok** % alatti, az MVM NET részesedése pedig **Üzleti titok**. A többi piaci szereplő együttes részesedése 2012 és 2016 között ugyan több mint 50%-kal emelkedett, de ez még 2016-ban is csak a piac **Üzleti titok** %-át tette ki.
- [260] A piaci pozíciók értékelése során fontos szempont, hogy a hagyományos bérelt vonali szolgáltatások volumene folyamatosan csökkent, míg az Ethernet szolgáltatásé jelentősen növekedett. A piacot hagyományos, a piacról kivezetés előtt álló (analóg és TDM), illetve korszerű, teret nyerő (Ethernet) bérelt vonali szolgáltatások szerinti bontásban vizsgálva megállapítható, hogy az Ethernet bérelt vonali szolgáltatások esetében a Magyar Telekom **Üzleti titok**. A jelentős kihívók **Üzleti titok**.

21. ábra: Piaci részesedések változása a hagyományos (ANA+TDM) és az Ethernet kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások esetén, 2012-2016⁷²
Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

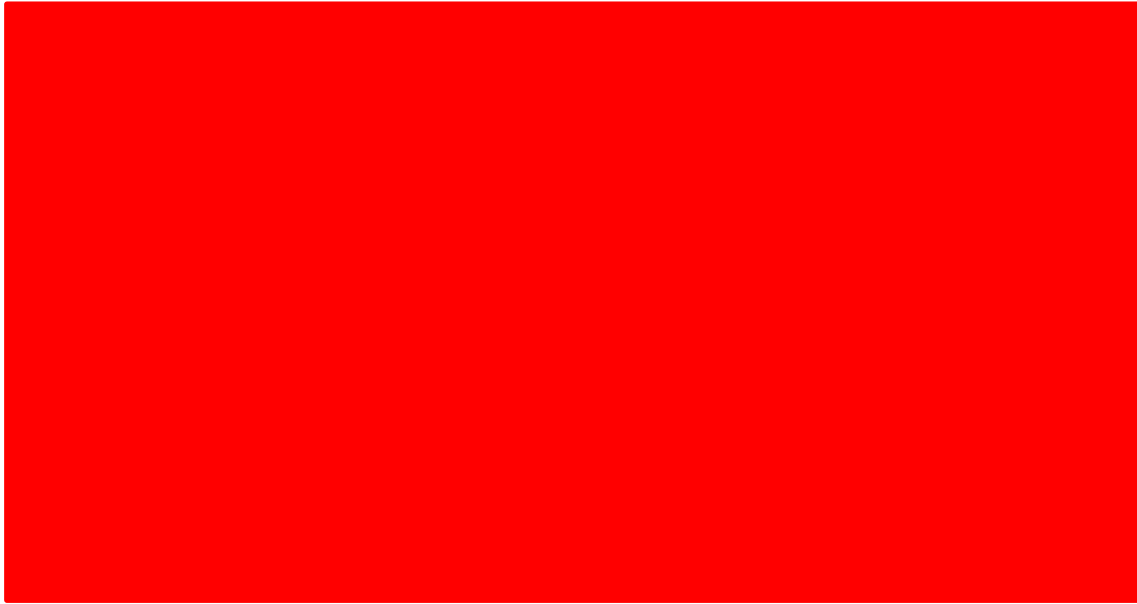
Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

[261] Az árbevételben mért piaci részesedések a volumenben mérthez hasonlóan alakultak, azzal az eltéréssel, hogy **Üzleti titok** és **Üzleti titok** részesedése kisebb, míg az Egyéb szolgáltatók csoportjéé valamivel nagyobb, mint a volumen esetén. A piacon árbevételben mérve is a Magyar Telekom a piacvezető, 2016-ban **Üzleti titok** %-os piaci részesedéssel.

II.1.5. Árak alakulása

[262] A bérelt vonali szolgáltatás esetén a szolgáltatók általában meghatároznak listaárakat, azonban a piac természetéből adódóan a szolgáltatás megvásárlására az ajánlatok versenyeztetése alapján kerül sor. A tényleges árak emiatt jelentősen eltérhetnek a listaáraktól. A piaci árak becsléséhez ezért az egyes sebességkategóriákhoz tartozó, a piacelemzési adatbekérés adataiból számított fajlagos havi díj árbevétel adatokat használtam fel (a továbbiakban: átlagos havi díj), mert ezzel közelíthetőek legjobban a tényleges piaci árak. A sebesség kategóriánként számított átlagos havi díjak időbeli alakulását mutatja a következő ábra.

⁷² **Üzleti titok.**

22. ábra: Ethernet bérelt vonali kiskereskedelmi szolgáltatás egy végpontra jutó átlagára sebességkategóriánként, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [263] Az ábrán látható, hogy – az 500-1000 Mbit/s kategóriát kivéve – minden kategória esetén csökkent az adott kategóriába tartozó kiskereskedelmi Ethernet bérelt vonalak átlagos havi díja 2016-ra.
- [264] A TDM bérelt vonalak esetében is hasonló tendencia figyelhető meg. Az átlagos havi díjak 2012-höz képest 2016-ra minden sebességkategóriában csökkentek, kivéve a 100-500 Mbit/s-os kategóriát. A 20-30, 40-50 és az 50-100 Mbit/s sebességkategóriában a változás olyan nagy volt, hogy a havi díjak átlagos értéke közel a felére csökkent a vizsgált 4 éves periódus végére.

23. ábra: TDM bérelt vonali átlagárak alakulása sebességkategóriánként, 2012-2016

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

Az ábra üzleti titkot tartalmaz.

- [265] Az analóg bérelt vonalaknál is egyértelmű és folyamatos csökkenés figyelhető meg az átlagos havi díjban.
- [266] Elmondható tehát, hogy minden bérelt vonal típus esetén alapvetően csökkenő díjak jellemezték a piacot 2012 és 2016 között.

II.2. Jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosításának menete (piacelemzés)

- [267] A jelen határozat indokolás rész A. fejezet I.9. pontjában foglaltak szerint a „Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén” piac szabályozási szempontból érintett, ezért szükséges a piacra vonatkozóan a piacelemzés elvégzése és szükség esetén jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató(k) kijelölése.
- [268] A jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató – összhangban az Eht. 62. § (3) bekezdésében foglaltakkal – az a vállalkozás, amely valamely érintett piacon, amelyen a gazdasági verseny nem hatékony, egyedül (önálló erőfölény) vagy más szolgáltatóval közösen (közös erőfölény) gazdasági erőfölényben van. A gazdasági erőfölény olyan gazdasági helyzet, amely lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa.
- [269] A piac elemzése során az Iránymutatások 58. pontjában, a piaci erő megítéléséhez szükséges következő szempontok⁷³ figyelembevételével jártam el:
- piaci részesedés
 - a vállalkozás abszolút és relatív mérete
 - ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
 - technológiai és kereskedelmi előnyök vagy felsőbbrendűség
 - a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje
 - könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
 - termék/szolgáltatási diverzifikáció
 - méretgazdaságosság
 - választékgazdaságosság
 - vertikális integráció
 - fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat
 - belépési korlátok
 - a potenciális verseny hiánya
 - a terjeszkedés akadályai
- [270] A felsorolt szempontok eltérő relevanciával bírnak a „4. Helyhez kötött magas minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása Magyarország területén” elnevezésű piac vizsgálata szempontjából, a teljesség igénye miatt azonban a kevésbé releváns kritériumok vizsgálatával is foglalkoztam, amelynek során indokoltam, hogy miért tekintem e szempontokat az adott érintett piac vonatkozásában kevésbé jelentősnek.
- [271] Az önálló erőfölény vizsgálatát követően került sor a közös erőfölény vizsgálatára.

⁷³ Az Iránymutatásokban megjelenő három új szempont (a közvetlen és közvetett hálózati hatás, a hosszútávú és fenntartható hozzáférési megállapodások kötése, a más piaci szereplőkkel létrehozott szerződéses kapcsolat) jelen piac vonatkozásában nem bírnak érdemi relevanciával. A hálózati hatás kapcsán nem azonosítható olyan kizárólagos tartalom és jelentős kiterjedés, ami a pozitív externáliák kiváltó oka lehetne. A másik két szempontnak megfelelő megállapodások és szerződéses kapcsolatok nem jellemzik a piacot.

II.3. Önálló erőfőlény értékelése

[272] A jelen határozatban azonosított érintett piac nagykereskedelmi piac, ugyanakkor a kiskereskedelmi piacon megjelenő szolgáltatások döntő többsége a vertikálisan integrált szolgáltató – nagykereskedelmi piacon önállóan meg nem jelenő – belső teljesítményre épül. Ilyen körülmények között kizárólag a nagykereskedelmi piac figyelembe vétele félrevezető lehet, az ilyen vizsgálat nem ad teljes képet a tényleges piaci erőviszonyokról⁷⁴. Ennek megfelelően a vizsgálatok során nemcsak a nagykereskedelmi piacon, hanem a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon – amelyre a szabályozás végső soron irányul – érvényesülő versenyt, illetve piaci erőviszonyokat is megfelelően vizsgálom. Ez a megközelítés a nagykereskedelmi piaci viszonyok mellett lehetővé teszi a kiskereskedelmi piac irányából érkező versenynyomás figyelembe vételét is.

II.3.1. Piaci részesedés

[273] A piaci részesedések vizsgálatának kiemelt szerepe van a jelentős piaci erő megítélése szempontjából. A vizsgált mutató tartalma szerint alapvetően kétféle piaci részesedést számítható: volumen, illetve árbevétel alapú. A jelen határozatban azonosított nagykereskedelmi piacon azonban csak a volumen alapú mutató használható, mivel a nagykereskedelmi bérelt vonali értékesítések árbevételére vonatkozó adatok megadása során a szolgáltatók jelentős része nem tudta elkülönülten kimutatni a végződtetési szegmensre vonatkozó árbevétel⁷⁵. Másrészt az árbevétel adatok nem csak az azonosított kapcsolódó kiskereskedelmi piachoz kapcsolódó – üzleti felhasználók számára nyújtott – nagykereskedelmi bérelt vonalak árbevételét tartalmazzák, hanem az ezen szolgáltatással együtt értékesített, más célra nyújtott szolgáltatások árbevételét is. A tényleges, belső teljesítmény nélküli értékesítésekre vonatkozó volumenadatok alapján számított piaci részesedések⁷⁶ a következőképpen alakultak:

Volumen/részesedés	2012	2013	2014	2015	2016
Volumen (végpont db)					
Invitech					
MT					
GTS					
UPC					
AH					
Egyéb					

10. táblázat: Piaci részesedések a belső teljesítmények nélkül (tényleges értékesítések)

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz

⁷⁴ A Munkanyag a Belső teljesítmények piacba sorolása fejezet (16.-17. oldal) bevezetőjében a belső teljesítmények figyelembevételét mind a piacmeghatározásra, mind a piacelemzési szakaszra kiterjedőleg javasolja.

„Given that in the context of ex-ante regulation, NRAs will have to assess whether future regulatory intervention in relevant market is warranted, the issue of how to take into account the self-provision of wholesale inputs arises frequently in both defining and analysing wholesale markets.”

⁷⁵ A szolgáltatók jelentős része a végződtetési és trónk szegmenst együtt értékesíti az előfizetők számára.

⁷⁶ A vállalatcsoportokon belüli értékesítések, mint belső teljesítmények kiszűrésre kerültek.

- [274] A tényleges értékesítéseket tekintve a piac két legnagyobb szereplője az Invitech és a Magyar Telekom melyek együtt az összes tényleges értékesítés **Üzleti titok** nyújtják. Mindkét szolgáltató piaci részesedése viszonylag stabil az ötéves periódus során. **Üzleti titok**.
- [275] A csak a tényleges nagykereskedelmi értékesítéseket figyelembe vevő piaci részesedés számítás ugyanakkor félrevezető, a piacmeghatározáshoz hasonlóan a piaci részesedések meghatározásánál ebben az esetben is szükséges a belső teljesítmények figyelembe vételével számított piaci részesedések meghatározása. Ezt több tényező is indokolja:
- A nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevétele alacsony, mindössze 10% körüli értéket jelent a kiskereskedelmi piac méretéhez képest, ezért az így számított piaci részesedések nem adnak megfelelő képet a piaci struktúráról, az erőfölényes helyzetről.
 - A szabályozás végső célja a hatékony verseny biztosítása a kiskereskedelmi piacon. Ennek megfelelően a kiskereskedelmi piacról érkező versenynyomást a piaci részesedés vizsgálata során is figyelembe kell venni és ez csak a belső teljesítmények figyelembe vételével biztosítható.
- [276] Mindezek alapján a piaci részesedéseket a vertikálisan integrált szolgáltatók belső teljesítményének figyelembe vételével is kiszámoltam. Mivel a szolgáltatás nyújtásához szükséges belső teljesítmény nem jelenik meg tranzakcióként, abból árbevétel nem származik, ezért csak a volumen alapú (hozzáférések száma) mutató meghatározására volt lehetőség. A számítások eredményét a következő táblázat mutatja be.

Volumen/részesedés	2012	2013	2014	2015	2016
Volumen (végpont db)					
MT					
Invitech					
GTS					
AH					
UPC					
MVM NET					
Egyéb					

11. táblázat: Piaci részesedések a belső teljesítmények figyelembevételével

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [277] A belső teljesítmények figyelembevételével számított piacon a Magyar Telekom és az Invitech végpontjai együttesen a piac **Üzleti titok** %-át adják. Az Invitech részesedése stabilan **Üzleti titok** % körül alakul. A piac legnagyobb szereplője a Magyar Telekom, amelynek részesedése a periódus során **Üzleti titok**.⁷⁷ A Magyar Telekom részesedése **Üzleti titok**. A piacon a fentiekén kívül még számos kis szereplő is jelen van (összesen 25 darab), melyek együttes piaci részesedése mindössze 4%-ot tett ki 2016-ban.
- [278] Ahogyan a kiskereskedelmi piac elemzésénél bemutattam a jelen határozat indokolás A. fejezet II.1.1. pontjában, a bérelt vonali piac jelentős technológiai átalakuláson megy végbe, amelynek következtében a közeli jövőben a TDM és az analóg bérelt vonalak eltűnése várható. Az előretekintő szabályozás követelménye miatt ezért kiemelt jelentősége van a jövőben várhatóan szinte kizárólagossá váló

⁷⁷ **Üzleti titok.**

Ethernet technológia vizsgálatának. Megvizsgáltam ezért a piaci részesedések alakulását külön az Ethernet szegmensre vonatkozóan is:

Volumen/részesedés	2012	2013	2014	2015	2016
Volumen (végpont db)					
MT					
Invitech					
GTS					
AH					
UPC					
MVM NET					
Egyéb					

12. táblázat: Piaci részesedések az Ethernet szegmensben (belső teljesítmények figyelembe vételével)

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekérés

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [279] Az Ethernet látható kép meglehetősen hasonló a teljes piacnál tapasztaltnak. Jelentősebb eltérés abban mutatkozik, hogy a **Üzleti titok**. A piac kisebb szereplőinek részesedése ugyanakkor nagyon hasonlóan alakul a teljes piacnál látottakhoz.
- [280] Az adatok idősoros vizsgálata alapján valószínűsíthető, hogy a Magyar Telekom piaci részesedése várhatóan az előtekintő időtávon is **Üzleti titok** 40% fölött marad. Az előtekintő időtávon nem várható a piaci részesedések jelentős átrendeződése. **Üzleti titok**.
- [281] A piaci részesedések nagyságának megoszlásának és időbeli változásának vizsgálata alapján megállapítottam, hogy az azonosított érintett piacon a Magyar Telekom rendelkezik a jelentős piaci erő meglétét valószínűsítő piaci részesedéssel.

II.3.2. A vállalkozás abszolút és relatív mérete

- [282] A piaci erőfölény megítélésének fontos szempontja a vállalkozás mérete, a nagyobb méretből származó erőforrástöbblet, illetve az esetleges megtakarítások a piaci verseny különböző területein – termelés, beszerzés, pénzügy, értékesítés, marketing, K+F – lehetőséget teremtenek az előnszerzésre. A nagyobb méretből származó alacsonyabb fajlagos ráfordítások valamennyi korábban felsorolt területen jelentkezhetnek és különösen a termelés – tehát a szolgáltatás előállítás, azaz a hálózat építése és üzemeltetése terén – jelentős versenyelőnyt biztosíthatnak a nagyobb vállalkozások számára.
- [283] A vállalkozások méretének vizsgálata során területi korlátok miatt nem elemeztem valamennyi, az azonosított nagykereskedelmi piacon szolgáltatást nyújtó szolgáltatót, csak a jelentősebb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatókat, mivel a többi szolgáltatót illetően megállapítható, hogy döntően kis-, esetleg közepes méretű vállalkozásokról van szó, amik sok esetben csupán néhány bérelt vonali végpontot nyújtanak. Ezek a vállalkozások mind a bevételeket, mind az eszközállományt tekintve nagyságrenddel, vagy akár több nagyságrenddel kisebb méretűek, mint a piac legnagyobb méretű szereplői. A fentiekből következően elegendőnek tartottam csupán az azonosított érintett nagykereskedelmi piacon 1% feletti részesedést⁷⁸ elért cégeket figyelembe venni, mivel a többi

⁷⁸ **Üzleti titok**.

vállalkozás az erőfölény meghatározását nem befolyásolja. Az azonosított érintett piacon legjelentősebb, 1%-nál nagyobb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatók méretének jellemző mutatóit mutatja a 13. táblázat.

Szolgáltatók 1% feletti részesedéssel	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök (millió Ft)	Saját tőke (millió Ft)	Személyi jellegű ráfordítások (millió Ft)	Összes előfizetés száma* (db)	Hírközlési szolgáltatásból származó árbevétel* (millió Ft)	Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (millió Ft)
Magyar Telekom	1 038 673	371 732	553 824	56 613			471 532	65 144
UPC	192 309	73 623	47 440	8 327			72 909	4 362
Invitech	38 241	24 891	6 573	5 040			23 168	3 822
Antenna Hungária	95 952	44 980	76 703	6 474			44 662	1 007
MVM Net	51 513	24 235	21 719	3 309			22 618	-8 011

* 2016-os adatok

13. táblázat: Vállalkozások mérete, 2017

Forrás: Éves beszámoló, NMHH piacfelügyeleti adatszolgáltatás

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [284] Az azonosított nagykereskedelmi piac legnagyobb méretű szereplői a Magyar Telekom, az Invitech, a UPC, az Antenna Hungária és az MVM Net. A vállalkozásméret tekintetében ezen vállalkozások közül a hazai elektronikus hírközlési piacon legtöbb előfizetővel rendelkező Magyar Telekom minden dimenzióban közel egy nagyságrenddel meghaladja az összes jelentős szolgáltatóét. Az Invitech – a legnagyobb kihívó – a vizsgált cégek közül a második legalacsonyabb értékesítési nettó árbevétellel rendelkezik.
- [285] A vizsgált piacon a legnagyobb szolgáltatók piaci részesedése jelentősen eltér (lásd 11. táblázat) és a piaci erőviszonyokat emiatt erőteljesen befolyásolja, hogy a piacon a piacvezető, illetve a kihívók személyében milyen méretű vállalkozások versenyeznek egymással. Annak érdekében, hogy az egyes vállalkozások méretének piaci helyzetre gyakorolt hatását megfelelően figyelembe tudjam venni, a vállalkozásméretet a piaci részesedésekre tekintettel is vizsgáltam.
- [286] Mindezek alapján kijelenthető, hogy a piacvezető és a jelentős részesedéssel rendelkező kihívók között lényegi méretbeli eltérés van: a piacvezető számottevő méretbeli előnyben van a kihívókkal szemben.
- [287] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a vállalkozás mérete, mint a piaci erőt befolyásoló szempont erősíti a piacvezető Magyar Telekom helyzetét.

II.3.3. Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett

- [288] Az azonosított piaci szolgáltatás nyújtásához használt infrastruktúra a végződtetési szegmenst biztosító hálózati összeköttetés szükséges infrastruktúra elemeket tartalmazza.
- [289] A bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra kiépítése jelentős elsüllyedt költségekkel jár, amelynek megtérülésére az új belépő számára kisebb az esély, amennyiben az adott területen már korábban kiépült a szolgáltatás nyújtására alkalmas infrastruktúra. A nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti rendelkezés tehát jelentős versenyelőny forrása lehet. A

A nagykereskedelmi piacon jelentős szolgáltatók a kiskereskedelmi piacon (II.1.4.2 pont) is 1%-ot meghaladó részesedéssel rendelkeznek.

potenciális piacra lépő akkor vállalja az infrastruktúra kiépítésével járó beruházási költségeket, ha kilátása van arra, hogy mind a beruházás egyszeri költségei, mind a szolgáltatásnyújtással kapcsolatosan folyamatosan felmerülő költségei megtérülnek.

- [290] A későbbi belépés magasabb hosszú távú költségszintet és – a kezdeti időszakban mindenképpen, de később is valószínűsíthetően – kisebb előfizetői bázist jelent. (Több szolgáltatás együttes nyújtása esetén az elsüllyedt költségekhez hasonlóan a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés, mint belépési korlát szerepét csökkentheti, hogy a költségek több szolgáltatás között oszlanak meg.)
- [291] Az azonosított nagykereskedelmi piacon egy új belépő számára a megtérülésre kisebb az esély, amennyiben az adott területen már korábban kiépült, az adott szolgáltatás kialakítására alkalmas infrastruktúra vagy meglévő infrastruktúra elemek találhatóak. A piac földrajzi kiterjedésének vizsgálata során az I.7.1.1. pontban megállapítottam, hogy a Magyar Telekom rendelkezik a legkiterjedtebb hozzáférési hálózati lefedettséggel. Ennek köszönhetően a Magyar Telekom nagyobb valószínűséggel képes meglévő hálózati szakaszai felhasználásával, alacsonyabb költségszint mellett végződtetési szegmenseket létesíteni.
- [292] A kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatások végződtetési szegmensek és az azokhoz kapcsolódó trónk szegmensek felhasználásával alakíthatóak ki. A végződtetési szegmensek létesítésének lehetőségét és költségét befolyásolja, hogy az adott szolgáltató milyen lefedettségű, bérelt vonali trónk szegmensek kialakítására felhasználható gerinchálózattal rendelkezik. A kiterjedtebb, több csatlakozási ponttal rendelkező gerinchálózattal rendelkező szolgáltató könnyebben létesít elérést az előfizetői végpontokhoz. A gerinchálózat kiterjedtségére a végződtetési szegmensek és trónk szegmensek kapcsolódási pontjait jelentő csomópontok (jelenléti pontok) számából és elhelyezkedéséből vonható le következtetés. Ennek alapján országos kiterjedésű gerinchálózattal a Magyar Telekom és az Invitech mellett az MVM NET, az Antenna Hungária is rendelkezik. A piac földrajzi kiterjedésének vizsgálata során az I.7.1.1. pontban megállapítottam, hogy a szolgáltatók gerinchálózati lefedettségét a csomópontok alapján vizsgálva a Magyar Telekom rendelkezik a legkiterjedtebb hálózattal. Ennek következtében rövidebb végződtetési szegmenseket kell építenie, hogy az ügyfeleinél bérelt vonali szolgáltatást létesítsen. A rövidebb szakaszok egyben alacsonyabb beruházási költséget is jelentenek.
- [293] Az európai uniós támogatással megvalósuló Szupergyors Internet Projekt (SZIP) különösen az eddig rosszabbul ellátott területeken hatást gyakorolhat a bérelt vonali hozzáférések elérhetőségére is. Mivel a szélessávú és a bérelt vonali szolgáltatások infrastruktúra igénye jelentősen átfed, ezért a SZIP projekt keretében megépülő passzív infrastruktúra elemek – alépitmény, oszlopsor, sötétszál - az azonosított piaci szolgáltatások nyújtásához is felhasználható lesz.
- [294] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés tekintetében Magyar Telekom versenytársaihoz képest előnyben van. A hálózati lefedettsége továbbra is a legnagyobb, amivel egyetlen piacon lévő és új belépő hálózata sem összevethető méretű. A relatív előny mértéke a párhuzamos hálózatok fejlesztésével a jövőben várhatóan csökken, ugyanakkor tartósan fennmarad.
- [295] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrzés, mint a piaci erőt befolyásoló szempont erősíti a piacvezető Magyar Telekom helyzetét.

II.3.4. Technológiai és kereskedelmi előnyök vagy felsőbbrendűség

- [296] Az azonosított piacon a szolgáltatások heterogének az alkalmazott technológiák és az átviteli hálózatok típusa szempontjából, de a hálózat típus – az átviteli közeg jellemzőinek függvényében – inkább csak az adott hálózaton nyújtható maximális sebességre van hatással. A technológiai szempontból legkevésbé korszerű analóg szolgáltatásokat a Magyar Telekom, az Invitech és az MVM NET nyújtják.

A szintén hagyományos technológiának számító TDM bérelt vonalak száma gyors tempóban esett vissza az elmúlt években, ilyen szolgáltatást is csak néhány szolgáltató kínál (az analóg szolgáltatást nyújtókon felül a UPC). A hagyományos szolgáltatások esetében a technológiai előny vagy felsőbbrendűség nem értelmezhető.

- [297] A korszerű Ethernet szolgáltatást lényegében minden bérelt vonali nagykereskedelmi piacon jelenlévő szolgáltató képes nyújtani. Az Ethernet szolgáltatás nyújtásához szükséges fejlesztések folyamatos implementálása minden szolgáltató számára nyitva áll. Az elmúlt évek tapasztalatai és a belátható időtávon várható változások fényében az azonosított piac által igényelt korszerű szolgáltatások tekintetében nem állapítható meg versenyelőny sem a Magyar Telekom, sem bármely más szolgáltató esetében, amely technológiai előnyön vagy felsőbbrendűségen alapulna.
- [298] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a technológiai előnyök és felsőbbrendűség, mint a piaci erőt befolyásoló szempont nem erősíti a piacvezető Magyar Telekom helyzetét.

II.3.5. A kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

- [299] Kiegyenlítő vásárlóerőről akkor beszélünk, ha valamely szolgáltatás vásárlója megfelelő érdekérvényesítő erővel rendelkezik ahhoz, hogy az eladó szolgáltatóra nyomást gyakoroljon az árak vagy más szolgáltatási feltételek meghatározása során. Ehhez az szükséges, hogy a szolgáltatás vásárlója, illetve a vásárló megtartása az eladó számára – akár az értékesítésből való részesedése, akár kereskedelmi fontossága folytán – fontos legyen és a vásárló számára rendelkezésre álljon egy vagy több helyettesítési lehetőség. Ez utóbbi az árak, vagy más szolgáltatási feltételek számára kedvezőtlen megváltozása esetén gyors, alacsony költségek melletti váltási lehetőséget biztosít (hiteles fenyegetés). A kiegyenlítő vásárlóerő érvényesüléséhez tehát a következő szempontok teljesülésére van szükség:
- a vásárló az eladó értékesítéseiből jelentős/fontos részét képvisel,
 - rendelkezésre állnak helyettesítési lehetőségek (akár a szolgáltatás saját előállítás is) a vásárló számára és ezekről jól informált,
 - a helyettesítés gyorsan, alacsony költségekkel megvalósítható.
- [300] Az első kritérium a piacon legnagyobb szolgáltatók esetében teljesül, azonban eltérő mértékben. Az alábbi táblázatból látható, hogy a vevők koncentrációja magas: a három legnagyobb vevő mindenhol az összes értékesítés több mint **Üzleti titok** %-át teszi ki. A Magyar Telekom, a UPC és az Invitech esetében **Üzleti titok**.

Nagykereskedelmi szolgáltatók				
	MT	Invitech	UPC	AH ⁷⁹
1. Vevő	Üzleti titok			
2. Vevő	Üzleti titok			
3. Vevő	Üzleti titok			
Három legnagyobb vevő	Üzleti titok			

14. táblázat: A legnagyobb három vevő részesedése a szolgáltatók ténylegesen értékesített nagykereskedelmi bérelt vonalaiból (végpontszám alapján)

Forrás: NMHH piacelemzési adatbekerés

Üzleti titok

⁷⁹ **Üzleti titok**

- [301] **Üzleti titok.**
- [302] Érdemes továbbá megjegyezni, hogy a jelentős szolgáltatók esetén meglévő jelentős alkuerőnek valószínűleg nincs olyan tovagűrűző hatása, ami a többi kisebb vevőt is érintené, mivel a szolgáltatásokat a szolgáltatók egyedi szerződések alapján nyújtják.
- [303] A SZIP projekt keretében megvalósuló hálózatfejlesztések e tekintetben hozhatnak némi – de várhatóan nem jelentős – változást a piacon, hiszen a saját hálózat építéséhez szükséges infrastruktúra kínálatának bővítésével hozzájárulhatnak a vevői alkuerő növekedéséhez.
- [304] Összefoglalóan elmondható, hogy bár a piacvezető mellett a többi szereplő is szembesül a kiegyenlítő vásárlóerő bizonyos szintjével, ugyanakkor ezek mértéke jelentősen eltér egymástól. A kiegyenlítő vásárlóerő megléte kisebb mértékben korlátozza a Magyar Telekomot, mint versenytársait, így a piaci erőt növelő tényező.
- [305] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje, mint a piaci erőt befolyásoló szempont erősíti a piacvezető Magyar Telekom helyzetét.

II.3.6. Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz

- [306] A hírközlési infrastruktúra – így a magas minőségű hozzáférést biztosító hálózati infrastruktúra – kiépítése jelentős beruházást igényel és a beruházások megtérülési ideje közép-, illetve hosszú távú, ennek megfelelően a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés meghatározó jelentőségű az infrastruktúrát fejlesztő szolgáltatók számára. A tőkepiacokhoz és pénzügyi forrásokhoz való könnyebb hozzáférést nagymértékben meghatározza az adott szolgáltató piaci részesedése, pénzügyi helyzete és jövedelmezősége, tulajdonosi háttere, stratégiája, valamint az ügyvezetés stabilitása és reputációja. A könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz, mint piaci előny elsősorban több szolgáltató viszonylatában értelmezhető.
- [307] A pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést meghatározó tényezők közül jelen határozatban a szolgáltatók méretét, piaci részesedését, tulajdonosi hátterét és pénzügyi helyzetét vizsgáltam. A vizsgálatok során – ahogyan korábban is – az azonosított piacon 1% feletti részesedést elért szolgáltatókat hasonlítottam össze.
- [308] A vállalkozás mérete a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést is befolyásolja, hiszen nagyobb vállalkozás esetén egységnyi beruházás kisebb kitétséget és így kisebb kockázatot jelent, mint egy kisebb vállalkozás esetén. A nagyobb vállalkozásméret egyben több lehetőséget is kínál a tevékenységek diverzifikálására, ahol a több lábbon állás stabilitást biztosít a szélsőséges piaci mozgások esetén csökkentve a vállalkozás kockázatát. A szolgáltatók méretét a II.3.2. pontban már részletesen vizsgáltam.
- [309] A 13. táblázat adatai alapján megállapítottam, hogy a méret, mint a piaci erőt befolyásoló szempont erősíti a piacvezető szolgáltató helyzetét. Ezen megállapítás természetesen a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés tekintetében is értelmezhető, tehát a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés tekintetében lényegesen kedvezőbb helyzetben van a piacvezető szolgáltató.
- [310] A piaci részesedésekben meglévő különbségek és a piaci helyzet szintén befolyásolhatják a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést. Magas piaci részesedéssel, jelentős előfizetői bázissal rendelkező szolgáltatók esetében a meglévő előfizetők stabil cash-flow áramlást biztosítanak, míg egy alacsonyabb ügyfélbázissal rendelkező szolgáltató esetén a beruházás a magasabb kockázat miatt az iparági elvárt hozamszintnél valószínűleg csak rosszabb feltételekkel (vagy egyáltalán nem) finanszírozható. A piaci részesedések vizsgálata során az egyes szolgáltatókat az adott vállalkozás összpiaci és az azonosított

nagykereskedelmi piaci részesedése alapján is értékeltem és ezek alapján vizsgáltam a piaci erőt az azonosított piacon. A vizsgálatok eredményét a következő táblázat mutatja be.

Szolgáltatók 1 % feletti részesedéssel	Piaci részesedés volumen alapján*	Részesedés a bérelt vonali végződtetési szegmens piacon volumen alapján**	Hírközlés-piaci részesedés*** bevétel alapján
Magyar Telekom			
Invitech			
MVM Net			
Antenna Hungária			
UPC			

* NMHH piacfelügyeleti adatszolgáltatás - Összes előfizetés szám alapján

**NMHH piacelemzési adatszolgáltatás

***NMHH piacfelügyeleti adatszolgáltatás – Hírközlési szolgáltatásból származó nettó árbevétel

15. táblázat: A jelentős szolgáltatók részesedései az egyes piacokon 2016-ban

Forrás: NMHH piacelemzési adatszolgáltatás, NMHH gyorsjelentés, Piacfelügyeleti adatszolgáltatás

A táblázat üzleti titkot tartalmaz.

- [311] A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a piacvezető Magyar Telekom mind a bérelt vonali végződtetési szegmens tekintetében, mind az összes elektronikus hírközlési szolgáltatást tekintve jóval nagyobb piaci részesedéssel rendelkezik a többi szolgáltatóhoz viszonyítva (a bérelt vonali végződtetési szegmens részesedését tekintve a különbség a legnagyobb kihívóval szemben is több, mint **Üzleti titok** %, az összpiaci képet tekintve pedig még ennél is jóval nagyobb).
- [312] A leírtak alapján megállapítható, hogy a piaci részesedésekben és a piaci helyzetben meglévő különbségek olyan helyzetet eredményeznek, amely a piacvezető piaci erejét erősítheti.
- [313] A pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést a vállalkozás tulajdonosi háttere közvetlenül és közvetve is jelentősen befolyásolja. A tőkeerős anyavállalattal, nemzetközi háttérrel rendelkező szolgáltatók helyzetét nemcsak az erősíti, hogy a kisebb tulajdonosi kockázat miatt lényegesen kedvezőbb feltételek mellett juthatnak hitelekhez a hazai piacon, hanem – tekintettel anyavállalatuk stabil pozíciójára – számukra a külföldi forrásbevonás lehetőségei is adóttak, mind a cégcsoporton belüli pénzügyi transzfer, mind a hitelfelvétel formájában. A nemzetközi gyakorlatban számos esetben előfordul, hogy a tőkeerős anyavállalattal, stabil tulajdonosi háttérrel rendelkező vállalatoknak lehetőségük van arra, hogy kedvező helyzetüket kihasználva azért vegyenek fel hiteleket, hogy azokkal – természetesen felárral – kisebb piaci alkuerővel rendelkező partnereiket, beszállítóikat finanszírozzák. Ezzel szemben a nemzetközi háttérrel nem rendelkező szolgáltatók számára a magasabb tulajdonosi kockázat miatt már nehezebb és költségesebb a külső pénzügyi erőforrások bevonása, még akkor is, ha egyébként vagyoni helyzetük stabil és jövedelmező gazdálkodást folytatnak.
- [314] A tulajdonosi háttér tekintetében a piacvezető Magyar Telekom, valamint a UPC van a legkedvezőbb helyzetben, mivel mindkét szolgáltató jelentős tőkeerővel rendelkező külföldi szakmai befektető tulajdonában van. Az előbbi a Németországban piacvezető Deutsche Telekom AG többségi

tulajdonában⁸⁰ van, az utóbbi pedig jelenleg az egyesült államokbeli Liberty Global érdekeltségébe tartozik, amely a világ vezető kábeltelevízió-szolgáltatójának számít⁸¹.

- [315] Az azonosított piac további két jelentős szereplője az MVM Net⁸² és az Antenna Hungária a Magyar Állam 100%-os tulajdonában van, stabil pénzügyi háttérrel rendelkezik.
- [316] A legnagyobb piaci kihívó Invitech a közelmúltban esett át tulajdonosváltáson, az Invitel csoport anyavállalatának (Magyar Telecom B.V.) új tulajdonosa a China-CEE Fund, amely a korábbi többségi tulajdonoshoz (Mid Europa Partners) hasonlóan pénzügyi befektetőnek tekinthető, hírközléspiari tapasztalatok nélkül és a Magyar Telekom és a UPC tulajdonosánál kisebb tőkeerővel. A Magyar Telekom és a UPC anyavállalatainál jóval kisebb méret természetesen a pénzügyi lehetőségek tekintetében is korlátozottabb mozgásteret jelent.
- [317] A piacvezető szolgáltató mellett ugyan a kisebb kihívók is kedvező pénzügyi háttérrel rendelkeznek, de a legnagyobb kihívó Invitech pénzügyi mozgásteré – kisebb tőkeerővel rendelkező tulajdonosi háttéré miatt – a Magyar Telekomhoz képest lényegesen korlátozottabb.
- [318] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a tulajdonosi háttér – mint a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés lehetőségét és ezen keresztül a piaci erőt befolyásoló szempont – erősíti a piacvezető pozícióját.
- [319] A vállalkozások általános pénzügyi helyzete szintén alapvetően befolyásolja a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés lehetőségét. A 16. táblázat a jelen határozatban azonosított érintett piacon – és egyben a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon - jelen lévő jelentősebb vállalkozások pénzügyi helyzetét mutatja be a hivatalos cégbélyek alapján:

⁸⁰ A Deutsche Telekom AG a részesedésével (2016. végén 59,21%) megegyező szavazati joggal is rendelkezik.

⁸¹ A Liberty Global 2018. május 9-én bejelentette, hogy eladja a németországi, magyar, román és cseh tevékenységeit a Vodafone-nak. A felvásárlás még az Európai Bizottság jóváhagyására vár, ami a várakozások szerint 2019 közepén zárulhat le.

⁸² Az MVM Net az MVM Zrt 100%-os tulajdonában áll, az MVM Társaságcsoporthoz pedig 100%-át a Magyar Állam birtokolja.

Szolgáltatók 1 % feletti részesedéssel	Összes eszköz (millió Ft)	Tárgyi eszközök aránya	Tőke-ellátottság	Likviditási mutató	Esedékességi mutató	Adósság-fedezeti mutató	Összes bevétel (millió Ft)	Üzemi eredménye (millió Ft)	Árbevétel arányos nyereség	Adózott eredmény (millió Ft)	Tőkearányos nyereség
Magyar Telekom	1 038 673	36%	53%	73%	39%	214%	471 532	65 144	14%	41 857	8%
Invitech	38 241	65%	17%	34%	99%	132%	23 168	3 822	17%	2 374	36%
MVM Net	51 513	47%	42%	264%	52%	311%	22 618	-8 011	-35%	-8 144	-38%
Antenna Hungária	95 962	47%	80%	119%	100%	704%	44 662	1 007	2%	955	2%
UPC	192 309	38%	25%	93%	11%	151%	72 909	4 362	6%	-3 641	-8%

16. táblázat: Fontosabb pénzügyi mutatók, 2017

Forrás: Éves beszámolók

- [320] A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a UPC és az Invitech magasabb tőkeáttétellel működnek. Az alacsonyabb tőkeáttétel, tehát a tőkeellátottság magasabb szintje a piacvezető Magyar Telekomon kívül az állami tulajdonban álló MVM Net-re és Antenna Hungáriára jellemző. Az adósságfedezet mértékét tekintve szintén ez a három cég rendelkezik a legmagasabb mutatókkal. Az állami tulajdonban lévő szereplők magasabb esedékességi mutatói – illetve az adósság fedezeti mutató mértéke – szintén arra utalnak, hogy ezek a cégek inkább rövid távú külső finanszírozásra hagyatkoznak (a 100%-os esedékességi mutatóval rendelkező Antenna Hungária pedig kizárólag rövid távú külső finanszírozásra támaszkodik).
- [321] A gazdálkodás jövedelmezősége tekintetében a vizsgált vállalkozások helyzete stabilnak tekinthető⁸³, tevékenységük az árbevétel arányos nyereséget tekintve alapvetően eredményesnek mondható, 5 % alatti mutatóval az Antenna Hungária és az MVM Net rendelkezik.
- [322] A vállalkozások általános pénzügyi helyzetével kapcsolatban összefoglalva megállapítható, hogy ugyan a kihívók pénzügyi helyzete is stabil, illetve gazdálkodási mutatóik is jónak minősíthetők, de a piacvezető szolgáltató pénzügyi mozgásteré, főleg a külső források bevonása tekintetében jóval nagyobb, különösen a legnagyobb kihívóhoz viszonyítva, így a gazdálkodási háttérből származó előny is tovább erősíti piaci pozícióját.
- [323] A vállalkozásméret, a piaci részesedések, a tulajdonosi háttér és a pénzügyi mutatók vizsgálata alapján megállapítottam, hogy a könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz az azonosított piacon erősíti a Magyar Telekom piaci erejét.

⁸³ A UPC esetében az elmúlt években az adózott eredmény szintjén jelentkező veszteség a cégcsoporton belüli pénzmozgások következtében állt elő.

Az MVM Net esetében a menedzsment az óvatosság elve alapján terven felüli értékcsökkenés elszámolásáról határozott az LTE 450 hálózattal kapcsolatban, mivel 2017-ben megkötött szerződések a várható és diszkontált jövőbeni pénzáramok alapján még nem biztosítják a projekt megtérülését. Másrészt jelentős összegben faktoráltak követeléseket. Ezen tételeknek köszönhetően az üzemi eredmény 2017-re negatív lett.

II.3.7. Termék/szolgáltatás diverzifikáció

- [324] A szolgáltatás diverzifikáció azt a gyakorlatot takarja, amikor a szolgáltatók a piacon nyújtott szolgáltatásokat a versenytársaktól megkülönböztethető módon, pl. speciális csomagban, más szolgáltatásokkal együtt kínálják. Amennyiben a versenytársak nem képesek hasonló csomagot előállítani, az lehetőséget teremthet a piaci előnyszerzésre.
- [325] A szolgáltatási diverzifikáció, mint vizsgálati szempont alapvetően a kiskereskedelmi piachoz köthető, a jelen határozatban azonosított nagykereskedelmi piacokon a kritérium nem releváns. Alkalmazható ugyanakkor a szempont, amennyiben a szolgáltatási diverzifikáció képességét a nagykereskedelmi piacon jelen lévő szolgáltatók és az oda a kínálati helyettesítés révén belépni képes szolgáltatók viszonylatában vizsgáljuk. Ez a megoldás ebben az esetben is lehetővé teszi a kiskereskedelmi piacról érkező versenynyomás figyelembe vételét.
- [326] Az azonosított piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacon ráépülő szolgáltatásként megjelennek olyan más szolgáltatások – pl. internet, IP VPN, vezetékes telefon – melyeket a szolgáltatók többsége egy csomagban értékesít. Ugyanakkor a felhasználók körében végzett felmérés alapján a szolgáltatók közti választás legfontosabb szempontja a bérelt vonali szolgáltatás megbízhatósága, a szolgáltatás magas rendelkezésre állása és a nyújtott sávszélesség. Ennek köszönhetően a csomagképzésnek nincs olyan szerepe a szolgáltatók közti választás során, ami jelentős előnyt nyújthatna egyes piaci szereplőknek.
- [327] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a szolgáltatás diverzifikáció, mint a piaci erőt befolyásoló szempont nem növeli a Magyar Telekom piaci erejét.

II.3.8. Méretgazdaságosság

- [328] A méretgazdaságosság forrása a termelés volumenének növekedése révén elérhető fajlagos költségcsökkenés. A méretgazdaságossági hatás azt takarja, hogy egy adott szolgáltatás kibocsátásának növekedésével a termelés átlagköltsége (egységnyi outputra jutó input) csökken, ami a fix költségek nagy súlyára vezethető vissza. Minél nagyobb kezdeti beruházást igényel egy iparág, annál jelentősebb méretgazdaságossági hatások jelentkezhetnek. Amint azonban a kezdeti beruházások időben távolodnak, ez a hatás csökken.
- [329] A méretgazdaságossági hatás a jelen határozatban azonosított piacok szolgáltatásai (illetve az azoknak megfelelő belső teljesítmények) esetében elsősorban azokon a hozzáférési hálózati szakaszokon jelentkezhetne, ahol valamely hálózati elem vagy infrastruktúra elem több végpontot is kiszolgál. A lakossági elektronikus hírközlési szolgáltatásokkal szemben (ahol ez a hatás igen jelentős) az üzleti felhasználók telephelyeit elérő hozzáférési szakaszok jelentős része esetében a kapcsolódó infrastruktúra elemek nem szolgálnak ki nagyobb számú előfizetői végpontot, így a méretgazdaságossági hatások csak igen mérsékelten jelentkeznek.
- [330] Az azonosított piacon a méretgazdaságosság tekintetében a fentiek miatt a Magyar Telekom és az Invitech előnyben vannak a kisebb szolgáltatókhoz képest. Magasabb piaci részesedésük, a korábban kiépült és országos lefedettséget biztosító hozzáférési hálózatuk a később piacra lépő szolgáltatókhoz képest méretgazdaságosabb működést tesz lehetővé számukra.
- [331] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a Magyar Telekom méretgazdaságossági előnnyel rendelkezik a piac kisebb szolgáltatóihoz képest, ami erősíti a szolgáltató piaci erejét.

II.3.9. Választékgazdaságosság

- [332] A választékgazdaságosság hatása abból ered, hogy az egységnyi kibocsátásra eső költségek csökkennek annak következtében, ha ugyanazon vállalkozás egy termékét vagy szolgáltatását egy vagy több más termékkel, szolgáltatással együtt, közös termelési folyamatban állítja elő. A költségmegtakarítás abból származik, hogy e termékek és szolgáltatások esetében azonos eljárásokat, folyamatokat alkalmaznak. Hálózati infrastruktúrát igénylő szolgáltatások esetén jelentős választékgazdaságossági előnyt biztosíthat a szolgáltató számára az, hogy több szolgáltatását is alapvetően ugyanazt az infrastruktúrát igénybe véve nyújtja.
- [333] A Magyar Telekom a magyar vezetékes elektronikus hírközlési piac legnagyobb szolgáltatója (II.3.6. pont 15. táblázata), mely a legnagyobb hálózati lefedettséggel és a legszélesebb szolgáltatás portfólióval rendelkezik. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Magyar Telekom általában rendelkezik a választékgazdaságosságból származó előnyökkel. A jelen határozatban vizsgált nagykereskedelmi piacot – a korábban leírtaknak megfelelően – egy döntően a kiskereskedelmi szolgáltatásba beépülő belső teljesítményre alapozott piacstruktúra jellemzi, így pusztán a tényleges tranzakciókat magában foglaló nagykereskedelmi piacot vizsgálva a választékgazdaságosság, mint piaci előnyszerzési szempont félrevezető lenne. Alkalmazható ugyanakkor a szempont, amennyiben az előnyt a nagykereskedelmi piacon jelen lévő szolgáltatók és az oda a kínálati helyettesítés révén belépni képes szolgáltatók viszonylatában vizsgáljuk. Ez a megoldás ebben az esetben is lehetővé teszi a kiskereskedelmi piacról érkező versenynyomás figyelembe vételét.
- [334] A választékgazdaságossági előnyök a jelen határozatban azonosított piacok szolgáltatásai (illetve az azoknak megfelelő belső teljesítmények) esetében elsősorban a II.3.7. pontban felsorolt szolgáltatásokkal (internet, IP VPN, vezetékes telefon) együtt történő értékesítésen keresztül realizálhatók. Ebben az esetben a szolgáltatásnyújtás költségei több szolgáltatás között oszlanak meg, ami jelentős versenyelőny forrása lehet. Ugyanakkor a piacon aktív szolgáltatók között a tekintetben nincs különbség, hogy rendelkeznek a megfelelő szakértelemmel, hogy a hozzáférési szolgáltatásokon az ügyfél igénye esetén a ráépülő szolgáltatásokat is biztosítsák. A szolgáltatói interjúk és a piackutatási adatok is ezt támasztják alá. Az ügyfelek többsége elsősorban gazdaságossági megfontolásból igényt is tart a kínált komplex szolgáltatásokra, azonban a legnagyobb ügyfelek esetén ezen szolgáltatások telepítése és üzemeltetése akár házon belül is megoldható.
- [335] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a Magyar Telekom nem rendelkezik választékgazdaságossági előnnyel a piac kisebb szolgáltatóihoz képest, így ez nem erősíti a szolgáltató piaci erejét.

II.3.10. Vertikális integráció

- [336] A vertikális integráció azt jelenti, hogy egy vállalkozás (esetleg több azonos érdekkörbe tartozó vállalkozás) az értéklánc különböző szintjein elhelyezkedő piacokon egyaránt jelen van. Az ilyen szolgáltató a termelési folyamat különböző szintjeinek egy vállalkozáson belüli integrálása miatt képes a jobb árak elérésére (pl. eltérő belső és külső árak meghatározásával) és ebből fakadóan a piaci előnyszerzésre.
- [337] A jelen határozatban azonosított piac nagykereskedelmi szolgáltatásait (és az annak megfelelő belső teljesítményeket) olyan szolgáltatók nyújtják, amelyek a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon is jelen vannak. A tényleges nagykereskedelmi terméket értékesítő szolgáltatók olyan vertikálisan integrált hírközlési vállalatok, amelyek rendelkeznek passzív infrastruktúrával, illetve az infrastruktúra kiépítéséhez szükséges útvonal jogokkal, alépítményekkel, tornyokkal, oszlopokkal, ami érdemi költségelőnyt jelent számukra. A kiskereskedelmi szolgáltatásba beépülő belső teljesítményre alapozott piacstruktúrának köszönhetően a vertikális integrációból származó előnyökkel a Magyar Telekom mellett a többi jelentős szereplő is rendelkezik.

- [338] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a vertikális integráció az azonosított piacon nem jelent előnyt, mert ez a struktúra az egész piacra jellemző.

II.3.11. Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat

- [339] A meglévő forgalmazói és értékesítési hálózat mind az ügyfélmegszerzés, mind az ügyfélmegtartás költségei tekintetében jelentős piaci előny forrása lehet. A fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat, mint vizsgálati szempont elsősorban kiskereskedelmi piacok esetén értelmezhető, kevés szereplős nagykereskedelmi piacok esetén a szempont kevésbé releváns, illetve piaci előnyszerzésre kevésbé alkalmas.

II.3.12. Belépés korlátai

- [340] A belépési korlát szerepét részletesen vizsgáltam a kínálati helyettesítés kapcsán az I.4.3. és I.5.3. fejezetekben, és mindkét esetben megállapítottam, hogy a piacra belépni szándékozó szolgáltatók jelentős strukturális belépési korlátokkal szembesülnek.
- [341] A hazai piacon nem azonosítottam olyan vállalkozásokat, amelyek jelentős addicionális költségek nélkül⁸⁴ és a keresleti helyettesítés során leírt technológiáktól eltérő technológiával képesek lennének piacra lépni a piachoz tartozóként azonosított szolgáltatásokat helyettesítő szolgáltatással. A költségek belépési szempontból kiemelt szerepét támasztja alá az azonosított piacon a nehezen megkettőzhető infrastruktúra feletti ellenőrző szerep és a méretgazdaságosság erőfölényt megalapozó relevanciája.
- [342] Ezzel párhuzamosan a szomszédos piacokon nincs olyan szereplő, aki valós fenyegetést jelentene a vizsgált piacra vonatkozóan, mert ezek a szolgáltatók már korábban beléptek, illetve jelen vannak a vizsgált piacon is.
- [343] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a belépési korlát megléte az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét támogatja.

II.3.13. A potenciális verseny hiánya

- [344] Potenciális versenyről akkor beszélünk, ha egy lehetséges áremelkedés hatására hosszabb távon beléphetnek a piacra helyettesítő szolgáltatást előállító vállalkozások. Tehát a potenciális verseny a kínálati helyettesítés hosszabb távon történő megvalósulásának tekinthető. Egy ilyen hosszabb távú helyettesítésnek már a lehetősége is visszatárhathatja a piacon lévő szolgáltatókat attól, hogy tevékenységüket a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassák, így például elzárkóznak a szolgáltatás nyújtásától, vagy árakat jelentős mértékben megnöveljék (vagy jelentősen a kompetitív szint felett tartásuk). Ha egy piac hosszabb távon az új belépők által „megtámadható” piac, az a piacon jelen lévő szolgáltatók tevékenységét, a piaci erőfölénnyel való esetleges visszaélést már az adott piaci viszonyok között is korlátozhatja.
- [345] A kínálati helyettesítéshez hasonlóan a potenciális verseny vizsgálata is a belépési korlátok és a potenciális belépők várható magatartásának vizsgálatát teszi szükségessé, a fő különbség az alkalmazott időtávban van, a potenciális verseny esetén a belépést nem rövid (1 év), hanem hosszabb időtávon kell vizsgálni.

⁸⁴ Az új belépőnek saját hozzáférési hálózati infrastruktúrával rendelkeznie, ugyanakkor a hozzáférési hálózati infrastruktúra zöldmezős kiépítése jelentős költség- és időigényű, valamint jelentős kockázattal jár (és így a finanszírozási költsége is magasabb).

- [346] A kínálati helyettesítéssel kapcsolatos vizsgálatok eredményeként megállapítottam, hogy a vizsgált piacon nem azonosíthatók jelentős jogi-adminisztratív piacra lépési korlátok. A strukturális belépési korlátok vizsgálata alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a hozzáférési hálózati infrastruktúra zöldmezős kiépítésének jelentős költség- és időigénye, valamint jelentős kockázata miatt nem valószínűsíthető, hogy a nagykereskedelmi hozzáférés árának egy kismértékű (5-10%-os), de észrevehető és tartós emelkedése hatására rövid távon új vállalkozások lépjenek a nagykereskedelmi piacra.
- [347] A jelentős lefedést biztosítani képes hozzáférési hálózati infrastruktúrával rendelkező szolgáltatók mindegyike (a Digi-Invitel felvásárlás során létrejövő „új” szereplő kivételével, amely esetében – figyelembe véve a két cég által nyújtott szolgáltatásportfóliót – a belépés nem valószínűsíthető) jelen van az azonosított piacon, ezért a közeljövőben új belépés nem várható. Mivel az azonosított piachoz tartozó kiskereskedelmi és nagykereskedelmi szolgáltatások között műszaki megvalósításukban nincs különbség, a piacra eddig be nem lépett, hozzáférési hálózati infrastruktúrával már rendelkező szolgáltató mind a kiskereskedelmi, mind a nagykereskedelmi piacon jelentős strukturális belépési korlátokkal szembesül.
- [348] A strukturális belépési korlátokkal kapcsolatban a kínálati helyettesítés során tett megállapítások hosszabb időtávon is érvényesek. Mind a kapcsolódó költségviszonyok, mind a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos műszaki nehézségek és a kiskereskedelmi piaci szolgáltatás önálló előállításának infrastruktúra oldali korlátozottsága hosszabb távon is fennálló, belépést akadályozó tényezők, ami alapján hosszabb távon sem valószínűsíthető, hogy a nagykereskedelmi hozzáférés árának egy kismértékű (5-10%-os), de észrevehető és tartós emelkedése hatására új vállalkozások lépjenek az azonosított nagykereskedelmi piacokra.
- [349] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a potenciális verseny nem korlátozza az erőfölényes helyzet kialakulásának lehetőségét.

II.3.14. A terjeszkedés akadályai

- [350] A hatékony versenyhez való közeledés vizsgálata a fennálló belépési korlátok mellett kibontakozó piaci verseny vizsgálatát jelenti, ami magában foglalja a piacra később belépő szolgáltatók növekedését, piaci terjeszkedését akadályozó objektív korlátok meglétének vizsgálatát. Amennyiben a terjeszkedés rövid távon valamilyen okból akadályozott, illetve objektív felső korlátja van, az a piaci versenyt is alapvetően behatárolja.
- [351] A jelen határozatban vizsgált piac esetében, bár léteznek párhuzamos infrastruktúrák csak néhány szolgáltató nyújt nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatást más szolgáltatók számára. A nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatás nyújtásának alapja a helyi passzív infrastruktúra és hozzáférési hálózat és gyakran a gerinchálózat megléte. Az országos jelenlét tekintetében nem várható új szereplő belépése, de az egyes szereplők terjeszkedésének nincs elvi akadálya. A terjeszkedéshez vezetékessé megoldásnál útvonal jog, passzív infrastruktúra illetve ehhez való hozzáférés szükséges vagy mikrohullámú eszközök használatával saját spektrum teremt kedvező feltételeket. A terjeszkedést az akadályozza, hogy az új hálózati szakasz kiépítése, annak jelentős költségvonzata miatt inkább konkrét nagykereskedelmi piaci vevők megszerzéséhez kapcsolódik az adott területen, ahol gyakran már más szereplő is nyújt nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatást.
- [352] Amennyiben a vizsgálatok során a belső teljesítményt és ezen keresztül a kiskereskedelmi piacról érkező versenynyomást is figyelembe vesszük, akkor a piaci terjeszkedés lehetősége más logika alapján is vizsgálható. Korábban, a piaci részesedések vizsgálata során megállapítottam, hogy a Magyar Telekom piaci részesedése **Üzleti titok**. A többi szereplőnek a kiskereskedelmi piaci terjeszkedése részben nagykereskedelmi hozzáférés igénybevételével, részben új vonalak kiépítésével

történt. Mivel a piacon lévő szolgáltatók számára a saját szakaszok építése lehetséges alternatíva, egyedi vonalak szintjén a kiskereskedelmi piacon lehetőség van saját infrastruktúra alapú terjeszkedésére. Az államilag támogatott hálózatfejlesztésekhez kapcsolódó kötelezettségek, illetve az Eht.-ban implementált szimmetrikus kötelezettségek hatása szintén csökkentik a terjeszkedés előtti akadályokat.

- [353] Ugyanakkor a keresleti oldalon jelentős terjeszkedési korlátokat találtam. Bővülésre a korábbi években – a kormányzati célú hírközlési szolgáltatások kereskedelmi piacról történt kikerülésének (jelen határozat indokolás A. fejezet I.5.1. pontja) következtében – szűkülő piacon a közeli jövőben nem lehet számítani. A kiszolgált üzleti felhasználói kör esetében az egyes szolgáltatók terjeszkedésének komoly gátat szab a meglévő szerződések időtartama, a felhasználók biztonságot és folyamatosságot preferáló beszerzési politikája és emiatt adódó viszonylag alacsony váltási hajlandósága.
- [354] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a terjeszkedés ugyan kínálati oldali szempontok alapján elvben lehetséges, de a keresleti oldali akadályok miatt csak részben képes korlátozni a piacvezető szolgáltató piaci helyzetét.

II.3.15. Önálló erőfölény vizsgálatának eredményei

- [355] A következő táblázat az önálló erőfölény egyes kritériumai vizsgálatának eredményeit összefoglalóan mutatja be.

	A kritérium piaci erőt növelő-e?
Érintett piac	Magyarország területe
Szolgáltató	Magyar Telekom
Piaci részesedés	igen (<i>Üzleti titok % feletti részesedés</i>)
A vállalkozás abszolút és relatív mérete	igen
Ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett	igen (<i>egyetlen versenytárs hálózata sem összevethető méretű</i>)
Technológiai és kereskedelmi előnyök	nem
Kiegyenlítő vásárlóerő hiánya	igen
Könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz	igen
Termék/ szolgáltatási diverzifikáció	nem
Méretgazdaságosság	igen
Választékgazdaságosság	nem
Vertikális integráció	nem
Fejlett forgalmazói és értékesítési hálózat	Nem releváns szempont
Belépési korlátai	igen
A potenciális verseny hiánya	igen
A terjeszkedés akadályai	igen
A fenti kritériumok hatásának eredője	igen

17. táblázat: Piaci erőt befolyásoló kritériumok összefoglaló értékelése

- [356] Az érintett piacon a fenti kritériumok vizsgálata alapján jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóként azonosítottam a Magyar Telekom Távközlést Nyrt.-t.

II.4. Közös erőfőlény vizsgálata

- [357] Az Iránymutatásokban foglaltak alapján⁸⁵, közös erőfőlény akkor alakul ki, ha két vagy több vállalkozás együttesen versenytársaikkal és vevőikkel szemben lényegében olyan helyzetben van, mint amilyenben egyetlen erőfőlényben lévő vállalkozás lenne. A közös erőfőlény megállapításának nem feltétele az érintett szolgáltatók szerkezeti vagy egyéb kapcsolódása⁸⁶, ahhoz elegendő, ha a vizsgált szolgáltatók olyan piacon működnek, amelynek szerkezete elősegíti a magatartások összehangolását.
- [358] Az Iránymutatások alapján⁸⁷ a közös erőfőlény ex-ante vizsgálata során a szabályozó hatóságnak a következőket kell vizsgálnia:
- a piac szerkezete, jellemzői ösztönzik-e a magatartások (akár hallgatólagos) összehangolását (átláthatóság elegendő szintje);
 - az ilyen összehangolt magatartás fenntartható-e, tehát képes és ösztönzött-e bármelyik érintett vállalkozás „dezertálni”, figyelembe véve a többi érintett vállalkozás képességét és ösztönzöttségét a „megtorlásra” (hiteles megtorló mechanizmus létezése),
 - képesek és ösztönzöttek-e a vevők, az összehangolt magatartásban nem érintett vállalkozások, illetve a potenciális belépők az összehangolt magatartást megakadályozni (hatékony külső nyomás hiánya).
- [359] Az Iránymutatások 3.2. fejezete alapján⁸⁸ az összehangolt magatartás kiváltására alkalmas piacok a következő, főbb jellemzőkkel írhatóak le, amelyek az alattuk részletezett piaci jellegzetességek fennállásával támaszthatók alá:
- átláthatóság elegendő szintje
 - érett piac,
 - stagnáló vagy mérsékelt növekedés a keresleti oldalon,
 - a kereslet csekély rugalmassága,
 - homogén termék,
 - hasonló költségszerkezetek,
 - hasonló piaci részesedések,
 - nincsenek felesleges kapacitások,
 - a vertikális integráció hasonló szintje,
 - jelentős piacra lépési korlátok,
 - árverseny hiánya vagy korlátozott lehetősége,
 - különféle informális vagy egyéb kapcsolat az érintett szolgáltatók között,
 - hiteles megtorló mechanizmus létezése⁸⁹

⁸⁵ Iránymutatások 3.2. fejezete

⁸⁶ Ezzel kapcsolatban lásd még az Iránymutatások 65. pontját, illetve a Keretirányelv (26) bevezető rendelkezését, valamint a II. mellékletét.

⁸⁷ Iránymutatások 67. pont

⁸⁸ Az Iránymutatások 70. szakasza egyértelműen kimondja, hogy a közös erőfőlény megállapítása kapcsán egy kritériumlista mechanikus alkalmazása elkerülendő, a hajlamosító kritériumokat egymással összefüggésben kell értékelni.

⁸⁹ Az Iránymutatások 87. szakasza alapján az összehangolt gyakorlattól eltérő szereplővel szembeni megtorlás lehet például a rövid távon alkalmazott kiskereskedelmi árháború és/vagy mennyiségi kedvezmények, hosszú távú

- hatékony külső nyomás hiánya
 - a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya,
 - a potenciális verseny hiánya,
 - a terjeszkedés akadályai,
 - a választékgazdaságosság hiánya,
 - műszaki újítások hiánya, érett technológia.

[360] A jelen határozatban azonosított érintett piacok nagykereskedelmi piacok, ugyanakkor a kiskereskedelmi piacon megjelenő szolgáltatások döntő többsége belső teljesítményre épül. Ennek megfelelően – ahogyan az önálló erőfölény vizsgálata során – ebben az esetben is a vizsgálatok során nemcsak a nagykereskedelmi piacon, hanem a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon érvényesülő versenyt, illetve piaci erőviszonyokat is indokolt vizsgálni⁹⁰.

[361] A vizsgálatok eredményeként megállapítottam, hogy az összehangolt magatartás fent felsorolt feltételei közül lényeges jellemzők nem teljesülnek sem az azonosított piacon, sem a kapcsolódó kiskereskedelmi piac esetében.

- A hozzáférési szolgáltatás legalapvetőbb jellemzői, a hozzáférés megbízhatósága, a rendelkezésre állás és az elérhető adatátviteli sebesség tekintetében egymástól jelentősen eltérő ajánlatok találhatók a kiskereskedelmi piacon.
- Az egyes szolgáltatók költségszerkezetét az alkalmazott technológia, a szolgáltató mérete és az üzleti modell alapvetően befolyásolja. Mivel a piacon eltérő technológiai háttérrel, eltérő méretű, eltérő kiterjedtségű gerinc- és hozzáférési hálózattal rendelkező és különböző üzleti modellt alkalmazó szolgáltatók tevékenykednek, így az egyes szolgáltatók költségszerkezete is jelentősen eltér egymástól.
- A piaci részesedések jelentős eltérése miatt az azonosított piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacon nem adottak az összehangolt magatartást feltételei.
- Az azonosított piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacra nem jellemző a kapacitások szűkössége, a piaci növekedés korlátai egyre inkább a keresleti oldalon találhatók.
- Az árak tekintetében elmondható, hogy az azonosított piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piacot a folyamatosan növekvő sávszélesség igény mellett is az árszint csökkenése jellemzi. Az üzleti ügyfelek számára csak a korábbinál magasabb szintű szolgáltatás (pl. sávszélesség növekedés) esetén képzelhető el a korábbi szerződéses ár emelkedése a piackutatási vizsgálat alapján.
- A tényleges, kereskedelmi alapú nagykereskedelmi hozzáférési tranzakciók szabályozott hozzáférésekhez viszonyított magas aránya és könnyű elérhetősége, valamint a keresleti oldali szereplőkkel készített interjúk alapján logikus következtetés, hogy nem adottak a hatékony megtorló mechanizmus alkalmazását támogató piaci körülmények.

kereskedelmi alapú megállapodás olyan szereplő részére, akitől korábban megtagadták a nagykereskedelmi hozzáférés nyújtását.

⁹⁰ Az Iránymutatások 77. szakasza kifejezetten előírja a kiskereskedelmi piacok figyelembe vételét a közös erőfölény szempontjából történő értékelés során.

„The analysis of joint SMP has to take account of specificities of the electronic communications sector, in particular the fact that due to the links which typically exist between the wholesale and retail markets, the economic mechanism of tacit collusion is not limited to the wholesale level but should be assessed, taking into account the interaction of both levels.”

- A piaci szereplők nyitottak a technológiai és műszaki fejlesztésekre, – különösen, ha költséghatékonyságot eredményeznek pl. analóg és TDM bérélt vonalak helyettesítése Ethernettel – ezek hamar utat találnak a keresleti oldalon is. A kínálati oldalon jelenlévő piaci szereplők többsége képes a piacon éppen uralkodó technológiai megoldásokat hatékonyan nyújtani.

[362] A leírtak alapján megállapítottam, hogy sem az azonosított piacon, sem a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon nem adottak az összehangolt magatartás feltételei. A piac szerkezete, jellemzői tehát nem kedveznek a közös erőfölényes helyzetek kialakulásának. Ennek megfelelően az azonosított piacon nem állapítottam meg közös erőfölényt és nem azonosítottam közös erőfölényben lévő szolgáltatókat.

III. KÖTELEZETTSÉGEK MEGÁLLAPÍTÁSA

- [363] Az Eht. 62. § (1) bekezdés b) pontja alapján az Elnök a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóra, szolgáltatókra a piacelemzés által feltárt versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget ír elő, vagy a jelentős piaci erejű szolgáltatóra korábban a határozatában megállapított legalább egy kötelezettséget fenntart, illetve módosítja azt.
- [364] A kötelezettségek megállapítása az Eht. 62. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt előírás a gyakorlatban a következő feladatok elvégzését teszi szükségessé:
- versenyt korlátozó akadályok azonosítása,
 - versenyt korlátozó akadályok által indokolt és arányos kötelezettségek értékelése,
 - kötelezettségek meghatározása.
- [365] A kötelezettségek az Eht. 2. §-ában meghatározott célok, ezen belül elsősorban az Eht. 2. § e), f) és g) pontjaiban foglalt szabályozási célok megvalósulását támogatják. A kirótt kötelezettségeknek biztosítaniuk kell az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését.

III.1. Versenyt korlátozó akadályok azonosítása

- [366] Az Eht. 62. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt előírás első lépésben a versenyt korlátozó akadályok azonosítását teszi szükségessé. Versenyt korlátozó akadálynak tekinthető minden olyan lehetséges piaci magatartásforma, vagy gyakorlat, amely alkalmas lehet a verseny korlátozására, így különösen a versenytársak piacról való kiszorítására (vagy belépésének megakadályozására), illetve a fogyasztók kizsákmányolására. Ilyen piaci magatartásformák, gyakorlatok kialakulására akkor van lehetőség, ha egy vállalkozás valamely piacon jelentős piaci erővel rendelkezik, ami lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. A versenyt korlátozó magatartásformát a jelentős piaci erejű szolgáltató nemcsak azon a piacon folytathatja, ahol jelentős piaci erővel rendelkezik, hanem a – vertikálisan vagy horizontálisan – kapcsolódó piacokon is, ennek megfelelően a versenyt korlátozó piaci gyakorlat hatásai is jelentkezhetnek a kapcsolódó piacokon.
- [367] A piacmeghatározás alapján azonosított piacon történt piacelemzés során megállapítottam, hogy az érintett piacon van egy szolgáltató, amely az adott piacon jelentős piaci erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, hogy tevékenységét a versenytársaktól, a vevőktől és végső soron a fogyasztóktól nagymértékben függetlenül folytassa. Ez azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatónak szabályozás hiányában lehetősége van arra, hogy versenyt korlátozó magatartást folytasson. Az egyes lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák vizsgálata megköveteli mind a lehetséges magatartásforma, mind a piaci hatás vizsgálatát.

III.1.1. Hozzáférés megtagadása

- [368] A hozzáférés megtagadása, mint versenyt korlátozó magatartásforma, azt a gyakorlatot takarja, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató megtagadja a hozzáférést valamely általa ellenőrzött és valamilyen szempontból⁹¹ szűk keresztmetszetet jelentő – a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtáshoz, illetve a piaci

⁹¹ Pl. a szűk keresztmetszetet jelentő szolgáltatás nyújtásához kizárólagos jogok kapcsolódnak, vagy valamilyen infrastruktúra elem gazdaságosan nem megkettőzhető.

versenyben való helytálláshoz elengedhetetlenül szükséges – hálózati elemhez, illetve szolgáltatáshoz. A hozzáférés megtagadása azt az esetet is magában foglalja, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató ugyan közvetlenül nem zárkózik el a hozzáférés biztosításától, de olyan észszerűtlen feltételeket támaszt, ami egyenértékű a hozzáférés megtagadásával. A hozzáférés megtagadása alkalmas lehet a piaci belépés megakadályozására, illetve a piacon esetlegesen már jelen lévő szolgáltatók kiszorítására, ami a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon is korlátozhatja a piaci versenyt.

- [369] A jelen határozatban azonosított piacon a hozzáférés megtagadása a jelentős piaci erejűként azonosított, vertikálisan integrált szolgáltató nehezen megkettőzhető, szűk infrastrukturális keresztmetszetet jelentő bérelt vonali végződtetési szegmensére vonatkozó nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásától való elzárkózást jelentheti. A hozzáférés megtagadása, azaz a végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásától való elzárkózás, a fent ismertetett kiszorításhoz, illetve a kiskereskedelmi piacon is a verseny korlátozásához vezethet. A szűk keresztmetszet jelleg ebben az esetben abból fakad, hogy a végződtetési szegmens megkettőzése kevésbé gazdaságos. A hozzáférés megtagadása minden olyan hálózati elem, hálózati szolgáltatás, vagy egyéb tevékenység esetén értelmezhető, amelynek nyújtásától való elzárkózás alkalmas arra, hogy a kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatás gazdaságos nyújtását nehezítse, illetve megakadályozza (a továbbiakban, a versenyt korlátozó árjellegű és nem árjellegű magatartásformák vizsgálata során a „nagykereskedelmi szolgáltatásba”, a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés, valamint a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges meghatározott hálózati elemhez, szolgáltatáshoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat, vagy egyéb tevékenység is beleértendő).
- [370] A jelentős piaci erejű szolgáltató azonosításával kapcsolatos vizsgálatok során megállapítottam, hogy az érintett piacon a piacvezető Magyar Telekom végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásához használt infrastruktúra lefedettsége a legnagyobb, önmagában egyetlen szereplő hálózata sem összevethető méretű a szolgáltatóéval, amely helyzetben az előrettekintő időszakban sem várható változás. A kiterjedt, saját végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására alkalmas hálózat tehát továbbra is szűk keresztmetszetnek tekinthető, így a nagykereskedelmi szolgáltatás biztosításától való elzárkózás az előrettekintő időszakban is alkalmas lehet a verseny korlátozására mind a vizsgált, mind a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon.
- [371] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a hozzáférés megtagadása, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon, a magatartásforma előfordulásának lehetősége előrettekintő időtávon is tartósan fennmarad.

III.1.2. Nem árjellegű versenyt korlátozó magatartásformák

- [372] A jelentős piaci erejű szolgáltatónak szabályozás hiányában a hozzáférés megtagadása mellett számos más, közvetlen kiszorító hatással nem járó, ugyanakkor hatásában a versenytársak költségeit növelő lehetőségük van a verseny korlátozására és saját piaci pozíciójuk erősítésére.

III.1.2.1. Az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása

- [373] Az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása esetén a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételéhez és/vagy az ahhoz kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges információt tart vissza. Amennyiben a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező szolgáltató valamely információt más szolgáltatónak nem, vagy késve, illetve nem teljes körűen juttat el, az alkalmas lehet arra, hogy saját kiskereskedelmi üzletágát, illetve a vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi területet a nagykereskedelmi piacra ráépülő kiskereskedelmi piacon versenyelőnyhöz juttassa. Az információ diszkriminatív felhasználását jelenti az

az eset is, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató az információk átadása tekintetében különbséget tesz a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő – nem a jelentős piaci erejű szolgáltatóhoz tartozó, illetve kapcsolódó – igénybevevők között.

- [374] Az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása a jelen határozatban azonosított piacon minden, a szolgáltatásnyújtáshoz szükséges műszaki, jogi, közgazdasági jellegű információ tekintetében megvalósulhat. Mivel a szolgáltatásnyújtás szűk keresztmetszeteként a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés került korábban azonosításra, ezért értelemszerűen a végződtetési szegmens elhelyezkedésével és a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos információk – ideértve a végződtetési szegmens hálózati és a szolgáltatáshoz való hozzáférés jövőbeli változásait (migráció) is – visszatartása esetében merülhet fel leginkább a versenyt korlátozó magatartásforma előfordulása. A piac keresleti oldalára jellemző nagy felhasználók ajánlatkérései során a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a kiskereskedelmi piaci versenyben indokolatlan előnyhöz juthat, ha a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő társszolgáltató a jelentős piaci erejű szolgáltatótól kapott eltérő tartalmú, vagy nem teljeskörű információra építve nyújt be ajánlatot. (Az érintett információk pontos körének vizsgálatára a részletkötelezettségek vizsgálata során kerül sor.)
- [375] Az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása növelheti a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeit, amelynek következtében azok csak magasabb kiskereskedelmi árakat képesek alkalmazni. Az információ visszatartása ily módon torzíthatja a kiskereskedelmi piaci versenyt, legrosszabb esetben (pl. hálózatok topológiájával, a hozzáférési pontok tervezett megváltozásával kapcsolatos információk) a hozzáférés megtagadásához hasonlóan a versenytársak kiszorítására is alkalmas lehet.
- [376] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előretekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.2.2. Indokolatlan előírások, követelmények

- [377] Ez a magatartásforma akkor valósulhat meg, ha a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vételéhez eleve indokolatlan előírásokat vagy követelményeket támaszt az igénybevevő szolgáltatók felé. Indokolatlannak tekinthető minden olyan előírás, amely nem szükséges a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételéhez, de megnöveli a szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeit és/vagy az igénybevétel csökkenéséhez vezet. Indokolatlan előírások, követelmények megállapítására mind a szolgáltatás technológiai, fizetési, adminisztratív feltételeinek meghatározása, mind a szolgáltatásnyújtás műszaki feltételeinek meghatározása tekintetében sor kerülhet. Az előbbiekre példa lehet valamely (drágább) technológiai megoldás indokolatlan előírása, aránytalan garanciák megkövetelése illetve kötbérek előírása, indokolatlan eljárások beépítése, míg utóbbira példa a műszaki paraméterek túlzott részletezése, a szabványokban szereplő jellemzőkön túlmutató műszaki követelmények megkövetelése. A felsoroltakon kívül indokolatlannak tekinthető az igénybevevő előfizetőivel kapcsolatos olyan információk megkövetelése, amelyek gazdaságilag vagy műszakilag nem szükségesek a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásához.
- [378] Az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása ebben az esetben is a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeinek növelésén keresztül torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt. Továbbá,

amennyiben a versenyt korlátozó magatartásforma a hozzáférést igénybe vevő szolgáltató előfizetőire vonatkozó, a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásához nem szükséges adatok megkövetelésén keresztül valósul meg, az így nyert információk felhasználásával a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a kiskereskedelmi piaci versenyben indokolatlan előnyhöz juthat. A nem tömeges, de jelentős bevételt generáló ügyfelekkel jellemezhető kiskereskedelmi piac – torzítása mindkét esetben hosszabb távon a versenytársak kiszorításához vezethet.

- [379] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.2.3. Késleltetési taktikák

- [380] Késleltetési taktikák alkalmazása esetén a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató nem zárkózik el a szolgáltatás nyújtásától, ugyanakkor a gyakorlatban különböző technikák alkalmazásával biztosítja, hogy a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási terület időben hamarabb jusson hozzá a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges nagykereskedelmi inputhoz, mint a versenytárs. Ez lehetővé teszi számára, hogy a versenytárs szolgáltató kiskereskedelmi piaci belépését, illetve a kiskereskedelmi szolgáltatása nyújtását késleltesse és/vagy jelentős előnyökre tegyen szert a piacra történő korábbi belépésből, illetve valamely szolgáltatás nyújtásának korábbi megkezdéséből („first mover advantage”).
- [381] A késleltetési taktikák alkalmazása, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A késleltetési taktikák sokféle formában jelentkezhetnek (pl. indokolatlanul hosszú eljárások, „technikai” problémák) és a felmerülésük esetén a jelen határozatban vizsgált piacon – ahol a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételére a legtöbb esetben konkrét kiskereskedelmi igény alapján kerül sor és a kiskereskedelmi szolgáltatás folyamatossága és megbízhatósága az előfizetők számára kiemelt fontosságú az üzletmenetük akadálymentes és szünetmentes biztosítása érdekében – könnyen vezethetnek a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtás megghiúsulásához.
- [382] A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása ebben az esetben is a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeinek növelésén keresztül, illetve a versenytársak értékesítését korlátozó hatásán keresztül torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt, hosszabb távon a versenytársak kiszorításához is vezethet.
- [383] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a késleltetési taktikák alkalmazása, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.2.4. Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás (minőségi diszkrimináció)

- [384] A minőségi diszkrimináció azt a gyakorlatot takarja, amikor a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási terület számára jobb minőségben, vagy kedvezőbb feltételekkel nyújtja a nagykereskedelmi szolgáltatást, mint a versenytársak számára. A jelen határozatban vizsgált piacon – a szolgáltatói konzultációkon elhangzottak és a piackutatási eredmények alapján – a szolgáltatásnyújtás minőségi paraméterei (pl. rendelkezésre állás, hibaelhárítás, szolgáltatáslétesítés) kiemelt fontossággal bírnak a kiskereskedelmi

szolgáltatás nyújtása során, így a versenyt korlátozó magatartásforma felmerülése jelentős előnyöket biztosíthat a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a kiskereskedelmi piacon.

- [385] A minőségi diszkrimináció, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása többféleképpen is torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt. Amennyiben a minőségi hátrány további ráfordításokon keresztül ellensúlyozható, akkor (bár a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevevője a kapcsolódó kiskereskedelmi piacon a szolgáltatás minősége tekintetében nem kerül versenyhátrányba) a versenytársak költségének – és így közvetve a versenytársak kiskereskedelmi árainak – növelésével a jelentős piaci erejű szolgáltató jelentős piaci előnyt szerezhet. Amennyiben a minőségi hátrány további ráfordításokkal sem ellensúlyozható, akkor a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak a minőség tekintetében kerülnek versenyhátrányba. Mindkét esetben a versenyt korlátozó magatartásforma a versenytársak költségeinek növelésén keresztül, illetve a versenytársak értékesítését korlátozó hatásán keresztül torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt, hosszabb távon a versenytársak kiszorításához is vezethet.
- [386] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a minőségi diszkrimináció, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előretekinthető időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.2.5. Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók

- [387] Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása azt a gyakorlatot takarja, amikor a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás paramétereit, jellemzőit a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási terület számára kedvező, míg a versenytársak számára kevésbé kedvező, vagy kedvezőtlen módon alakítja ki. A versenyt korlátozó magatartásforma a szolgáltatás számos paraméterének, jellemzőjének megállapításán keresztül megvalósulhat (pl. alkalmazott szabványok, műszaki megoldások és gazdasági paraméterek versenytárs számára kedvezőtlen módon történő megválasztása). A kiskereskedelmi piacra jellemző az ügyfelek igényeire szabott szolgáltatások kialakítása, amit indokolatlanul korlátozhat a nagykereskedelmi szolgáltatás paramétereinek szűkebb meghatározása is.
- [388] A stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása ebben az esetben is a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeinek növelésén keresztül torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt, hosszabb távon a versenytársak kiszorításához is vezethet. Szélsőséges esetben az indokolatlan előírások önmagában gazdaságtalanná tehetik és így megakadályozhatják a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételét.
- [389] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása, mint versenyt korlátozó lehetséges magatartásforma szabályozás hiányában az előretekinthető időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.2.6. Árukapcsolás, csomagolás

- [390] Az árukapcsolás azt a gyakorlatot fedi, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató valamely szolgáltatás értékesítését egy másik szolgáltatás megvásárlásától teszi függővé. A csomagolás az árukapcsolás speciális esete, amikor az értékesített szolgáltatások csak egy meghatározott (előre kialakított) szolgáltatáscsomagban érhetők el. A jelen határozatban azonosított piacon az árukapcsolás a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen nagykereskedelmi szolgáltatás és valamely

más, a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához nem szükséges szolgáltatás esetében értelmezhető. (Ide tartozik az az eset is, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével összefüggésben előírja valamely – a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges, ugyanakkor az igénybevevő által is előállítható vagy beszerezhető – további szolgáltatás, szolgáltatási elem vagy berendezés igénybevételét.)

- [391] Az árukapcsolás szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulása ebben az esetben is a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeinek növelésén keresztül torzíthatja a kapcsolódó kiskereskedelmi piaci versenyt, akár árpréses helyzetet is előidézve, ami hosszabb távon a versenytársak kiszorításához is vezethet.
- [392] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az árukapcsolás szabályozás hiányában az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.3. Árjellegű versenyt korlátozó magatartásformák

III.1.3.1. Túlzó árazás

- [393] Túlzó árazás esetén a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás árát a tényleges költségeit (beleértve az elvárt megtérülést) meghaladó módon állapítja meg. Az így kialakított ár magasabb profitot eredményez a jelentős piaci erejű szolgáltató számára, mint amelyet a versenyző piacon képes volna elérni.
- [394] A túlzó árazás szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A túlzó árazás megvalósulása közvetlenül növeli a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeit, szélsőséges esetben akár árpréses helyzetet is előidézve. A túlzó árazás önmagában képes lehet a piaci belépés megakadályozására, illetve a piacra már belépett versenytársak kiszorítására.
- [395] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a túlzó árazás szabályozás hiányában az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.3.2. Árdiszkrimináció

- [396] Árdiszkriminációról akkor beszélhetünk, ha két vagy több termék, vagy szolgáltatás előállításának költsége az alkalmazott árhoz viszonyított aránya eltér. Az árdiszkrimináció egyaránt jelentheti azt, hogy a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatást eltérő áron értékesíti a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területe és a versenytársak számára, illetve azt is, hogy a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató a különböző versenytársak felé különböző díjakat érvényesít. Árdiszkrimináció érvényesülhet közvetlenül, eltérő árak alkalmazásával, illetve különböző volumentől függő árengedményeken keresztül, amellyel a jelentős piaci erejű szolgáltató a szolgáltatás igénybevevői közül a legnagyobbat hozza a legkedvezőbb helyzetbe (amely a gyakorlatban a legtöbbször a saját kiskereskedelmi területe). Az árdiszkrimináció érvényesítését elősegíti, hogy a kiskereskedelmi piacra jellemző egyénre szabott szolgáltatások miatt a származékos nagykereskedelmi árak képzése sem elég transzparens a piac szereplői számára.
- [397] Árdiszkrimináció szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. Az árdiszkrimináció – amennyiben a különböző árak alkalmazása a saját kiskereskedelmi terület és a versenytárs viszonylatában valósul meg – következtében a versenytársak nem képesek a kiskereskedelmi piacon

árban versenyezni a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató kiskereskedelmi területével, ami hosszabb távon a versenytársak kiszorításához vezethet. A különböző versenytársakra vonatkozóan megállapított eltérő árak hasonló hatásmechanizmuson keresztül torzítják a kiskereskedelmi piaci versenyt.

- [398] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az árdiszkrimináció – szabályozás hiányában – az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.3.3. Keresztfinanszírozás

- [399] A keresztfinanszírozás két piacot és két árat feltételez, ahol az egyik piacon valamely piaci szereplő költségek feletti, a másik piacon pedig költség alatti (ragadozó) árakat alkalmaz. Amennyiben az egyik piacon alkalmazott költségeket meghaladó ár erőfölényes helyzetből fakad, a másik piacon alkalmazott ár pedig ragadozó ár, akkor az erőfölényes helyzet lehetőséget teremt a piaci erő átvitelére és kiszorító magatartás folytatására azon a piacon is, ahol a szolgáltató nincs erőfölényes helyzetben. A keresztfinanszírozás tehát abban az esetben tekinthető versenyt korlátozó magatartásformának, amennyiben a keresztfinanszírozás lehetősége erőfölényes helyzetből származik és hatását tekintve kiszorító vagy belépést akadályozó jellegű. A leírt probléma szélsőséges megnyilvánulási formája lehet az árprést okozó árazás, amelyet esetén a nagykereskedelmi árakon felül a kiskereskedelmi piacon kialakult árak mellett a kiskereskedelmi szolgáltatás veszteséges, mert a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi árak közötti árrés nem fedezi a kiskereskedelmi tevékenység költségeit.
- [400] A korábbiakban megállapítottam, hogy a túlzó árazás szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon, így szabályozás hiányában keresztfinanszírozásra is lehetősége van a jelentős piaci erejű szolgáltatónak, ahol a keresztfinanszírozással érintett piac lehet az azonosított piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatások piaca, de bármelyik más piac is, ahol a jelentős piaci erejű szolgáltató jelen van.
- [401] A keresztfinanszírozás a keresztfinanszírozással érintett piacon lehetővé teszi a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a versenytársak kiszorítását. Amennyiben a keresztfinanszírozással érintett piac a bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi piaca, akkor a keresztfinanszírozás könnyen vezethet árprézes helyzethez.
- [402] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a keresztfinanszírozás, mint versenyt korlátozó magatartásforma – szabályozás hiányában – az előrettekintő időtávon is előfordulhat az érintett piacon.

III.1.3.4. Ragadozó/felfaló árazás

- [403] A ragadozó/felfaló árazás esetén a jelentős piaci erejű szolgáltató valamely szolgáltatás árát hosszabb időn keresztül a költség alatt, mesterségesen alacsony szinten határozza meg azért, hogy a versenytársakat kiszorítsa az adott piacról, vagy új versenytársak belépését megakadályozza. A versenyt korlátozó magatartásforma előfordulása – figyelembe véve a jelen határozatban azonosított piac nagykereskedelmi jellegét, illetve a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos piaci érdekeltséget – szabályozás hiányában sem valószínűsíthető.

III.1.4. Megállapítások

- [404] Az érintett piacot megvizsgálva megállapítottam, hogy a III.1.1., III.1.2.1.-III.1.2.6., III.1.3.1.-III.1.3.3. pontokban ismertetett versenyt korlátozó magatartásformák szabályozás híján felléphetnek az érintett piacon.

III.2. Arányos és indokolt kötelezettségek értékelése

- [405] Az Eht. 62. § (1) bekezdés b) pontja alapján az Elnök – a versenyt korlátozó akadályok azonosítását követően – a versenyt korlátozó akadályok által indokolt, azokkal arányos, legalább egy kötelezettséget előír az Eht. XI.-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül. Ez szükségessé teszi a III.1. pontban feltárt versenyt korlátozó akadályoknak megfelelő, azokkal arányos és indokolt kötelezettségek értékelését. Az Eht. XI.-XIV. fejezetben foglalt kötelezettségek közül a jelen határozatban érintettként azonosított piacokon az alábbi kötelezettségek kirovására kerülhet sor⁹²:
- ÁTLÁTHATÓSÁG (Eht. 102-103. §)
 - EGYENLŐ ELBÁNÁS (Eht. 104. §)
 - KÖLTSÉGALAPÚSÁG ÉS A DÍJAK ELLENŐRIZHETŐSÉGE (Eht. 108. §)
 - HOZZÁFÉRÉSSEL ÉS ÖSSZEKAPCSOLÁSSAL KAPCSOLATOS KÖTELEZETTSÉGEK (Eht. 106-107. §)
 - SZÁMVITELI SZÉTVÁLASZTÁS (Eht. 105. §)
 - FUNKCIONÁLIS SZÉTVÁLASZTÁS (Eht. 108/A. §)
- [406] A következőkben megvizsgálom a III.1. pontban vizsgált versenyt korlátozó magatartásformák kezelésére szolgáló, Eht.-ban foglalt kötelezettségek tartalmát.

III.2.1. Az egyes kiróható kötelezettségek tartalma

III.2.1.1. Átláthatóság

- [407] Az Eht. 102. § alapján az Elnök határozatában átlátható működést biztosító kötelezettséget írhat elő a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban, és előírhatja a kötelezett szolgáltató számára meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát. Ez magában foglalhatja többek között meghatározott számviteli és műszaki információk, hálózati jellemzők, a szolgáltatásnyújtás alapvető jellemzőinek, valamint az áraknak a nyilvánosságra hozatalát. Az Eht. 103. § alapján a kötelezettség magában foglalhatja a megfelelő bontású és részletezettségű referenciaajánlat nyilvánosságra hozatalát is. Az „átláthatóság” kötelezettség tehát nyilvánossá, megismerhetővé teszi a kötelezett szolgáltató által nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtásának alapvető feltételeit. A szolgáltatásnyújtás feltételeinek nyilvánossága a szolgáltatást igénybe vevők számára transzparens, a megalapozott üzleti tervezést lehetővé tevő, illetve segítő viszonyokat hoz létre, amelyek ezen kötelezettség hiányában más eszközzel nem lennének megvalósíthatóak. Továbbá a szolgáltatási feltételek nyilvánossága mind a szolgáltatást igénybe vevők, mind a szabályozó számára átláthatóvá teszi és segít beazonosítani az esetlegesen előforduló versenyt korlátozó magatartásformákat, aminek – a szabályozás lehetőségével együtt – visszatartó hatása lehet. Ez a visszatartó erő azonban – figyelembe véve a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák megvalósításával elérhető piaci előnyöket – a legtöbb esetben önmagában nem elegendő a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák előfordulásának megakadályozására. Az átláthatóság kötelezettség ugyanakkor hatékonyan képes támogatni más kötelezettségek – így a hozzáférési, valamint az egyenlő elbánás kötelezettség – teljesülését, a gyakorlatban a szabályozók ennek megfelelően jellemzően önállóan nem, hanem más kötelezettséggel, kötelezettségekkel együtt írják elő az alkalmazását. Az átláthatóság kiegészítő, támogató jellege az Eht. 102. §-ában foglalt

⁹² Az Eht. XIII. Fejezetében található kötelezettségek közül az 109. §-ában foglalt kötelezettségek csak kiskereskedelmi piacon róhatók ki, a 111. §-ában foglalt közvetítőválasztás pedig helyhez kötött telefonszolgáltatásra vonatkozóan értelmezhető.

megfogalmazásból is kiderül, amely a kötelezettség kirovását az összekapcsoláshoz, illetve hozzáféréshez köti.

III.2.1.2. Egyenlő elbánás

- [408] Az Eht. 104. § alapján az Elnök határozatában összekapcsolással, illetve hozzáféréssel kapcsolatban egyenlő elbánásra vonatkozó kötelezettséget írhat elő valamely nagykereskedelmi piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára. Az egyenlő elbánás egyrészt a lényegét tekintve azonos szolgáltatásokat nyújtó más szolgáltatók esetében azonos feltételek alkalmazását követeli meg a jelentős piaci erejű szolgáltatótól [Eht. 104. § (2) bekezdés a) pontja], másrészt pedig más szolgáltatók és a jelentős piaci erejű szolgáltató saját, illetve bármely általa irányított egyéb szolgáltató szolgáltatásai viszonyában követeli meg a diszkriminációmentességet [Eht. 104. § (2) bekezdés b) pontja]. Ez utóbbi esetben a jelentős piaci erejű szolgáltatónak – többek között minőségben, a rendelkezésre bocsátott információk tekintetében – legalább ugyanolyan feltételeket kell nyújtania más szolgáltatók számára, mint amilyeneket saját, illetve bármely általa irányított más szolgáltató számára kínál. Az egyenlő elbánás kötelezettség előírására – a lehetséges versenytorzító magatartásformák jellegétől, illetve az egyéb kirótt kötelezettségektől függően – általánosan, vagy konkrét előírásokkal, illetve a tilalmazott magatartásformák meghatározásával is sor kerülhet⁹³. Az egyenlő elbánás – az átláthatóság kötelezettséghez hasonlóan – kiegészítő, támogató jellegű, a legtöbb esetben más kötelezettséggel, kötelezettségekkel együtt kerül kirovárra.

III.2.1.3. Költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége

- [409] Az Eht. 108. § alapján, amennyiben a hatékony verseny hiánya azt eredményezheti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató indokolatlanul magas díjakat, vagy árprést alkalmazhat, az Elnök határozatában egyes összekapcsolási, illetve hozzáférési szolgáltatások tekintetében költségalapúsággal és a díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos kötelezettségeket írhat elő. Az Eht. tehát nevesíti azokat a versenyt korlátozó magatartásformákat, illetve piaci hatásokat (túlzó árazás, árprés), amelyek a kötelezettség kirovását megalapozhatják. A kötelezettség keretében az Elnök költségalapú díjak alkalmazását, meghatározott költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazását, illetve a szolgáltató által egyébként alkalmazottól eltérő költségszámítás módszer alkalmazását is előírhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató számára. A törvény lehetővé teszi továbbá, hogy az Elnök megállapítsa a hálózati szolgáltatás ellenértékének az előfizetői díjhoz viszonyított mértékét vagy a hálózati szolgáltatás díját.

III.2.1.4. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

- [410] Az Eht. 106-107. § alapján az Elnök határozatában valamely nagykereskedelmi szolgáltatási piacon jelentős piaci erejű szolgáltató számára meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférést és kapcsolódó közös eszközhasználatot írhat elő. Ilyen kötelezettség kirovárra az Eht. 106. § (2) bekezdése alapján különösen abban az esetben indokolt, ha a hozzáférés megtagadása, a korábbi hozzáférés visszavonása vagy hasonló hatással járó észszerűtlen feltételek kikötése megakadályozná a hatékony verseny kialakulását az előfizetői szolgáltatások terén. Az Eht. tehát ebben az esetben is nevesíti azokat a versenyt korlátozó magatartásformákat (hozzáférés megtagadása, illetve minden olyan magatartásforma, amely hasonló hatással jár), amelyek a kötelezettség kirovását megalapozhatják. Az Eht. 106. § (7) ezen kívül a jelentős piaci erejű szolgáltató számára megtiltja az

⁹³ Az Eht. 104. § (3) bekezdése néhány, az egyenlő elbánás elvébe ütköző magatartásformát ki is emel.

árucapcsolás alkalmazását a hálózati szolgáltatásokhoz vagy eszközökhöz való hozzáférés biztosítása során.

- [411] Az Eht. 106. § (3) bekezdése részletesen ismerteti az Elnök által a hozzáférési kötelezettség keretében kiróható kötelezettségeket, amelybe a jóhiszemű tárgyalások folytatásának előírásától a meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és kapcsolódó közös eszközhasználat előírásáig számtalan, eltérő erősségű szabályozást megvalósító szabályozási eszköz beletartozhat. Az Eht. 106. § (6) bekezdése ezen felül a Hatóság hatáskörébe utalja a hozzáférési szerződés részletes feltételeinek, valamint az erre irányuló ajánlattal és tárgyalással kapcsolatos eljárási szabályoknak a meghatározását.

III.2.1.5. Számviteli szétválasztás

- [412] Az Eht. 105. § alapján az Elnök határozatában számviteli szétválasztásra vonatkozó részletes kötelezettséget írhat elő összekapcsolással, illetve hozzáféréssel összefüggő tevékenységekkel kapcsolatban a nagykereskedelmi szolgáltatási piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára. A kötelezettség magában foglalhatja a nagykereskedelmi árak és a transzferárak átláthatóvá tételét, továbbá egyéb, az átlátható működéssel, illetve az egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség ellenőrzéséhez szükséges adatok szolgáltatását. A számviteli szétválasztás tehát – ahogyan az a törvényi megfogalmazásból is kiderül – támogató jellegű kötelezettség, amely elsősorban más kötelezettségek (átláthatóság, egyenlő elbánás) ellenőrzését segíti. A számviteli szétválasztás ezen kívül alkalmas arra, hogy a nagykereskedelmi díjak kialakításával kapcsolatos üzletági költséginformációkon keresztül visszacsatolást nyújtson a költségalapúság kötelezettséggel kapcsolatos szabályozás megfelelőségéről, eredményességéről⁹⁴. A számviteli szétválasztási kötelezettség a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árak és költségek átláthatóvá tételével lehetővé teszi a szabályozó számára, hogy az árdiszkriminációval és a túlzó és/vagy ragadozó árral kapcsolatos lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák esetleges előfordulását megfelelően monitorozza és a szabályozó irányába megvalósuló teljes átláthatóság és ellenőrizhetőség miatt – a szabályozás lehetőségével együtt – a kötelezettségnek visszatartó hatása is lehet. Ez a visszatartó hatás – figyelembe véve a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák megvalósításával elérhető piaci előnyöket – önmagában nem elegendő a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák előfordulásának megakadályozására, ezért a gyakorlatban a számviteli szétválasztási kötelezettség gyakorlatilag minden esetben más kötelezettséggel, kötelezettségekkel együtt kerül kirovárra.

III.2.1.6. Funkcionális szétválasztás

- [413] Az Eht. 108/A. § alapján az Elnök a vertikálisan integrált, valamely érintett piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató számára funkcionális szétválasztásra vonatkozó kötelezettséget írhat elő, amennyiben a 102-108. §-ai szerinti kötelezettségek alkalmazásával sem valósult meg a hatékony verseny és egyes nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatások piacon jelentős és tartós versenyproblémák, piaci torzulások állnak fenn. A funkcionális szétválasztás kötelezettség keretében az Elnök a jelentős piaci erejű szolgáltató számára előírja, hogy az érintett nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatásával kapcsolatos tevékenységét önálló gazdasági egység keretében végezze. A funkcionális szétválasztás kötelezettség előírására csak „végső esetben”, a korábban felsorolt

⁹⁴ Az árszabályozás megfelelőségének vizsgálatához szükséges információk teljes körűen és ellenőrizhetően csak az előírásoknak megfelelően elkészített számviteli szétválasztási kimutatásokból nyerhetők ki.

kötelezettségek eredménytelensége esetén, rendkívül szigorú feltételek⁹⁵ teljesülése esetén kerülhet sor.

III.2.2. Az azonosított versenyt korlátozó akadályoknak megfelelő kötelezettségek

- [414] Az egyes kötelezettségek tartalmának áttekintését követően jelen pontban megvizsgálom, hogy mely kötelezettségek felelnek meg leginkább a III.1. pontban azonosított egyes lehetséges versenyt korlátozó magatartásformáknak.

III.2.2.1. Hozzáférés megtagadása

- [415] A III.1.1. pontban megállapítottam, hogy a hozzáférés megtagadása, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A verseny korlátozása a hozzáférés megtagadása esetében a szűk keresztmetszetet jelentő bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés megtagadásán, illetve a szolgáltatás nyújtásához szükséges meghatározott hálózati elemekhez, szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat nyújtásától való elzárkózáson keresztül valósulhat meg. A versenyt korlátozó magatartás eredményeként tehát a hozzáférést igénylő nem fér hozzá a nehezen megkettőzhető, szűk keresztmetszetet jelentő infrastruktúrán nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatáshoz. Ennek megfelelően a kirótt kötelezettségnek a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtásának biztosítására, illetve a jelentős piaci erejű szolgáltatónak a nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos magatartására kell irányulnia. Az előírt kötelezettségnek biztosítania kell, hogy a versenyt korlátozó magatartásforma ne valósulhasson meg, tehát a jelentős piaci erejű szolgáltató ne legyen képes arra, hogy a szükséges hálózati szolgáltatásokhoz való hozzáférést megtagadja.
- [416] Az átláthatóság, a számviteli szétválasztás és a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettségek – jellegüknél fogva – nem alkalmasak a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére. Az átláthatóság, illetve a számviteli szétválasztás kötelezettségek képesek ugyan arra, hogy a szolgáltatásnyújtás feltételei tekintetében megteremtsék az átláthatóságot, a hozzáférés megtagadását ugyanakkor önmagukban nem képesek megakadályozni. Hasonlóan, a költségalapúság sem alkalmas a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, hiszen nem a teljes szolgáltatásnyújtás előírására, hanem csak a szolgáltatásnyújtás egy meghatározott feltételére – az árra – vonatkozik.
- [417] Az egyenlő elbánás abban az esetben lehet alkalmas kötelezettség a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, ha a jelentős piaci erejű szolgáltató már biztosít hozzáférést a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatáshoz. Ebben az esetben az egyenlő elbánás képes biztosítani, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásra vonatkozó hozzáférése az újonnan, megegyező tartalmú végződtetési szegmens szolgáltatást igénylő szolgáltatók számára is elérhetővé váljon. Az egyenlő elbánás kötelezettségének a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésével kapcsolatos kizárólagos alkalmazásával kapcsolatban azonban alapvető problémák merülnek fel. Az egyenlő elbánás nem minden esetben képes biztosítani, hogy a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz új hozzáférést igénylő szolgáltató az igényeinek leginkább megfelelő szolgáltatáshoz jusson hozzá, hiszen a kötelezettség csak a meglévő relációkban alkalmazott feltételeknek az újonnan igénybevett szolgáltatásra való alkalmazását írhatja elő a jelentős piaci erejű szolgáltató számára, amely feltételek nem feltétlenül esnek egybe a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférést újonnan igénylő szolgáltató igényeivel. További gyakorlati problémát

⁹⁵ Az Eht. 66. §-ában foglalt bizonyítékok alapján és az itt leírt eljárás lefolytatásával róható csak ki a kötelezettség.

okoz a különböző partnerekkel kötött hálózati szerződések feltételeinek folyamatos összehangolása, hiszen a jelentős piaci erejű szolgáltatóknak a külső partnerei közötti egyenlő elbánást folyamatosan biztosítani kell, így amennyiben valamely hálózati szerződés a felek megállapodása alapján módosul, akkor a módosítást a jelentős piaci erejű szolgáltatóknak minden esetben meg kell vizsgálnia abból a szempontból, hogy az befolyásolja-e az egyenlő elbánás kötelezettség érvényesülését és amennyiben igen, akkor más szolgáltatókkal kötött hálózati szerződéseit is ennek megfelelően módosítani kell. A kötelezettség kizárólagos alkalmazása a leírtak miatt a gyakorlatban a vitás helyzetek, jogvitás eljárások számának növekedéséhez vezethet, ami mind a szolgáltatói, mind a szabályozói oldalon megnöveli a szabályozás költségét. Az egyenlő elbánás kötelezettségének a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésével kapcsolatos alkalmazása tehát – a piac tartalmának változásából adódó alkalmatlansága miatt – nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak.

- [418] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek előírása alkalmas a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásformának a kezelésére. A kötelezettség keretében a szabályozó közvetlenül a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a hálózatához való hozzáférés biztosítását, illetve a hálózati szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezettséget határozhat meg. A kötelezettség keretében a szabályozó – a lehetséges versenykorlátozás mértékéhez igazodó részletezettséggel – a hozzáférés, illetve a hálózati szolgáltatások nyújtásának feltételeit is meghatározhatja. A hozzáférési kötelezettség tehát közvetlenül a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát lehetővé tevő szűk keresztmetszet – tehát az infrastruktúrához, illetve a hálózati szolgáltatásokhoz való nem biztosított hozzáférés – megszüntetésére irányul, ennek megfelelően alkalmas arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltatót megakadályozza abban, hogy a hozzáférés biztosításától, illetve a megfelelő hálózati szolgáltatások nyújtásától elzárkózzon.
- [419] A kötelezettségek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére sem az átláthatóság, sem a számviteli szétválasztás, sem az egyenlő elbánás kötelezettség nem alkalmas, a hozzáférési kötelezettség ugyanakkor képes arra, hogy a hozzáférés biztosításától, illetve a megfelelő hálózati szolgáltatások nyújtásától való elzárkózást és a kiskereskedelmi piacon jelentkező – a III.1.1. pontban ismertetett – kedvezőtlen piaci hatások előfordulását megakadályozza. Ennek megfelelően a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelése érdekében a hozzáférési kötelezettség kirovása tekinthető indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak.
- [420] Megvizsgáltam továbbá, hogy a hozzáférési kötelezettség előírása mellett indokolt-e más, a kötelezettség teljesülését támogató kötelezettség kirovása. Megállapítottam, hogy a hozzáféréssel kapcsolatos alapvető információk nyilvánosságra hozatala – azon kívül, hogy mind a szolgáltatást igénybe vevők, mind a szabályozó számára átláthatóvá teszi és segít beazonosítani az esetlegesen előforduló versenykorlátozó magatartásformákat – csökkenti a szolgáltatók közötti megegyezéssel, a hálózati szerződések megkötésével kapcsolatos költségeket (feltételek egyértelműsége, vitás helyzetek elkerülése). Az átláthatóság ilyen értelemben a nyilvánosság és az ellenőrizhetőség eszközeként hatékonyan szolgálja a hálózati szerződéskötési kötelezettség megfelelő érvényesülését, visszatarthatja továbbá a jelentős piaci erejű szolgáltatót a hálózati szerződések körében a versenyellenes, egyoldalú, szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyensúlyát kizáró szerződéses feltételek alkalmazásától. Az átláthatóság kötelezettség teljesítése – mivel a kötelezően előírt hozzáférés esetén egyébként is megosztott információk nyilvánosságra hozatalát követeli meg a jelentős piaci erejű szolgáltatótól – kis szabályozói terhet jelent, ugyanakkor a másik oldalon jelentősen csökkentheti a hozzáférés megvalósításával kapcsolatos tranzakciós költségeket. Az átláthatóság kötelezettség tehát ily módon nem alkalmas ugyan a hozzáférés megtagadása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, ugyanakkor támogató kötelezettségként hatékonyan segíti elő a

hozzáférési kötelezettség érvényesülését. A leírtak alapján a hozzáférési kötelezettség megfelelő érvényesülése érdekében az átláthatóság kötelezettség előírása is indokoltnak tekinthető.

III.2.2.2. Az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása

- [421] A III.1.2.1. pontban megállapítottam, hogy az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A stratégiai változó – tehát az a tényező, amin keresztül a verseny korlátozása megvalósulhat – jelen esetben az információ, ami a jelen határozatban azonosított érintett piac esetében elsősorban a végződtetési szegmens elhelyezkedésével és a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos információkat jelentheti. Ennek megfelelően a kirótt kötelezettségnek a jelentős piaci erejű szolgáltatóknak az információk átadásával kapcsolatos magatartására kell irányulnia. Az előírt kötelezettségnek biztosítania kell, hogy a versenyt korlátozó magatartásforma ne valósulhasson meg, tehát a jelentős piaci erejű szolgáltató ne legyen képes arra, hogy a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáféréshez, illetve a szükséges hálózati szolgáltatások igénybevételéhez elengedhetetlenül szükséges információk átadását megtagadja.
- [422] Az átláthatóság kötelezettség keretében a szabályozó előírhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató számára meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát. A kötelezettség tehát közvetlenül célozza a jelentős piaci erejű szolgáltatóknak az információk átadásával kapcsolatos magatartását és a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáféréshez, illetve a szükséges hálózati szolgáltatások igénybevételéhez szükséges információk átláthatóságának megteremtésével képes arra, hogy megakadályozza, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételéhez szükséges információkat visszatartsa. Az átláthatóság tehát megfelelő szabályozói eszköz a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy – figyelembe véve, hogy a nagykereskedelmi szolgáltatáshoz való egyes hozzáférések és azok igénybevételi jellemzői eltérhetnek egymástól – még a legrészletesebben előírt átláthatóság kötelezettség sem képes teljes körű átláthatóságot teremteni a nagykereskedelmi szolgáltatáshoz való egyes hozzáférések megvalósításához szükséges információk tekintetében, ugyanakkor a kötelezettség a nagykereskedelmi szolgáltatáshoz való hozzáférés általános feltételei nyilvánosságának megteremtésével jelentősen csökkenti a tranzakciós költségeket és korlátozza a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma előfordulásának lehetőségét.
- [423] A nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevételéhez szükséges információkkal kapcsolatban előírt egyenlő elbánás kötelezettség a külső szolgáltatók felé, valamint a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletág számára nyújtott információk tekintetében megvalósuló diszkriminációmentességet jelenti. Mivel az azonosított lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma az információk diszkriminatív felhasználásán⁹⁶ keresztül valósulhat meg, ezért az információk tekintetében előírt egyenlő elbánás elméletileg megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére. Az egyenlő elbánás kizárólagos alkalmazása ugyanakkor a kötelezettség gyakorlati alkalmazása és ellenőrzése – az igénybevevők és a hozzáférés számossága és esetenkénti eltérései miatt – jelentős adminisztratív költségekkel jár. Az egyenlő elbánás kötelezettségének az információ visszatartása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésével kapcsolatos kizárólagos alkalmazása tehát nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak. A kötelezettség ugyanakkor – figyelembe véve az előző bekezdésben, az átláthatóság kötelezettség alkalmazásának korlátaival kapcsolatosan leírtakat – az egyenlő elbánás általános követelményének előírásán keresztül kiegészítheti,

⁹⁶ Az információ visszatartása is az információ diszkriminatív felhasználását jelenti, annak szélsőséges esetét képviseli.

támogathatja az átláthatóság kötelezettséget és a két kötelezettség együtt hatékonyan képes kezelni az azonosított lehetséges piactorzító magatartásformát.

- [424] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek, a költségalapúság és a számviteli szétválasztás nem alkalmasak az azonosított lehetséges versenytorzító magatartásforma kezelésére, mivel alkalmazásuk nem az információra, hanem más, a szolgáltatásnyújtást befolyásoló tényezőkre (infrastruktúra, ár) irányulnak.
- [425] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére mind az átláthatóság, mind az egyenlő elbánás kötelezettség alkalmas. Az egyes kötelezettségek kizárólagos alkalmazásával kapcsolatban ismertett gyakorlati problémák miatt a két kötelezettség együttes alkalmazása szükséges ahhoz, hogy a szabályozás minden esetben megakadályozza, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatáshoz való hozzáféréshez, illetve nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevételéhez elengedhetetlenül szükséges információkat visszatartsa. A szabályozás ily módon képes arra, hogy a kiskereskedelmi piacon jelentkező – a III.1.2.1. pontban ismertett – kedvezőtlen piaci hatások előfordulását megakadályozza. A leírtak alapján az információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma esetében az átláthatóság és az egyenlő elbánás együttes előírása tekinthető indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak.

III.2.2.3. Indokolatlan előírások, követelmények

- [426] Az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A III.1.2.2. pontban megállapítottam, hogy a verseny ily módon történő korlátozása akkor valósulhat meg, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vétele szempontjából indokolatlan előírásokat vagy követelményeket támaszt az igénybevevő szolgáltatók számára. Ennek megfelelően a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma előfordulásának megakadályozása érdekében olyan kötelezettség előírására van szükség, amely biztosítja, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató csak a nagykereskedelmi szolgáltatáshoz való hozzáféréshez és igénybevételéhez szükséges követelményeket, illetve előírásokat határozhasson meg.
- [427] Az átláthatóság kötelezettség lehetővé teszi, hogy a szabályozó a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos meghatározott információk nyilvánosságra hozatalát írja elő. Az információk nyilvánossága mind a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók, mind a szabályozó számára átláthatóságot teremt a szolgáltatás igénybevételének feltételei tekintetében, tehát az indokolatlan előírásokat, követelményeket is átláthatóvá teszi, ami – a szabályozói beavatkozás lehetőségével együtt – a jelentős piaci erejű szolgáltatót visszatarthatja a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma gyakorlásától. Az átláthatóság tehát megfelelő szabályozói eszköz a versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére. Az előző pontban leírtakhoz hasonlóan azonban itt is meg kell jegyezni, hogy – az igénybevevők és a hozzáférési igények esetenkénti eltérései miatt – még a legrészletesebben előírt átláthatóság kötelezettség sem képes a szolgáltatásnyújtás valamennyi aspektusának teljes nyilvánosságát megteremteni, ugyanakkor a szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos előírások, követelmények nyilvánosságának megteremtésével jelentősen korlátozza a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma előfordulásának lehetőségét.
- [428] Az egyenlő elbánás kötelezettség az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma esetében azt jelenti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató nem tehet különbséget a szolgáltatásnyújtás feltételei tekintetében a külső szolgáltatók,

valamint a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletága között. Az egyenlő elbánás kötelezettség önmagában nem képes megakadályozni a versenyt korlátozó magatartásforma előfordulását, ugyanakkor – elsősorban a külső-belső egyenlő elbánás előírásán keresztül – csökkenti az előfordulás valószínűségét⁹⁷. Az egyenlő elbánás kötelezettségnek az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésével kapcsolatos kizárólagos alkalmazása tehát nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak. A kötelezettség ugyanakkor – figyelembe véve az előző bekezdésben, az átláthatóság kötelezettség alkalmazásának korlátaival kapcsolatosan leírtakat – az egyenlő elbánás általános követelményének előírásán keresztül kiegészítheti, támogathatja az átláthatóság kötelezettséget és a két kötelezettség együtt hatékonyan képes kezelni az azonosított lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát.

- [429] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség keretében a szabályozó részletesen meghatározhatja a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés, illetve annak biztosításához szükséges hálózati elemek, szolgáltatások, kapcsolódó közös eszközhasználat, illetve egyéb tevékenységek nyújtásának feltételeit. A szolgáltatásnyújtás feltételeinek részletes előírása megakadályozhatja a jelentős piaci erejű szolgáltatót abban, hogy a szolgáltatás igénybevételét indokolatlan előírásokkal, követelményekkel nehezítse. A hozzáférési kötelezettség elméletileg tehát megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére. A szolgáltatásnyújtás feltételeinek szabályozó általi részletes előírása – az egyes hozzáférési lehetőségek és azok igénybevételi jellemzőinek eltérései miatt – ugyanakkor a gyakorlatban jelentős adminisztratív terhet ró mind a szabályozóra, mind a szolgáltatóra. Ezért a szolgáltatásnyújtás feltételeinek a hozzáférési kötelezettség keretében történő részletes előírása nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak.
- [430] A költségalapúság és a számviteli szétválasztás elsősorban árjellegű piactorzító magatartásformák kezelésére alkalmas kötelezettségek, ezért nem alkalmasak a jelen pontban tárgyalt (nem árjellegű) lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [431] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére mind az átláthatóság, mind az egyenlő elbánás kötelezettség, mind a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek alkalmasak. Megállapítottam továbbá, hogy az átláthatóság és az egyenlő elbánás együttes alkalmazása hatékonyan képes kezelni a lehetséges piactorzító magatartásformát, míg a hozzáférési kötelezettség alkalmazása a gyakorlatban jelentős szabályozói teherrel jár. Mindkét szabályozási lehetőség alkalmas tehát a lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére, a két lehetőség közül az átláthatóság/egyenlő elbánás együttes alkalmazása jár kisebb szabályozói teherrel, ennek megfelelően az indokolatlan előírások, követelmények meghatározása, mint piactorzító magatartásforma esetében az átláthatóság és az egyenlő elbánás együttes előírása tekinthető indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak.

III.2.2.4. Késleltetési taktikák

- [432] A III.1.2.3. pontban megállapítottam, hogy a késleltetési taktikák alkalmazása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A stratégiai változó – tehát az a tényező, amin keresztül a verseny korlátozása megvalósulhat – jelen esetben az

⁹⁷ A jelentős piaci erejű szolgáltató számára az indokolatlan előírások, követelmények alkalmazása jelentősebb költséggel jár az egyenlő elbánás kötelezettség kirovása mellett, mint anélkül, hiszen a hátrányos feltételeket a saját kiskereskedelmi üzletágára is alkalmaznia kell. Ugyanakkor a versenyt korlátozó magatartásforma gyakorlásának a jelentős piaci erejű szolgáltató számára biztosított hosszabb távú piaci előnyei (versenytársak költségeinek növelése, kiszorítás) még így is meghaladhatják a magatartásforma gyakorlásának költségeit.

idő, ennek megfelelően a kirótt kötelezettségnek arra kell irányulnia, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató „megfelelő időben” biztosítsa a hozzáférést a versenytársak számára a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtáshoz szükséges nagykereskedelmi szolgáltatásokhoz. A „megfelelő idő” mértékének meghatározása során a kiskereskedelmi piacra gyakorolt versenytorzító hatás mértékének vizsgálata kiemelt fontosságú. Amennyiben a kiszorítás veszélye nagy és/vagy a kiskereskedelmi szolgáltatás korábbi nyújtásából a jelentős piaci erejű szolgáltató számára jelentős előny származik, akkor szigorúbb – akár a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtás megkezdésének feltételéhez kötését is magába foglaló – szabályozás indokolt.

- [433] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség keretében a szabályozó részletesen meghatározhatja a végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférés, illetve annak biztosításához szükséges hálózati szolgáltatások nyújtásának feltételeit, ennek körében pedig eljárásokat, határidőket határozhat meg a nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása tekintetében. A szolgáltatásnyújtásra vonatkozó eljárások és határidők feltételeinek részletes előírása megakadályozhatja a jelentős piaci erejű szolgáltatót abban, hogy a szolgáltatás igénybevételét késleltesse. A hozzáférési kötelezettség tehát megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére. Ugyanakkor még a legrészletesebben előírt hozzáférési kötelezettség sem tudja teljes mértékben, minden eljárásra kiterjedően a szolgáltatásnyújtás valamennyi aspektusa esetén megakadályozni a versenyt korlátozó magatartásforma felmerülését, ráadásul a túlzottan részletesen meghatározott eljárások, határidők csökkentik a szolgáltatásnyújtás rugalmasságát a jelentős piaci erejű szolgáltató saját kiskereskedelmi előfizetői irányába. Ezt a szabályozás kialakítása során figyelembe kell venni, tehát törekedni kell arra, hogy a hozzáférési kötelezettség keretében csak a nagykereskedelmi szolgáltatásnyújtás azon eljárásai, határidejei kerüljenek rögzítésre, amelyek a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtása tekintetében alapvető fontosságúak. (A szolgáltatásnyújtás egyéb eljárásai, időbeli paraméterei rögzítésére a rugalmasabban alkalmazható átláthatóság kötelezettség megfelelőbb.)
- [434] Az egyenlő elbánás kötelezettség a késleltetési taktikák alkalmazása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma esetében azt jelentheti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató nem tehet különbséget a szolgáltatásnyújtás során alkalmazott eljárások és határidők tekintetében a külső szolgáltatók, valamint a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletága között. Az egyenlő elbánás kizárólagos alkalmazása a kötelezettség gyakorlati alkalmazása és ellenőrzése során – az igénybevevők és a hozzáférés számossága és esetenkénti eltérései miatt – jelentős adminisztratív költségekkel jár. További nehézséget okoz, hogy a külső szolgáltatók, valamint a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletág számára nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatos eljárások, határidők eltérései nem feltétlenül a versenyt korlátozó magatartásforma alkalmazásából fakadnak, azokat a különböző külső, illetve a külső és belső igénybevevők kiszolgálásához szükséges eljárások objektív eltérései is okozhatják. Az egyenlő elbánás kötelezettségének a késleltetési taktikák, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésével kapcsolatos kizárólagos alkalmazása tehát nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak. A kötelezettség ugyanakkor – figyelembe véve az előző bekezdésben, a hozzáférési kötelezettség alkalmazásának korlátaival kapcsolatosan leírtakat – az egyenlő elbánás általános követelményének előírásán keresztül kiegészítheti, támogathatja a hozzáférési kötelezettséget és a két kötelezettség együtt hatékonyan képes kezelni az azonosított lehetséges piactorzító magatartásformát. Az egyenlő elbánással kapcsolatos általános követelmények meghatározása során tekintettel kell lenni a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletág számára nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatos eljárások, határidők objektív okok miatti eltéréseire.
- [435] Az átláthatóság kötelezettség keretében a szabályozó előírhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a szolgáltatásnyújtással kapcsolatos eljárások, az azokhoz kapcsolódó határidők nyilvánosságra hozatalát. Az információk nyilvánossága mind a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók, mind a szabályozó számára átláthatóságot teremt a szolgáltatás igénybevételének feltételei

tekintetében, tehát az eljárási idők, illetve az eljárások tekintetében megvalósuló diszkriminációt is átláthatóvá teszi, ami – a szabályozói beavatkozás lehetőségével együtt – a jelentős piaci erejű szolgáltatót visszatartja a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma gyakorlásától. Az átláthatóság tehát megfelelő szabályozói eszköz a versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére. A hozzáférési kötelezettséghez hasonlóan az átláthatóság esetében is megállapítható, hogy – az igénybevevők és az egyes hozzáférési igények esetenkénti eltérései miatt – még a legrészletesebben előírt átláthatóság kötelezettség sem képes a szolgáltatásnyújtás valamennyi aspektusának teljes nyilvánosságát megteremteni, ugyanakkor az egyes eljárások, határidők nyilvánosságának megteremtésével jelentősen korlátozza a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma előfordulásának lehetőségét.

- [436] A költségalapúság és a számviteli szétválasztás elsősorban árjellegű piactorzító magatartásformák kezelésére alkalmas kötelezettségek, ezért nem alkalmasak a jelen pontban tárgyalt (nem árjellegű) lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [437] A késleltetési taktikák alkalmazása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére tehát mind a hozzáférési kötelezettség, mind az átláthatóság, mind az egyenlő elbánás kötelezettség alkalmasak. Megállapítottam továbbá, hogy az egyenlő elbánás kötelezettség önmagában történő alkalmazása nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak, ugyanakkor a másik két kötelezettség alkalmazását a diszkriminációmentesség általános követelményének megfelelő előírásán keresztül képes támogatni. Ennek megfelelően a késleltetési taktikák, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma tekintetében mindhárom kötelezettség együttes kirovása indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak tekinthető, a kötelezettségek konkrét tartalmának meghatározása során figyelembe véve természetesen az egyes kötelezettségek alkalmazásával kapcsolatban leírt szempontokat.

III.2.2.5. Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás (minőségi diszkrimináció)

- [438] A minőségi diszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A III.1.2.4. pontban megállapítottam, hogy a verseny ily módon történő korlátozása akkor valósulhat meg, ha a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási terület számára jobb minőségben, vagy kedvezőbb feltételekkel nyújtja a nagykereskedelmi szolgáltatást, mint a versenytársak számára.
- [439] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség keretében a szabályozó részletesen meghatározhatja a hozzáférés, illetve a hozzáférés biztosításához szükséges hálózati szolgáltatások minőségi paramétereit, ami a jelentős piaci erejű szolgáltatót megakadályozhatja abban, hogy a belső és a külső igénybevevők közötti minőségi diszkriminációt valósítsa meg. A hozzáférési kötelezettség tehát elméletileg megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére. Ugyanakkor még a legrészletesebben előírt hozzáférési kötelezettség sem tudja teljes mértékben, a szolgáltatásnyújtás minden paramétere esetében a szolgáltatásnyújtás valamennyi aspektusa esetén megakadályozni a versenyt korlátozó magatartásforma felmerülését, ráadásul a túlzottan részletesen meghatározott minőségi paraméterek csökkentik a szolgáltatásnyújtás rugalmasságát mind a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevevői, mind a jelentős piaci erejű szolgáltató saját kiskereskedelmi előfizetői irányába. A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség valamennyi minőségi paraméterre kiterjedő, teljes körű alkalmazása tehát nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak a minőségi diszkrimináció, mint versenyt korlátozó magatartásforma esetében, ugyanakkor egyes – kiemelt fontosságú – minőségi paraméterek esetében felmerülhet az alkalmazása.

- [440] Az egyenlő elbánás kötelezettség előírása a minőségi diszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma esetében azt jelentheti, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató nem tehet különbséget a szolgáltatásnyújtás során alkalmazott minőségi feltételek tekintetében a külső szolgáltatók, valamint a külső szolgáltatók és a saját kiskereskedelmi üzletága között. Az egyenlő elbánás tehát alkalmas a versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, és általános követelményként előírva kellő rugalmasságot ad a jelentős piaci erejű szolgáltató számára a szolgáltatások fejlesztése, a szolgáltatások minőségi paramétereinek kialakítása során. Az egyenlő elbánás követelménye ugyanakkor – mivel nem teszi láthatóvá, illetve ellenőrizhetővé a versenyt korlátozó magatartásforma esetleges megvalósulását – önmagában nem elegendő a versenyt korlátozó magatartásforma megfelelő kezeléséhez.
- [441] Az átláthatóság kötelezettség keretében a szabályozó előírhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató számára meghatározott minőségi paraméterek vállalt és ténylegesen teljesült értékeinek nyilvánosságra hozatalát elkülönülten a saját kiskereskedelmi terület és a versenytársak számára nyújtott szolgáltatások esetében. Az információk nyilvánossága mind a szolgáltatást igénybe vevő szolgáltatók, mind a szabályozó számára átláthatóvá teszi a minőség tekintetében esetlegesen megvalósuló diszkriminációt, ami – a szabályozói beavatkozás lehetőségével együtt – a jelentős piaci erejű szolgáltatót visszatarthatja a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma gyakorlásától. Az átláthatóság tehát – a minőség tekintetében megvalósuló egyenlő elbánás általános követelményével együtt – megfelelő és hatékony szabályozói eszköz a versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [442] A költségalapúság és a számviteli szétválasztás elsősorban árjellegű piactorzító magatartásformák kezelésére alkalmas kötelezettségek, ezért nem alkalmasak a jelen pontban tárgyalt (nem árjellegű) lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [443] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a minőségi diszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére mind az átláthatóság, mind az egyenlő elbánás kötelezettség, mind a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek alkalmasak. Megállapítottam továbbá, hogy az átláthatóság és az egyenlő elbánás együttes alkalmazása hatékonyan képes kezelni a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát, míg a hozzáférési kötelezettség alkalmazása a gyakorlatban jelentős szabályozói teherrel jár, így alkalmazása csak egyes, kiemelten fontos minőségi paraméterek esetében merülhet fel, így indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak az tekinthető, hogyha a hozzáférési kötelezettség csak egyes kiemelt minőségi paraméterek esetén kerül alkalmazásra, az egyéb minőségi paraméterek tekintetében az egyenlő elbánás és az átláthatóság kötelezettség kerül előírásra.

III.2.2.6. Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók

- [444] A III.1.2.5. pontban megállapítottam, hogy a stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása, mint versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma abban az esetben valósul meg, ha a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területtel rendelkező jelentős piaci erejű szolgáltató a nagykereskedelmi szolgáltatás paramétereit, jellemzőit a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási terület számára kedvező, míg a versenytársak számára kevésbé kedvező, vagy kedvezőtlen módon alakítja ki. A versenyt korlátozó magatartásforma a szolgáltatás számos paraméterének, jellemzőjének megállapításán keresztül megvalósulhat.
- [445] A stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása során is diszkriminatív magatartásforma valósul meg, ennek megfelelően ebben az esetben is az egyenlő elbánás kötelezettségének alkalmazása merülhet fel elsődlegesen. Mivel azonban a diszkrimináció ebben az esetben nem a külső és a belső igénybevevők számára nyújtott szolgáltatások egyes paramétereinek eltérésein keresztül

valószínűleg, hanem a szolgáltatástulajdonságok kialakítása során, ezért az egyenlő elbánás önmagában nem elegendő és nem hatékony a versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.

- [446] Az átláthatóság, ezen belül is a szolgáltatásnyújtás feltételeinek közzététele alkalmas lehet arra, hogy a szolgáltatások tartalmának nyilvánosságra hozatalán, illetve szabályozó általi ellenőrizhetőségén keresztül korlátozza a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulásának lehetőségét. Ugyanakkor a versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulásának lehetőségét nem tudja teljes mértékben megakadályozni, mivel a szolgáltatások tartalmának kialakítása ebben az esetben is a jelentős piaci erejű szolgáltató kezében marad.
- [447] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség keretében a szabályozó – figyelembe véve a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevők és a jelentős piaci erejű szolgáltató igényeit is – részletesen meghatározhatja a hozzáférés, illetve a hozzáférés biztosításához szükséges hálózati szolgáltatások pontos tartalmát, ami megakadályozhatja a versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulását. A hozzáférési kötelezettség tehát megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére. Ugyanakkor még a legrészletesebben előírt hozzáférési kötelezettség sem tudja teljes mértékben, a szolgáltatás minden paraméterére, jellemzőjére kiterjedően megakadályozni a versenyt korlátozó magatartásforma felmerülését, ráadásul a túlzottan részletesen meghatározott szolgáltatás paraméterek, jellemzők csökkentik a szolgáltatásnyújtás rugalmasságát a jelentős piaci erejű szolgáltató saját kiskereskedelmi előfizetői irányába. Ezt a szabályozás kialakítása során figyelembe kell venni, tehát törekedni kell arra, hogy a hozzáférési kötelezettség keretében csak a nagykereskedelmi szolgáltatásnyújtás azon paraméterei, jellemzői kerüljenek rögzítésre, amelyek a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtása tekintetében alapvető fontosságúak.
- [448] A költségalapúság és a számviteli szétválasztás elsősorban árjellegű piactorzító magatartásformák kezelésére alkalmas kötelezettségek, ezért nem alkalmasak a jelen pontban tárgyalt (nem árjellegű) lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [449] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók kialakítása, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére mind az átláthatóság, mind a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek alkalmasak. Megállapítottam továbbá, hogy az átláthatóság és a hozzáférési kötelezettség együttes alkalmazása hatékonyan képes kezelni a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát, oly módon, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtás szempontjából kiemelkedő fontosságú nagykereskedelmi szolgáltatások esetében a szabályozó a hozzáférési kötelezettségben rendezze a szolgáltatások tartalmát, egyebekben pedig a szolgáltatásnyújtás feltételeinek nyilvánosságra hozatalán keresztül valószínűleg meg a szolgáltatások pontos tartalmának szabályozó általi ellenőrizhetősége.

III.2.2.7. Árukapcsolás, csomagolás

- [450] Az árukapcsolás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában előfordulhat az azonosított piacon. A versenyt korlátozó magatartásforma abban az esetben valószínűleg meg, ha a jelentős piaci erejű szolgáltató valamely szolgáltatás értékesítését egy másik szolgáltatás vásárlásától teszi függővé. A jelen határozatban azonosított piacon az árukapcsolás a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen nagykereskedelmi szolgáltatás és valamely más, a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához nem szükséges szolgáltatás esetében értelmezhető.
- [451] A szabályozó a hozzáférési kötelezettség előírása során – figyelembe véve a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevők és a jelentős piaci erejű szolgáltató igényeit is – választása szerint részletesen meghatározhatja a hozzáférés, illetve a hozzáférés biztosításához szükséges hálózati szolgáltatások pontos tartalmát, a nyújtandó szolgáltatások körét, de ezzel párhuzamosan lehetősége van arra is, hogy kötelezze a jelentős piaci erejű szolgáltatót, hogy gazdaságilag és műszakilag indokolt

igény esetén a jogosult igényének megfelelő hozzáférést biztosítson. A két megoldás közül ez utóbbi – tehát a jogosult igényeinek megfelelően kialakított hozzáférés biztosításának kötelezettsége – a jelen határozatban azonosított piacon jelentősebb szabályozói terhet jelent mind a kötelezettség teljesítése, mind a szabályozói ellenőrzés során. A hozzáférési kötelezettség tehát megfelelő szabályozói eszköz a probléma kezelésére és a hatékony megoldásnak az tekinthető, ha a szabályozó a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtás szempontjából kiemelten fontos nagykereskedelmi szolgáltatások nyújtását közvetlenül előírja.

- [452] Az egyenlő elbánás kötelezettség kevésbé alkalmas az árukapcsolás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, a versenyt korlátozó magatartásforma a diszkriminációmentesség követelményének sérelme nélkül is megvalósulhat. Ilyen eset, amikor a jelentős piaci erejű szolgáltató valamely, a saját kiskereskedelmi terület számára nyújtott, ugyanakkor a versenytárs számára a saját kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához nem szükséges, a versenytárs által is előállítható szolgáltatás igénybevételét írja elő a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételével összefüggésben.
- [453] Az átláthatóság, ezen belül a szolgáltatásnyújtás feltételeinek közzétételével kapcsolatos kötelezettség alkalmas lehet arra, hogy a szolgáltatások tartalmának nyilvánosságra hozatalán, illetve szabályozó általi ellenőrizhetőségén keresztül korlátozza a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma megvalósulásának lehetőségét. A szabályozó ebben az esetben a szolgáltatásnyújtási feltételeknek, illetve a szolgáltatások tartalmának vizsgálatán keresztül ellenőrizheti az egyes szolgáltatások igénybevételével kapcsolatos rendelkezések indokoltságát.
- [454] A költségalapúság és a számviteli szétválasztás elsősorban árjellegű piactorzító magatartásformák kezelésére alkalmas kötelezettségek, ezért nem alkalmasak a jelen pontban tárgyalt (nem árjellegű) lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [455] A leirtak alapján megállapítottam, hogy az árukapcsolás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére mind az átláthatóság, mind a hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek alkalmasak. Megállapítottam továbbá, hogy az átláthatóság és a hozzáférési kötelezettség együttes alkalmazása hatékonyan képes kezelni a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát, oly módon, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtás szempontjából kiemelkedő fontosságú nagykereskedelmi szolgáltatások esetében a szabályozó a hozzáférési kötelezettségben előírja a kötelezően nyújtandó szolgáltatások körét, egyebekben pedig a nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételek biztosítják a szolgáltatási kör ellenőrizhetőségét.

III.2.2.8. Túlzó árazás

- [456] A III.1.3.1. pontban megállapítottam, hogy a túlzó árazás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A túlzó árazás esetében a „stratégiai változó” – az a tényező, amin keresztül a verseny korlátozása megvalósulhat – az ár, ami a jelen határozatban azonosított érintett piacok esetében a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges nagykereskedelmi szolgáltatások díját jelenti. A lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére meghatározott kötelezettségnek ennek megfelelően az ármeghatározó magatartására, illetve a nagykereskedelmi szolgáltatások díjára kell irányulnia. A III.2.1. pontban felsorolt kötelezettségek közül elméletileg több is képes arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartását befolyásolja.
- [457] Az átláthatóság kötelezettség bizonyos esetekben alkalmas lehet arra, hogy az áraknak a szabályozó- és a versenyhatóság, valamint a piac általi nagyobb átláthatósága miatt, kisebb-nagyobb nyomást gyakoroljon a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartására. A nagykereskedelmi árak átláthatósága ugyanakkor önmagában nem képes megakadályozni a túlzó árazás lehetőségét,

legfeljebb annak mértékét befolyásolhatja. A nagykereskedelmi díjak szintjével kapcsolatos átláthatóság megteremtése tehát önmagában nem elegendő a túlzó árazás kezelésére, ennek megfelelően az átláthatóság nem tekinthető megfelelő szabályozói eszköznek a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma esetében.

- [458] Az átláthatósághoz hasonló okokból, a nagykereskedelmi árak és a transzferárak átláthatóvá tételét előíró számviteli szétválasztási kötelezettség sem alkalmas önmagában a túlzó árazás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [459] A nagykereskedelmi díjakkal kapcsolatban előírt egyenlő elbánás kötelezettség esetén a jelentős piaci erejű szolgáltatónak diszkriminációmentességet kell megvalósítania a külső szolgáltatók felé, valamint a külső szolgáltatók és a jelentős piaci erejű szolgáltató vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területe számára nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások díja tekintetében. Az egyenlő elbánás kötelezettség ugyanakkor a díjak abszolút szintjét nem írja elő, így nem szünteti meg a túlzó árazás lehetőségét. A nagykereskedelmi szolgáltatások díja tekintetében előírt egyenlő elbánás önmagában tehát nem elegendő a túlzó árazás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [460] A költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség előírása esetében a szabályozás közvetlenül a díjak szintjére irányul. A kötelezettség tehát a nagykereskedelmi díjak szabályozásán keresztül korlátozza a jelentős piaci erejű ármeghatározó magatartását, ennek megfelelően képes arra, hogy a túlzó árazás lehetőségét megszüntesse.
- [461] A kötelezettségek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a túlzó árazás, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére önmagában sem az átláthatóság, sem a számviteli szétválasztás, sem az egyenlő elbánás kötelezettség nem alkalmas, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség ugyanakkor képes arra, hogy a túlzó árazás lehetőségét megakadályozza. A költségalapúság tehát megfelel a probléma természetének és kirovása szükséges a versenyt korlátozó akadály kezeléséhez, így a kötelezettség kirovása indokolt és arányos.
- [462] Megvizsgáltam továbbá, hogy a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség mellett indokolt-e más, a költségalapúság kötelezettség teljesülését támogató kötelezettség kirovása. Megállapítottam, hogy – a nagykereskedelmi díjak mértékére vonatkozó szabályozás megfelelő alkalmazása érdekében – szükség van arra, hogy a szabályozó rendszeres visszacsatolást kapjon a szabályozás megfelelőségéről, eredményességéről, tehát arról, hogy az mennyiben volt képes a III.1.3.1. pontban ismertetett kedvezőtlen piaci hatások előfordulását megakadályozni. A szabályozás megfelelőségének vizsgálatához szükséges információk teljes körűen és ellenőrizhetően csak az előírásoknak megfelelően elkészített – a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árakat, valamint a költségeket átláthatóan bemutató – számviteli szétválasztási kimutatásokból nyerhetők ki, enyhébb kötelezettségek (pl. egységköltség számítások benyújtása) a teljes körűséget nem képesek biztosítani. A leírtak alapján a számviteli szétválasztás kötelezettség kirovása indokolt és arányos szabályozói beavatkozás a versenyt korlátozó akadály kezelése érdekében.

III.2.2.9. Árdiszkrimináció

- [463] A III.1.3.2. pontban megállapítottam, hogy az árdiszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma mindkét formája szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A verseny korlátozása az árdiszkrimináció esetében is az ármeghatározáson keresztül valósulhat meg, ennek megfelelően a kirótt kötelezettségnek ebben az esetben is a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartására, illetve magára a nagykereskedelmi díjra kell irányulnia.

- [464] Az átláthatóság kötelezettség alkalmas arra, hogy átláthatóvá tegye az árdiszkriminációt, ugyanakkor – a túlzó árazás vizsgálata során ismertetett okok miatt – önmagában nem elegendő arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartását korlátozza. Az átláthatóság tehát nem megfelelő szabályozói eszköz az árdiszkrimináció, mint verseny korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [465] A számviteli szétválasztás – a külső árak és a belső transzferárak bemutatásával – alkalmas arra, hogy láthatóvá tegye az árdiszkriminációt a szabályozó számára, ugyanakkor önmagában az árak átláthatóságának megteremtése ebben az esetben sem elegendő az árdiszkrimináció, mint lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére.
- [466] A nagykereskedelmi díjakkal kapcsolatban előírt egyenlő elbánás kötelezettség a külső szolgáltatók felé, valamint a külső szolgáltatók és a vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területe számára nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatás díja tekintetében megvalósuló diszkriminációmentességet jelenti. Mivel az árdiszkrimináció esetében az árak diszkriminatív meghatározása jelenti a versenyt korlátozó magatartásformát, ezért a díjak egyezőségének előírása elméletileg képes orvosolni az árdiszkriminációt. A költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség a díjak közvetlen meghatározásával megakadályozza a jelentős piaci erejű szolgáltatót abban, hogy árait diszkriminatív módon határozza meg, így az egyenlő elbánáshoz hasonlóan alkalmas a lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére. A két kötelezettség közül az egyenlő elbánás kötelezettség csak a díjak egyezőségét⁹⁸, míg a költségalapúság kötelezettség a díjak abszolút szintjét is előírja, ami a kötelezettségek gyakorlati alkalmazása során is különbségeket okoz. Mivel az egyenlő elbánás nem írja elő a díjak abszolút szintjét, ezért a nagykereskedelmi díj valamely szolgáltató viszonylatában történő megváltozása más viszonylatokat is automatikusan érint, hiszen a jelentős piaci erejű szolgáltatónak az egyenlő elbánás követelményének folyamatosan meg kell felelnie. Ez jelentős adminisztratív költségekkel jár (szerződésmódosítás, jogvitás eljárások) mind a jelentős piaci erejű szolgáltató, mind a nagykereskedelmi szolgáltatást igénybe vevő társszolgáltatók számára. A költségalapúság kötelezettség esetében – a díjak abszolút szintjének előírása miatt – a felmerülő adminisztratív költségek jóval alacsonyabbak. A két kötelezettség között az átláthatóság és az ellenőrizhetőség tekintetében is jelentős különbség van, mindkét szempont tekintetében – a díjak egyértelműsége és kiszámítható alkalmazása miatt – a költségalapúság tekinthető a hatékonyabb szabályozói eszköznek.
- [467] A leírtak alapján megállapítottam, hogy az átláthatóság és a számviteli szétválasztás nem tekinthetők alkalmas szabályozói eszköznek az árdiszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, ugyanakkor mind az egyenlő elbánás, mind a költségalapúság kötelezettség alkalmas arra, hogy az árdiszkriminációt és a III.1.3.2. pontban ismertetett kedvezőtlen piaci hatások előfordulását megakadályozza. A lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelése érdekében⁹⁹ ugyanakkor nem szükséges mindkét kötelezettség egyidejű kirovása. A korábban leírtak alapján megállapítható, hogy a költségalapúság kötelezettség hatékonyabban, kisebb szabályozói teherrel képes kezelni az azonosított lehetséges versenyt korlátozó magatartásformát. Megállapítható továbbá, hogy a III.1.3.1.-III.1.3.2. pontokban azonosított lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák (túlzó árazás, árdiszkrimináció) kezeléséhez a költségalapúság kötelezettség előírása mindenképpen indokolt, ezért a nagykereskedelmi díjakkal kapcsolatos egyenlő elbánás a

⁹⁸ Két szolgáltatás díjának egyenlősége – az árdiszkrimináció, mint lehetséges piactorzító magatartásforma vizsgálata során (III.1.3.2.) leírtakkal összhangban – azt jelenti, hogy a két szolgáltatás díjának a szolgáltatás költségéhez viszonyított aránya megegyezik.

⁹⁹ Hangsúlyozandó, hogy a kötelezettségek párhuzamos kirovása csak az árdiszkrimináció, mint lehetséges piactorzító magatartásforma kezelése tekintetében nem indokolt, más lehetséges piactorzító magatartásformák indokolhatják az egyenlő elbánás kötelezettség előírását.

költségalapúságon keresztül mindenképpen teljesül, ami nem teszi indokolttá a nagykereskedelmi díjakkal kapcsolatos egyenlő elbánás explicit előírását. Ennek megfelelően az árdiszkrimináció, mint lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelése érdekében a költségalapúság kirovása tekinthető indokolt és arányos szabályozói beavatkozásnak.

III.2.2.10. Keresztfinanszírozás

- [468] A keresztfinanszírozás – a III.1.3.3. pontban leírtaknak megfelelően – abban az esetben tekinthető versenyt korlátozó magatartásformának, amennyiben a keresztfinanszírozás lehetősége erőfölényes helyzetből származik és hatását tekintve kizorító vagy belépést akadályozó jellegű. Megállapítottam, hogy a versenyt korlátozó magatartásforma szabályozás hiányában felmerülhet az azonosított piacon. A túlzó árazáshoz hasonlóan a keresztfinanszírozás esetében is az ár tekinthető „stratégiai változó”-nak, hiszen a keresztfinanszírozást a költségeket meghaladó, túlzó módon meghatározott nagykereskedelmi díjak teszik lehetővé. Ennek megfelelően a kirótt kötelezettségnek ebben az esetben is a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartására, illetve magára a nagykereskedelmi díjra kell irányulnia. A túlzó árazáshoz hasonlóan elméletileg ebben az esetben is több kötelezettség egyaránt képes lehet arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartását befolyásolja. Az egyes kötelezettségek alkalmazhatóságával kapcsolatban – mivel a keresztfinanszírozás lehetősége alapvetően a túlzó árból fakad – a III.2.2.8. pontban foglaltakhoz hasonló megállapítások fogalmazhatóak meg.
- [469] Az átláthatóság kötelezettség ebben az esetben sem alkalmas arra, hogy a jelentős piaci erejű szolgáltató ármeghatározó magatartását korlátozza. A túlzó árazás vizsgálata során említett okok mellett ebben az esetben a kiskereskedelmi piaci árak átláthatóságának megteremtése még a keresztfinanszírozás kedvezőtlen kizorító hatásának az erősítéséhez is hozzájárulhat¹⁰⁰. A nagykereskedelmi piacon megvalósított átláthatóság pedig ebben az esetben sem korlátozza a keresztfinanszírozás lehetőségét. Az átláthatóság tehát nem megfelelő szabályozói eszköz a keresztfinanszírozás, mint versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére.
- [470] A nagykereskedelmi árak és a transzferárak átláthatóvá tételét előíró számviteli szétválasztási kötelezettség a túlzó árazáshoz hasonlóan a keresztfinanszírozás esetében sem alkalmas önmagában a lehetséges versenyt korlátozó magatartásforma kezelésére, alkalmas ugyanakkor arra, hogy a keresztfinanszírozást „láthatóvá tegye” a szabályozó számára.
- [471] Az egyenlő elbánás kötelezettség a keresztfinanszírozás szabályozói kezelése tekintetében elsősorban a külső szolgáltatók és a jelentős piaci erejű szolgáltató vertikálisan integrált, vagy vállalatcsoporton belüli kiskereskedelmi szolgáltatási területe számára nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások díja tekintetében megvalósuló diszkriminációmentesség előírását jelentheti. A kötelezettség előírása ugyanakkor ebben az esetben sem jelenti a díjak abszolút szintjének meghatározását, így nem szünteti meg a – túlzó árazás által lehetővé tett – keresztfinanszírozás lehetőségét. A jelentős piaci erejű – vertikálisan integrált – szolgáltató az egyenlő elbánás kötelezettség alkalmazása mellett is megteheti, hogy mind a külső szolgáltatók felé, mind a saját kiskereskedelmi üzletága számára túlzó árakat alkalmaz és ezzel párhuzamosan a kiskereskedelmi piacon költség alatti ajánlatokkal áll elő, a kiskereskedelmi üzletágban rövid távon keletkező veszteséget ugyanis hosszú távon ellensúlyozzák a versenytársak fokozatos kiszorulása miatti magasabb kiskereskedelmi bevételek. A nagykereskedelmi

¹⁰⁰ A keresztfinanszírozás lehetővé teszi a jelentős piaci erejű szolgáltató számára, hogy versenytársainál kedvezőbb díjakat alkalmazzon a kiskereskedelmi piacon. Az ajánlatok nagyobb átláthatósága gyorsíthatja a szolgáltatóváltást és a versenytársak fokozatos kiszorulását.

díjak tekintetében előírt egyenlő elbánás tehát önmagában nem elegendő a keresztfinanszírozás, mint lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére.

- [472] A közvetlenül a díjak szintjére irányuló, a nagykereskedelmi díjakat szabályozó költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség képes arra, hogy korlátozza a jelentős piaci erejű ármegethározó magatartását és megakadályozza a nagykereskedelmi piaci erőfölényes helyzetből származó, kizorító hatású keresztfinanszírozást.
- [473] A leírtak alapján megállapítható, hogy a keresztfinanszírozás, mint lehetséges piactorzító magatartásforma kezelésére önmagában sem az átláthatóság, sem a számviteli szétválasztás, sem az egyenlő elbánás kötelezettség nem alkalmas, a költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség ugyanakkor képes arra, hogy a keresztfinanszírozást és a III.1.3.3. pontban ismertetett – kedvezőtlen kizorító hatást megakadályozza. A költségalapúság tehát megfelel a probléma természetének és kirovása szükséges a versenyt korlátozó akadály kezeléséhez, így a kötelezettség kirovása indokolt és arányos.
- [474] Megállapítottam továbbá, hogy a szabályozás megfelelőségének vizsgálatához szükséges a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árakat, valamint a költségeket átláthatóan bemutató számviteli szétválasztási kimutatás benyújtása, mivel a keresztfinanszírozás esetleges előfordulásának a feltárására csak az egységes, a teljes körűséget biztosító kimutatás alkalmas. A leírtak alapján a számviteli szétválasztás kötelezettség kirovása tehát indokolt és arányos a versenyt korlátozó akadály kezelése érdekében.

III.2.2.11. Arányos és indokolt kötelezettségek

- [475] A III.2.2.1.-III.2.2.10. pontban elvégzett vizsgálatok alapján a következő kötelezettségek alkalmasak leginkább a III.1. pontban feltárt versenyt korlátozó akadályok kezelésére:

Versenyt korlátozó magatartásforma	Kezelésére/megelőzésére alkalmas kötelezettség
Hozzáférés megtagadása	Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §) Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása	Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Indokolatlan előírások, követelmények	Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Késleltetési taktikák	Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §) Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás	Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §) Átláthatóság (Eht. 102-103. §) Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók	Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §) Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Árukapcsolás, csomagolás	Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §) Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Túlzó árazás	Költségalapúság (Eht. 108. §) Számviteli szétválasztás (Eht. 105. §)
Árdiszkrimináció	Költségalapúság (Eht. 108. §)

Keresztfinanszírozás	Költségálapúság (Eht. 108. §) Számveteli szétválasztás (Eht. 105. §)
----------------------	---

18. táblázat: Versenyt korlátozó magatartásformák és kezelésükre alkalmas kötelezettségek

III.3. Kötelezettségek megállapítása

[476] A III.1. pontban elvégzett vizsgálatok során azonosítottam azokat a versenyt korlátozó akadályokat, amelyek alkalmasak lehetnek a verseny korlátozására az érintett piacokon. A III.2. pontban elvégeztem a versenyt korlátozó akadályoknak megfelelő, azokkal arányos és indokolt kötelezettségek értékelését. Az elvégzett vizsgálatok alapján megállapítottam, hogy a következő kötelezettségek előírása tekinthető arányos és indokolt szabályozói intézkedésnek az érintett piacon.

Kötelezettség
Átláthatóság (Eht. 102-103. §)
Egyenlő elbánás (Eht. 104. §)
Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek (Eht. 106-107. §)
Költségálapúság (Eht. 108. §)
Számveteli szétválasztás (Eht. 105. §)

19. táblázat: Arányos és indokolt kötelezettségek az érintett piacokon

[477] A kötelezettségek részletes tartalmának megállapítása során megvizsgáltam, hogy a kirótt kötelezettségek milyen formában alkalmasak leginkább a feltárt versenyt korlátozó akadályok kezelésére. A kötelezettségek meghatározása során tekintettel voltam a területet érintő jogszabályi előírásokra, illetve ajánlásokra, amelyek közül a legfontosabbak:

- Az Eht. XII. fejezetében található, a jelentős piaci erejű szolgáltatókra kiróható kötelezettségekkel kapcsolatos előírások;
- Az Eht. IX. és X. fejezeteiben található, a fizikai infrastruktúra megosztásával kapcsolatos előírások;

III.3.1. Átláthatóság

[478] Az átláthatósággal kapcsolatos kötelezettséget az érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozat is előírta, az elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy a kötelezettség fenntartása továbbra is indokolt.

[479] Az átláthatóság kötelezettség a helyhez kötött jó minőségű hozzáférés nagykereskedelmi biztosítása elnevezésű piacon elsősorban a piachoz tartozó hozzáférési szolgáltatások igénybevételével kapcsolatos részletes feltételek – beleértve az árakat is – nyilvánosságra hozását jelentheti. Az átláthatóság a nyilvánosság és az ellenőrizhetőség eszközeként hatékonyan szolgálja a hálózati szerződéskötési kötelezettség megfelelő érvényesülését, visszatárhathja továbbá a Kötelezett Szolgáltatót a hálózati szerződések körében a versenyellenes, egyoldalú, szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyensúlyát kizáró szerződéses feltételek alkalmazásától. Az egyes, korábban azonosított és az átláthatóság kötelezettségen keresztül kezelhető versenyt korlátozó magatartásformákkal összefüggésben a következő típusú információk nyilvánosságra hozatalára lehet szükség:

Versenyt korlátozó magatartásforma	Átláthatóság keretében nyilvánosságra hozandó információk
Hozzáférés megtagadása	Hozzáféréssel kapcsolatos alapvető információk (minden olyan információ, ami a hozzáférés igénybevételéhez a Jogosult Szolgáltató számára szükséges)
Információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása	Hozzáféréssel kapcsolatos alapvető információk (a belső szolgáltatásokhoz hasonló tartalommal és időben*)
Indokolatlan előírások, követelmények	Hozzáférés részletes műszaki, gazdasági, jogi feltételei (a belső szolgáltatásokhoz hasonló tartalommal*)
Késleltetési taktikák	Eljárások, határidők (azonos kiskereskedelmi piaci versenyfeltételek biztosítása*)
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás	Minőségi paraméterek (vállalt, teljesült) (a belső szolgáltatásokkal azonos minőségi feltételek*)
Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók	Szolgáltatások pontos tartalma, szolgáltatásnyújtás feltételei (hozzáférési kötelezettségben előírt tartalommal)
Árukapcsolás, csomagolás	Szolgáltatások pontos tartalma, szolgáltatásnyújtás feltételei (hozzáférési kötelezettségben előírt tartalommal)

**Egyenlő elbánás figyelembevételével kialakított feltételek, amelyek lehetővé teszik a Jogosult Szolgáltatók számára a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló vagy azzal megegyező szolgáltatások nyújtását*

20. táblázat: Versenyt korlátozó magatartásformák és az átláthatóság keretében nyilvánosságra hozandó információk tartalma

- [480] A fentiek figyelembevételével és a jelen határozatban kirótt többi kirótt kötelezettségre, az átláthatóság kötelezettség részletes tartalmát a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg.
- [481] Az átláthatósággal kapcsolatos kötelezettség keretében a korábbi határozathoz hasonlóan jelen határozatban is előírtam a Kötelezett Szolgáltató számára a szolgáltatás nyújtásának, valamint igénybevételi feltételeinek nyilvánosságra hozatalát. A korábbi határozatokhoz hasonlóan jelen határozatban sem írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára az Eht. 103. § szerinti, a referenciaajánlatok készítésével és nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos kötelezettséget. Az ezzel kapcsolatos döntés során figyelembe vettem, hogy az átláthatóság kötelezettség egyetlen szolgáltatásra terjed ki, ebből következően a szolgáltatási feltételek lényegesen egyszerűbbek, mint más, referenciaajánlati közzététel hatálya alá tartozó szolgáltatási piacok szolgáltatásai esetében. A Hatóság ezért a nyilvánosságra hozott igénybevételi feltételek utólagos ellenőrzésével is megfelelő időben képes reagálni a határozatban foglalt kötelezettségeknek nem megfelelő szolgáltatási feltételekre.
- [482] A kötelezően nyilvánosságra hozandó információk körét a jelen határozat rendelkező rész I. B) pontjában foglalt egyenlő elbánás, az I. C) pontjában foglalt költségalapúság, illetve az I. D) pontjában foglalt hozzáférési kötelezettség tartalmában bekövetkezett változásokra tekintettel felülvizsgáltam és a következőképpen állapítottam meg.
- A szolgáltatásnyújtási feltételek egyértelműsége érdekében előírtam a feltételekben használt definíciók, rövidítéseket és azok feloldásainak elkülönült rögzítését.
 - Annak érdekében, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontja alapján kialakított szolgáltatások alapvető paraméterei a Jogosult Szolgáltatók számára egyértelművé és átláthatóvá váljanak, a Kötelezett Szolgáltató számára előírtam a szolgáltatások tartalmával, a lehetséges műszaki megoldásokkal, az alkalmazható átviteli utakkal kapcsolatos információk közzétételét.
 - A sáv szélesség a bérelt vonali végződési szegmens szolgáltatások alapvető jellemzője, az ezzel kapcsolatos információk hiánya jelentős mértékben akadályozná a szolgáltatás

igénybevételének lehetőségét. Ennek megfelelően előírtam az igényelhető sávszélességekkel kapcsolatos információk közzétételét.

- A bérelt vonali szolgáltatás alapvető jellemzője az alkalmazott interfész, illetve a Jogosult Szolgáltató számára kiemelt fontosságúak a végponton telepített berendezés jellemzői. Ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltatónak az alkalmazott interfész mellett a Kötelezett Szolgáltató által a szolgáltatásnyújtáshoz használt hálózat végződtető berendezéseket is közzé kell tennie.
- A közös eszközhasználattal kapcsolatos rendelkezéseket a korábbi határozathoz képest kibővíttem a költségek felek közötti megosztására, elszámolására vonatkozó elvek, módszerek közzétételének kötelezettségével. Erre a rendelkezésre azért volt szükség, mert a jelen határozat rendelkező rész I. C) pontjában található költségalapúság kötelezettség keretében a szolgáltatási díjak Hatóságnak jóváhagyásra történő benyújtására vonatkozó kötelezettséget csak az Alapszolgáltatások esetén írtam elő, ezért kiemelt fontosságú, hogy a Kötelezett Szolgáltató által a közös eszközhasználat költségeinek kalkulációja, elszámolása során alkalmazott elvek és módszerek a Jogosult Szolgáltató számára átláthatóvá, ellenőrizhetővé váljanak.
- Az Eht. 107. § (1) bekezdése szerint a Hatóság határozatában közös eszközhasználatra és helymegosztásra kötelezett nagykereskedelmi szolgáltatási piacokon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató köteles a 107. § szerinti adatokat a jogosult részére megadni. Az egyértelműség és az Eht.-vel való konzisztencia biztosítása érdekében a helymegosztással összefüggésben a szolgáltatásnyújtási feltételekben kötelezően feltüntetett információk körét az Eht. 107. § (2) bekezdésre történő hivatkozással határoztam meg.
- A szolgáltatásnyújtás alapvető feltétele, hogy a Jogosult Szolgáltató milyen berendezéseket alkalmazhat, csatlakoztathat a Kötelezett Szolgáltató hálózatához, ezért az ezzel kapcsolatos információk nyilvánosságra hozatala kiemelt fontosságú. Ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltató számára előírtam a Jogosult Szolgáltató által csatlakoztatható berendezések listájának és/vagy a Jogosult Szolgáltató berendezéseivel kapcsolatos műszaki követelményeknek a szolgáltatásnyújtási feltételek közötti nyilvánosságra hozatalát. Az Eht. 107. § (5) bekezdése rögzíti a Jogosult Szolgáltató által alkalmazott berendezésekkel kapcsolatban a Kötelezett Szolgáltató által előírható követelmények meghatározásának szempontjait. Az egyértelműség és az Eht.-vel való konzisztencia biztosítása érdekében a rendelkező részben rögzítettem, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak a Jogosult Szolgáltató berendezéseivel kapcsolatos műszaki követelményeket az Eht. 107. § (5) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével kell meghatároznia.
- A nagykereskedelmi szolgáltatásnyújtással kapcsolatos folyamatok átláthatósága, illetve a felek közötti felelősség egyértelmű elhatárolása szempontjából a felek közötti kapcsolattartás, információnyújtás szabályainak előzetes lefektetése elengedhetetlen. Ennek megfelelően az átláthatóság keretében kötelezően nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételek között a Kötelezett Szolgáltató köteles a felek közötti kapcsolattartás, információnyújtás, titoktartás és a felelősségelhatárolás szabályairól rendelkezni.
- A korábbi határozathoz hasonlóan jelen határozatban is előírtam a Kötelezett Szolgáltató számára a felek közötti együttműködés részletes szabályainak nyilvánosságra hozatalát. A jelen határozatban előírt nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás esetén az előfizetők számára kiemelten fontos a szolgáltatás minősége, ezért a felek között a hibaelhárítás, karbantartás, üzemeltetés során megvalósuló együttműködés kritikus fontosságú, ennek megfelelően szükséges az ezzel kapcsolatos feltételek honlapon történő közzététele.

- A korábbi határozathoz hasonlóan jelen határozatban is előírtam a Kötelezett Szolgáltató számára a szerződéskötéssel, illetve szerződésmódosítással kapcsolatos eljárás során alkalmazott szabályok nyilvánosságra hozatalát. A korábbi határozattól eltérően ugyanakkor a jelen határozatban nem írtam elő a Hszr. alkalmazását, hanem a jelen határozat rendelkező rész I. D) pontjában elkülönülten rögzítettem a felek közötti együttműködés részletes szabályait az előzetes információszolgáltatás, a Jogosult Szolgáltató ajánlattétele, a hálózati szerződés megkötése, a hálózati szerződés módosítása, a hálózati szerződés teljesítése és a hálózati szerződés megszűnése során. Az Eht. XII. fejezetében rögzített keretszabályon belüli határozati tartalmak részletes megállapítására maga az Eht. kötelezi az Elnököt azzal, hogy minden egyes kiszabható kötelezettségfajánál külön is nevesíti, hogy az adott kötelezettség részletes tartalmát az Elnök az Eht. 62-63. §-ok szerint meghozandó határozatban állapíthatja meg (így többek között: Eht. 102. § (1) bekezdés, 103. § (1) bekezdés, 104. § (1) bekezdés, 105. § (1) bekezdés, 106. § (1), (3) és (6) bekezdés, 106. § (6), 108. § (1) és (2) bekezdés). Ezzel összhangban a Hszr. 1. § (4) bekezdése maga is úgy állapítja meg a rendelet hatályát, hogy az időközben hatályon kívül helyezett Eht. 163. § (1) bekezdésében meghatározott időpontot követően (azaz az Eht. 2004. január 1. napján történő hatályba lépését követő első piacelemzések elvégzését követően) a Hatóság a referenciaajánlatok és hálózati szerződések tartalmával kapcsolatos kötelezettségeket a piacelemzés tárgyában hozott határozataiban állapítja meg. Tekintettel arra, hogy a 2003-ban kiadott Hszr.-ben szereplő rendelkezések jelentős része a technológiai fejlődés és az új nagykereskedelmi szolgáltatások megjelenése miatt mára elavulttá vált és a Hszr. több rendelkezéséről a referenciaajánlatok jóváhagyásával kapcsolatos eljárások során kiderült, hogy azok értelmezése nem egyértelmű, ezért a Hszr. szabályainak alkalmazása helyett jelen határozat teljeskörűen tartalmazza a felek közötti együttműködés valamennyi szabályát az előzetes információszolgáltatás, a Jogosult Szolgáltató ajánlattétele, a hálózati szerződés megkötése, a hálózati szerződés módosítása, a hálózati szerződés teljesítése és a hálózati szerződés megszűnése során. A szerződéses viszonyok Jogosult Szolgáltatók általi átláthatósága és egyértelműsége, illetve a feltételek Hatóság általi ellenőrizhetősége érdekében szükséges a jelen határozat rendelkező rész I. D.4. pontban rögzített rendelkezések alapján kialakított együttműködési részletes szabályainak a szolgáltatásnyújtási feltételek közötti nyilvánosságra hozatala.
- A Jogosult Szolgáltató Ajánlatához kapcsolódó adatlapok kialakítása és közzététele szükséges ahhoz, hogy a Jogosult Szolgáltatók számára egyértelmű legyen a Kötelezett Szolgáltató által elvárt információk köre és a lehető legkisebbre csökkenjen a téves, vagy hiányos tartalmú igénybejelentésekből származó késedelem és adminisztrációs teher.
- A jelen határozat rendelkező rész I. D.4.2. pontjában elektronikus kapcsolattartással kapcsolatos kötelezettséget írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára. Annak érdekében, hogy az elektronikus kapcsolattartás módja valamennyi Jogosult Szolgáltató számára egyértelmű és átlátható legyen, előírtam a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy a kapcsolattartás módját és az ehhez kapcsolódó eljárásokat köteles feltüntetni a szolgáltatásnyújtási feltételekben.
- A korábbi határozatban foglaltakkal megegyezően jelen határozatban is előírtam a szolgáltatások vállalt minőségi paramétereinek szolgáltatásnyújtási feltételek között történő kötelező feltüntetését a Kötelezett Szolgáltató számára. A szövegezés egyértelműsítése érdekében a jelen határozatban a „szolgáltatásminőséggel kapcsolatos vállalások” kifejezés helyett a „teljesítménymutató”, illetve a „teljesítménymutató vállalt értékei” kifejezést használtam. A teljesítménymutatók vállalt értékének szolgáltatásnyújtási feltételek közötti feltüntetésével kapcsolatos rendelkezés továbbra is szükséges ahhoz, hogy a Jogosult Szolgáltatók a saját előfizetőik felé vállalt minőségi paramétereiket képesek legyenek pontosan meghatározni. Ennek megfelelően a jelen határozatban foglalt kötelezettség alapján a Kötelezett Szolgáltatók kötelesek minden, a jelen határozat rendelkező rész I. B.3. pontjában

foglalt kötelezettség alapján kialakított teljesítménymutató vállalt értékeire vonatkozó számszerű követelményt feltüntetni a honlapon közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben.

A korábbi határozatban foglaltakkal megegyezően jelen határozatban is előírtam a Kötelezett Szolgáltatók számára a teljesítménymutatók vállalt értékeinek be nem tartása (tehát a határidők elmulasztása, illetve egyéb teljesítménymutatóknak való meg nem felelés) esetén fizetendő kötbér mértékének szolgáltatásnyújtási feltételek között történő feltüntetését, valamint jelen határozatban meghatároztam a kötbér mérték megállapítására irányadó rendelkezéseket is. A kötbér rendeltetése kettős: egyrészt a szerződésben vállalt szolgáltatás kötelezettjét szankció kilátásba helyezésével a kötelezettsége megfelelő teljesítésére ösztönzi, másrészt a szerződésszegés bekövetkezése esetére a jogosult számára előre kiszámítható mértékű reparációt biztosít. A kötbérnek a polgári jog szabályai alapján fennálló kettős jellegére tekintettel a referenciaajánlatban foglalt kötbérelőírásnak tehát alkalmasnak kell lennie a szerződésszerű teljesítés hatékony előmozdítására, és egyben alkalmasnak kell lennie a hálózati szerződésben foglalt szolgáltatás Kötelezett Szolgáltató általi késedelmes vagy nem a vállalt minőségben történő teljesítése miatt a Jogosult Szolgáltatót ért kár részbeni vagy teljes megtérítésére. A kötbér azon célját, hogy a Kötelezett Szolgáltatót rászorítsa, ösztönözze arra, hogy az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályokban és a szolgáltatásnyújtási feltételek között vállalt határidőket betartsa, csak akkor érheti el, ha a Kötelezett Szolgáltató számára számottevő hátránnyal jár a késedelmes, illetve a vállalt minőségtől eltérő teljesítés. A kötbér mértékének megállapítása során alapvetően az arányosság követelményének kell érvényesülnie, azaz úgy kell megállapítani, hogy a szerződésszegés súlya és a kötbér egymással arányban álljon. Emellett azonban figyelembe kell venni a felek helyzetét is, így jelen esetben a felek között létrejövő hálózati szerződés jellegzetességeit. A hálózati szerződés tárgyát képező nagykereskedelmi szolgáltatás jellegéből adódóan a Kötelezett Szolgáltató nem szerződésszerű teljesítése a Jogosult Szolgáltatónak az előfizetőkkel kötött előfizetői szerződéséből fakadó kötelezettségei szerződésszerű teljesítését akadályozhatja, illetve ellehetetlenítheti. A Jogosult Szolgáltató által követelhető kötbért ezért olyan mértékben kell megállapítani, hogy annak összege alkalmas lehessen a Jogosult Szolgáltatót ért kár részbeni vagy teljes megtérítésére. A hálózati szerződésben ugyanakkor a Jogosult Szolgáltató is vállal olyan kötelezettségeket, amelyek késedelmes teljesítése a Kötelezett Szolgáltató számára érdeksérelmet okoz. A fentiekhez hasonlóan a kötelezettségek szerződésszerű teljesítésének előmozdítása érdekében, azonos elvek mentén jogosult a Kötelezett Szolgáltató a szolgáltatásnyújtási feltételek között meghatározni a Jogosult Szolgáltatóval szemben érvényesíthető kötbér mértékét. A Kötelezett Szolgáltatónak a kötbér mértékének meghatározása során kiemelt figyelmet kell fordítania az arányosság követelményének teljesülésére.

- A költségalapúság kötelezettség keretében a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatás tekintetében Kötelezett Szolgáltató számára előírtam a szolgáltatási díjak rendelkező rész I. számú mellékletének 1. pontjában foglalt előírásoknak megfelelő meghatározását és alkalmazását. Ezzel összhangban az átláthatóság keretében elszámolás módjának (számlázás, fizetés), az alkalmazott díjazási elveknek a nyilvánosságra hozatala mellett az Alapszolgáltatások esetében a díjak nyilvánosságra hozatalát is előírtam. A jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában előírt kiegészítő szolgáltatások tekintetében nem írtam elő előre meghatározott szolgáltatási díjak alkalmazását a Kötelezett Szolgáltató számára. A Jogosult Szolgáltatók számára nyújtott szolgáltatások díjait a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész I. mellékletének 2. pontjában foglalt szabályok figyelembe vételével kell meghatároznia. Ezzel összhangban az átláthatóság keretében sem írtam elő a kiegészítő szolgáltatások díjainak nyilvánosságra hozatalát, hanem a Kötelezett Szolgáltatónak a honlapján nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételekben a

kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatban csak az elszámolás módját (számlázás, fizetés), az alkalmazott díjazási elveket kell közzétennie. A felek közötti elszámolással összefüggésben jelen határozatban rögzítettem továbbá, hogy a Kötelezett Szolgáltató a megkövetelt kötelezettségvállalás mértékét köteles a holnapján nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételekben rögzíteni. A rendelkezés a kötelezettség gyakorlati alkalmazása tekintetében nem jelent változást, a Kötelezett Szolgáltató az általa nyújtott hálózati szolgáltatások nyújtásával összefüggésben jelenleg is megköveteli garancia állítását. A kötelezettségvállalással kapcsolatos szolgáltatói gyakorlat egységesítése, illetve a Jogosult Szolgáltatók költségeinek kötelezettségvállaláson keresztül történő indokolatlan megnövelésének megakadályozása érdekében a jelen határozatban rögzítettem a megkövetelhető garancia mértékének meghatározása során kötelezően figyelembe veendő szempontokat. A garancia maximális mértékének meghatározásánál figyelembe vettem, hogy a Kötelezett Szolgáltató és a garantőr között létrejött garanciaszerződésben, illetve a garantőr által kiállított garanciavállaló nyilatkozatban legfeljebb olyan mértékű kötelezettségvállalás írható elő, amely figyelembe veszi a garancia intézményének biztosítéki természetét. A garancia ugyanis nem egy büntető, represszív jellegű jogintézmény, hanem a polgári jog elveire tekintettel reparatív funkciót tölt be, s mint ilyen, arra az esetre szolgál, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató nem teljesíti a hálózati szerződés alapján őt terhelő esedékes és nem vitatott pénzfizetési kötelezettségét (különösen a Kötelezett Szolgáltatót a hálózati szolgáltatások nyújtásáért megillető ellenértéket, illetve a Jogosult Szolgáltatót terhelő kötbért), abban az esetben a Kötelezett Szolgáltató a garanciából, mint biztosítékból kielégítést kereshessen. A garancia lehívásának joga azonban – annak reparatív jellegéből következően – nem eredményezhet olyan helyzetet, hogy a Kötelezett Szolgáltató a garancia lehívásával magasabb pénzüsszeg jogosultjává váljon – a késedelmi kamat mértékét leszámítva –, mint ha a Jogosult Szolgáltató teljesítette volna a hálózati szerződés alapján fennálló, esedékes és nem vitatott pénzfizetési kötelezettségét. Erre tekintettel a garanciaszerződésben, illetve a garanciavállaló nyilatkozatban nem írható elő olyan mértékű kötelezettség sem, amely önmagában alkalmas arra, hogy a Jogosult Szolgáltatót visszatartsa a hálózati szerződés megkötésétől, illetve fenntartásától.

- [483] Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak elegendő idő álljon rendelkezésre a szolgáltatásnyújtási feltételek kialakítására, a szolgáltatásnyújtási feltételek első közzétételére vonatkozóan a korábbi határozatban rögzített 15 napos határidőtől eltérően a jelen határozatban a határozat közlésétől számított 60 napos időtartamot állapítottam meg. Az alkalmazott díjak első alkalommal való közzétételével kapcsolatos kötelezettség tekintetében eltérő határidőt állapítottam meg. Erre azért volt szükség, mert a jelen határozat rendelkező rész I. C.1. pontjában foglalt kötelezettség alapján a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt szolgáltatások költségalapú díjait jóváhagyásra be kell nyújtania a Hatósághoz, így – figyelembe véve a díjak jóváhagyásával kapcsolatos eljárás időigényét – a jelen határozat közlésétől számított 60 napon belül a Kötelezett Szolgáltató számára még nem lesznek ismertek az alkalmazandó díjak. A díjak közzétételére a díjak jóváhagyására irányuló eljárás lezárását követően kerülhet sor, ennek megfelelően úgy rendelkeztem, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak az alkalmazott díjakat első alkalommal az Elnök jelen határozat rendelkező rész I. C.1. pontjában foglalt eljárásában meghozott határozatának közlését követő 5 napon belül kell nyilvánosságra hoznia. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatónak a feltételek későbbi változása esetén megfelelő felkészülési idő álljon rendelkezésére, a feltételek későbbi módosítása esetén a módosított feltételek alkalmazását, hatályba lépését megelőző, legalább 30 napos előzetes közzétételi kötelezettséget írtam elő. A közzététel helyének tekintetében nem állapítottam meg eltérő követelményeket az előző határozathoz képest, a nyilvánosságra hozott információknak a nyitó honlapról továbbra is két egyértelmű menüpont lépésből kell elérhetőnek lenniük. A rendelkezés a közzététel pontos címének Hatóságnak történő bejelentésével kapcsolatos időpontja tekintetében módosult. Megállapítható ugyanis, hogy a kötelezettségek megfelelő

érvényesüléséhez elegendő, ha a bejelentésre legkésőbb a szolgáltatásnyújtási feltételek közzétételével egy időben sor kerül és ez a Kötelezett Szolgáltatónak is kisebb szabályozói terhet jelent. A határidőt ennek megfelelően módosítottam.

- [484] Az átláthatóság kötelezettség fentiek szerinti előírása a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontjában meghatározott szolgáltatásokra vonatkozik. A kötelezettség előírása nem indokolt a jelen határozat rendelkező rész I. D.1. pontjában előírt TDM és analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások esetében, tekintettel arra, hogy ezen szolgáltatások esetében a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat közlését követően nem köteles új hálózati szerződés megkötésére irányuló jogosult szolgáltatói ajánlatokat befogadni, a hozzáféréseket pedig határozott idejű szerződések esetén legkésőbb a hálózati szerződésekben foglalt időpontig, egyéb esetekben pedig (így különösen, ha a hálózati szerződést a felek határozatlan időre kötötték vagy ha a határozott idejű hálózati szerződésben foglalt határozott idő a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pont szerint meghatározott időpontot követően járna le) a jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pont szerint meghatározott időpontig köteles biztosítani. Ebben az esetben a már megkötött szerződések a hozzáférési kötelezettség teljes időtartamára tartalmazzák a szolgáltatásokkal kapcsolatos információkat és feltételeket, további, a jelen határozatban foglalt kötelezettségeken alapuló szerződések pedig ezekre a szolgáltatásokra nem köthetők, ezért ezzel a szolgáltatási körrel kapcsolatban nem indokolt az információk közzétételének előírása.

III.3.2. Egyenlő elbánás

- [485] Az egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettséget az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozat is előírta, az elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy a kötelezettség fenntartása továbbra is indokolt.
- [486] A lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák vizsgálata során megállapítottam, hogy az egyenlő elbánás kötelezettség önmagában történő alkalmazása nem tekinthető hatékony szabályozói beavatkozásnak, a kötelezettség ugyanakkor – figyelembe véve a hozzáférési, illetve átláthatóság kötelezettségek alkalmazásának korlátait – az egyenlő elbánás általános követelményének előírásán keresztül megfelelően támogatja a hozzáférési, illetve átláthatóság kötelezettségek érvényesülését. A kötelezettség előírása során ennek megfelelően kiemelt figyelmet kell fordítani a hozzáférési és átláthatóság kötelezettségekkel való összhang megteremtésére.
- [487] Az egyes, korábban azonosított és az egyenlő elbánás kötelezettségen keresztül kezelhető versenyt korlátozó magatartásformákkal összefüggésben a szolgáltatásnyújtás következő területei „érintettek”, tehát a következő területeken szükséges a szabályozónak az egyenlő elbánás megvalósulását biztosítani:

Versenyt korlátozó magatartásforma	Egyenlő elbánás követelményével érintett területek
Információ visszatartása, illetve diszkriminatív felhasználása	Szolgáltatás nyújtásához szükséges információk szolgáltatása
Indokolatlan előírások, követelmények	Szolgáltatásnyújtás külső és belső műszaki, közgazdasági, jogi feltételei
Késleltetési taktikák	Szolgáltatásnyújtás külső és belső határidejei
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségromlás	Külső és belső szolgáltatásnyújtás minősége, minőség összehasonlíthatósága

**Egyenlő elbánás figyelembevételével kialakított feltételek, amelyek lehetővé teszik a Jogosult Szolgáltatók számára a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló vagy azzal megegyező szolgáltatások nyújtását*

21. táblázat: Versenyt korlátozó magatartásformák és az egyenlő elbánás követelményével érintett területek

- [488] Jól látható, hogy a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák megfelelő kezelése érdekében az egyenlő elbánás kötelezettségnek gyakorlatilag a szolgáltatásnyújtás valamennyi területére ki kell terjednie és mivel a lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák a saját kiskereskedelmi terület és a külső igénybevevők között és több, különböző külső igénybevevő esetén is megvalósulhatnak, ezért a kötelezettség tartalmának meghatározása során az Eht. 104. § (2) bekezdés a) és b) pontjának alkalmazása egyaránt indokolt.
- [489] A lehetséges versenyt korlátozó magatartásformák egyenlő elbánás kötelezettség keretében történő kezelésére két megközelítés (EoI¹⁰¹, EoO¹⁰²) kínálkozik.
- [490] Az alábbiakban megvizsgáltam az EoI jelen határozatban történő előírásának lehetőségét és a következőket állapítottam meg:
- A hazai piacon tapasztalható verseny jellege alapvetően infrastruktúra alapú, a szabályozott nagykereskedelmi szolgáltatások igénybevételével nyújtott szolgáltatások piaci szerepe kisebb. Alacsonyabb igénybevétel esetén a kötelezettség bevezetéséből származó pozitív piaci hatások is csekélyebbek és nincsenek arányban a kötelezettség alkalmazásával járó jelentős szabályozási terhekkel. (Természetesen szabályozói cél, hogy a jelen határozatban előírt kötelezettségek eredményeként a szabályozott szolgáltatások igénybevétele nőjön, a kötelezettség előírásával kapcsolatos mérlegelés során azonban ennek a lehetőségnek a figyelembe vétele a spekulatív jelleg miatt nem indokolt. A kötelezettségek várható eredményének előreláthatóságát az is nehezíti, hogy a jelen határozat által azonosított piac tartalma az előző piaci határozathoz képest jelentősen módosult.)
 - Az új, innovatív szolgáltatások kialakítása és bevezetése a jövőben is elsődlegesen a tőkeerősebb, saját infrastruktúrával rendelkező szolgáltatóktól várható, a szabályozott szolgáltatásokat igénybe vevő szolgáltatók – a korábbi piaci aktivitásuk jellegét és az igénybevételi mennyiségekből fakadó, a szolgáltatásfejlesztés területén is versenyhátrányt jelentő kisebb méretgazdaságosságukat is figyelembe véve – a piaci innováció szintjére valószínűsíthetően még az EoI kötelezettség előírása esetén is csak kisebb hatást lennének képesek kifejteni. Az EoI kötelezettség alkalmazása a másik oldalon ugyanakkor jelentősen korlátozná a jelentős piaci erejű szolgáltatókat a szolgáltatásfejlesztés területén, hiszen a kifelé

¹⁰¹ Equivalence of Inputs – Bemeneti termékek egyenértékűsége: szolgáltatások és információ azonos feltételekkel történő nyújtása a hozzáférés belső és külső igénylőinek azonos rendszerek és folyamatok alkalmazásával.

¹⁰² Equivalence of Outputs – Kimeneti termékek egyenértékűsége: szolgáltatások és információ hasonló feltételekkel történő nyújtása a hozzáférés belső és külső igénylőinek, amelynek során a hozzáférést nyújtó a hozzáférés belső és külső igénylői esetén más rendszereket és folyamatokat is alkalmazhat.

és befelé nyújtott szolgáltatások teljes azonosságával kapcsolatos elvárás miatt a vertikális szinergiákat kevésbé lennének képesek kihasználni. A szolgáltatásfejlesztés területén jelentkező esetleges pozitív hatások tehát nem ellensúlyozzák az EoI kötelezettség bevezetésével kapcsolatos szabályozói terheket.

- [491] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a hazai piaci körülmények között az EoI kötelezettség alkalmazása nem tekinthető arányos intézkedésnek, a kötelezettség bevezetésével kapcsolatos szabályozási terheket a kötelezettség bevezetéséből származó esetleges pozitív versenyhatások nem ellensúlyozzák. Ennek megfelelően a jelen határozatban nem írtam elő az EoI alkalmazását a jelentős piaci erejűként azonosított szolgáltató számára.
- [492] Az EoO alkalmazása a jelen határozatban azonosított piacon megfelelőbb, így jelen határozatban az EoO alkalmazását írtam elő.
- [493] Amennyiben a Jogosult Szolgáltatók a nagykereskedelmi szolgáltatásokat az EoO követelményének teljesülése mellett veszik igénybe, az azt jelenti, hogy a hozzáférést igénylők számára kialakított nagykereskedelmi szolgáltatásoknak működésükben és árban hasonlóknak kell lenniük ahhoz, amelyeket a jelentős piaci erejű szolgáltató a saját kiskereskedelmi területe számára biztosít. A hozzáférést igénylők kiszolgálása során a jelentős piaci erejű szolgáltató eltérő rendszereket és eljárásokat is alkalmazhat, mint a belülről nyújtott szolgáltatások esetén. Az egyenlő elbánás kötelezettség keretében foglalt rendelkezéseket úgy állítottam össze, hogy azok megfeleljenek az EoO-val kapcsolatos ezen elvárásoknak.
- [494] Az egyenlő elbánás kötelezettség részletes tartalmát – többi kirótt kötelezettségre is tekintettel – a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg a következőkben részletezett indokok alapján.
- [495] Az egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettségben az átláthatóság és az egyértelműség érdekében szerkezetileg is elkülönítettem a külső szolgáltatók közötti, illetve a külső szolgáltatók és saját üzletág közötti egyenlő elbánással kapcsolatos rendelkezéseket. A szolgáltatás külső igénybevevői tekintetében alkalmazandó egyenlő elbánással kapcsolatos rendelkezések alapján a Kötelezett Szolgáltatónak továbbra is meg kell felelnie az Eht. 104. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt általános elvárásnak, amelyet a szolgáltatásnyújtás valamennyi területére – amelyek közül a legfontosabbakat a határozatban külön is kiemelttem – vonatkozóan érvényesítenie kell.
- [496] A szolgáltatás belső (saját üzletág, irányított vállalkozás) és külső igénybevevői számára nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatos egyenlő elbánás keretében a Kötelezett Szolgáltatóknak továbbra is meg kell felelniük az Eht. 104. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt általános elvárásnak. Az általános törvényi követelmény rögzítése mellett az egyenlő elbánással kapcsolatos elvárás tartalmát az EoO kötelezettség tartalmának megfelelően határoztam meg. Ennek során figyelembe vettem, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozatban rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontjában előírt szolgáltatások tekintetében a jelen határozat rendelkező rész I. mellékletében rögzített költségszámítási szabályokat kell alkalmaznia. Az így kialakított díjak nem képezik le pontosan a Kötelezett Szolgáltató belső transzferárait, így a Kötelezett Szolgáltató a díjak tekintetében értelemszerűen nem tud megfelelni az EoO elvárásnak, illetve az Eht. 104. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt általános elvárásnak. Ennek megfelelően a rendelkező részben a külső-belső egyenlő elbánással kapcsolatos elvárást úgy rögzítettem, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak biztosítania kell, hogy a Jogosult Szolgáltatók működésükben és minőségben egyenértékű szolgáltatásokat vehessenek igénybe azzal, amit a Kötelezett Szolgáltató saját kiskereskedelmi területe számára biztosít, amelynek során a Kötelezett Szolgáltató a saját kiskereskedelmi területe kiszolgálása során alkalmazottaktól eltérő eljárásokat és rendszereket is alkalmazhat.
- [497] Továbbá előírtam, hogy amennyiben a Kötelezett Szolgáltató új sáv szélességű, vagy minőségi szintű, a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi,

vagy nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatást kíván bevezetni, akkor az ennek megfelelő sávszélességű és minőségi szintű Alapszolgáltatást a Jogosult Szolgáltatók számára köteles megajánlani, legkésőbb az új kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi szolgáltatás bevezetésének időpontjától. Ennek hiányában a Jogosult Szolgáltató nem, vagy csak késedelmesen lenne képes a Kötelezett Szolgáltató szolgáltatásaival megegyező szolgáltatásokat kialakítani, vagyis sérülne az egyenlő elbánás követelménye. Ezzel kapcsolatban rögzítettem az új Alapszolgáltatás díjának és egyéb feltételeinek közzététele és az Alapszolgáltatásra ráépülő új kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi szolgáltatás Kötelezett Szolgáltató általi bevezetése közötti időtartam minimális hosszát, annak érdekében, hogy Jogosult Szolgáltatónak megfelelő idő álljon rendelkezésre az új Alapszolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás Jogosult Szolgáltató általi kialakítására, megajánlására. A 30 napos időtartam megfelelő felkészülési időt biztosít a Jogosult Szolgáltató számára a saját kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi ajánlata kialakítására, ugyanakkor csak arányos és szükséges mértékben korlátozza a Kötelezett Szolgáltató mozgásterét a kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi szolgáltatásainak kialakítása során.

- [498] A jelen határozatban előírt nagykereskedelmi szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatás kritikus versenyjellemezője a szolgáltatás minősége. Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás minőségi feltételeinek meghatározásán keresztül ne legyen képes kizorító magatartást gyakorolni, a jelen határozatban a megfelelő teljesítménymutatók (KPI-k) kialakítására és a teljesítménymutatók vállalt értékeinek megállapítására vonatkozó kötelezettséget írtam elő a számára. A bérelt vonali szolgáltatások kiskereskedelmi ÁSZF-jei alapján megállapítható, hogy az alapvető teljesítménymutatók a szolgáltatás létesítésének időtartama, az éves rendelkezésre állás és a hibabejelentés alapján lefolytatott hibaelhárítás ideje. Ennek megfelelően legalább ezeket a teljesítménymutatókat szükséges a Kötelezett Szolgáltatónak kialakítania a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás esetében is. A Kötelezett Szolgáltatónak a vállalt értékek kialakítása során az egyenlő elbánás követelményét kell szem előtt tartania. A magas minőségű szolgáltatások kiskereskedelmi kínálatának jellemzője, hogy az előfizetők különböző minőségi szintű szolgáltatások között választhatnak. A szolgáltatások minőségi szintje az előfizetők számára kiemelten fontos, döntést befolyásoló tényező (ezzel kapcsolatban lásd még a jelen határozat indokolás A. fejezet III.1.2.4. pontjában foglaltakat), így a kiskereskedelmi szolgáltatások nagykereskedelmi leképezhetősége érdekében alapvető fontosságú biztosítani, hogy a teljesítménymutatók vállalt minőségi szintje tegye lehetővé különböző, a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi szolgáltatásainak megfelelő minőségi szintű szolgáltatások kialakítását.
- [499] Annak érdekében, hogy a teljesítménymutatók vállalt értékei ténylegesen teljesüljenek, a jelen határozatban előírtam a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy a kialakított teljesítménymutatók alapján a szolgáltatási szint tekintetében megállapodjon az igénybevevőkkel (SLA¹⁰³), amely tartalmazza a vállalt szolgáltatási szint nem teljesítése esetén fizetendő ellentételezés mértékét is SLG¹⁰⁴. A jelen határozat rendelkező rész I. B.4. pontjában rögzítettem azokat a tartalmi elemeket, amelyeket az SLA megállapodásnak tartalmaznia kell. Ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltatónak és a Jogosult Szolgáltatóknak legalább az alkalmazott teljesítménymutatókban, az ezekre vonatkozóan vállalt értékekben, a felek közötti tájékoztatás módjában, a teljesítménymutatók ellenőrzésében, a felek között esetlegesen felmerülő viták esetén történő együttműködésben, a szolgáltatási szintet biztosító garanciákban meg kell állapodniuk. Ezek az intézkedések biztosítják, hogy az egyenlő elbánás a szolgáltatásminőség tekintetében megfelelően érvényesüljön. A kötbér mértékének meghatározása során követendő szempontokat az átláthatóság kötelezettségben meghatározottakkal azonos

¹⁰³ Service Level Agreement – Szolgáltatási Szint Megállapodás

¹⁰⁴ Service Level Guarantee – Szolgáltatási Szint Garancia

szempontok alapján azonos módon határoztam meg (az ezzel kapcsolatos indokolást lásd a [482] szakaszban).

- [500] Az egyenlő elbánás előírása nem indokolt a TDM és analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások esetében, tekintettel arra, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. D.1. pontja szerint ezen szolgáltatások esetében a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat közzétételét követően nem köteles új igényeket befogadni, a hozzáféréseket pedig legkésőbb a hálózati szerződésekben foglalt időpontig köteles biztosítani. Az analóg és TDM szolgáltatások esetében tehát a már megkötött hálózati szerződések (amelyek meg kell, hogy feleljenek az előző piaci határozatban foglalt egyenlő elbánás követelményének) a hozzáférési kötelezettség teljes időtartamára rögzítik a szolgáltatásnyújtás feltételeit, további, a jelen határozatban foglalt kötelezettségeken alapuló szerződések pedig ezekre a szolgáltatásokra nem köthetők, ezért az egyenlő elbánással kapcsolatos kötelezettség meghatározása erre a szolgáltatási körre nem indokolt.

III.3.3. Költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége

- [501] A költségalapúság kötelezettséget az érintett piacon jelentős piaci erejűként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozat nem írta elő. A jelen határozatban elvégzett vizsgálatok alapján ugyanakkor megállapítottam, hogy szabályozás hiányában a jelen határozatban azonosított árjellegű versenykorlátozó magatartásformák (túlzó árazás, árdiszkrimináció, keresztfinszírozás) előfordulhatnak a piacon. Mindhárom versenykorlátozó magatartásforma esetén a stratégiai változó – amelyen keresztül a versenykorlátozás megvalósulhat – az ár, ennek megfelelően a szabályozói beavatkozásnak is a szolgáltatások áraira kell irányulnia. Megállapítottam továbbá, hogy a versenykorlátozó magatartásformák kezelésére a legalkalmasabb és legarányosabb eszköz a költségalapúság kötelezettség, így ennek előírása indokolt.
- [502] Az azonosított árjellegű versenykorlátozó magatartásformák mind az alap-, mind a kiegészítő szolgáltatások árán keresztül megvalósulhatnak, ezért a költségalapúságnak mind a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatásokra, mind a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontban foglalt kötelezettség alapján nyújtott kiegészítő szolgáltatásokra ki kell terjednie. A költségalapúság és díjak ellenőrizhetősége kötelezettség előírása ugyanakkor nem indokolt a jelen határozat rendelkező rész I. D.1. pontjában előírt TDM és analóg bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások esetében, tekintettel arra, hogy ezen szolgáltatások esetében a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat közzétételét követően nem köteles új igényeket befogadni, a hozzáféréseket pedig legkésőbb a hálózati szerződésekben foglalt időpontig köteles biztosítani. Az analóg és TDM szolgáltatások esetében tehát a már megkötött hálózati szerződések a hozzáférési kötelezettség teljes időtartamára rögzítik a szolgáltatások díjait, további, a jelen határozatban foglalt kötelezettségeken alapuló szerződések megkötésére a Kötelezett Szolgáltató nem köteles, ezért a költségalapúsággal és díjak ellenőrizhetőségével kapcsolatos kötelezettség meghatározása erre a szolgáltatási körre nem indokolt.
- [503] Az Eht. 108. §-ában foglalt költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége kötelezettség széles mérlegelési lehetőséget biztosít a Hatóság számára a költségalapúság kötelezettség pontos tartalmának meghatározása során, a kötelezettség keretében az Elnök költségalapú díjak alkalmazását, meghatározott költségszámítási és díjképzési módszer alkalmazását, illetve a szolgáltató által egyébként alkalmazottól eltérő költségszámítás módszer alkalmazását is előírhatja a jelentős piaci erejű szolgáltató számára. A törvény lehetővé teszi továbbá, hogy az Elnök megállapítsa a hálózati szolgáltatás ellenértékének az előfizetői díjhoz viszonyított mértékét vagy a hálózati szolgáltatás díját.
- [504] A leírtak alapján, az Eht.-ban foglaltak figyelembevételével, a többi kirótt kötelezettségre is tekintettel a költségalapúság kötelezettség tartalmát a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg.

Az Alapszolgáltatások költségalapú díjával kapcsolatos rendelkezések

- [505] Az Eht. 108. § (5) bekezdése lehetőséget ad a Hatóságnak, hogy mind a piacelemzésre és piacmeghatározásra irányuló eljárásban mind pedig a kirótt kötelezettség érvényesítésére irányuló eljárásban kötelezhesse a szolgáltatót az általa megállapított díjak megváltoztatására, illetve maga is megállapíthatja a szolgáltató által nyújtott hálózati szolgáltatásra alkalmazandó díjat. Bár a szabályozó által a piacelemzésre és piacmeghatározásra irányuló eljárásban megállapított díj csökkentheti a Kötelezett Szolgáltató oldalán az adminisztratív terheket, ugyanakkor a díj kialakításában a Kötelezett Szolgáltató sajátosságai kevésbé tudnak érvényesülni. Tekintettel arra, hogy az Alapszolgáltatás költségalapú díjainak kialakítására vonatkozóan nincs kapcsolódó bizottsági ajánlás, vagy vonatkozó legjobb gyakorlat, illetve jelen határozatban először kerül kirovásra a költségalapúság kötelezettsége, és olyan Alapszolgáltatásra fog vonatkozni, amely tekintetében a Kötelezett Szolgáltatót korábban nem terhelte kötelezettség, ezért jelen határozatban a Kötelezett sajátosságait jobban figyelembe venni engedő és díjképzésben valamelyest nagyobb szabadságot adó arányos és indokolt kötelezettségként nem a piacelemzési eljárásban írtam elő az alkalmazandó díjat, hanem lehetővé tettem, hogy a jelen határozatban foglalt szabályok betartásával a Kötelezett Szolgáltató azt maga alakíthassa ki. Annak érdekében ugyanakkor, hogy az azonosított piactorzító magatartásformák (túlzó árazás, árdiszkrimináció, keresztfinanszírozás) az Alapszolgáltatások esetében ne fordulhassanak elő, a rendelkező rész I. C.1. és I. C.2.b) pontja szerinti esetekben a rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatás költségalapú díjainak a rendelkező rész I. számú mellékletének 1.1.-1.3. pontjában foglalt szabályok alapján történő meghatározását, költségalapúságuk bizonyítását és az Elnökhöz jóváhagyás vagy megállapítás végett történő benyújtását írtam elő. Azért, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak elegendő idő álljon rendelkezésre a díjak meghatározására, ugyanakkor ez csak a szükséges mértékben késleltesse az Alapszolgáltatás megajánlhatóságát, a költségalapú díjak meghatározására és Elnökhöz jóváhagyás végett történő benyújtására 60 napos határidőt állapítottam meg.
- [506] A jelen határozat rendelkező rész I. C.2. a) pontja szerinti esetben a rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt Alapszolgáltatás díjszámításával kapcsolatos kötelezettség tekintetében eltérő eljárást írtam elő. Az I. C.2. a) szerinti esetben az Alapszolgáltatás díját az Elnök által korábban jóváhagyott, illetve Kötelezett Szolgáltató által közzétett díjak alapján a Kötelezett Szolgáltató a jelen határozat rendelkező rész mellékletének 1.4. pontjában foglalt képlet alapján köteles kiszámítani. Ebben az esetben nem lenne indokolt a jelen határozat rendelkező rész I. C.1. és I. C.2. b) pontja szerinti eljárás előírása (azaz a díj Hatóság általi előzetes jóváhagyása), tekintettel arra, hogy egy jóváhagyási eljárás (figyelembe véve azt is, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. C.2. a) pontja szerinti eset valószínűsíthetően gyakrabban előfordulhat) mind a Kötelezett Szolgáltató, mind a Hatóság számára jelentős adminisztratív többletterhet jelentene és szükségtelenül késleltetné az új sávszélességű szolgáltatások bevezetését, továbbá a jelen határozat rendelkező rész mellékletének 1.4. pontjában foglalt képlet alapján kiszámított díj megfelelése mind a Jogosult Szolgáltató mind a Hatóság által könnyen ellenőrizhető, amely lehetővé teszi a gyors utólagos hatósági beavatkozást is a díj esetleges nem megfelelése esetén. Ezzel kapcsolatban a költségalapúság és az előírt módszertan teljesülése, ellenőrizhetősége érdekében indokoltnak tartottam rögzíteni, hogy a Hatóság bármikor vizsgálhatja a díjak jelen határozat rendelkező rész I. számú melléklet 1.4 pontjának való megfelelését.
- [507] A Kötelezett Szolgáltató az Alapszolgáltatások díjában a szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó közvetlen költségeket veheti figyelembe. A kialakított módszertan a közvetlen költségek figyelembe vételének előírásával biztosítja, hogy a kalkuláció során a Kötelezett Szolgáltató csak a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásával összefüggésben felmerült költségeket vegye figyelembe.
- [508] Az egyértelműség és a nyomon követhetőség érdekében a kialakított módszertanban rögzítettem, hogy az Alapszolgáltatás havi díja milyen struktúrában, milyen költségek figyelembe vételével, illetve milyen

díjszámítási lépések egymásra épülésével kerüljön kialakításra, a következőkben részletezett indokok alapján.

- [509] A módszertanban hálózat típusonként, sáv szélességenként és ezen belül minőségi szintenként elkülönült havi díjak meghatározását rögzítettem. Az Alapszolgáltatások díjainak kialakítása során a sáv szélesség és a minőségi szint kulcsfontosságú, differenciáló tényező, Kötelezett Szolgáltató ÁSZF-jében feltüntetett kiskereskedelmi Ethernet bérelt vonali szolgáltatásdíjai is ezek mentén kerülnek meghatározásra, illetve a piaci gyakorlatban is általános az Ethernet bérelt vonali szolgáltatás díjainak sáv szélesség és minőség alapú meghatározása. Az eltérő műszaki megvalósításból fakadó költségkülönbségek miatt továbbá indokolt megkülönböztetni a vezetékes és a mikrohullámú összeköttetéssel megvalósított bérelt vonali végződtetési szegmenseket is.
- [510] Az egyértelműség és ezáltal a módszertan könnyebb ellenőrizhetősége, illetve a szolgáltatás nyújtásával közvetlen összefüggésbe nem hozható költségek indokolatlan térítésének elkerülése érdekében részletesen rögzítettem azon közvetlen költségek körét, amelyet a Kötelezett Szolgáltató a díjszámítás során figyelembe vehet. Ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltató a díj számítása során csak az Alapszolgáltatás nyújtásával közvetlen összefüggésben felmerülő költségeket veheti figyelembe. A részletekbe menő leírás lehetővé teszi, hogy Kötelezett Szolgáltató a költség alapú díj számítása során egyértelmű elvek mentén, kizárólag a figyelembe vehető közvetlen költségeit vegye számításba, megkönnyítve ezáltal az Alapszolgáltatások díjainak jóváhagyására/megállapítására irányuló eljárás folyamatát.
- [511] Annak érdekében, hogy Jogosult Szolgáltató képes legyen a Kötelezett Szolgáltató által kialakított, az Alapszolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi szolgáltatások nyújtására, a díjszámítás első lépéseként a Kötelezett Szolgáltatónak ki kell alakítania az általa megajánlott szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjstruktúrát, amelynek során az eltérő hálózat típusokat, sáv szélességeket és minőségi szinteket figyelembe kell vennie.
- [512] A díjszámítás második lépésében egyértelműen rögzítettem a költség számítás alapjául szolgáló költségeket, annak érdekében, hogy kizárólag a korábban rögzített, figyelembe vehető költségek kerüljenek a költség alapba, ezáltal biztosítva a díjszámítás következő lépéseinek megalapozottságát.
- [513] A díjszámítás harmadik lépéseként előírtam az eszköz költségeken belül a sáv szélesség függő és nem sáv szélesség függő költségek elkülönítését, amely a költségek későbbi felosztása során biztosítja az egyes szolgáltatások sáv szélessége és a felmerülő költségek közötti ok-okozati összefüggés megfelelő figyelembevételét.
- [514] A díjszámítás negyedik lépéseként írtam elő az előző lépésben elkülönített sáv szélesség függő eszköz költségek különböző sáv szélességű szolgáltatások közötti, felhasznált kapacitás arányában történő megosztását, illetve a sáv szélesség függő fajlagos eszköz költség kalkulálást, annak érdekében, hogy az Alapszolgáltatás költség alapú havi díjában a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás különböző sáv szélességű szolgáltatásainak költségeiben meglévő, elsősorban a CAPEX jellegű költségek eltéréseiből fakadó költségkülönbségek megfelelően figyelembe vételre kerüljenek. Az így kalkulált adott sáv szélességhez tartozó sáv szélesség függő fajlagos eszköz költség és a nem sáv szélesség függő fajlagos eszköz költség összegeként adódik az egyes szolgáltatások fajlagos eszköz költsége, biztosítva az egyes szolgáltatások sáv szélessége és a felmerülő költségek közötti ok-okozati összefüggés megfelelő figyelembe vételét.
- [515] A különböző minőségi szintű szolgáltatások költségei közötti eltérések elsősorban az OPEX jellegű költségek eltéréseiből fakadnak, ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltatónak a díjszámítás ötödik lépésében a működési költségeket az igénybevétel arányában meg kell osztania a különböző minőségi szintű szolgáltatások között és ezt követően minden egyes minőségi szint esetében elkülönült fajlagos működési költséget kell számítani.

- [516] A díjszámítás hatodik lépésében írtam elő az előző két lépésben kalkulált fajlagos eszköz- és működési költségek összegzését, annak érdekében, hogy mind a CAPEX, mind az OPEX jellegű költségek megfelelő módon figyelembe vételre kerüljenek a fajlagos közvetlen költségek meghatározása során.
- [517] Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató által végzett számítások a Hatóság számára áttekinthetővé, ellenőrizhetővé váljanak, az Alapszolgáltatások díjainak számításával összefüggésben a módszertani rendelkezéseket követően megfogalmaztam azokat a tartalmi és formai követelményeket, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató Alapszolgáltatásokkal kapcsolatos dokumentációjának teljesítenie kell.

A kiegészítő szolgáltatások díjával kapcsolatos rendelkezések

- [518] A jelen határozatban a Kötelezett Szolgáltató számára a jelen határozat rendelkező részének I. számú mellékletének 2. pontjában foglalt szabályok alapján kialakított költségalapú díjak alkalmazását írtam elő, annak érdekében, hogy az azonosított piactorzító magatartásformák (túlzó árazás, árdiszkrimináció, keresztfinanszírozás) a kiegészítő szolgáltatások esetében se fordulhassanak elő. Mivel a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában előírt kiegészítő szolgáltatások esetében eseti jelleggel felmerülő szolgáltatásokról van szó, indokolatlan lenne az előzetes számítások Elnökhöz jóváhagyás végett történő benyújtásának előírása. Ugyanakkor a költségalapúság és az előírt módszertan teljesülése, ellenőrizhetősége érdekében indokoltnak tartottam rögzíteni, hogy egyrészt a Hatóság bármikor vizsgálhatja a díjak jelen határozat rendelkező rész I. számú melléklet 2. pontjának való megfelelését, másrészt a Kötelezett Szolgáltató ezen kiegészítő szolgáltatások díjszámításait igény esetén köteles bemutatni a Jogosult Szolgáltató számára. A Jogosult és a Kötelezett számára külön rögzített jogvitás eljárás lehetősége garanciális elemként segíti a kötelezettségben foglalt előírások megfelelő teljesülését.
- [519] Habár akár a Kötelezett Szolgáltató, akár a Jogosult Szolgáltatók jogvitájuknak jogvitás eljárásban való rendezését az Eht.-ban megjelölt szabályok szerint, az ott leírt bármely esetben jogosultak kérni a Hatóság eljáró tanácsától, ugyanakkor, mivel az esetileg felmerülő kiegészítő szolgáltatások és díjaik alkalmazását külön, e díjak jóváhagyására, illetve megállapítására irányuló eljárás nem előzi meg, a jelen határozat rendelkező részében külön is kiemeltem, hogy a Jogosult Szolgáltató jogosult jogvitás eljárást kezdeményezni, ha vitatja, hogy a Kötelezett Szolgáltató ezen kiegészítő szolgáltatások díjainak kialakítása során a jelen határozat rendelkező rész I. számú mellékletének 2. pontjában foglalt rendelkezéseinek megfelelően járt el. Ezzel összefüggésben rögzítettem a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában azt is, hogy a Jogosult Szolgáltató jogvitás eljárás lefolytatását kérheti akkor is, ha a Kötelezett Szolgáltató olyan kiegészítő szolgáltatás igénybe vételét követeli meg tőle, melynek szükségességét a Jogosult Szolgáltató vitatja.
- [520] A jelen határozat rendelkező rész I. mellékletének 2. pontjában a kiegészítő szolgáltatások díjképzésére az elkerülhető költségek módszertanának alkalmazását írtam elő. A Kötelezett Szolgáltató ennek megfelelően a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában előírt kiegészítő szolgáltatások díjainak kialakítása során az elkerülhető költségek módszertanát köteles alkalmazni.
- [521] Az elkerülhető költségek testesítik meg ugyanis azt a költségtömeget, amit az adott nagykereskedelmi hozzáférési szolgáltatás megvalósításához szükséges kiegészítő szolgáltatás nyújtása a Kötelezett Szolgáltató költségeiben eredményez. Az elkerülhető költségek módszertanának alkalmazásával a szolgáltatások nyújtásához szükséges, tehát a díjak költségalapjában figyelembe vehető költségek jól beazonosíthatóak, ezért ez a módszertan megfelel az ok-okozatiság elvének.
- [522] Az elkerülhető költségek módszerének alkalmazásából közvetlenül is következik, ugyanakkor az egyértelműség érdekében a módszertanban is rögzítettem, hogy a költségek számítása során a Kötelezett Szolgáltató általános költségeket nem vehet figyelembe.

- [523] A kiegészítő szolgáltatások díjainak kialakítása során kiemelt fontossága van a hatékonysági szempont érvényesítésének annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak ne legyen lehetősége a nem hatékony működés költségeit a szolgáltatások díjain keresztül a Jogosult Szolgáltatóval téríttetni. Ennek megfelelően a módszertanban rögzítettem, hogy a díjak költségalapjában nem hatékony működés költségei nem szerepeltethetők.
- [524] A módszertanban rögzítettem, hogy a díjak számítása során a Kötelezett Szolgáltató csak olyan eszközök költségeit veheti figyelembe, amelyeket kizárólag a kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében szerzett be. Csak az ilyen eszközök költsége tekinthető ugyanis elkerülhető költségnek, tehát olyan költségnek, ami nem merülne fel, ha a vállalkozás az adott szolgáltatást nem nyújtaná. Megjegyzendő, hogy az olyan eszközök esetében, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató nem a kiegészítő szolgáltatás iránti igény teljesítéséhez kapcsolódóan szerzett be, hanem azok már a Jogosult Szolgáltató igénybejelentést megelőzően a Kötelezett Szolgáltató tulajdonát képezték, a kiegészítő szolgáltatások díjával összefüggésben nem állhat fenn az Eht. 108. § paragrafusában foglaltak szerinti, az adott szolgáltatás nyújtásához szükséges befektetések méltányos megtérülése iránti igény, mivel a beruházás megelőzte az adott kiegészítő szolgáltatás iránti igény felmerülését. Feltételezhető továbbá, hogy az ilyen esetben a Kötelezett Szolgáltató az eszköz költségeinek térülését az adott kiegészítő szolgáltatástól eltérő, valamely korábban már nyújtott szolgáltatás árában érvényesíthette, ezért az ilyen eszközök költségeinek kiegészítő szolgáltatások díjában való ismételt térítésének tiltása a kétszeres megtérülés elkerülése érdekében is indokolt. Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak ne legyen lehetősége arra, hogy a kiegészítő szolgáltatás nyújtása érdekében beszerzett eszköz tőkeköltségének megállapításán keresztül az elvárt megtérülésnél jóval magasabb tényleges megtérülést érjen el, rögzítettem, hogy a tőkeköltséget az eszköz teljes élettartamára számított átlagos nettó eszközértékből kiindulva kell meghatározni.
- [525] Az átláthatóság, az egységes értelmezés, valamint a Kötelezett Szolgáltató díjainak összehasonlíthatósága érdekében – a korábbi árkalkulációs tapasztalatok alapján – az elkerülhető költség definícióján túl részletesen rögzítettem azon költségeket, amelyek nem tartoznak az elkerülhető költségek körébe, továbbá meghatároztam azokat az elveket, további egyedi szabályokat, amelyeket az egyes költségelemek, tevékenységek költségszámítása során figyelembe kell venni. A részletezéssel lehetővé válik, hogy a Kötelezett Szolgáltató a költségalapú díj számítása során egységes elvek mentén, megalapozott indokolás csatolásával, kizárólag a figyelembe vehető elkerülhető költségeit vegye számításba.
- [526] A kiegészítő szolgáltatás részben vagy teljes egészében alvállalkozó bevonásával történő megvalósítása esetére rögzítettem, hogy a Kötelezett Szolgáltató az alvállalkozóval történő szerződéskötéssel, kapcsolattartással, illetve az alvállalkozó igénybevételéhez kapcsolódó egyéb adminisztratív jellegű tevékenységgel kapcsolatos költségeket nem vehet figyelembe a díjszámítás során. Ennek indoka, hogy az alvállalkozó igénybevétele más üzleti megfontolásokra vezethető vissza, azt nem a kiegészítő szolgáltatások nyújtása keletkezteti, így a kapcsolódó adminisztratív költségek nem képezhetik a kiegészítő szolgáltatás elkerülhető költségét.
- [527] A módszertanban rögzítettem, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában foglalt kötelezettség alapján kialakított kiegészítő szolgáltatások költségeinek meghatározása során a Kötelezett Szolgáltató csak a jelen határozat rendelkező rész I. számú melléklet 2. pontjában meghatározott költségeket veheti figyelembe, illetve a 2.1 pontban az egyes, lehetséges kiegészítő szolgáltatások esetében rögzítettem a költségszámításban figyelembe vehető tevékenységeket és azok költségszámítási módját. Ezek a rendelkezések, amellett, hogy egyértelműséget és egységességet teremtenek a díjak kialakítása során, segítenek megakadályozni, hogy a Kötelezett Szolgáltató a kiegészítő szolgáltatás megvalósításához szükségtelen tevékenységek költségét számolja el a díjban, így indokolatlanul megnövelve a Jogosult Szolgáltatók költségeit.

- [528] Az átláthatóság, az egységes értelmezés és a díjak túlzott módon történő megállapításának elkerülése érdekében az elkerülhető költségek módszertanával összhangban a gépjármű költségek megállapításával összefüggésben részletes szabályokat állapítottam meg. Annak érdekében, hogy az eset ne fordulhasson elő, hogy a Kötelezett Szolgáltató olyan költségeket is elszámoljon a díjban, amelyek a kiegészítő szolgáltatások nyújtása nélkül is felmerülnének, a módszertanban rögzítettem, hogy a gépjárművel, mint eszközzel kapcsolatos költségek (pl. értékcsökkenés, javítás-karbantartás) csak abban az esetben érvényesíthetők a díjban, ha az adott gépjármű csak és kizárólag az adott kiegészítő szolgáltatás érdekében került beszerzésre. A hatékonyság követelményének megfelelő teljesülése és az egységesség érdekében rögzítettem továbbá, hogy a díjak számítása során az üzemanyagköltségek meghatározásához a fogyasztási norma tekintetében a 60/1992. (IV. 1.) Kormányrendeletben rögzített alapnorma-átalányt, az üzemanyagár tekintetében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által a jelen határozat kézhezvételének hónapját követő hónapra vonatkozóan közzétett fogyasztási normát kell alkalmazni.
- [529] Az átláthatóság, az egységes értelmezés és a díjak túlzott módon történő megállapításának elkerülése érdekében az elkerülhető költségek módszertanával összhangban a kiegészítő szolgáltatások szakfelügyelet biztosításával történő megvalósítása esetére rögzítettem továbbá, hogy kizárólag az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtásában közvetlenül résztvevő műszaki szakember óradíja és a kiszállás költsége számítható be a költségalapba. Az ok-okozatiság figyelembe vételével kialakított előírás biztosítja, hogy a szakfelügyelet biztosításában közvetlenül részt nem vevő munkaerő és tevékenységek költségét a Kötelezett Szolgáltató ne tudja érvényesíteni a szolgáltatás díjában, így indokolatlanul ne tudják megnövelni a Jogosult Szolgáltatók költségeit.
- [530] A korábban, az eszközök beszerzésével összefüggésben leírt indokokkal egyező megfontolás alapján rögzítettem a módszertanban, hogy a műszaki vizsgálatok költségszámítása során csak az adott kiegészítő szolgáltatás nyújtásához beszerzett műszerek, eszközök költsége érvényesíthető.
- [531] A fizikai helymegosztás kialakítási/létesítési díj képzésénél előírtam, hogy a helymegosztás kialakításával kapcsolatos költségek a helyiség tervezett kapacitásából csak az igénybe vevő szolgáltató által foglalt kapacitás arányában építhetők be a díjba. Ez az előírás egyértelműséget teremt a költségek megosztása során és biztosítja, hogy a Kötelezett Szolgáltató által kialakított díjban csak a kiegészítő szolgáltatás nyújtása miatt felmerülő költségek térüljenek és a Jogosult Szolgáltatókat a költségek a tényleges igénybevétel arányában terheljék.
- [532] Az Ingatlanbérleti díj esetében rögzítettem, hogy a független szakértői értékbecslésnek az ingatlan beruházások előtti értékén kell alapulnia. A rendelkezésre azért volt szükség, hogy ne fordulhasson elő az az eset, hogy a beruházások helymegosztás-létesítési díjban már térülő költsége az ingatlanbérleti díjban még egyszer felszámításra kerüljön, így kétszeresen térítette a beruházási költségeket a Jogosult Szolgáltatóval.
- [533] Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató által végzett számítások a Jogosult Szolgáltató számára áttekinthetővé, ellenőrizhetővé váljanak, a kiegészítő szolgáltatások díjainak számításával összefüggésben a módszertani rendelkezéseket követően megfogalmaztam azokat a formai követelményeket, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos dokumentációjának teljesítenie kell.

III.3.4. Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek

- [534] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettséget az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra a HF/1930-14/2011. számú határozat is előírta, az elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy a kötelezettség fenntartása továbbra is indokolt.

- [535] Az egyes, korábban azonosított és a hozzáférési kötelezettségen keresztül kezelhető versenyt korlátozó magatartásformákkal összefüggésben a következő szolgáltatásnyújtási feltételek előírására lehet szükség:

Versenyt korlátozó magatartásforma	Hozzáférési kötelezettség keretében szükséges előírások
Hozzáférés megtagadása	Kötelezően nyújtandó hálózati szolgáltatások előírása (Kötelezett Szolgáltatóéval megegyező kiskereskedelmi szolgáltatások nyújtását lehetővé tevő hálózati szolgáltatások, tevékenységek előírása*)
Késleltetési taktikák	Szolgáltatásnyújtással kapcsolatos határidők, eljárások, felek közötti együttműködés szabályainak előírása (azonos kiskereskedelmi piaci versenyfeltételek biztosítása*)
Alacsony színvonalú szolgáltatás, minőségrontás	Minőségi paraméterek, SLA-k, SLG-k előírása (a belső szolgáltatásokkal azonos minőségi feltételek*)
Stratégiai termék/szolgáltatás konstrukciók	Szolgáltatások tartalmának, szolgáltatásnyújtási feltételeknek a meghatározása
Árukapcsolás, csomagolás	Szolgáltatások tartalmának, szolgáltatásnyújtási feltételeknek a meghatározása

*Egyenlő elbánás figyelembevételével kialakított hozzáférési feltételek, amelyek lehetővé teszik a Jogosult Szolgáltatók számára a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló vagy azzal megegyező szolgáltatások nyújtását

22. táblázat: Versenyt korlátozó magatartásformák és a hozzáférési kötelezettség keretében szükséges előírások

- [536] A fentiek figyelembevételével és a többi kirótt kötelezettségre is tekintettel a hozzáférési kötelezettség részletes tartalmát a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg a következőkben részletezett indokok alapján.
- [537] A hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettség keretében a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. és I. D.3. pontjaiban hálózati elemekhez, illetve hálózati szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára. A kirótt kötelezettségek biztosítják, hogy a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférés megtagadásán keresztül ne legyen képes megakadályozni a Jogosult Szolgáltatók általi szolgáltatásnyújtást, lehetővé teszik a Jogosult Szolgáltatók számára a szűk keresztmetszetet jelentő végződtetési szegmens szolgáltatáshoz való hozzáférést és a Kötelezett Szolgáltatóéhoz hasonló szolgáltatások nyújtását. A hozzáférési kötelezettség keretében előírt szolgáltatások köre az előző határozathoz képest módosult. A hozzáférési kötelezettség keretében a Kötelezett Szolgáltató a továbbiakban csak a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontban előírt Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtására köteles, illetve a HF/1930-14/2011. számú határozat rendelkező rész I. D/1) pontjában foglalt kötelezettség alapján az analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások tekintetében a Kötelezett Szolgáltató nem köteles új igényeket befogadni, ugyanakkor a megkötött, hatályos hálózati szerződésekben foglalt feltételeknek megfelelően köteles továbbra is biztosítani a Jogosult Szolgáltatók számára a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatást és az ahhoz szükséges kiegészítő szolgáltatásokat. A Kötelezett Szolgáltató a határozott idejű hálózati szerződések esetében a határozott idő elteltéig, határozatlan idejű szerződések esetében a szolgáltatásnyújtás szerződésben foglalt feltételek szerinti megszűnéséig, minden egyéb esetben pedig addig az időpontig köteles a szolgáltatást nyújtani a hatályos hálózati szerződésekben foglalt feltételek alapján, amíg az analóg vagy TDM technológiájú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás saját maga által történő nyújtását a teljes szolgáltatási területén meg nem szünteti, és az ezzel kapcsolatos Hatósághoz megtett előzetes bejelentést követő egy éves átmeneti időszak el nem telik. Amennyiben a határozott idejű hálózati szerződésben foglalt lejárat dátum ezt követő időpontra esne, akkor ezen szerződéseket is jogosult a Kötelezett Szolgáltató

a többi szerződéssel együtt a határozott idő eltelté előtt – az analóg vagy TDM technológiájú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás saját maga által történő nyújtásának teljes szolgáltatási területén való megszüntetése esetén az ezzel kapcsolatos bejelentést követő átmeneti időszak elteltével – megszüntetni. Fontosnak tartottam rögzíteni ekörben azt is, hogy a Kötelezett Szolgáltató analóg és TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezettsége természetesen nem érinti azon jogát, hogy a hálózati szerződést az abban foglalt egyéb okból megszüntethesse vagy a felek közösen megszüntessék. Így a Kötelezett Szolgáltató – szolgáltatásnyújtási kötelezettsége alapján – rendes felmondással értelemszerűen nem szüntetheti meg ezen hálózati szerződéseit a Jogosult Szolgáltató akarata ellenére idő előtt, ugyanakkor a Jogosult Szolgáltató súlyos szerződésszegése esetén élhet a szerződésben rögzített jogaival, így pl. a szerződés rendkívüli felmondásával, illetve a felek a szerződést természetesen közös megegyezéssel is megszüntethetik, valamint az a szerződésben rögzített egyéb megszűnési okból is megszűnhet (pl. ugyanaz a fél lesz a Kötelezett és a Jogosult Szolgáltató vagy a Jogosult szolgáltató jogutód nélkül megszűnik).

[538] A kötelezően nyújtott szolgáltatások körének módosítását a következők indokolták:

- A korábbi határozat kiadása óta a piacon alkalmazott technológiák között jelentős átrendeződés zajlott le, amelynek eredményeként az analóg és TDM bérelt vonalak aránya jelentősen lecsökkent és ezzel párhuzamosan az Ethernet technológia egyértelmű térnyerése tapasztalható.
- A Kötelezett Szolgáltató (Magyar Telekom) az előző piaci határozat által szabályozott, 2 Mbit/s-ot meg nem haladó sávszélességű TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásnak megfelelő kiskereskedelmi szolgáltatás (Flex-Com) értékesítését 2016-ban megszüntette és nyilatkozata szerint **Üzleti titok**.
- A költséghatékonyság, rugalmasság és adatátviteli kapacitás terén is egyre kevésbé versenyképes, kivezetés előtt álló TDM technológiára épülő bérelt vonali szolgáltatások a piaci verseny jövőbeli alakulására érdemi hatást már nem gyakorolhatnak. A szolgáltatókkal folytatott konzultációk során a bérelt vonali szolgáltatások igénybe vevői is marginális jelentőségűnek ítélték meg ezeket a szolgáltatásokat és nem jeleztek a TDM bérelt vonalak szabályozásával kapcsolatos igényt.
- A TDM bérelt vonali technológia fenntartását eredményező kötelezettség a fenti okok miatt – különös tekintettel a Kötelezett Szolgáltató kapcsolódó kiskereskedelmi szolgáltatásainak hiányára – indokolatlan és a Kötelezett Szolgáltatóra nézve aránytalanul megterhelő lenne.
- Bár az analóg bérelt vonalak kivezetésére – azok kedvező ára miatt – várhatóan a TDM bérelt vonalakkal később kerül sor, a technológia elavultnak tekinthető és a versenyre érdemi hatást gyakorló – a szolgáltatásnyújtás szabályozói kötelezettségként történő előírását megalapozó – jogosulti kereslet az ilyen szolgáltatások iránt a jövőben nem várható.
- Szabályozói szempontból indokolt elkerülni egy szűk, zsugorodó, elszigetelt rés piac fenntartását, ami a későbbi piacelemzések során egy önmagát újratermelő, a fogyasztókra érdemi hatást nem gyakorló elkülönült piaci szegmens fennmaradását eredményezheti¹⁰⁵.

¹⁰⁵ Ezt a szabályozói megközelítést támasztja alá a Munkaanyag 19. oldal első bekezdése.

„When the majority of customers have migrated to a modern, higher-performance infrastructure, leaving a captive customer-base stranded on the legacy infrastructure, as is already apparent for low-speed analogue leased lines, the chain of substitution may appear to break and the market analysis may suggest the finding of separate markets. However, when such an issue is identified, NRAs should take care that the regulatory approach does not perpetuate

- [539] Annak ellenére, hogy az analóg és a TDM bérelt vonali technológia fokozatos kivezetése várható, a korábbi határozatban előírt kötelezettség alapján van a szolgáltatások tekintetében igénybevétel, továbbá az analóg és a TDM bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás nyújtásának kötelezettségként történő előírásától függetlenül a jelen határozatban jelentős piaci erejüként azonosított szolgáltató az analóg és a TDM technológiájú végződtetési szegmensek tekintetében is jelentős piaci erővel rendelkezik, emiatt a már megkötött, hatályos hálózati szerződések tekintetében indokolt a korábbi határozatban kirótt szolgáltatásnyújtási kötelezettség rendelkező rész szerinti fenntartása. Annak érdekében ugyanakkor, hogy a korábban kirótt kötelezettségek ne akadályozzák aránytalanul a Kötelezett Szolgáltató technológiai fejlesztéseit és piaci aktivitását, a jelen határozatban – a rendelkező részben rögzített migrációs szabályok által kijelölt keretek között – lehetővé tettem a Kötelezett Szolgáltató számára az analóg és a TDM bérelt vonali hozzáférések visszavonását. Az ezzel kapcsolatos szabályok indokolását a [540] szakasz tartalmazza.
- [540] A jelen határozat rendelkező rész I. D.1.2. pontjában foglalt rendelkezés lehetővé teszi, hogy amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a teljes szolgáltatási területén megszünteti az analóg vagy TDM technológiájú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás saját maga által történő nyújtását, akkor a szolgáltatásokhoz a korábbi határozatban foglalt kötelezettség alapján biztosított hozzáférést szabályozott keretek között visszavonja. A rendelkezésre azért van szükség, hogy a meglévő, hatályos hálózati szerződésekre vonatkozó szolgáltatásnyújtási kötelezettség ne akadályozza aránytalanul a Kötelezett Szolgáltató technológiai fejlesztéseit és piaci aktivitását abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató a teljes szolgáltatási területén megszünteti valamely analóg vagy TDM technológiájú kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás saját maga által történő nyújtását. Ebben az esetben ugyanis – figyelembe véve az igénybe vett nagykereskedelmi hozzáférések alacsony számát is – aránytalan beavatkozásnak tekinthető pusztán a nagykereskedelmi igények kiszolgálása érdekében a Kötelezett Szolgáltató számára előírni a hozzáférés további biztosítását. Mivel a szolgáltatásnyújtás megszüntetése miatti visszavonás esetén a szolgáltatásnyújtás lehetősége más (Ethernet) technológián továbbra is lehetséges, ezért a visszavonás esetére a Kötelezett Szolgáltató számára előírtam, hogy a Jogosult Szolgáltatók számára az általuk igénybe vett analóg vagy TDM technológiájú végződtetési szegmenshez tartozó előfizetői hozzáférési pont elérését biztosító, a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában foglalt szolgáltatást ajánljon meg. A visszavonással kapcsolatos legalább 1 éves időtartam meghatározása során figyelembe vettem, hogy jelen határozatban pontosan rendelkeztem a visszavonás esetén kötelezően biztosítandó alternatív szolgáltatásokról, így a Jogosult Szolgáltatók számára a visszavonást megelőző legalább 1 éves időtartam megfelelő időt biztosít a szolgáltatásváltásra történő felkészülésre és a szolgáltatásváltás lebonyolítására. A folyamat Hatóság általi átláthatósága érdekében előírtam, hogy a tervezett visszavonásról a Kötelezett Szolgáltató a Hatóságot is tájékoztatni köteles. A határozat lehetővé teszi az általános határidőnél rövidebb időtartam alatt lebonyolított szolgáltatásváltást, amennyiben a Kötelezett Szolgáltató valamennyi érintett Jogosult Szolgáltatóval megegyezik a korábbi visszavonás és – erre vonatkozó jogosulti igény esetén – az alternatív szolgáltatás igénybevételéről. A szolgáltatásnyújtás folyamatosságának biztosítása, illetve a Jogosult Szolgáltatók előfizetőinek védelme érdekében a szolgáltatásváltással összefüggésben is rögzítettem az egyenlő elbánás általános követelményét. A Kötelezett Szolgáltatónak a szolgáltatásváltás feltételeit úgy kell kialakítania, hogy azok biztosítsák, hogy az átállás a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltatók előfizetői esetében azonos feltételek mellett valósulhasson meg.
- [541] A jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt hálózati Alapszolgáltatás (Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás) esetében rögzítettem, hogy a szolgáltatást a Kötelezett Szolgáltató mindazokon a hálózat típusokon köteles nyújtani, amelyekben Ethernet bérelt vonali

a cycle of captivity by continuing regulation of an ever smaller niche market, but rather serves to encourage migration on to modern networks and enables the ultimate switch-off of legacy networks.”

végződtetési szegmensre ráépülő kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatásokat nyújt. Ez a kötelezettség összhangban van a piacmeghatározás eredményével, amely hálózat típustól (átviteli közegetől) függetlenül a szolgáltatási piac részeként azonosította az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásokat, továbbá így biztosítható, hogy a Jogosult Szolgáltatók mindazokat a bérelt vonali szolgáltatásokat elő tudják állítani a hozzáférés igénybevételével, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató nyújt előfizetőinek, illetve nagykereskedelmi partnereinek (és végső soron azok előfizetőinek).

[542] A jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt hálózati Alapszolgáltatás esetében a hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettség kiterjedését úgy határoztam meg, hogy a Kötelezett Szolgáltató a hozzáférést vezetékes hálózatok esetében a lefedett előfizetői hozzáférési pontok, mikrohullámú összeköttetések esetében a tényleges (aktivált) előfizetői hozzáférési pontok tekintetében köteles biztosítani. A hozzáférési kötelezettség kiterjedésének fenti meghatározásánál a következőket vettem figyelembe:

- A vezetékes hálózatok esetében a hozzáférési kötelezettség lefedett előfizetői hozzáférési pontokra való kiterjesztése megteremti a szabályozáson alapuló verseny lehetőségét a Kötelezett Szolgáltató hálózata által lefedett, de még nem kiszolgált előfizetői kör tekintetében is, ezáltal jobban támogatja a verseny elősegítésével kapcsolatos szabályozói célok teljesülését. Ezzel szemben, amennyiben a hozzáférési kötelezettség csak a Kötelezett Szolgáltató által ténylegesen kiszolgált előfizetői hozzáférési pontokra terjedne ki, akkor a Jogosult Szolgáltatók mozgástere a Kötelezett Szolgáltató által már kiszolgált előfizetők megszerzésére korlátozódna, vagyis a szabályozott hozzáférési szolgáltatás igénybevételével nem versenyezhetnének a Kötelezett Szolgáltató hálózata által lefedett, de még nem kiszolgált előfizetőkért. Ez jelentősen korlátozná a hatékony piaci verseny kialakulását az előfizetői szolgáltatások terén. A lefedett, de még nem aktivált előfizetői hozzáférési pontok esetében a szolgáltatás létesítése – a lefedett előfizetői hozzáférési pontok rendelkező részben meghatározott definíciója alapján – legfeljebb az infrastruktúra jelentéktelen hiányának pótlását (például az utolsó néhány méteres szakaszon a hiányzó kábelezés kiépítését), illetve a végberendezés telepítését igényli, ami nem jelent aránytalan terhet a Kötelezett Szolgáltató részére.
- A Kötelezett Szolgáltató vezetékes hálózata által le nem fedett előfizetői hozzáférési pontok esetében ugyanakkor az átengedhető végződtetési szegmens teljes egészében, vagy jelentős részben hiányzik, ennek kiépítése jelentős beruházást, hálózatépítést igényelne a Kötelezett Szolgáltató részéről, ezért a hozzáférési kötelezettség ilyen kiterjesztését nem tartottam arányosnak.
- A mikrohullámú összeköttetéssel kialakítható végződtetési szegmensek esetében nem értelmezhető a vezetékes hálózatoknál meghatározott „lefedett előfizetői hozzáférési pont” fogalma. A mikrohullámú összeköttetéssel nem rendelkező előfizetői hozzáférési pontokon a szolgáltatás kialakítása minden esetben egyedi tervezést, engedélyeztetést és beruházást igényel. Ennek megfelelően a mikrohullámú összeköttetések esetében csak a tényleges, már aktivált szolgáltatással rendelkező előfizetői hozzáférési pontok tekintetében tartottam arányosnak a hozzáférési kötelezettség előírását.

[543] A sávszélességek és minőségi szintek tekintetében indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató köteles mindazokat a sávszélességeket és minőségi szinteket biztosítani a Jogosult Szolgáltató számára, amelyet a Kötelezett Szolgáltató az Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatásra ráépülő kiskereskedelmi és nagykereskedelmi szolgáltatások esetében az adott előfizetői hozzáférési ponton biztosítana. Ennek hiányában ugyanis a Jogosult Szolgáltatók nem lennének képesek kialakítani a Kötelezett Szolgáltató kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi (az igénybe vevő szolgáltatók előfizetőinél végső soron kiskereskedelmi szolgáltatásként megjelenő) bérelt vonali

szolgáltatásainak megfelelő szolgáltatásokat. A szolgáltatási piac jellemzője ugyanakkor az egyedi előfizetői igényeknek megfelelő szolgáltatások kialakítása, amely adott esetben a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott sávszélességektől eltérő sávszélesség iránti igényt eredményezhet. Ezért, a Jogosult Szolgáltatók versenyképessége érdekében indokolt annak előírása, hogy a Kötelezett Szolgáltató a kiskereskedelmi, illetve nagykereskedelmi szolgáltatásai esetében nyújtott sávszélességektől eltérő sávszélességeket is biztosítson, amennyiben ennek nincs objektív műszaki akadálya. **Üzleti titok.**

- [544] Mivel a rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt hálózati Alapszolgáltatás egyéb, a jelen határozatban azonosított kapcsolódó kiskereskedelmi piacon kívüli kiskereskedelmi szolgáltatások nyújtásához szükséges hálózati fejlesztések alapjául is szolgálhat, ezért a rendelkező rész I. D.2. pontjában – a kapcsolódó kiskereskedelmi piac meghatározásával összhangban – rögzítettem, hogy az igénybevétel csak a végződtetési szegmenshez tartozó előfizetői hozzáférési ponton kialakított előfizetői szolgáltatás nyújtását célozhatja.
- [545] A jelen határozat rendelkező rész I. D.3. pontjában kiegészítő szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos kötelezettséget írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára, a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában meghatározott Alapszolgáltatáshoz kapcsolódóan. A kiegészítő szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban megállapítható, hogy az ezzel kapcsolatos kötelezettség az Eht. 106. § (1) pontjában foglaltak alapján eddig is terhelte a Kötelezett Szolgáltatót, illetve a Kötelezett és a Jogosult Szolgáltatónak a korábbi szabályozás alapján, a Hszr. 10. § (1) bekezdése szerint is meg kellett állapodniuk a kiegészítő szolgáltatások nyújtásának feltételeiről, a kiegészítő szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos közvetlen kötelezettséget ugyanakkor a korábbi határozat nem tartalmazott. A végződtetési szegmens szolgáltatás igénybevételéhez szükséges kiegészítő szolgáltatások nyújtásának megtagadásán keresztül önmagában megvalósulhat a hozzáférés megtagadása, mint versenyt korlátozó magatartásforma, ezért a szükséges kiegészítő szolgáltatások nyújtására irányuló kötelezettség egyértelmű érvényesülése érdekében az Eht. vonatkozó, illetve a Hszr. e kérdéssel összefüggő rendelkezésére történő utaláshoz képest a kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások nyújtásának kötelezettségét kifejezetten indokolt kimondani a jelen határozatban. Ennek megfelelően – bár a korábban leírtaknak megfelelően a kiegészítő szolgáltatások nyújtására vonatkozó kötelezettség az Eht. 106. § (1) pontjából is következik – jelen határozat explicit módon rögzíti, hogy a Kötelezett Szolgáltató mindazokat a kiegészítő szolgáltatásokat köteles nyújtani, amelyek a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában meghatározott szolgáltatások Jogosult Szolgáltató általi igénybevételéhez szükségesek. A kötelezettség kapcsán felmerülő szükségtelen bizonyítási teher csökkentése érdekében rögzítettem, hogy a helymegosztáshoz, valamint a távoli hozzáféréshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások nélkülözhetetlenségének Jogosult Szolgáltató számára történő bizonyítása nem szükséges, mivel ezen kiegészítő szolgáltatások esetében a nélkülözhetetlenség részletes műszaki indokolás hiányában is megállapítható a Jogosult Szolgáltató számára.
- [546] Nemcsak a kiegészítő szolgáltatások nyújtásának megtagadása, de a kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatos indokolatlan előírások, túlzott követelmények is alkalmasak lehetnek a verseny torzítására. Az Indokolás A. fejezet III.1.2.2. pontjában megállapítottam, hogy indokolatlannak tekinthető minden olyan feltétel, amely nem szükséges a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybevételéhez, de megnöveli a szolgáltatást igénybe vevő versenytársak költségeit. A kiegészítő szolgáltatások minden esetre vonatkozóan kötelezően előírt igénybevétele, illetve a Jogosult által is elvégezhető tevékenységek Kötelezett Szolgáltató általi elvégzésének kötelező előírása ilyen indokolatlan feltételnek, előírásnak tekinthető. Ezért a kiegészítő szolgáltatásokkal kapcsolatban szükségesnek tartottam a I. D.3. pontban rögzíteni azt is, hogy a Kötelezett Szolgáltató csak olyan kiegészítő szolgáltatások igénybevételét írhatja elő a Jogosult Szolgáltatók számára, amelyek a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás igénybevételéhez nélkülözhetetlenek, illetve rögzítettem, hogy amennyiben a Jogosult Szolgáltató képes valamely kiegészítő szolgáltatás nyújtására, a Kötelezett Szolgáltató nem kötelezheti a Jogosult Szolgáltatót annak igénybevételére. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltatók érdemben

legyenek képesek vitatni valamely kiegészítő szolgáltatás nélkülözhetetlenségét, illetve annak Kötelezett Szolgáltató általi megvalósításának szükségességét, előírtam, hogy vitatás esetén – tehát amennyiben a Jogosult Szolgáltató nem ért egyet valamely kiegészítő szolgáltatás nélkülözhetetlenségével, illetve a Kötelezett Szolgáltató általi megvalósításának szükségességével – a Kötelezett Szolgáltatónak részletes műszaki indokolással kell alátámasztania az álláspontját a Jogosult Szolgáltató számára. Ez a kötelezettség – az előző szakaszban leírt okokból – nem vonatkozik a helymegosztáshoz, valamint a távoli hozzáféréshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokra.

- [547] Az Eht. 106. § (4) bekezdése értelmében, a Hszr. 1. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezésre is figyelemmel az Elnök határozatában állapítja meg a hozzáférés és a kapcsolódó közös eszközhasználat részletes feltételeit, továbbá az Eht. 106. § (6) bekezdése szerint az összekapcsolási és hozzáférési szerződés részletes feltételeit, valamint az erre irányuló ajánlattal és tárgyalással kapcsolatos eljárási szabályokat a Hatóság határozza meg. A jelen határozat rendelkező részének I. D.4. pontjában részletesen rögzítettem a Felek között e körben folytatott együttműködésre vonatkozó főbb rendelkezéseket. A rendelkezések tartalmának kialakítása során tekintettel voltam a Hszr.-ben foglalt megfelelő rendelkezésekre. Az áttekinthetőség érdekében a felek együttműködésével kapcsolatos rendelkezéseket a szolgáltatás igénybevételének megfelelően alakítottam ki. Ennek megfelelően külön rendelkeztem a Jogosult Szolgáltató ajánlatának benyújtását megelőző együttműködés, a hálózati szerződés megkötése és módosítása, a szerződés teljesítése és a szerződés megszűnése esetén alkalmazandó szabályokról.
- [548] Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató közötti együttműködés során az információk cseréje a lehető leggyorsabban, legkisebb költséggel és utólag ellenőrizhető módon valósulhasson meg, a jelen határozat rendelkező rész I. D.1., illetve I. D.4.-I. D.5. pontjaiban foglalt eljárások során elektronikus kapcsolattartással kapcsolatos kötelezettséget írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára. Az elektronikus kapcsolattartásra kialakított rendszernek alkalmasnak kell arra lennie, hogy a Kötelezett Szolgáltató számára megküldött dokumentumok átvételének pontos időpontjáról a Jogosult Szolgáltató igazolható módon értesüljön. Erre a kötelezettségre az egyértelműség megteremtése, a felek közötti vitás helyzetek elkerülése, továbbá a jelen határozatban előírt kötelezettségekhez kapcsolódóan a Kötelezett Szolgáltató számára előírt határidők teljesülésének Jogosult Szolgáltató és a Hatóság általi ellenőrizhetőségének megteremtése érdekében van szükség.
- [549] A Jogosult Szolgáltató ajánlatának benyújtását megelőző együttműködés körében rendelkeztem a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás elérhetőségével kapcsolatos információszolgáltatásról. Mivel a jelen határozatban nem írtam elő a bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás elérhetőségével kapcsolatos információk előzetes nyilvánosságra hozatalát, ezért az előzetes információszolgáltatás elengedhetetlen annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató a szolgáltatás igénybevételére vonatkozó ajánlatot tudjon tenni. Az információszolgáltatással kapcsolatos eljárás egyértelműsítése érdekében jelen határozatban pontosan meghatároztam a kötelezően átadott információk körét és az átadásra vonatkozóan határidőt állapítottam meg. A határidő rögzítését azért tartottam szükségesnek, mert ennek hiányában az információk visszatartásával a Kötelezett Szolgáltatók képesek lehetnek arra, hogy a hálózati szolgáltatások igénybevételét lassítsák, illetve megakadályozzák. A határidő meghatározása során megvizsgáltam az adatok tartalmát is és megállapítottam, hogy az átadandó adatok a hálózatra vonatkozó alapinformációk, amelyek esetében hosszabb határidő meghatározása nem indokolt, ennek megfelelően az információk átadására vonatkozóan 10 napos határidőt határoztam meg. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató pontos információval rendelkezik az előfizetői hozzáférési pont helyéről (pl. élő előfizetéssel rendelkező végpont), akkor előfordulhat, hogy az ajánlattételhez csak a végződtetési szegmens gerinchálózat felőli végpontjának címével kapcsolatos információra van szüksége. Annak érdekében, hogy a Jogosult Szolgáltató ajánlattételére a lehető legkorábbi időpontban sor kerülhessen, erre az esetre vonatkozóan – figyelembe véve, hogy az átadandó információ mennyisége kisebb – 5 napos határidőt írtam elő.

Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltatók ne legyenek képesek további indokolatlan előírásokkal, feltételekkel késleltetni, illetve megakadályozni a hálózati alapinformációk Jogosult Szolgáltatók számára történő átadását, rögzítettem, hogy a Kötelezett Szolgáltató az adatok átadását a jelen határozat rendelkező rész I. D.4.3. pontjában nem szereplő további feltételhez nem kötheti. A Kötelezett Szolgáltató hálózati információinak védelme érdekében lehetővé tettem a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy az információk átadását előzetes titoktartási nyilatkozat meglététől tegye függővé, ez azonban nem járhat a Jogosult Szolgáltató számára aránytalan teherrel.

- [550] A hálózati szerződés megkötésével összefüggésben jelen határozatban rögzítettem a minimális ajánlati tartalmat, tehát azon információk körét, amelyek ajánlatban való átadása esetén a Kötelezett Szolgáltató köteles a Jogosult Szolgáltató szerződéskötésre vonatkozó ajánlatára érdemben nyilatkozni. A korábbi határozat a hálózati szerződéssel kapcsolatos együttműködés tekintetében a Hszr. rendelkezéseinek alkalmazását írta elő (a III., V., VI. és VII. fejezetben foglalt szabályok kivételével). A Hszr. jogosult ajánlatra vonatkozó rendelkezései a Hszr. 5. §-ában található meg. A Hszr. 5. § általános jelleggel határozta meg a hálózati szerződések kezdeményezése során a kezdeményező fél által benyújtott ajánlat minimális tartalmát. Jelen határozatban az idézett rendeleti pontban felsorolt ajánlati elemeket – a jelen piac sajátosságainak figyelembe vételével – pontosítottam, illetve kiegészítettem. A módosítás, kiegészítés során figyelembe vettem a jelen határozatban előírt végződtetési szegmens szolgáltatás egyedi jellemzőit. A meghatározott információk szükségesek ahhoz, hogy a Kötelezett Szolgáltató pontosan azonosítani tudja a Jogosult Szolgáltató által igényelt szolgáltatást, illetve szolgáltatásjellemzőket, valamint képes legyen megvizsgálni az igény megvalósíthatóságát. Az általános tartalmi elemek a Hszr. 5. §-ában foglaltakon felül kiegészültek a Jogosult Szolgáltató azonosítására szolgáló elemekkel (Jogosult Szolgáltatót azonosító egyedi adatok – név, székhely, cégjegyzékszám stb.).
- [551] A szerződéskötési eljárás áttekinthetősége és a szerződéskötési folyamat elhúzódásának megakadályozása érdekében a jelen határozatban részletesen rendelkeztem a szerződéskötési eljárás menetéről és a kapcsolódó határidőkről. A rendelkező részben 10 napos határidőt írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára a Jogosult Szolgáltató ajánlatának elbírálására. Ez a határidő megegyezik a Hszr. 5. §-ában található, a Kötelezett Szolgáltató által a korábbi határozatban foglalt kötelezettség alapján alkalmazandó határidővel. A határozatban rögzítettem, hogy a 10 napos határidő minden esetben a teljes, hiánytalan ajánlat beérkezésétől számítandó. Amennyiben hiánypótlásra van szükség, akkor az erre meghatározott határidő nem számít bele az elbírálásra vonatkozóan meghatározott 10 napos határidőbe. A hiánypótlás kiküldésére vonatkozóan a Kötelezett Szolgáltató számára a határidőt az ajánlat elbírálására vonatkozó határidővel összhangban 10 napban állapítottam meg. A jogosult érdekek védelme érdekében rögzítettem, hogy a Kötelezett Szolgáltató a hiánypótlást követően már csak a hiánypótlás nem megfelelő teljesítése okán kérhet a Jogosult Szolgáltatótól újabb hiánypótlást. Amennyiben a Jogosult Szolgáltató a hiánypótlást nem teljesíti, az ajánlat elutasítható. Az egyértelműség érdekében a határozatban rögzítettem, hogy a nyitva álló határidő Jogosult Szolgáltató általi elmulasztása esetén pontosan mely időpontban intézkezhethet a Kötelezett Szolgáltató. Ennek hiányában ugyanis nem megállapítható, hogy valójában mikor következik be az elutasítást megalapozó mulasztás, és a felek között vitás helyzet állhat elő akkor, ha a felhívásban megjelölt határidőt a jogosult megküldés határidejeként, és nem a kötelezeti kézhezvétel határidejeként határozzák meg. A Jogosult Szolgáltatók védelmét szolgáló szabály, hogy amennyiben a Kötelezett Szolgáltató a teljes – tehát az előírt összes adatot tartalmazó – ajánlat kézhezvételétől számított 10 napos határidőn belül az ajánlatra érdemben nem nyilatkozik, azt elfogadottnak kell tekinteni. A rendelkezés hiányában a szerződéskötési eljárások gyakorlatilag bármeddig elhúzódhatnak a Kötelezett Szolgáltató „hallgatásával”. Szintén a Jogosult Szolgáltatók védelmét szolgálja az a rendelkezés, hogy amennyiben az igény elutasításra kerül, az természetesen nem akadályozza annak, hogy a Jogosult Szolgáltató az adott igénybejelentést

ismételten megtegye. Ellenkező esetben a Jogosult Szolgáltató egyszeri mulasztása megakadályozhatná a szerződés megkötését.

- [552] Annak érdekében, hogy a Kötelezett Szolgáltatónak megfelelő idő álljon rendelkezésére az esetlegesen elvégzendő megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatok lebonyolítására, rögzítettem, hogy amennyiben az ajánlat elbírálásához kapcsolódóan megvalósíthatósági, alkalmassági vizsgálatra van szükség, akkor a vizsgálatok lebonyolításának maximum 15 napos időtartama az elbírálásra vonatkozóan meghatározott határidőbe nem számít be.
- [553] A szerződéstervezet összeállítására és a Jogosult Szolgáltató számára történő megküldésre a teljes, valamennyi előírt információt tartalmazó ajánlat kézhezvételétől számított 10 napot írtam elő a Kötelezett Szolgáltató számára. A szerződés megkötésére vonatkozóan meghatározott határidőt úgy állapítottam meg, hogy a teljes ajánlat kézhezvételét követően $10 + 10 = 20$ nap (amibe a Kötelezett Szolgáltató szerződéskötésre vonatkozó ajánlatának kiküldésétől a Jogosult Szolgáltató válaszána kézhezvételéig számított időtartam nem számít bele) álljon rendelkezésre a szerződés megkötésére. A határidők mindkét esetben a teljes, tehát az előírt összes adatot tartalmazó ajánlat kézhezvételétől kezdődnek, ugyanakkor a hiánypótlás, a vizsgálatok időtartamát, illetve a Jogosult Szolgáltató szerződéstervezetre adott válaszához kapcsolódó időtartamot a határidők számítása során sem kell figyelembe venni.
- [554] A szerződés megkötésével kapcsolatos rendelkezések között rögzítettem a műszaki okok miatt elutasításra, illetve a műszaki elutasítás esetén lefolytatandó eljárásra vonatkozó rendelkezéseket. A korábban a Hszr. 29 §-ában előírt szabályok kellően részletezettek voltak és egy egyértelmű eljárásrendet biztosítottak a műszaki elutasítás esetén lefolytatandó eljárás tekintetében. A szabályok alkalmazásával kapcsolatos szabályozási tapasztalatok alapján sem merült fel olyan körülmény, ami a korábbi szabályozás módosítását indokolná. A korábban a Hszr. 29. §-ának alkalmazni rendelt előírásainak tartalmára tekintettel megállapított rendelkezések közvetlenül és közvetve hatékonyan támogatják a hozzáférési kötelezettség megfelelő érvényesülését, hiszen már a jogvitás eljárás lehetősége is visszatarthatja a Kötelezett Szolgáltatót a szolgáltatás nyújtásától való indokolatlan elzárkózástól. A költségek viselésével kapcsolatos szabályok ugyanakkor csökkentik a felek arra való ösztönözöttségét, hogy a szerződéskötés műszaki megvalósíthatóságát indokolatlanul vitassák. A Hszr. szabályaival egyezően a jelen határozat is a Kötelezett Szolgáltató számára teszi lehetővé a jogvitás eljárás megindítását, ami – a műszaki vizsgálatokkal kapcsolatos előírásokkal együtt – kevésbé teszi lehetővé a Kötelezett Szolgáltató számára, hogy a hozzáférés megvalósítását késleltesse. A jogosulti érdekek védelme érdekében a Kötelezett Szolgáltatók számára előírtam a műszaki okok miatti elutasítás eseteinek honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételeiben való rögzítését. Ez lehetővé teszi az egyes elutasítási esetek indokoltságának Hatóság általi ellenőrzését és átláthatóságot teremt a hozzáférés műszaki feltételei tekintetében, valamint megakadályozza, hogy a Kötelezett az ajánlatok elbírálása során a hozzáférést egyéb, nem nevesített műszaki okokra való hivatkozással kizárja.
- [555] A jelen határozatban módosítottam, illetve kiegészítettem a szerződés módosításával kapcsolatos rendelkezéseket, amelyeket a korábbi határozat a Hszr. alkalmazására történő utalással írta elő. A rendelkező részben ennek megfelelően rögzítettem a módosításra vonatkozó ajánlat minimális tartalmát, valamint a felek között a szerződés módosításával kapcsolatos eljárás alapvető szabályait, figyelemmel arra, hogy a korábbi szabályozás alapján a szerződéskötésre vonatkozó szabályok alkalmazása alapján a szerződésmódosítás esetei nem voltak maradéktalanul rendezhetők. A szerződés módosításával kapcsolatos ajánlat kötelező tartalmi elemei eltérnek a szerződéskötésre vonatkozó ajánlat elemeitől, a szerződés módosítása során a szerződés módosítását kezdeményező félnek – az ezzel kapcsolatos szabályozási terhek csökkentése érdekében – csak a szerződés módosítással érintett részeivel kapcsolatos információkat kell átadnia a másik fél számára. A hálózati

szerződés módosításának két esetét egyértelműen elkülönítettem a jelen határozat rendelkező részében. Az egyik eset, amikor a szerződésmódosítás valamelyik fél önálló kezdeményezésére történik, úgy, hogy a hálózati szerződés módosítása egyébként nem kötelező. A másik esetben pedig a felek kötelesek a hálózati szerződést módosítani, annak érdekében, hogy az valamely elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak minősülő jogszabállyal vagy az Elnök által hozott egyéb döntéssel összhangba kerüljön (ez utóbbi eset részletes indokolását az [557] szakasz tartalmazza). Amikor a szerződésmódosítás valamelyik fél önálló kezdeményezésére történik, akkor a szerződés módosítását elsősorban a Jogosult Szolgáltató kezdeményezheti a Kötelezett Szolgáltató által a honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételeket nem érintő módon, ugyanakkor a honlapján közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben meghatározott esetekben, a szolgáltatásnyújtási feltételeket és jelen határozatban foglalt kötelezettségeit nem érintő módon ezt a Kötelezett Szolgáltató számára is lehetővé tettem. Annak, hogy a Kötelezett Szolgáltató kizárólag a honlapján közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben meghatározott esetekben, a szolgáltatásnyújtási feltételeket és jelen határozatban foglalt kötelezettségeit nem érintő módon kezdeményezheti a hálózati szerződés módosítását, az indokai az alábbiak:

- A Jogosult Szolgáltatók védelme érdekében szükséges annak biztosítása, hogy a Kötelezett Szolgáltató ne tudjon visszaélni a jelentős piaci erejével, a Jogosult Szolgáltatóknak a hálózati szerződések alapján megtett beruházásai ne sérüljenek, ugyanakkor elengedhetetlen az, hogy a Kötelezett Szolgáltatók egyes esetekben kezdeményezhessék a szerződésmódosítást. A fentiekben részletezett lehetséges visszaélések elkerülése érdekében a Kötelezett Szolgáltató részéről szóba jöhető szerződésmódosítási okoknak a honlapon közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben történő rögzítését írtam elő.
- A Kötelezett Szolgáltató által kezdeményezett szerződésmódosítási esetek honlapon közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben történő feltüntetése lehetővé teszi az egyes szerződésmódosítási esetek Hatóság általi ellenőrzését és szükség esetén beavatkozását, amelyen keresztül biztosítható, hogy a szerződésmódosítás ne járjon a Jogosult Szolgáltató jogainak korlátozásával és a hálózati szolgáltatási jogviszonyok ágazati szabályozás szempontjaival ellentétes befolyásolásával. A rendelkezés kiszámíthatóságot teremt a Jogosult Szolgáltatók számára és megakadályozza a szerződések indokolatlan módosításának lehetőségét.

[556] A fentebb rögzített azon esetben, amikor szerződésmódosítás valamelyik fél önálló kezdeményezésére történik, a szerződés módosítására vonatkozóan meghatározott 30 napos határidő megfelel a korábbi – Hszr.-ben meghatározott – időtartamnak. A felek közötti esetleges vita esetére garanciális elemként a szerződésmódosítás esetében is rögzítettem a jogvita eljárás lehetőségét. Ezen felül a szerződéskötéshez hasonlóan (az ott található rendelkezésekkel egyezően) a szerződésmódosítás esetén is rögzítettem a felek „hallgatása” esetén követendő eljárást. E tekintetben három alesetet azonosítottam. A *Hálózati szerződés módosítása* alcímen belül a b) pontban foglalt eset arra vonatkozik, amikor a megkeresett fél a megkeresésre egyáltalán nem reagál. Ebben az esetben – a méltányosság és arányosság alapelveit is figyelembe véve – azt írtam elő, hogy az ajánlatot bármelyik fél legalább kétszer köteles kiküldeni a másik félnek és megfelelő időt kell hagyni a másik fél általi nyilatkozattételre. Az egymással hálózati szerződéses jogviszonyban lévő és ezáltal a hozzáférési szolgáltatások feltételezhető igénybevétele miatt kapcsolatban lévő Kötelezett és Jogosult Szolgáltatótól is elvárható magatartás, hogy legkésőbb a másodszori megkeresésre biztosított határidőn belül a szerződésmódosítási ajánlatra érdemben nyilatkozzék. Ennek megfelelően állapítottam meg azt a jogkövetkezményt a b) pontban foglalt esetben, hogy amennyiben a megkeresett fél a szerződés módosítására vonatkozó ajánlatára az ajánlat második alkalommal történő megküldését követően sem nyilatkozik érdemben, azt elfogadottnak kell tekinteni, és a szerződés módosítása létrejön a válaszadási határidő utolsó napjával. A válaszadásra adott kétszer 10 napos határidő megfelelő időt biztosít bármely félnek az érdemi nyilatkozat megtételére, hogy az általa esetlegesen nem kívánt jogkövetkezményt

elkerülje. A *Hálózati szerződés módosítása* alcímen belül a c) és d) pontok azt az esetet foglalják magukban, amikor már egy megindult hálózati szerződés módosítására irányuló folyamatban valamelyik fél nem reagál a másik fél által küldött eredeti módosítási ajánlatra vonatkozó ellenajánlatára. Ezen esetre nézve különbséget tettem a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató helyzetének megítélése között: míg a Jogosult Szolgáltató által küldött ellenajánlatot a válaszadásra megadott határidőn belüli kötelezetti nyilatkozat (válasz) hiányában elfogadottnak kell tekinteni, addig a Kötelezett Szolgáltató általi ellenajánlat csak a kétszeri megküldést követő válaszadási határidő eredménytelen elteltével lép hatályba. A Kötelezett Szolgáltatót e tekintetben terhelő szigorúbb szabályok meghatározását a Jogosult Szolgáltatók beruházásainak védelme valamint a szerződésmódosításon keresztül megvalósuló kizorító jellegű magatartásformák előfordulásának megakadályozása indokolja. A b)-d) pontokban foglalt válaszadási határidőt egységesen a kézhezvételtől számított 10 napban állapítottam meg, amely elegendő időt biztosít arra, hogy a megkeresett fél az ajánlatot érdemben meg tudja vizsgálni és arra a megfelelő álláspontját ki tudja alakítani.

[557] A hálózati szerződések módosításának másik esetét képezi, ha a hálózati szerződés módosítása nem a felek ezirányú akarat-elhatározásán, hanem valamilyen kötelezettségen alapszik. Ezen eset részeként a következő eseteket azonosítottam:

- az Elnök hálózati szerződés feltételeit meghatározó döntése módosul,
- a hálózati szerződésre vonatkozó, az Eht. 188. § 16. pontja szerinti elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak minősülő jogszabály a hálózati szerződés feltételeit érintő módon módosul,

A fenti eseteket a Hszr. korábban alkalmazni előírt rendelkezésével összhangban állapítottam meg. A hálózati szerződésre vonatkozó jogszabály módosulásával kapcsolatos rendelkezést az indokolja, hogy a hálózati szerződésekre vonatkozó előírások változhatnak oly módon, amely a hálózati szerződések tartalmát érintheti (például az Eht. hálózati szerződésekre vonatkozó 88. §-ának módosulása esetén). Figyelemmel azonban arra, hogy a hálózati szerződésekben az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok által nem szabályozott, ugyanakkor e szabályokkal maradéktalanul összhangban lévő szerződéses feltételek is szerepelhetnek, az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak nem minősülő jogszabályok, így például a polgári jog különböző diszpozitív normáinak a hálózati szerződés feltételeit érintő módosulása nem keletkeztet e határozat alkalmazásában hálózati szerződés módosítási kötelezettséget. Erre tekintettel kizárólag az Eht. 188. § 16. pontja szerinti elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak minősülő jogszabály hálózati szerződés feltételeit érintő módosulása esetére írtam elő a jelen határozat szerinti hálózati szerződés-módosítási kötelezettséget. Mindezen esetekben a hálózati szerződés módosításának kötelezettségét a felek kezdeményezésére tekintet nélkül elő kell írni és azt a Kötelezett Szolgáltatónak a honlapon közzétett szolgáltatásnyújtási feltételekben is fel kell tüntetnie. A kötelező szerződésmódosítás két esete tekintetében egységesen – a Hszr.-ben az Elnök döntésével vagy az Eht. 188. § 16. pontja szerinti elektronikus hírközlésre vonatkozó szabálynak minősülő jogszabály módosítással összefüggő módosítás esetére meghatározott – 60 napos határidőt biztosítottam. Ezáltal lehetővé válik, hogy az ilyen kötelező módosítási esetek tekintetében, ahol a szerződés módosítása alapvető fontosságú, a feleknek a szerződés módosításának előkészítésére megfelelő ideje legyen.

Fontos hangsúlyozni, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. D.4.4.3. pontja A) *Hálózati szerződés módosítása a Jogosult vagy a Kötelezett Szolgáltató kezdeményezésére* alcímen belül szabályokat – így különösen a hálózati szerződés módosítását kezdeményező fél ajánlatának tartalmi elemeire vonatkozó rendelkezéseket és a hálózati szerződés módosításának létrejöttével kapcsolatos szabályokat – a B) *A hálózati szerződés kötelező módosításának esetei* alcím szerinti esetekben is értelemszerűen alkalmazni szükséges a feleknek azzal, hogy a jogvita ebben az esetben bármely fél

által kezdeményezhető, de csak a módosításra nyitva álló hosszabb, 60 napos határidő eredménytelen elteltét követően.

- [558] A jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontban található szolgáltatás esetében a rendelkező részben rögzítettem a teljesítésre vonatkozó maximális határidőt. A szolgáltatás nyújtás indokolatlan késleltetésének megelőzése érdekében a határidőt 15 napban határoztam meg. Ez az időtartam megítélésem szerint elegendő a szolgáltatás létesítésére, amennyiben ahhoz jelentős átalakításra, építésre nincs szükség. Abban az esetben, ha a hálózati szolgáltatás nyújtásához helymegosztásra, építésre, illetve egyéb, jelentős átalakításra van szükség, úgy rendelkeztem, hogy a felek legfeljebb 30 napos teljesítési határidőben állapotodhatnak meg. Az építési, vagy egyéb hatósági engedély benyújtására vonatkozóan 10 napos időtartamot határoztam meg, összhangban a hozzáférési szolgáltatásokra vonatkozó más piaci határozatokban meghatározott határidővel.
- [559] A szerződés teljesítésével összefüggésben a további rendelkezéseket helyeztem el a határozatban:
- A határozatban rögzítettem a felek közötti együttműködés főbb területeit. A felsorolt területek alapvető fontosságúak a Jogosult Szolgáltató előfizetők felé nyújtott szolgáltatásainak megvalósítása során, ezért mindenképpen indokolt ezek határozatban elkülönülten történő előírása.
 - A határozatban rögzítettem, hogy a szolgáltatás korlátozására csak az elektronikus hírközlő eszközök, illetve a szolgáltatásnyújtás biztonsága érdekében kerülhet sor. A rendelkező leszűkíti azokat az eseteket, amikor a szolgáltatás korlátozására kerülhet sor, ami megakadályozza, hogy a Kötelezett Szolgáltató erőfölényével visszaélve a Kötelezett Szolgáltató és a Jogosult Szolgáltató közötti információs aszimmetriát kihasználva indokolatlanul korlátozza a Jogosult Szolgáltató kiskereskedelmi piaci szolgáltatásnyújtását.
 - A határozatban rögzítettem az előfizetővel szembeni felelősségviseléssel kapcsolatos általános elveket. Az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok rendezik, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatások nyújtása során milyen esetekben és miként felelnek az elektronikus hírközlési szolgáltatók – így a Jogosult Szolgáltatók is – az előfizetőikkel szemben a hibás teljesítésért. A Jogosult Szolgáltató és az előfizetője közötti, az előfizetői szerződésen alapuló, elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtására irányuló jogviszonynak nem alanya a Kötelezett Szolgáltató, így őt az e jogviszonyból eredő kötelezettségek nem szerződészerű teljesítéséért az előfizetővel szemben felelősség nem terhelheti. Tehát a Jogosult Szolgáltató köteles az előfizetővel szemben helyt állni akkor is, ha a hibás teljesítés oka az, hogy az alapul szolgáló nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására irányuló jogviszonyból eredő valamely kötelezettség Kötelezett Szolgáltató általi nem szerződészerű teljesítése folytán nem tud a Jogosult Szolgáltató az előfizetőjének szerződészerűen teljesíteni. Ez esetben bár a kiskereskedelmi szerződés alapján a Jogosult Szolgáltató felel az előfizetője felé, ugyanakkor az alapul szolgáló nagykereskedelmi jogviszonyban a Jogosult Szolgáltató érvényesítheti – az e jogviszonyra irányadó szabályok alapján – a Kötelezett Szolgáltatóval a nem szerződészerű teljesítésből eredő követelését. Ennek a szabálynak a hiányában a Jogosult Szolgáltatót minden olyan esetben veszteség érné, amikor az előfizető felé ugyan helytállni köteles, azonban az előfizető felé történő hibás teljesítés oka kizárólag a Kötelezett Szolgáltató által nyújtott szolgáltatás nem szerződészerű teljesítése.
- [560] A hálózati szerződések megszűnésére vonatkozó előírásokat a Hszr. általános rendelkezéseire tekintettel, a szolgáltatók számára irányadó szabályok, az általuk követendő szerződéskötési eljárás egyértelműsége, átláthatósága érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg. E szabályok meghatározása során támaszkodtam a Hszr. rendelkezéseiben szereplő feltételekre. A korábbi, a Hszr. 13. §-ában előírt rendelkezések a következőképpen módosultak:

- A Jogosult Szolgáltató rendes felmondásával kapcsolatos rendelkezéseket kiegészítettem a Jogosult Szolgáltató és az előfizető közötti jogviszony megszűnése miatt felmondás esetével. Ebben az esetben – figyelembe véve, hogy az Eht. 134. § (1) bekezdése alapján az előfizető a határozatlan idejű előfizetői szerződést azonnali hatállyal bármikor jogosult további jogkövetkezmények nélkül felmondani – indokolt a Jogosult Szolgáltató számára rövidebb határidő meghatározása annak érdekében, hogy az előfizetői szolgáltatás nyújtásának megszüntetését követően a lehető legrövidebb időn belül képes legyen a ténylegesen már nem igénybevett hálózati szolgáltatás lemondására.
- A korábbi rendelkezések alapján nem volt megállapítható, hogy felszámolás vagy végelszámolás esetén mely időpontban nyílik meg a felmondási jog, továbbá, a felmondást a felszámolási eljárás megindításához fűző rendelkezés arra is lehetőséget adott, hogy a felszámolási kérelem benyújtása folytán megindított bírósági eljárás alapján az egyik fél a szerződést felmondja azt megelőzően, hogy a felszámolási kérelem megalapozottságáról a bíróság jogerősen meghozta döntését. A cégeljárás szabályainak a Hszr. hatályba lépése óta bekövetkezett változása indokolja továbbá a kényszerűtlés esetének e körben való megfelelő szabályozását, e körülményekre és a szolgáltatók korábbi eljárásokban tett észrevételeire is tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint állapítottam meg a felszámolás, végelszámolás és kényszerűtlés esetén lehetséges felmondás szabályait.
- A Hszr. 13. § (4) bekezdés d) pontjában található rendelkezést a Jogosult Szolgáltatók védelme érdekében pontosítottam. Ennek megfelelően a Kötelezett Szolgáltató a honlapon nyilvánosságra hozott szolgáltatásnyújtási feltételekben nevesítenie kell azon egyéb súlyos szerződésszegési eseteket, amelyek az azonnali felmondást megalapozhatják.
- A rendkívüli felmondás új eseteként került szabályozásra az az eset, amikor a Jogosult Szolgáltató már nem minősül elektronikus hírközlési szolgáltatónak, ez esetben megfelelően biztosítani kell, hogy a Határozatban megfogalmazott kötelezettségek alanyaként fellépő, elektronikus hírközlési szolgáltató Kötelezett Szolgáltató számára megfelelő szabályozott módon felszámolható legyen a hálózati szerződéses jogviszony. Minderre tekintettel önálló, a Kötelezett Szolgáltató számára rendkívüli felmondási okot jelentő esetként, a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam meg ezt az esetet.

[561] A hálózati fejlesztések, illetve a hozzáférési hálózat egyéb okból történő optimalizálása együtt járhatnak a lehetséges hálózati hozzáférési pontok helyének megváltozásával is. Ez nem jelenti szükségszerűen az igénybevett nagykereskedelmi szolgáltatás megváltozását, előfordulhat, hogy csak a szolgáltatás átadási pont változik meg. Annak érdekében, hogy a hozzáférési pontok helyének megváltozása ne vezessen a Jogosult Szolgáltatók szolgáltatásnyújtási lehetőségeinek korlátozásához, illetve a szolgáltatásnyújtás folytonossága ebben az esetben is biztosított legyen a Jogosult Szolgáltatók számára, szükségesnek tartottam a jelen határozatban közvetlenül rendelkezni a hozzáférési pontok megváltoztatásával kapcsolatos eljárás során alkalmazandó szabályokról. Általános szabályként rögzítettem, hogy hozzáférési pont áthelyezésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha az erre vonatkozó szándékáról a Kötelezett Szolgáltató előzetesen értesítette az érintett Jogosult Szolgáltatókat. A határidők kialakítása során törekedtem arra, hogy azok a lehető legkevésbé korlátozzák a Kötelezett Szolgáltatókat a hálózatfejlesztés során. Ennek megfelelően az általános 12 hónapos határidőtől a Kötelezett Szolgáltató több esetben is eltérhet. Eltérést enged a határozat abban az esetben, ha a Kötelezett Szolgáltató az áthelyezéssel érintett hozzáférési ponton jelen lévő Jogosult Szolgáltatókkal korábbi időpontban egyezik meg. Ebben az esetben az áthelyezés a Jogosultakkal egyeztetett időpontban történhet meg. Gyakorlatilag azonnali (60 napon belüli) áthelyezést tesz lehetővé a Kötelezett Szolgáltató számára a határozat abban az esetben is, ha a Kötelezett Szolgáltató vállalja a Jogosult Szolgáltatók áthelyezéssel kapcsolatos költségeinek megtérítését.

- [562] A szolgáltatásnyújtás folyamatosságának biztosítása, illetve a Jogosult Szolgáltatók előfizetőinek védelme érdekében a hozzáférési pont áthelyezésével összefüggésben is rögzítettem az egyenlő elbánás általános követelményét. A Kötelezett Szolgáltatóknak az áthelyezés feltételeit úgy kell kialakítaniuk, hogy azok biztosítsák, hogy az átállás a Kötelezett Szolgáltatók és a Jogosult Szolgáltatók előfizetői esetében azonos feltételek mellett valósulhasson meg.
- [563] Az egyértelműség és átláthatóság érdekében a hozzáférési pont áthelyezésével összefüggésben rögzítettem azokat a főbb tartalmi elemeket, amelyeket a Kötelezett Szolgáltató bejelentésének, illetve tájékoztatásának minimálisan tartalmaznia kell. Ennek megfelelően a bejelentésnek minimálisan tartalmaznia kell a megszűnő és az új hozzáférési pont címét, az áthelyezés időpontját és ütemezését.
- [564] A jelen határozat rendelkező rész I. C.1. pontjában foglalt kötelezettség alapján a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozat rendelkező rész I. D.2. pontjában előírt szolgáltatások költségalapú díjait jóváhagyásra be kell nyújtania a Hatósághoz, így a díjak jóváhagyása vagy megállapítása tárgyában hozott határozatának kézhezvételéig a Kötelezett Szolgáltató számára még nem lesznek ismertek az alkalmazandó díjak, amelyek elengedhetetlenek a szolgáltatás megajánlásához. Azt is figyelembe véve, hogy Kötelezett Szolgáltatónak elegendő idő álljon rendelkezésre a határozat kézhezvételétől számítva a szolgáltatás megajánlásáig úgy rendelkeztem, hogy a jelen határozat rendelkező rész I. D.2., I D.3. pontjában foglalt szolgáltatások tekintetében Kötelezett Szolgáltató a díjak jóváhagyása vagy megállapítása tárgyában hozott határozatának kézhezvételét követő második hó első napjától köteles a Jogosult Szolgáltató jelen határozat rendelkező rész I. D.4.4.1. pont szerinti hálózati szerződés megkötésére irányuló Ajánlatát befogadni és a hálózati szerződést megkötöni.

III.3.5. Számviteli szétválasztás

- [565] A számviteli szétválasztás kötelezettséget a HF/1930-14/2011. számú határozat előírta az érintett piacon jelentős piaci erejüként azonosított Kötelezett Szolgáltatóra, az elvégzett vizsgálatok pedig azt támasztják alá, hogy a kötelezettség fenntartása továbbra is indokolt.
- [566] A számviteli szétválasztás a nagykereskedelmi díjak kialakításával kapcsolatos üzletági költséginformációkon keresztül visszacsatolást nyújt a költségalapúság kötelezettséggel kapcsolatos szabályozás eredményességéről. A nagykereskedelmi piacon szabályozott szolgáltatásokat érintő költségalapú díjmegállapítás számviteli szétválasztás alapján történő ellenőrzése, valamint az egyenlő elbánás vizsgálatának a feltételei indokolták teszik, hogy a szabályozói tevékenység megvalósításában a számviteli szétválasztás továbbra is jelentős szerepet tölt be. A számviteli szétválasztás ezen kívül a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árak és költségek átláthatóvá tételével lehetővé teszi a szabályozó számára, hogy a keresztfinanszírozás esetleges előfordulását megfelelően monitorozza és a szabályozó irányába megvalósuló teljes átláthatóság és ellenőrizhetőség miatt – a szabályozás lehetőségével együtt – a kötelezettségnek visszatartó hatása is lehet.
- [567] Minden, a nagykereskedelmi piacon kirótt kötelezettség végső célja a kiskereskedelmi piaci verseny elősegítése, ezért elengedhetetlen, hogy a szabályozó megfelelő információval rendelkezzen a Kötelezett Szolgáltató nagykereskedelmi és kiskereskedelmi tevékenységéről, azok eredményességéről. Ezek az információk teljes körűen és ellenőrizhetően csak az előírásoknak megfelelően elkészített számviteli szétválasztási kimutatásokból nyerhetők ki. A nagykereskedelmi piacon kirótt szabályozás elégségességének vizsgálatához tehát a számviteli szétválasztásból származó információk elengedhetetlenek.
- [568] A leírtak alapján megállapítottam, hogy a kötelezettség amellet, hogy elősegíti az árjellegű lehetséges versenytorzító magatartások (túlzó árazás/keresztfinanszírozás) kezelését, illetve az átláthatóság és az egyenlő elbánás kötelezettség ellenőrzését, támogatja a költségalapúság kötelezettség megfelelő érvényesülését is, ezért ennek a kötelezettségnek – tekintettel a Kötelezett Szolgáltatóra más piacokon

kirótt kötelezettségekre is – a PC/17915-66/2017. számú határozat rendelkező részének III. melléklete szerinti fenntartása arányos és indokolt.

- [569] A kötelezettség teljesítése nem jelent aránytalan terhet a Kötelezett Szolgáltató számára, mivel a PC/17915-66/2017. számú határozatban előírt tartalmú számviteli szétválasztási kimutatást a Kötelezett Szolgáltatónak a jelen határozatban foglalt kötelezettségtől függetlenül is be kell nyújtania. A Kötelezett Szolgáltató számviteli szétválasztási kimutatást eddig is készített, annak alkalmazásában gyakorlata van, így annak további alkalmazása nem jelent érdemi többletterhet a Kötelezett Szolgáltató számára.
- [570] A PC/17915-66/2017. számú határozatban található számviteli módszertan kialakítása során tekintettel voltam a bérelt vonali piaci szabályozásra, ennek megfelelően a kimutatások a szabályozott bérelt vonali szolgáltatásból származó bevételeket, költségeket, illetve a tevékenységhez kapcsolódó átlagos befektetett tőke értékét elkülönítve mutatják be, ami lehetővé teszi a Hatóság számára a szabályozási hatások vizsgálatát, az esetleges árjellegű versenykorlátozó magatartásformák előfordulásának ellenőrzését.

IV. Jogutódlás esetén alkalmazandó szabályok

- [571] Az Eht. 26. §-a kifejezetten és az Ákr.-től eltérően szabályozza a jogutódlást, azonban jelen határozat és eljárás sajátosságai okán indokoltnak láttam jelen határozat rendelkező részében részletesen és pontosan rögzíteni a jelen határozatban előírt kötelezettség kapcsán a jogutódlás esetén a Szolgáltató(k), illetve jogutódja(ik) által alkalmazandó szabályokat.
- [572] A rendelkező rész II. pontjában foglalt szabályok előírására az alábbi ok miatt volt szükség: az Eht. 26. § (2) bekezdése szerint a véglegessé vált határozattal kötelezett ügyfél helyébe – amennyiben a kötelezettség célja és jogalapja a jogutóddal szemben is fennmarad – a Szolgáltató jogutódja lép, de az Eht. 62-65. §-a szerinti eljárás olyan speciális, általában kötelezettségek kiszabásával is együtt járó hatósági eljárás, amelyben a kötelezettségek jogutódlásáról célszerű speciálisan is rendelkezni.
- [573] A határozat rendelkező része – figyelemmel az eljárás és határozat általánostól eltérő, speciális jogi jellegére – külön szabályt tartalmaz egyetemes (általános) és az egyedi (ügyleti) jogutódlás esetére.
- Egyedi (ügyleti) jogutódlás esetén – figyelemmel az Eht. 26. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezésre – az ügyleti jogutódo(ka)t terheli a jogelőd jelentős piaci erejű szolgáltatót terhelő valamennyi kötelezettség, az azt kirovó határozatban meghatározott tartalommal. Az ügyleti jogutódlás esetén tehát a jogutód valamennyi – jelen határozatban előírt, a Kötelezett Szolgáltatót terhelő – kötelezettséget a jelen határozatban foglaltak szerinti tartalommal köteles továbbra is jogfolytonosan teljesíteni.
 - Egyetemes (általános) jogutódlás eseteit a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) határozza meg. Tekintettel arra, hogy a felek magánjogi viszonyaiba történő beavatkozásra – így a Ptk. szerinti jogutódlási formák (átalakulás, egyesülés, szétválás) eseteinek külön vizsgálatára – hatáskörrel nem rendelkezem, ezért csak az Eht. 26. § (2) bekezdése által is szabályozott általános jogutódlás esetére általánosságban és csak a Határozattal érintett kötelezettségekre vonatkozóan rendeztem a jogutódlás kérdését. Az Eht.-ban szabályozott, az Elnök által kiszabható kötelezettségek egyrészt önmagukban is változatos képet mutatnak aszerint, hogy azok miképpen terhelik a Szolgáltatókat, másrészt az Eht. hatálybalépését követően már az Elnök határozza meg a jelentős piaci erejű szolgáltatókat terhelő kötelezettségek pontos tartalmát, ezért az általános jogutódlás esetére előírt rendelkezés szerint a jelentős piaci erejű szolgáltatót jelen határozat alapján terhelő kötelezettség annak jelen határozatban meghatározott céljához, jellegéhez és tartalmához igazodva fogja terhelni a jogutódo(ka)t. Ebből következően mindig a jogutódlás konkrét esetében állapítható meg az, hogy a jogutódot miképpen terhelik a korábbi kötelezettségek, figyelembe véve azt, hogy az Eht. értelmében a Szolgáltató jogutódját csak akkor nem terhelik a jogelőddel szemben véglegessé vált határozatban megállapított kötelezettségek, ha a kötelezettség célja és jogalapja a jogutóddal szemben már nem áll fenn.
- [574] A jogutódlásra vonatkozó rendelkezések egyebekben az Eht. 26. §-án és a vonatkozó általános közigazgatási jogszabályokon alapulnak.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökének PC/12186-6/2018. számú határozata indokolásához kapcsolódó függelék

1. Fogalommeghatározások

Analóg bérelt vonal (ANA): Analóg interfésszel rendelkező bérelt vonalak.

Bérelt vonal: Hálózati végpontok között fizikailag, vagy logikailag dedikált (kizárólag az adott összeköttetés adatforgalma számára fenntartott) és szimmetrikus (feltöltési és letöltési irányban azonos) átviteli kapacitást biztosító, helyhez kötött adatátviteli összeköttetés.

Carrier-Ethernet bérelt vonal: A Metro Ethernet Forum által meghatározott "Carrier Ethernet" szolgáltatásnak megfelelő Ethernet alapú bérelt vonalak.

Előfizetői hozzáférési pont (Eht. 188. § 23.): azon hálózati végpont, amelyen keresztül az előfizető, vagy felhasználó egy elektronikus hírközlő végberendezés fizikai és logikai csatlakoztatása révén hálózati funkciókat és a hálózaton nyújtott szolgáltatásokat vehet igénybe.

Ethernet bérelt vonal (ETH): Ethernet (beleértve Fast Ethernet, Gigabit Ethernet) interfésszel rendelkező bérelt vonalak.

Ethernet bérelt vonali végződtetési szegmens szolgáltatás: Ethernet bérelt vonali összeköttetést megvalósító végződtetési szegmens szolgáltatás.

Hálózati végpont (Eht. 188. § 37.): az a fizikai és logikai csatlakozási pont vagy rádiós csatlakozási felület, amelyen keresztül a szolgáltató hozzáférést nyújt egy elektronikus hírközlő hálózathoz.

Jelenléti pont: Elektronikus hírközlő hálózat azon hálózati végpontja, ahol a hálózat csomópontjait összekötő átviteli utakhoz csatlakozni lehet. A jelenléti pontok jellemzően a hálózat központjai, vagy a központnak megfelelő funkciót ellátó aggregációs pontjai.

Kiskereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás: Az a szolgáltatás, amelynek keretében a szolgáltató a bérelt vonalat a végfelhasználó rendelkezésére bocsátja.

Nagykereskedelmi bérelt vonali szolgáltatás: Az a hozzáférési szolgáltatás, amelynek keretében a hozzáférést nyújtó szolgáltató a trónk szegmensre és/vagy a végződtetési szegmensre kiterjedő bérelt vonali összeköttetést létesít és azt más elektronikus hírközlési szolgáltató rendelkezésére bocsátja.

Távoli hozzáférés: A közös eszközhasználat különös formája, amely esetében a Jogosult Szolgáltató berendezései az arra kötelezett szolgáltató létesítményéhez közel, de különállóan, a Kötelezett Szolgáltató tulajdonában/résztulajdonában álló vagy a kötelezett által egyéb jogcímen használt ingatlanon/ingatlanrészén kívül kerülnek elhelyezésre.

Trónk szegmens szolgáltatás: Az a hozzáférési szolgáltatás, amelynek keretében a hozzáférést nyújtó szolgáltató a trónk szegmensre kiterjedő bérelt vonali összeköttetést létesít és azt más elektronikus hírközlési szolgáltató rendelkezésére bocsátja.

TDM bérelt vonal (TDM): TDM (Time Division Multiplexing) interfésszel rendelkező digitális bérelt vonalak. Ide tartoznak például az G.703, G.704, V.24, V.35, X.21, STM interfésszel rendelkező bérelt vonalak.

Trónk szegmens: A bérelt vonal jelenléti pontokat összekötő szakasza.

Végfelhasználó (Eht. 188. § 110/a.): Olyan felhasználó, aki az adott hálózati hozzáférési pontot saját érdekkörében használja, és azon nem nyújt nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatást.

Végződtetési szegmens: A bérelt vonalnak az a szakasza, amely az előfizetői hozzáférési pontot az ahhoz legközelebbi jelenléti ponttal köti össze. Az előfizetői hozzáférési ponthoz legközelebbi jelenléti pont jellemzően a helyi központ, vagy az annak megfelelő funkciót ellátó aggregációs pont.

Végződtetési szegmens szolgáltatás: Az a hozzáférési szolgáltatás, amelynek keretében a hozzáférést nyújtó szolgáltató a végződtetési szegmensre kiterjedő bérelt vonali összeköttetést létesít és azt más elektronikus hírközlési szolgáltató rendelkezésére bocsátja.

VPN: Virtuális magánhálózat (virtual private network). Az előfizetői hozzáférési pontok között közvetlen összeköttetések létrehozása nélkül biztosít külső hozzáféréstől védett adatátvitelt, például az adatforgalom titkosításával.

WDM bérelt vonal: Azok a bérelt vonalak, interfésztől függetlenül, amelyek esetében az előfizetői hozzáférési pontot WDM (Wavelength Division Multiplexing) berendezés szolgálja ki. A WDM berendezés az előfizetői hozzáférési ponton, vagy a legközelebbi hálózati csomópontban (az előfizetői hozzáférési ponthoz közvetlen optikai szálpáros összeköttetéssel) kerül telepítésre.

2. Bérelt vonal típusok

Analóg bérelt vonal

Architektúra

A hagyományos analóg bérelt vonali hozzáférések az előfizető kettő vagy több telephelye között biztosítanak közvetlen pont-pont összeköttetést. A fizikailag dedikált kapcsolatnak köszönhetően a bérelt vonal teljes kapacitása az előfizető rendelkezésére áll.

Analóg bérelt vonal az előfizető két telephelye között

Interfész típusok

Az adatátviteli közeg a hozzáférési szakaszon sodrott réz érpár. Az igénybevevő számára a kapcsolat általában analóg 2 vagy 4 huzalos interfészeken keresztül, RJ11 vagy RJ45 csatlakozóval rendelkező eszközök között kerül megvalósításra.

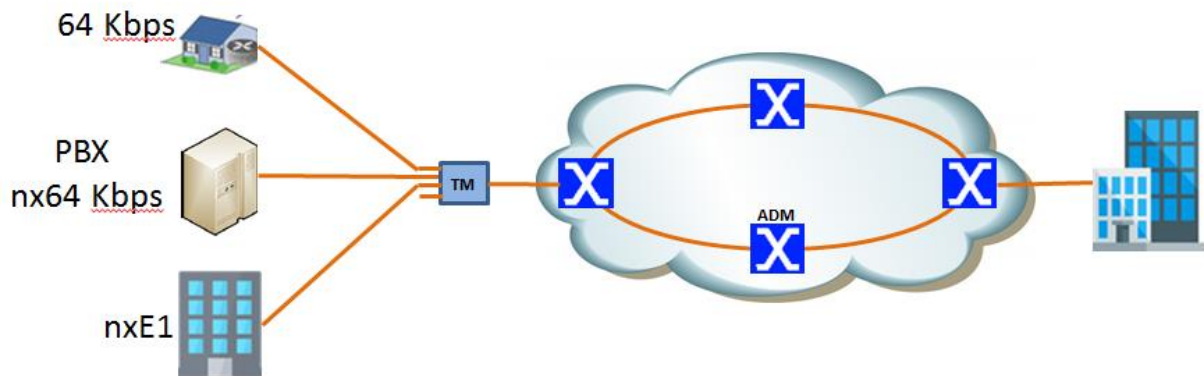
Adatátviteli jellemzők

Az analóg bérelt vonali szolgáltatás olyan transzparens összeköttetés, amely az analóg hangsávi (300-3400 Hz) jelek szabványos 8000 Hz-es mintavételezéssel történő protokoll és alkalmazás független átvitelét biztosítja a saját helyi és transzport hálózatán keresztül.

TDM bérelt vonal

Architektúra

A TDM bérelt vonali hozzáférések az előfizető telephelyei között biztosítanak pont-pont összeköttetést, vagy egy adott szolgáltatás (pl. internet) igénybe vételéhez biztosít hozzáférést.

TDM bérelt vonali hálózat

A TDM hierarchikus felépítésű valós áramköralapú rendszer, ahol a hierarchia alapját a 64 Kbps sebességű alapcsatorna adja. Az európai hierarchiában egy E1-es (2,048 Mbps) áramkör 32 db alapcsatornát fog össze. Az áramkörök 4-esével történő nyálábolásából adódnak a magasabb szintű áramkörök.

Hierarchia szint	Sebesség	Átviteli közeg (jellemzően)
Alapcsatorna	64 Kbps	Csavart érpár
E1	2,048 Mbps	Csavart érpár Koaxális kábel
E2	8 Mbps	Koaxális kábel
E3	34 Mbps	Optikai kábel
E4	140 Mbps	Optikai kábel
E5	565 Mbps	Optikai kábel

Európai TDM hierarchia

TDM Interfész típusok

A kapcsolódás nemzetközi szabványos interfészeken és protokollok szerint valósul meg.

Interfész típusok: ITU szabványos G 703 és G.704, X.21, V24, V.35, STM1, STM4, U0, S0, S2, stb. A csatlakozási pontok impedanciája 75 Ohm aszimmetrikus, vagy 120 Ohm szimmetrikus.

Adatátviteli jellemzők

A fizikailag dedikált kapcsolatnak köszönhetően az előfizetők rendelkezésére álló átviteli kapacitás protokoll és felhasználástól független transzparens és versengésmentes átvitelt biztosít a különböző beszéd, adat, video és multimédia alkalmazásokhoz. Az igénybe vehető adatátviteli sebességek a TDM hierarchiának (fenti táblázat) megfelelő értékeket vehetik fel.

Ethernet bérelt vonali szolgáltatások

Architektúra

Az Ethernet típusú bérelt vonali hozzáférések az előfizető kettő vagy több telephelye (Előfizetői hozzáférési pont) között biztosítanak pont-pont, pont-multipont vagy multipont-multipont összeköttetést, illetőleg az előfizető telephelye és a hozzáférési aggregációs pont (helyi központ) között biztosítanak összeköttetést.

Az előfizető szempontjából az igénybe vett szolgáltatás Ethernet, függetlenül a hálózat transzport technológiájától, ami lehet *SONET, DWDM, Ethernet, MPLS, stb.*

Ethernet Fizikai Interfész típusok

A fizikai interfész lehet 10BaseT, 100BaseT, 1000BaseSX.

Az előfizető és a szolgáltató közötti kapcsolódási pont az UNI (User Network Interface). Itt lehet meghatározni a szolgáltatással kapcsolatos különböző forgalmi paramétereket (SLA).

Adatátviteli jellemzők

A fizikai interfészen (UNI) az áthaladó adatmennyiség előre rögzített, szabványos sebességértékeket vehet fel, mint például: 10Mbps, 100Mbps, 1Gbps, 10Gbps. Ezeket az előre definiált sávszélességeket vagy a fizikai interfészre, vagy az Ethernet virtuális kapcsolatra lehet alkalmazni. A sávszélesség profil megadja, hogy az Ethernet keretek milyen sebességgel haladhatnak át az UNI-n. Különböző értékek vonatkozhatnak a hálózatba be- illetve abból kilépő keretekre.

Az Ethernet szolgáltatás sávszélesség profilja a következő forgalmi paramétereket foglalja magában: CIR (Committed Information Rate), CBS (Committed Burst Size), EIR (Excess Information Rate), EBS (Excess Burst Size).

Ethernet Szolgáltatás típusok

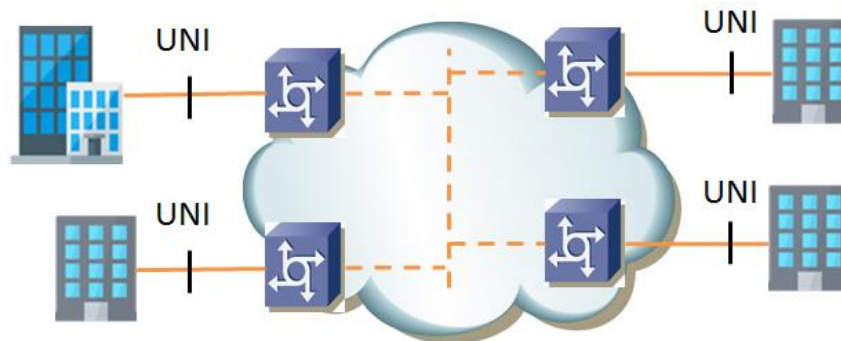
Az Ethernet általános karakterisztikái alapján a szolgáltatások különböző típusai alakíthatók ki.

A pont-pont típusú szolgáltatás esetén az előfizető két telephelye között a szolgáltató pont-pont virtuális összeköttetést biztosít. Ez a szolgáltatás feleltethető meg leginkább a hagyományos bérelt vonali szolgáltatásoknak, azzal a különbséggel, hogy fizikai kapcsolat helyett virtuális összeköttetésről beszélünk, ahol az igényelt rendelkezésre állást a szolgáltató garantálja a hálózat megfelelő paraméterezésével.

Ethernet pont-pont hálózati szolgáltatás

A multipont-multipont típusú szolgáltatás esetén az előfizető kettő, vagy több telephelye között biztosít a szolgáltató LAN típusú összeköttetést.

Multipont-multipont hálózati szolgáltatás

Az előfizető szempontjából a multipont-multipont szolgáltatás esetén a hálózat egy LAN-nak látszódik, ahol a szabványos hálózati interfészen (Ethernet Fizikai interfész) átadott forgalom a szolgáltató hálózatán olyan formában kerül átvitelre, hogy a felhasználó a szolgáltató hálózatát egy Ethernet szintű hálózati kapcsolóként (switch) érzékeli.

A forgalom – függetlenül a felhasználó által használt IP szintű protokolltól vagy technológiától – a csomagokhoz illesztett VLAN vagy MPLS címkék alapján a szolgáltató hálózatában kialakított csatornákon (tunnel) jut el a megcímezett eszközökhöz. A szolgáltatónak saját eszközeit kell úgy konfigurálni, hogy az L2 VPN forgalmat meg tudja különböztetni és át tudja vinni a hálózatán.

Carrier Ethernet

Alapvetően Ethernet szolgáltatás, de abban különbözik a hagyományos Ethernet szolgáltatástól, hogy bizonyos szolgáltatói szintű tulajdonságokkal bír. Öt ilyen tulajdonság van, ami a Carrier Ethernet sajátossága

- Szabványosított szolgáltatások
- Determinisztikus QoS
- Ethernet szintű menedzsment (OAM)
- Biztonság
- Skálázhatóság

Ha a szolgáltató hálózata teljesíti ezeket a tulajdonságokat, akkor beszélhetünk Carrier Ethernet szolgáltatásról

IP alapú (L3 VPN) bérelt vonal jellegű szolgáltatások

Architektúra

Az IP alapú bérelt vonali szolgáltatások esetén az előfizető fizikailag szintén Ethernet csatlakozáson keresztül kapcsolódik a szolgáltató hálózatához, azonban az igénybe vett szolgáltatás a gyakorlatban IP.

IP alapú Virtuális hálózati szolgáltatás

Az előfizető szempontjából a szolgáltató hálózata egy IP alapú virtuális hálózatot jelent. Ebben az esetben a felhasználó routerként látja a hálózatot és mind az előfizetői, mind a szolgáltatói oldalon IP címeket kell kiosztani és a routing táblába be kell jegyezni azokat a bejegyzéseket, amelyek a forgalmat a megfelelő tunnelekbe irányítják. Az előfizető telephelyei közötti adatforgalom a szolgáltató IP hálózatán úgy valósítható meg, hogy a kapcsolat csak az adott VPN-be tartozó eszközök számára hozzáférhető. A különböző VPN-ek egymástól történő elhatárolása a szolgáltató feladata.

Megvalósítás tipikusan MPLS-el történik.

Adatátviteli jellemzők

Az előfizetők a szolgáltató IP hálózatához különböző hozzáférési technológiákkal csatlakozhatnak be. Ez alapvetően Ethernet csatlakozást jelent, de az előfizetők meglévő más bérelt vonali technológiákkal (TDM, DSL) vagy akár nyílt interneten biztonságos kapcsolaton keresztül (IPSec) is elérhetik a szolgáltató IP hálózatát. A szolgáltató IP hálózatához történő csatlakozás sávszélessége ezért széles spektrumban 64 kbps-tól a több Gbps-es sebességekig terjedhet és előfizetői telephelyenként is különbözhet egyazon VPN-en belül.

Interfész

Fentieknek megfelelően a csatlakozó interfész alapvetően Ethernet, illetőleg más hozzáférési technológia esetén az annak megfelelő interfészen keresztül történik az IP hálózathoz való csatlakozás.

WDM bérelt vonal

A WDM bérelt vonali szolgáltatás az ITU-T nemzetközi ajánlásokban definiált WDM (Wavelength Division Multiplexing) technológián alapul. Nagyvárosi környezetben vagy országos viszonylatokban nagykapacitású pont-pont bérelt vonali szolgáltatás nyújtását teszi lehetővé.

A WDM technológia alkalmas egy fényvezető kábelben párhuzamosan több adatkapcsolatot létrehozni, mindegyik kapcsolathoz különböző hullámhosszúságú (színű) fényt rendelve. A legegyszerűbb esetben két (1310 és 1550 nm) jelet lehet a fényvezető kábelben átvinni, több csatorna esetén pedig CWDM ill. DWDM technológiát használnak.

Architektúra

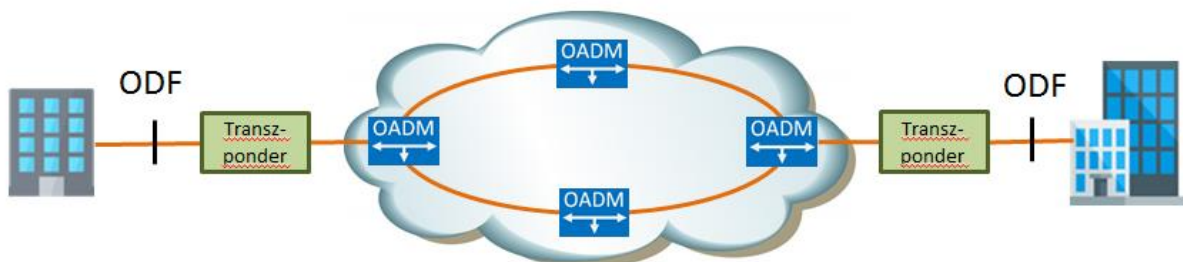
WDM szolgáltatás esetén a szolgáltatás átadási pont az előfizető telephelyén lévő optikai rendező ODF (Optical Distribution Frame). Innen az optikai jel transzponderen (ahol az előfizetői optikai jel szabványos hullámhosszra való konvertálása történik) keresztül jut el a szolgáltató hálózatába.

A szolgáltatást megvalósító hálózat legegyszerűbb kiépítésben egy pont-pont WDM rendszer.

Pont-pont topológiájú WDM bérelt vonali hálózat

A kiépített hálózat lehet gyűrű struktúrájú is, ekkor a szolgáltató a pont-pont összeköttetéseket optikai add-drop multiplexerek felhasználásával valósítja meg.

Gyűrű topológiájú WDM bérelt vonali hálózat

WDM hálózatban a különböző előfizetői adatfolyamokhoz egyedi hullámhosszakat rendelnek és azok közös optikai szálon kerülnek továbbításra. A vételi oldalon megtörténik a jelek szétválasztása egy optikai demultiplexer segítségével.

A különböző hullámhosszok egymástól való távolsága alapján két fő WDM technológiát különböztetünk meg:

- **CWDM** (Coarse Wavelength Division Multiplexing) azaz ritka (durva) hullámhossz-osztásos multiplexelés. Ezzel eljárással egy optikai szálon több párhuzamos adatkapcsolatot lehet létrehozni egymás zavarása nélkül. A használt hullámhosszakat a G694.2 ITU-T szabvány írja elő. A lehetséges hullámhosszak (csatornák) száma maximum 18, egymástól 20 nm távolságra, de legtöbb esetben ebből 16-ot használnak. Szemben a DWDM rendszerekkel a relatív széles csatornatávolság miatt ez a technológia relatív olcsóbb, mivel nincs szükség aktív eszközökre (pl. lézerek hőmérséklet stabilizálása) és erősítők sem terjedtek el a CWDM rendszerekben. Általában a CWDM főleg 2,5 Gbps sebességen működnek.
- **DWDM** (Dense Wavelength Division Multiplexing), azaz sűrű hullámhossz-osztásos multiplexelés. Működése a CWDM-hez hasonló, de akár 160-nál is több hullámhosszat használ. A használt hullámhosszakat a G694.1 ITU-T szabvány írja elő. DWDM technológia esetén a különböző hullámhosszúságú jelek egymáshoz közel helyezkednek el, ezért nagyon pontos, stabilizált hőmérsékletű lézereket kell alkalmazni. Ezekben a rendszerekben alkalmaznak optikai erősítőket is, ha az áthidalandó távolságot növelni vagy a közbeiktatott optikai komponensek csillapítását kompenzálni kell, ennek eredményeként a DWDM-el áthidalható távolság több száz km is lehet.

Interfész

A szolgáltatás átadás szabványos optikai interfészeken, általában az előfizetőnél található optikai rendezőn (ODF) történik.

Adatátviteli jellemzők

A WDM technológia, lehetővé teszi bármilyen protokoll átvitelét az optika linken keresztül, ha azt egy adott hullámhosszra rá lehet illeszteni. Ezért ezek a rendszerek képesek hullámhosszanként 2Mbps-tól egészen 10Gbps vagy akár nagyobb átviteli sebesség biztosítására is, a szolgáltatói hálózat függvényében.